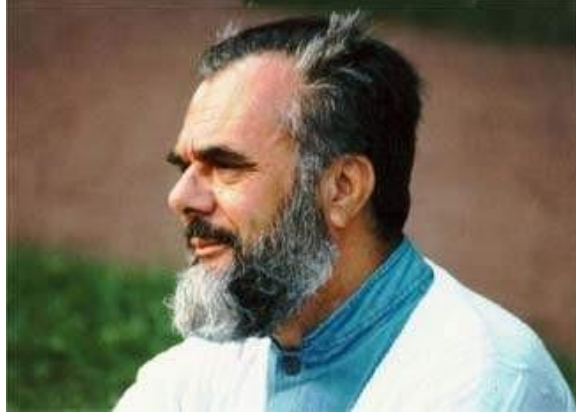

Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

RAMAZAN VE TAKVÂ EĞİTİMİ

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

İÇİNDEKİLER

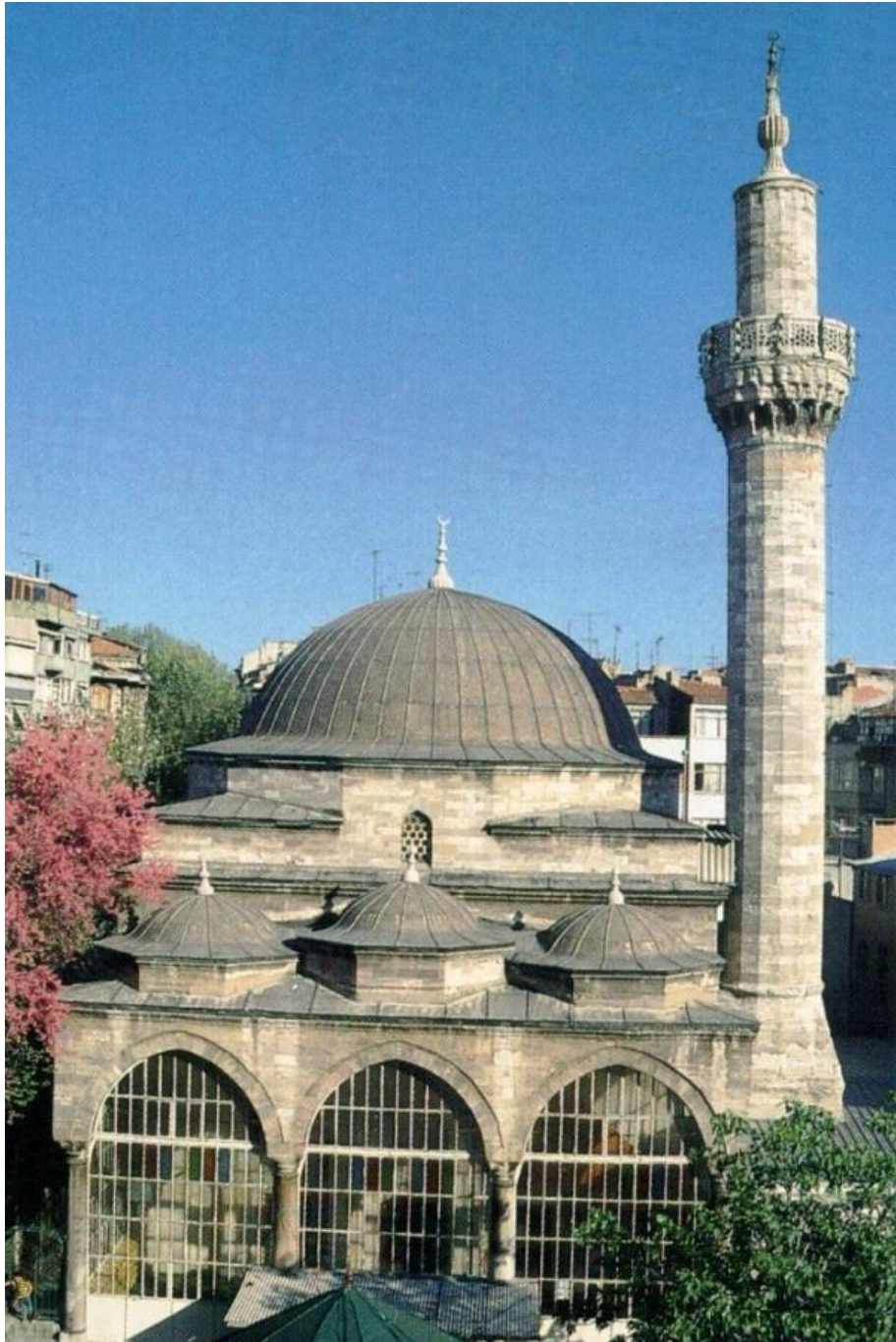
ÖNSÖZ	9
KISALTMALAR	11
PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN	13
01. REGAİB GECEŚİ VE ÜÇ AYLAR.....	23
a. İki Mânevî Mevsim	23
b. Receb Ayı'nın Özellikleri	26
c. Mübarek Bir Gecenin İhyâsı.....	33
d. Cemaatle Namaz Kılmanın Önemi	36
e. Teheccüd Namazının Kıymeti	39
02. RECEB AYI EKİM AYI.....	48
a. Peygamber SAS'ın Receb Ayı Duası.....	48
b. Receb Ayı Tevbe Ayı	51
c. Receb Allah'ın Ayıdır	56
d. Burnu Yerde Sürtecek Üç Kimse	57
03. ŞA'BAN AYI	61
04. RAMAZAN'IN FAZİLETLERİ	63
a. Kadir Gecesi ve İ'tikâf	65
b. Ramazan Bayramı'nda Kurban Kesmek.....	67
c. Teravih Namazı	69
d. Hayırlara Yetmiş Kat Karşılık Verilmesi.....	70
e. Sabır ve Bereket Ayı.....	71
f. Oruçluya İftar Ettirmenin Sevabı.....	75
g. Evveli Rahmet, Ortası Mağfiret.....	77
h. Ramazan'da Zikir ve Dua'yı Çok Yapın!	78

05. TAKVÂ EHLİ OLUN!	82
a. Allah'tan Sakının!.....	82
b. Oruç Tutmanın Amacı	86
c. Nefis Kötülükleri Emreder	88
d. Oruç ve Nefis Terbiyesi	92
e. İhsân Nedir?.....	93
f. Takvâ Nedir?	99
06. ORUÇLUNUN MÜKÂFAATI.....	105
a. Ramazan'ın Kıymeti	105
b. Oruçlunun Uykusu İbadet, Susması Tesbih.....	110
c. İki Ramazan Arasındaki Günahlar Affolur.....	113
d. Teheccüd Namazı	117
07. GÜNAHTAN VAZGEÇMEK.....	122
a. Hiç Günahtan Vazgeçtin mi?.....	123
b. Rızık Değişmez	127
c. Farzları Yerine Getirdin mi?	128
d. Rasûlullah Efendimizin Cömertliği	131
e. Size Kötülük Edene İyilik Yaptınız mı?	135
f. Size Zulmedeni Hiç Affettiniz mi?	137
g. Allah Sizin Gönüllerinize Bakar	141
08. TEVBİYİ TE'HİR	144
a. Tevbe Etmekte Acele Edin!	145
b. İnsanın Muamelesi Önemli	149
c. Sâlihleri Örnek Edinelim!.....	155
d. Yapmayacağın İş Söyleme!.....	157
e. Kabrimizi İmar Edelim!.....	158

f. Nimete Şükür, Musîbete Sabır	161
09. NEFSİ YENME AYI.....	168
a. Allah Cennetine Davet Ediyor	168
b. Ramazan'ın Özellikleri	173
c. Bereketli Bir Ay	177
d. Ramazan'da Zekât Verilmesi	183
e. Bu Ayda Allah'ın Rahmeti Yağar	186
f. Allah Kimleri Sever	190
g. Şakî Kimdir?	195
h. Rasûlullah Sevgisi	199
10. ORUÇLUNUN DUASI.....	207
a. Kadir Gecesi.....	207
b. Allah'ın Rahmeti İner	209
c. Oruçlunun Mükâfâtı Kat Kat Verilir	211
d. İlim Öğrenmenin Önemi	216
e. Ramazan Günahlara Kefâret Olur	220
f. Şakî Kimdir?	229
g. Burnu Yerde Sürtecek Üç Kimse	231
11. CEHENNEME GİRECEK KİMSELER.....	235
a. Ahiret İçin Hazırlanın!	235
b. Takvâyı Öğrenme Ayı.....	238
c. İnsanı En Çok Cehenneme Sokan İki Şey.....	244
d. Cehenneme Girecek Kimseler	251
e. Tevbe Etmek ve Sâlih Amel İşlemek.....	259
f. Kendinize Merhamet Edin!	260
g. Ramazan Mağfiret Ayı.....	261

12. AHİRETE HAZIRLANMAK	264
a. Amellerin Arz Olunması.....	265
b. Günahın Başkasına Zararları	268
c. Ahiret İçin Yol Azığı Hazırlayın!	269
d. Takvâyı Öğrenme Ayı.....	272
e. Hak Din İslâm.....	279
f. Amellerde İhlâs	282
g. Allah İçin Sevmek.....	284
h. Sâlihlerin Hayatını Okuyun!	287
i. İhsan Nedir?	293
13. ZİKİR DERSİ	297
a. Râbîta-i Mevt	300
b. Râbîta-i Mürşid.....	301
d. Zikirler	302
e. Nâfile Namazlar.....	305
f. Nâfile Oruçlar.....	308
14. GÜNÜN ZİKİRLE GEÇİRİLMESİ.....	312
a. Sabah Namazından Sonra Zikirle Meşgul Olmak	312
b. Allah'ı Zikretmenin Önemi.....	315
c. İbadeti İhmal Edip Rızık Peşinde Koşmak	318
d. Namazları Cemaatle Camide Kılmak	323
e. Ramazan'da Mekke ve Medine.....	326
15. MAĞFİRET AYI.....	332
a. Kur'an-ı Kerim Şifâdır.....	332
b. Af ve Mağfiret Ayı.....	336
c. Ahiret İçin Hazırlanın!	338

d. Cennete İlkönce Peygamber Efendimiz Girecek.....	341
e. Ashabın Derecesi	344
f. Kabirde Azab Görenler.....	348
g. Cehenneme Düşmemeye Çalışın!.....	350
h. Takvâ Sahibi Olun!	352
i. Nefsin Terbiyesi.....	358
j. Ramazan'da Yapılacak Dört Şey.....	359
k. Cebrâîl AS'ın Üç Duası.....	362
l. Bir Hac Hatırası	369
16. SABIR, ŞÜKÜR VE TEVÂZU	372
a. Sabrın Önemi.....	372
b. Tevâzu Göstermenin Faydası.....	376
c. Şükür.....	376
d. İstiğfar	377
e. Sıla-i Rahim	379
18. RAMAZAN'IN ARDINDAN... ..	383
a. Ramazan'dan İstifade Edemeyen Kimse	383
b. Oruçlunun Mükâfâtları	384
c. Burnu Yerde Sürünecek Üç Kimse.....	385
d. Ramazan Orucunu Tutup da Ölen Kimse.....	387
e. Orucun Sevabını Kaçırtan Beş Şey	389
f. Ramazan'da İ'tikâfın Sevabı	390
g. Şevval'de Altı Gün Oruç Tutmanın Sevabı.....	391
h. Ramazan'daki Güzel Halinizi Devam Ettirin!.....	394
i. Mü'minin Beş Düşmanı.....	399
j. İmanın Tadını Bulduran Üç Şey.....	402

ÖNSÖZ

Ramazan ayına toplumumuzun her kesimi duyarlı... Ramazan gelince camiler doluyor, teravihler kılınıyor, mukabeleler okunuyor. Hacı teyzeler koltukaltlarında Kur'an-ı Kerim'lerle camilere mukabele dinlemeye gidiyorlar. İkindiden sonra, sıcak pide almak için fırınların önünde kuyruklar oluşuyor. Akşam yaklaşınca trafikte bir hareketlilik gözleniyor. İftar vaktinde sokaklar boşalıyor. Büyük şehirlerin modern semtlerinde bile bu havayı görmek mümkün...

Evlerde çok önceden hazırlıklar yapılıyor. İftarlar veriliyor. Fakirlere sadakalar, zekâtlar, yardımlar ulaştırılıyor. Evlerde bir bolluk, bereket, huzur fark ediliyor. Gece Ramazan davulları çalınıyor. Sahur vakti evlerin lambaları yanıyor, sahur yemekleri yeniyor. Her gün bir bayram coşkusu içinde geçiyor.

Bunlar yeterli mi? Orucun hikmeti nedir, niçin oruç tutuluyor? Ramazan'ın fazîletleri ve incelikleri nelerdir? Ramazan'ın hayrından ve bereketinden daha çok nasıl istifade edebiliriz? İbadetlerimizin kabulü için nelere dikkat etmeliyiz?

İşte bunun gibi problemlerin çözümüne yardımcı olacağı düşüncesiyle, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi'nin 1995 yılı Ramazanı'nda muhtelif şehirlerde; Denizli, İsparta, Mersin, Antalya, Adana, Konya, Maraş ve Aksaray'da yapmış olduğu sohbetlerden bir bölümünü ilginize sunuyoruz.

Bu sohbetlerde önce Üç Aylar üzerinde durulmuş, kısa bilgi verilmiştir. Daha sonra ayet ve hadislerle orucun hikmetleri ve faydaları anlatılmış; oruç tutan kimsenin dikkat etmesi gereken şeyler anlatılmıştır. Ramazan'ın bir aylık bir takvâ kursu olduğu ifade edilmiş, nefis terbiyesi yönünden önemine dikkat çekilmiştir. İnsanları takvâyâ yöneltici hadis-i kudsîlere yer verilmiş ve Ramazan'dan en iyi şekilde faydalanılması için tavsiyelerde bulunulmuştur.

Şimdi aradan yirmi beş yıl geçmiş, şairin dediği gibi;

*Ali gitti Hakk'a yetti;
Zülfikâr'ı derya yuttu...*

Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocamız vefat etmiş (*Rahmetu'llâhi aleyh*), Seha Neşriyat özelleştirilmiş, kitabın yeni baskısı yapılmaz olmuştur. Bu yıl Ramazan ayı yaklaşırken, kitabı okuyucuya internet yoluyla arz etmek düşüncesiyle yeniden hazırlamış bulunuyoruz. Arapça metinler tamamlanmış, hadis-i şeriflerin tahriri yapılmış, ayrıca 15 Şubat 1995'te Ankara'da yapılan bir sahur sohbeti ilave edilmiştir.

14 Şubat 1995 akşamı Ankara'da Hocamız'ı ziyaret ettiğimizde; “—Efendim, bu seyahatiniz esnasında yaptığınız konuşmaları kitap haline getirebilir miyiz?” dedim.

Uygun gördüler. Mümkün oldukça farklı şeyler söylemeye çalıştıklarını, okuyucuya faydalı olacağını söylediler. Bunun üzerine söz konusu şehirlerdeki ilgili arkadaşları arayıp, konuşmaların kayıtlarını istedik. Allah onlardan razı olsun, yardımcı oldular, ses kayıtlarını bize gönderdiler. Kitabı hazırladıktan sonra Hocamıza sundum, “Ramazan ve Takvâ Eğitimi” ismini uygun gördüler. Kitabın ilk baskısı Ocak 1996'da Seha Neşriyat tarafından yapıldı.

Kitabı hazırlarken konuşma kayıtlarının temininde yardımcı olan kardeşlerimize tekrar teşekkür ediyoruz. Kayıtların yazıya geçirilmesinde ve teknik konularda yardımcı olan Abdüllatif Erkaya'ya, A. Enis Erkaya'ya ve Lütfullah Erkaya'ya teşekkür ediyoruz. Bu çalışmamızın, Ramazan'ı daha güzel geçirme ve Ramazan'dan daha çok istifade etme yönünde okuyucuya faydalı olacağını ümid ediyoruz. Tevfik Allah-u Teâlâ'dandır.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Mart 2021

KISALTMALAR

SAS	: <i>Salla'llàhu aleyhi ve sellem.</i>
AS	: <i>Aleyhi's-selâm.</i>
RA	: <i>Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.</i>
Rh.A	: <i>Rahmetu'llàhi aleyh.</i>
KS	: <i>Kaddesa'llàhu sirrahû.</i>
RE.	: <i>Râmûzü'l-Ehâdîs</i>
ME.	: <i>Muhtâru'l-Ehâdîs</i>
RS.	: <i>Riyâzu's-Sâlihîn</i>
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhârî, <i>Sahîh</i>
(م)	: Müslim, <i>Sahîh</i>
(د)	: Ebû Dâvud, <i>Sünen</i>
(ت)	: Tirmizî, <i>Sünen</i>
(ن)	: Neseî, <i>Sünen</i>
(ه)	: İbn-i Mâce, <i>Sünen</i>
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, <i>Müsned</i>
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, <i>Musannef</i>
(ط)	: Tayâlisî, <i>Müsned</i>
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, <i>Musannef</i>
(ع)	: Ebû Ya'lâ, <i>Müsned</i>
(طب)	: Taberânî, <i>Mu'cemü'l-Kebîr</i>
(طس)	: Taberânî, <i>Mu'cemü'l-Evsat</i>
(قط)	: Dâra Kutnî, <i>Sünen</i>
(حل)	: Ebû Nuaym, <i>Hilyetü'l-Evliyâ</i>

- (ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*
 (هـب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*
 (عق) : Ukaylî, *Duafâ*
 (عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*
 (خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*
 (كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*
 (حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*
 (ك) : Hâkim, *Müstedrek*
 (ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdisü'l-Muhtare*
 (در) : Dârimî, *Sünen*
 (خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*
 (بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*
 (غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*
 (طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

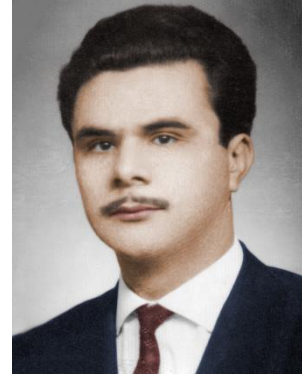
(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhâra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

1973 yılında, *Hacı Bektâş-ı Velî, Makâlât* adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, *İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye* isimli

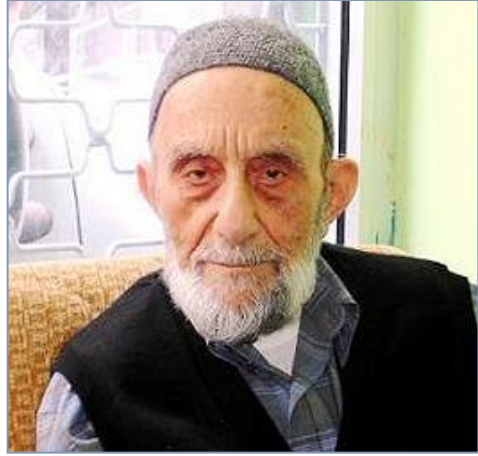
takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Gençliğinde Gümüşhaneli dergâ-hına mensub Çırpırlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Medreseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928).

Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada,

Şehzâdebaşı Damat İbrâhim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

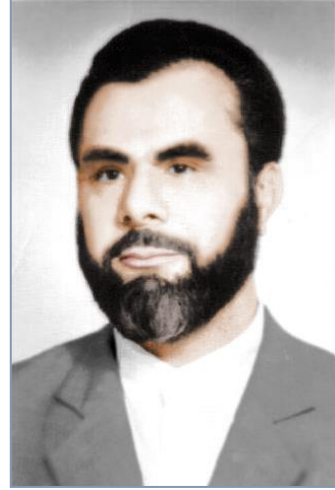
Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapça'dan, Farsça'dan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu.

Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi. Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm Edebiyatı'nda, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu;

“—Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?” diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

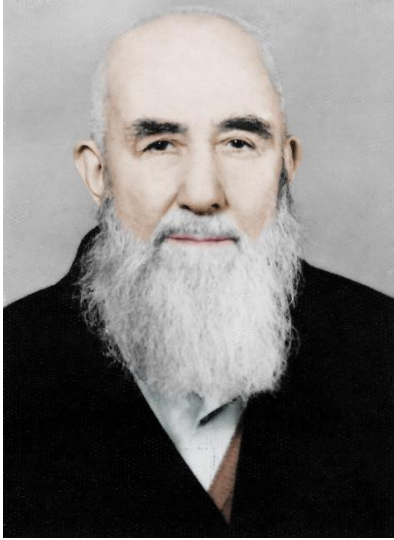

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu, altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi.

Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehâdis* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle

ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hâlidîyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kâdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol

Vakfı”nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere “İlim, Kültür ve Sanat Vakfı”nı, sağlık hizmetleri için “Sağlık Vakfı”nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak “Hanım Dernekleri”nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere “İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri”nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

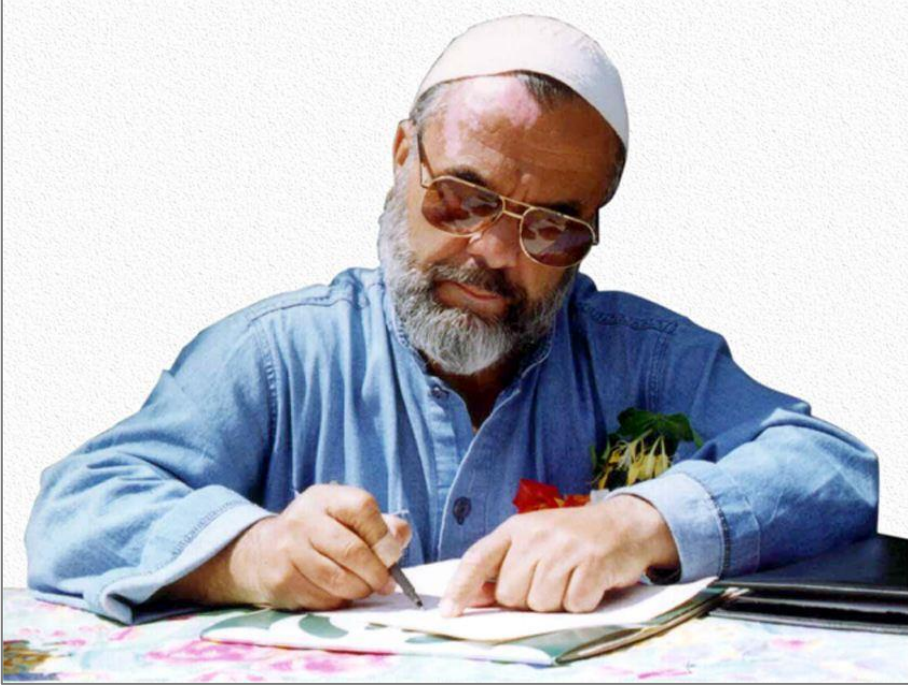
Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında *Kadın ve Aile ve İlim ve Sanat* dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda ise *Panzehir* dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat’ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo*

(AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi...)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyalogu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eēitim toplantıları düzenlendi.

İlm seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kim-selere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eēitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla deēiřik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliē etme yönünde şmll ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. evresini de daima bu tür

çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtîha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

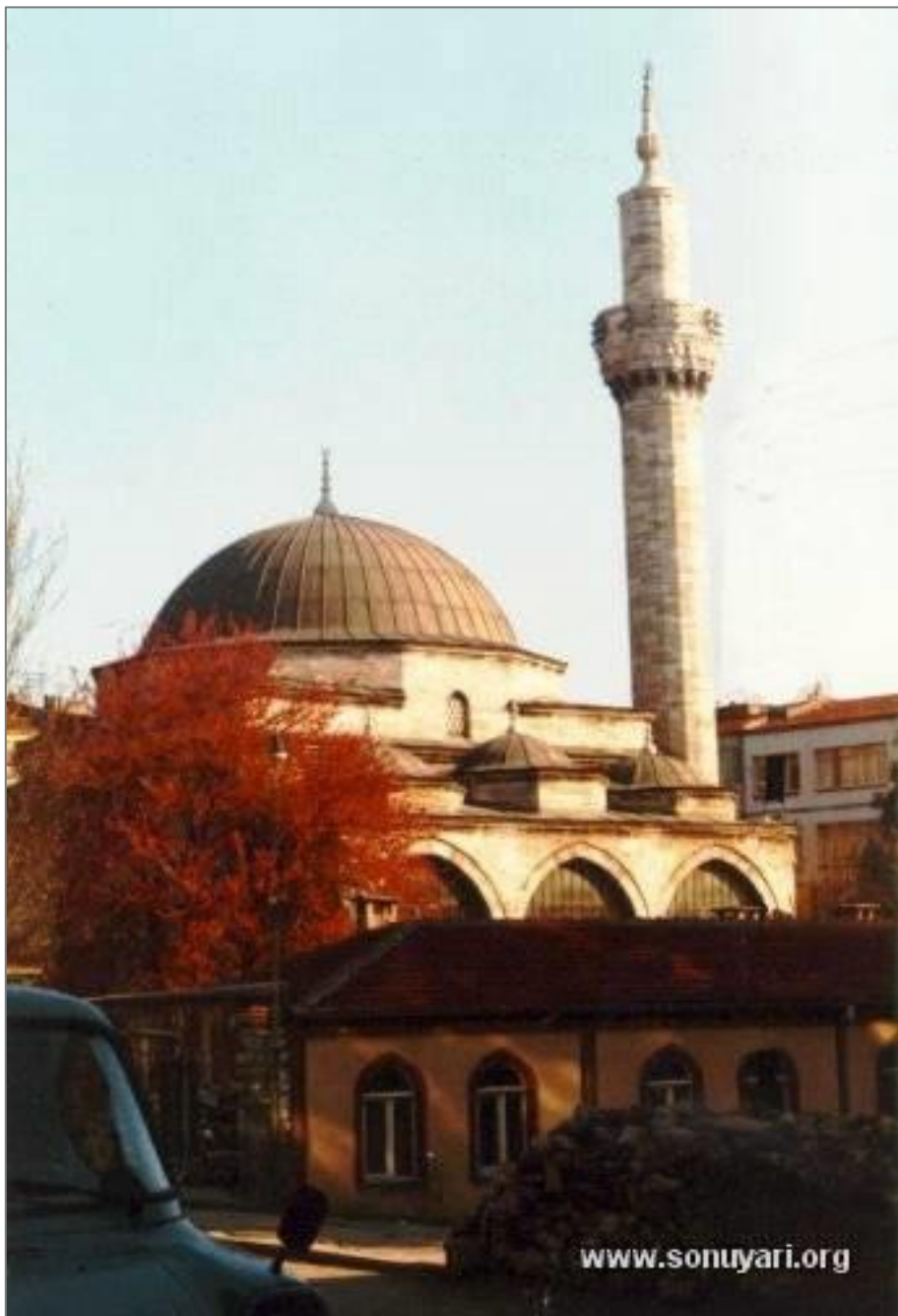
Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makâlât
03. Gayemiz (1987)

04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete! (1997)
31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

01. REGÂİB GECEŚİ VE ÜÇ AYLAR

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedini'l-mustafâ... Ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ... Ammâ ba'd:

Çok aziz ve çok sevgili, çok muhterem kardeşlerim!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlenizden râzı olsun... Cümlenizi saadet-i dâreyne nâil eylesin... İki cihanda aziz eylesin... Cennetiyle, cemâliyle, rıdvân-ı ekberiyle taltif eylesin...

a. İki Mânevî Mevsim

Senenin ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diye dört maddî mevsimi olduğu gibi, mânevî bakımdan da dikkati çeken iki mühim mevsimi vardır. Bu mevsimlerden birisi Şevval ayından sonra gelen, Arabî ayların on birincisi olan *Zilkâde*, *Zilhicce* ve *Muharrem* aylarıdır. Bu, hac yapılması için insanların harekete geçtiği bir mevsim oluyor. Uzaklardan, yakınlardan, Allah'ın emrine uyararak, nice nice maddî ve mânevî faydaları sağlamak; nice nice ibretli hikmetli tecrübeleri kazanmak, mânevî halleri müşahede etmek için insanlar, aşıklar, fedâkârlar yollara düşüyorlar; Allah'ın emrettiği hac vazifelerini, "*Lebbeyk allâhümme lebbeyk...*" diye diye, gözyaşlarıyla, dağları aşarak, vadileri geçerek, denizlerden, havadan, karadan oraya gidiyorlar, çok büyük sevaplar kazanıyorlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri:

وَالْفَجْرِ . وَلَيَالٍ عَشْرٍ (الفجر: ۱-۲)

(*Ve'l-fecri ve leyâlin aşrin*) [And olsun fecre, on geceye...] (Fecr,

89/1-2) diye, on mübarek geceye yemin ediyor. Bu on mübarek gecenin, Zilhicce'nin hac yapılmaya mahsus olan on gününün geceleri olduğu rivayet ediliyor.

Kur'an-ı Kerim'den böylece, hac ayetlerinden ayrı olarak anlaşılıyor ki, o zamanlar çok sevaplıdır, çok mübarektir. O vakitlerde yapılan ibadetler çok kıymetlidir. O vakitte tutulan oruçlar çok sevaplıdır. Hattâ, Arafe günü oruç tutmak hakkında Peygamber SAS Efendimiz'den rivayet edilmiş hadis-i şerifler var:¹

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.551, no:1731; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.4, no:6; Katâde ibn-i Nu'man RA'dan.

Abd ibn-i Humeyd, c.I, s.299, no:967; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXXIII, s.230; *Mecmau'z-Zevâid*, c.III, s.436, no:5142; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.141; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.179, no:5923; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.460, no:7548; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.112, no:105; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.170, no:464; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.38, no:847; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.300, no:8259; Ebû Katâde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.115, no:12086; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.467, no:22634; RE. 426/1.

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ ، غُفِرَ لَهُ سَنَةٌ أَمَامَهُ ، وَسَنَةٌ خَلْفَهُ (هـ . طَب .

عن قتادة ؛ عبد بن حميد ، كر . عن أبي سعيد)

(*Men sàme yevme arafete gufira lehû senetün emâmehû, ve senetün halfehû*) “Kim Arafe günü oruç tutarsa, gelecek senesinin günahları affolur ve geçmiş senesinin günahları da affolur.” diye bildiriyor.

Hac yapmayanlar için... Hacda olanlar hac vazifelerini yapacaklar ama, hac yapmayıp memleketinde bulunanlar için o Kurban Bayramı'nın Arafesinde orucun çok sevaplı olduğu bildiriliyor. O Zilhicce'nin ilk dokuz gününü, on gecesini ihyâ etmenin ne kadar çok sevap olduğunu kitaplarımız yazıyor.

Bir mevsim bu hac mevsimi, mevsim-i hac dediğimiz aylar... Bu aylar, hac yapılmak gerektiği için insanların birbirlerine kırgınlıklarını, kinlerini, düşmanlıklarını bir tarafa bıraktıkları aylar oluyor. Kılıçlarını kınlarına soktukları aylar oluyor; birbirleri ile olan hesaplarını bir tarafa koydukları aylar oluyor. Haram aylar deniliyor. Ceng ü cidal yok, hacca gidenlere engel olmak yok... Babasının katilini görse bile bir Arap bu aylarda; başını çevirmiş, görmezlikten, duymazlıktan gelirmiş. Neden?.. Bu aylar muhterem, mübarek aylar olduğundan, haram aylar olduğundan...

Bugün hepimiz biliyoruz hac İslâm'ın çok mühim olan ibadetlerinden birisidir. Aklen de, ictimâî bakımdan da, maddeten de, mânen de ne kadar büyük bir ibadet olduğunu, dost da düşman da, müslüman da gayrimüslim de itiraf ediyor: “Çok muazzam bir ibadet; böyle bir ibadet başka hiç bir dinde görülmemiştir!” diye hayranlıklarını ifade ediyorlar. Bu ibadetlerin hikmetlerine, güzelliğine aşık olup da İslâm'a giren gayrimüslimler var...

Hac çok muhteşem bir ibadettir. Dünyanın her yerindeki mü'minler bir yerde toplanıyor. Aynı kıyafette, aynı şekilde, aynı tevâzu ile Allah'a ibadete koşup geliyorlar. Muhteşem bir ibadet, muazzam bir fırsat... Çok büyük faydaların hasıl olduğu bir

toplanma, ibadet maksadıyla bir araya gelme... Muazzam bir iş, dünyayı yerinden sarsan bir hadise...

Bir de dînî bakımdan bir sene içinde bir mevsim daha var; o da *Receb*, *Şa'ban*, *Ramazan* aylarından oluşan Üç Aylar dediğimiz mübarek mevsim... Bu ayların da üçünün bir takım halinde mübarek olduğunu, kıymetli olduğunu, çok sevaplı olduğunu, çok değerli olduğunu Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şeriflerinde ve bizzat kendisi hayatında davranışlarıyla, halleriyle, ibadetleriyle göstermiş. Peygamber SAS Hazretleri'nin Ramazan'dan sonra en çok oruç tuttuğu ay Receb ayı... Bu Receb ayında oruç tutmanın muazzam, muhteşem sevapları var...

İşte biz, bu mübarek Üç Aylar mevsimine bu akşam burada başlamış oluyoruz. “Bir şeyler öğrenelim de, kendimizi iyi yetiştirelim de İslâm’a, müslüman kardeşlerimize faydalı olalım! Daha çok faydalı olabilmek için neler yapabiliriz?” diye iyi niyetlerle bir araya geldiğimiz şu mekânda, şu gecede, aynı zamanda mübarek bir mevsimin de ilk gecesini idrak etmiş oluyoruz. Üç Ayların birincisi olan Receb ayının ilk gecesi bu... Recebe ne zaman girdik?.. Akşam ezanı okunduğu zaman girdik. Receb ayının daha ilk saatlerinde bulunuyoruz.

b. Receb Ayı'nın Özellikleri

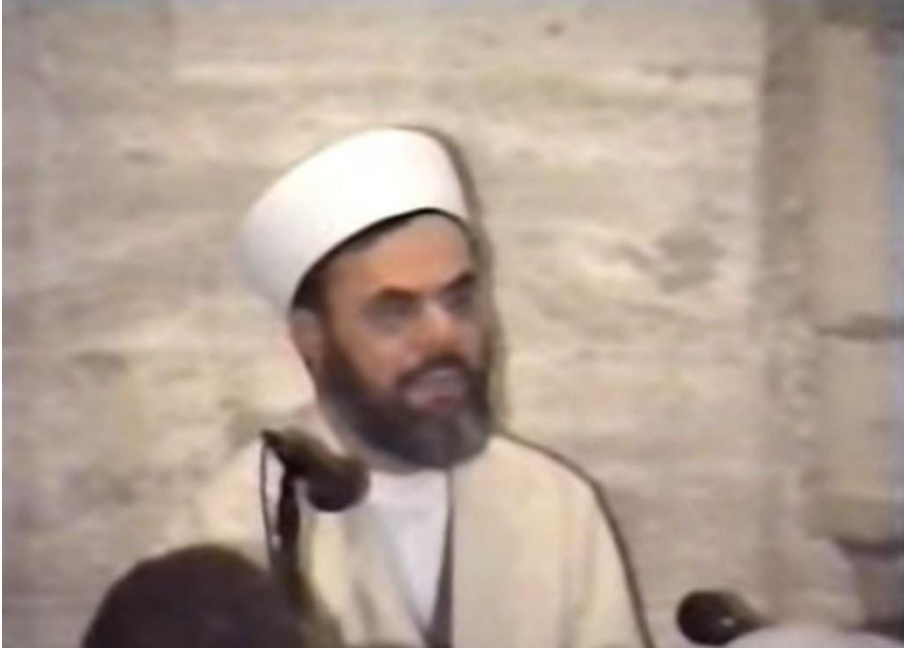
Receb ayının çok kıymetli bir ay olduğunu Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor. Kur'an-ı Kerim'de de dört tane ayın haram aylardan, mübarek aylardan olduğu beyan ediliyor. Bu Receb ayı da, o dört haram aydan birisi... Yâni *Zilkâde*, *Zilhicce*, *Muharrem* peşpeşe geliyor, hac yapılıyor. Hacca gidiliyor, hacdan dönülüyor. Ama bu Receb ayı da onlardan beş ay sonra gelmiş. Sayalım: *Muharrem*, *Safer*, *Rebiü'l-evvel*, *Rebiü'l-âhir*, *Cemâde'l-ûlâ*, *Cumâde'l-âhireh*, *Receb*... Onun için bu muhterem aya, *Recebü'l-ferd* derler. Hürmet, izzet, ikram ve itibar, ceng ü cidal den uzak durmak aynen Receb ayında da var...

Bir de bu ayda sevaplar kulların defterlerinin sevap hanelerine,

bol bol dökülmesi dolayısıyla da *Recebü'l-esab* denmiştir. Yâni, sevabların bol bol, şarıl şarıl, gürül gürül döküldüğü ay demek... *Sabbe*, Arapçada dökmek demek... Nehrin de böyle dağlardan çağlayarak şaldur şuldur akıp da döküldüğü yere *münsab* derler; o da aynı kökten... *Recebü'l-esab*; Allah'ın rahmetinin cûşa gelip, ikram ü ihsanâtının şarıl şarıl, güldür güldür kullara geldiği ay demektir.

Bir sıfatı daha var, *Recebü'l-esam*; yâni sağır... Yâni, kullar düşmanlarını görseler görmezlikten geliyor; senin filânca hasmın falanca yerden geçiyor deseler, duymazlıktan geliyor. Onun için böyle demişler. Çeşitli izahları yapılmış. Hâsılı, rivayetlerde çok kesin olarak bildiriliyor ki, Receb ayı enteresan, dikkat çekici mühim bir aydır. Bu ayın ilk gecesine burada şu anda girmiş bulunuyoruz.

Arifler, din alimleri kitaplarında yazmışlar ki, bu ay ekim, ekme, ziraat ayıdır. Sevaplı işler, oruç tutmak, tevbe etmek vs. güzel şeyler yapılır. Bir mahsulün ekilmesi gibi ziraat, ekim ayıdır. Şa'ban bakım ayıdır. Ramazan biçim ayıdır, yâni mahsulün alındığı aydır demişler. Demek ki Receb ayı, bizi Ramazan'a hazırlayan bir mevsimin ilk adımı olmuş oluyor.

Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

Ramazan da on bir ayın sultanı... Ona birden, pattadak insan girmiyor, kendisini hazırlayarak, derleyip toparlayarak giriyor. Onun için, “Receb ayı tevbe ayıdır.” demişler. Yâni kul ne yapacak?..

“—Yâ Rabbi! Ben anlayamamışım, hatâ etmişim, bilememişim, suçluyum, kusurluyum; beni affet...” diyerek hatâsını itiraf edip, hatâsından dönerek, Cenâb-ı Hakk’ın yoluna girecek.

Receb ayı tevbe ayıdır. Şa’ban ayı ibadetlere devam etme ayıdır. Ramazan da mükâfatlarını alma ayıdır. Böyle çeşitli kelimelerle bu ayların birbirleriyle irtibatlı olduğu beyan edilmiştir.

Peygamber SAS Hazretleri’nden rivayet edildiğine göre, Receb şehrullahtır. *Şehir*, Arapça’da ay demek... Şehr-i İstanbul, şehr-i Bursa derken kullandığımız şehir kelimesi Farsça, belde mânâsına geliyor. *Şehr-i Ramazan*, Ramazan ayı demek; *şehr-i Receb*, Receb

ayı demek... Receb Allah'ın ayıdır. Tabii bütün aylar, bütün yıllar, bütün zamanlar, bütün mekânlar, bütün varlıklar, bütün insanlar, cümle eşyâ her şey Allah'ındır. Ama, her şey Allah'ın iken, "Receb Allah'ın ayıdır." demekten maksat ne?.. Burada maksat, "Receb ayında Allah-u Teâlâ Hazretleri kulları çok afv ü mağfiret ediyor; kulları çok affettiği, tevbe eden kullarını çok bağışladığı bir aydır." demek oluyor.

O bakımdan, Allah'ın kullarına tevbe kapısını, affetme, mağfiret eyleme kapısını açmış olduğu bir ayın kapısından geçmiş oluyoruz. Bunu hatırlatmak benim için önemli, sizler için önemli! Çünkü, kendimizi toparlamamız, kendi muhasebemizi yapmamız, sevabımızı, günahımızı tartıp, ölçüp, hatâmızı anlayıp, boynumuzu büküp Allah'a yalvarma fırsatı elimize geçmiş oluyor. Bunu yapacağız.

Tabii, Receb ayında oruç tutmak da çok sevaptır. Oruç da biliyorsunuz insanda nefsi ıslah edici, kalbi nurlandırıcı tesir yapıyor. İki çeşit tesiri var başlıca:

1. Nefsin hırsını kesip nefsi yola getiriyor.
2. Ruh ve kalbi nurlandırıp kuvvetlendiriyor.

Onun için, insanın midesi boşaldığı zaman, oruç tuttuğu zaman —Ramazanda bunu hepimiz tatmışsınızdır, bilirsiniz— artık duyguları berraklaşmaya başlar. Gönlü rikkat kesb eder, incelik kesb eder, hassaslaşır. Derin derin düşünme kabiliyeti belirir. Güzel haller müşahede eder.

İşte bu bakımdan, Receb ayında oruç tutarak Allah'ın rahmetine ermeyi kazanmak çalışması yapmak lâzım!.. Çünkü:

إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر: ١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sâbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) "Her şeyin mükâfatının bir katsayısı vardır, ecrinin miktarı vardır. Amma sabırlıların ecri, sevabı, mükâfatı hesaba sığmayacak kadar çok olur." (Zümer, 39/10)

Oruç da sabır demek olduğundan, orucu bu Receb ayı içinde mümkün olduğu kadar çokça tutmağa gayret edin! Peygamber SAS Efendimiz de bu ayda orucu fazla tutmuştur.

Tevbenizi yenileyin! Tevbe sadece dil ile “*Estağfiru’llâh, ve etûbü ileyh*” demek değildir. *Tevbe*’nin Arapçadaki mânâsı, dönmek demektir, dönüş yapmak demektir. Tevbe yapan insan, Allah’ın rızâsına uygun olmayan halinden, yolundan, huyundan, işinden dönecek; Allah’ın sevdiği hale, yola, işe, hizaya gelecek... Sadece diliyle tevbe eder de bu dönüşü yapmazsa; Hakka, hayra, güzele, sevaba dönüşü yapmazsa; o zaman Hazret-i Ali Efendimiz’in ifadesiyle, böyle tevbe edenlerin tevbesi yalancılardan tevbesidir.

Hazret-i Ali Efendimiz RA, bir gün Kûfe mescidine girdi. Bir kenarda birisinin, “Tevbe yâ Rabbi!.. Tevbe yâ Rabbi!..” dediğini görünce yanına yanaştı, dedi ki:

“—Ey zât-ı muhterem! İnsanın sadece diliyle tevbe demesi, yalancılardan tevbesidir.” dedi.

Tevbe dil işi değildir. Tevbe vücudun bütün âzâlarının, hayatın bütün faaliyetlerinin Hakka, hayra dönmesi demektir. Onu da bilelim! Yâni, tevbeyi sadece bir söz bölümü olarak düşünmeyelim! Sözü papağan da söyler, ama idraksız söyler. Üç defa peş peşe, “*Lâ ilâhe illa’llâh*” diyen papağanı gördüm.

*Eylesen tûtîye ta’limi eder kelimât,
Sözü insan olur amma, özü insan olmaz!*

Tûtî, papağan demek... Papağana konuşmayı öğretsen, sözü insan gibi olur ama, özü insan olmaz, kuştur yine... Papağandır, tabiatı neyse odur. Hâlin değişmesi gerektiğini de tevbe konusunda hatırlayalım!.. Şu günlerimizi Cenâb-ı Hakk’ın yoluna dönüş için, iyi bir müslüman olmak için, gerçek bir müslüman olmak için, sahabe gibi müslüman olmak için, bir fırsat olarak değerlendirelim!.. İç hesaplaşmamızı, muhasebemizi yaparak Cenâb-ı Hakk’ın yoluna dönelim!..

Bizim iyi müslüman olmamız sadece bizim için değil, bütün

Ümmet-i Muhammed için lâzım!.. Türkiye için lâzım, İslâm aleminin için lâzım, dünya için lâzım!.. Kâfirler için bile lâzım!.. Bizim iyi müslüman olmamız, kâfirlerin de hakkı duyması, öğrenmesi, belki Cenâb-ı Hakk'ın yolunu anlayıp da —biz güzel anlatabilirsek— Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girmesi için fırsat olduğundan, kendi kurtuluşumuzu, salâhımızı, ıslahımızı, düzelmemizi cihanşumûl bir olay olarak görmeliyiz, çok önemli görmeliyiz. Ona göre, bu ayda tevbe-i hakîkî, tevbe-i nasuh etmeliyiz. *Tevbe-i nasuh*, çok samîmî demek, çok içten demek... Çok içten tevbemizi yapmamız lâzım!..

Bu Receb ayı böyle... “Receb şehru'llâh; Allah'ın ayı, Allah'ın tevbeleri kabul ettiği ay... Şa'ban benim ayımdır. Ramazan da ümmetimin ayıdır.” buyurmuş Peygamber SAS... Demek ki, Receb'de tevbe edeceğiz, Allah'ın affını mağfiretini isteyeceğiz. Şa'ban'da Peygamber SAS Efendimiz'in has ümmeti olmağa çalışacağız. Ramazan'da da Allah'ın lûtfuna ermeğe, ümmet olarak mükâfatları kazanmağa gayret edeceğiz.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

“—Ramazan gelip de çıktığı halde halini düzeltememiş, Ramazan'ın feyzinden bereketinden istifade edememiş olan bir insana yazıklar olsun, burnu yerde sürtsün!” buyurmuş.

Ramazan'da Ramazan'dan istifade etmek için, Ramazan'a hazırlanmak lâzım!.. Müsabakalara girecek olan birisinin, müsabakadan önce hazırlanması gibi bir şey bu... Onlara hazırlık yapan, antrenmanlarını muntazam yapan müsabakalarda derece alıyor. Yapmayan, birdenbire giren bir şey alamaz. Onun gibi, tâ bu aylardan Ramazan'ı görmek lâzım! Bu aylardan Ramazan'a hazırlanmak lâzım!..

Bu akşam aynı zamanda cuma gecesidir. Yarın cuma olan geceye cuma gecesi derler. Çünkü gün güneşin batmasıyla biter, yeni gün de o zaman başlar. İslâmî mantığımızda böyle tabii bir hadiseye bağlıdır günün başlaması ve bitmesi...

Güneş batıyor, tamam... Güneş battı, eski gün bitti. Güneş battıktan sonra, akşam ezanıyla beraber yeni bir gün başlar. Eğer

güneş battığı zaman hilâli görürsek, “Haa, işte bak, güneşin battığı yerde hilâl incecik göründü. Demek ki, yarın Ramazan!” deriz. Ramazanın birinci günü akşamı o zaman olduğundan yatsıdan sonra terâvih kılarız. Hemen sahura kalkarız, ertesi gün oruca niyetleniriz. Neden?.. Gün akşamdan başlıyor da ondan... Akşamleyin hilâli gördük, Ramazana niyetlendik.

Ramazanı bitirdik, sonuna geldik de, akşam güneşin battığı yerden hilâli görünce, “Haa, bayram geldi, yarın bayram!” deriz. Artık o akşam terâvih kılmayız. Neden?.. Ramazan bitti, Şevval’ın birinci gecesi bu gece... Ertesi sabah Ramazan bayram namazını kılarız. Bu da hatırlınızda kalsın...

Bu gece perşembeyi cumaya bağlayan gece, cuma gecesi... Yarın cuma namazı kılınan gece, cuma gecesidir. Cuma gecesi zâten her hafta muhteremdir, her hafta mübarektir. Cuma gecesi nurlarla dolu olan bir gecedir. Cuma gecesinin feyzi bereketi çok olduğundan, Peygamber Efendimiz cuma gecesine, “*el-leyletül-garrâu*” buyurmuştur. Yâni, nurlarla pırıl pırıl olan bir gece...

Onun için cuma gecesinin kıymetini bilmek lâzım!.. Her gecenin kıymetini bilmek lâzım tabii, şek şüphe yok... Her geceyi Allah’ın rızâsına uygun geçirmek lâzım ama, haftanın günlerinin en sevaplısı cuma günüdür, haftanın gecelerinin en sevaplısı cuma gecesidir; bunu da bilmek lâzım!..

Biz şimdi, birincisi: Receb’in birinci günü mübarek bir gündür, gecesi mübarek bir gecedir, ihyâ edilmesi gereken günlerden biridir. Bugün Recebin birinci gecesi olduğu için, mübarek bir gecedeyiz. İkincisi: Bir cuma gecesi olduğundan mübarek bir gecedir. Onun için de, ikinci bir defa mübarektir bu gece... İki kat katmerli mübarektir. Üçüncüsü de; Recebin ilk cuma gecesine Regâib Gecesi dediklerinden, bu da Recebin tesâdüfen hem biri, hem ilk gecesi olduğundan, bu da üçüncü bir defa Regâib Gecesi olduğundan mübarektir. Üç sebepten katmerli mübarek bir gecedir.

Recebin ilk cuma gecesi kaçına rastlarsa —bu sene birine

rastladı, bir dahaki sene birine rastlamaz, başka bir zamana rastlar; olsun—Recebin ikisi, üçü, beşi, altısı neyse, Recebin ilk cuma gecesine Regaib Gecesi derler. *Regàib* ne demek? Ragîbeler demek... *Ragîbe* ne demek? Rağbet edilen mükâfatlar, iltifatlar, ikramlar demek... Bu gecede Allah'ın öyle mükâfatları, öyle ikramları, öyle sevaplı bağışları, öyle bir lütufları vardır ki, onun için Recebin bu ilk cuma gecesine melekler *Leyletü'r-Regàib* demişler. Allah'ın çeşit çeşit ikrâmâtının kullara ihsan olunduğu bağış gecesi, lütuf gecesi mânâsına... Onun için, ayrıca bu bakımdan mübarek bir gecede bulunuyoruz.

c. Mübarek Bir Gecenin İhyâsı

Tabii, böyle mübarek gecelerin ihyâsı nasıl olur; bunu soruyorlar. Böyle mübarek gecelerin ihyâsı, yâni ibadetle değerlendirilmesi, canlandırılması... *İhyâ*, aslında hayat vermek demek... Bir geceyi ölü olarak geçirmek veya bir geceye hayat

vermek, bir geceyi ihyâ etmek... Boşa harcamak veya dipdiri, canlı değerlendirmek...

Şimdi bir gecenin ihyâsı nasıl olur?.. Bir gecenin ihyâsı, yatsı namazıyla sabah namazını camide cemaatle kılmakla olur. Bu, gecenin ihyâsıdır. Bütün günün ihyâsı bu... Yatsı namazı ile sabah namazını camide kılmak, o günün, o gecenin ihyâsı demektir. İnsan sabahlara kadar, akşamlara kadar ibadet etmiş gibi sevap kazanır.

Onun için, yatsı ve sabah namazlarına önem vermek lâzım!.. Peygamber SAS Efendimiz: “Bu iki namaza gelin, bu iki namazı camide kılmağa gayret gösterin!” demiştir. Neden?.. Bu iki vakit, biraz insanların gayret göstermeme ihtimallerinin olduğu vakitlerdir. Yatsı namazına gayret göstermez. Gelmek istemeyebilir, canı istemez. Nefsi engellemek ister, şeytan engellemek ister. “Çok yoruldu! Yemek yedikten sonra, şurada namazını kıliver, yatağına yatıver. Bak gözlerinden uyku akıyor! Şimdi ne yapacaksın karanlıkta?..” der, engellemeğe çalışır.

Hakîkaten de adam ameledir, işçidir, patrondur, çalışmıştır, yorulmuştur. Şimdi de öyle oluyor ya; yemeği yedikten sonra bir mahmurluk çöküyor, televizyonun karşısında uyuyup kalıyor. Çünkü, televizyonu bile kapatmayı unutuyorlar. Televizyon açık, bayrak direğine bayrak çekilinceye kadar açık, adam uyumuş. Neden?.. Uyku bastırdı. Onun için yatsı camiye gelmek zor...

Sabah daha zor.. Çünkü, insanın tatlı uykusundan, rahat yatağından, sıcacık yorganının altından kalkıp da camiye gelmesi, nefsinin yenmesini gerektiriyor. Bayağı büyük bir gayret ister. İnsanın kendi arzusunu yenmesi, kendi kendisini aşması, kendisine üstün gelmesi zor bir iştir. Bu bir eğitim işidir. Bu eğitimi almayan insanlar kendi kendilerini yenemezler.

Hacda bir hadise anlattılar. Bir şeyh efendi müridleriyle bir toplantıda iken, adamın birisi rap rap kapıdan gelmiş, bir kâğıt uzatmış hocaefendiye... Hocaefendi kâğıdı okumuş, ne yazıyorsa;

“—Olmaz evlâdım bu istediğin senin... Olmaz!” demiş.

Adam da demiş ki:

“—Bu mutlaka olacak!..”

Bütün müridler ayağa kalkıp, adamı dögecek gibi olmuşlar. “Vay bizim hocamıza karşı geliyor; o olmaz diyor da, bu olur diyor.” diye... Şeyh efendi şöyle bir işaret etse, adamı benzetecekler.

Adam çok sert ve kırıcı bir şekilde, “İlle olacak!” deyince; şeyh efendi başını böyle eğmiş, bir müddet durduktan sonra, başını kaldırmış. Derin nefes alarak:

“—Sabreden kazandı. Nefsini yenen, nefesine hakim olan kazandı.” demiş.

Sinirleniyor insan, herkes sinirlenir. Kendisine kötü bir muamele yapılıncı, “Vay bana hakaret mi ediyorsun, ben senin uşağın mıyım?” der, bir şey der, sinirlenir. Gazabını yutmak, kızgınlığına hakim olmak kolay bir şey değildir. Halimlik selimlik kolay bir şey değildir. Sabır kolay bir şey değildir. İşte sabredeceğiz! Sabrederse, nefesine hakim olursa, kendi arzularını yenerse; o zaman olgun bir müslüman demektir.

İşte insan kendi arzusunu yenecek! Ne istiyor nefsi?.. Yatmak istiyor. Sızlanıyor:

“—Yâhu zâten geç yattım, uykum az! Yatıp da sonra kılsak olmaz mı, kalkmasan olmaz mı?” diyor.

“—Kalkacağım!” diyorsun.

“—Kalk ama camiye gitme bari! Şurada namazını kıl, daha yatak soğumadan yat! Camiye şimdi nerden, nasıl gideceksin?” diyor. İşte bir bahane...

İşte onları yenmek, yatsı ve sabah namazına gelmek dikkatli insanın, nefisini yenebilen şuurlu müslümanın işi olduğundan, Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

“—Münafıklar bu iki namaza güç yetiremezler.”

Kalkamazlar, uyanamazlar. Uykusunu da bölemez, rahatını terk edip gelemmez. Yatsı namazına da gelemmez, sabah namazına da gelemmez. Ama gündüz namazlarına gelebilirler; çünkü zaten uyanık... Öteki insanlar gördüğü için, gelmediği fark edilirse ayıp olacak, toplumun içinde durumu sarsılacak.

“—Münafıklar bu iki namaza güç yetiremezler.” diyor.

Onun için bu iki namazı camide kılmak, mü'min-i kâmillerin işidir, olgun müslümanların işidir. Bu hatırlınızda olsun, bu iki namazı camide kılmayı ihmal etmeyin!

d. Cemaatle Namaz Kılmanın Önemi

Camide namaz kılınınca evde kılınmasından farkı ne olur?.. Camide namaz kılındığı zaman, erkekler için camide namaz kılmak evinde namaz kılmaktan 27 kat daha sevaplıdır.

Hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:²

صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً
(مالك، حم. خ. م. ت. ه. ن. حب. عن ابن عمر)

RE. 309/9 (*Salâtü'l-cemâati tafdulü salâte'l-fezzi bi-seb'in ve işrîne dereceten.*) “Bir kimsenin cemaatle kıldığı namaz, evinde yalnız kıldığı namazdan 27 kat daha sevaplıdır.”

Ama bu mahalle mescidi içindir. Mahalle mescidine gidiyorsun, orada namaz kılıyorsun; 27 kat... Eğer cuma namazı kılınan büyük mescide gidersen, o zaman 50 kattır sevabı...

Bir şeyi daha hatırlatayım muhterem kardeşlerim: Cemaat o kadar mühimdir ki, Peygamber SAS buyuruyor ki:³

مَا مِنْ خَمْسَةِ آيَاتٍ، لَا يُؤْذَنُ فِيهِمْ بِالصَّلَاةِ، وَتَقَامُ فِيهِمْ بِالصَّلَاةِ؛

² Buhari, *Sahih*, c.III, s.34, no:609; Tirmizi, *Sünen*, c.I, s.365, no:199; Nesei, *Sünen*, c.III, s.347, no:828; İbn-i Mace, *Sünen*, c.III, s.9, no:781; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.65, no:5332; İmam Malik, *Muvatta'*, c.II, s.177, no:425; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.V, s.401, no:2052; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.III, s.59, no:4734; Begavi, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.62; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.445, no:27553; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LIX, s.340, Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.978, no:20372; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.153, no:20443.

إِلَّا اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ (حم. طب. عن أبي الدرداء)

RE. 381/5 (*Mâ min hamsetü ebyâtin*) “Hiç bir beş tane ev yoktur ki, (*lâ yüezenü fihim bi’s-salâh*) içinde namaz için ezan okunmuyor, (*ve tükümü fihim bi’s-salâh*) namaz için ikâmet getirilmiyor; (*ille’stahveze aleyhimü’s-şeytân*) şeytan oraya hâkim olur, şeytan oraya bastırır, gâlip gelir.”

“Bir yerde beş tane müslüman hanesi varsa, beş evin bir arada olduğu yerde ezan okumak, kamet getirmek cemaatle namaz kılmak gerekir.” diyor Peygamber Efendimiz... Ölçü: Beş tane ev... Beş tane ev yaylada, mezraada, köyde, kentte nerdeyse; beş ev bir araya geldi mi, orda ezan okuyacaklar, topluca namaz kılacaklar!..

“Eğer ezan okunmaz, kamet getirip namazı cemaatle kılmazlarsa; şeytan onlara hakimiyetini kabul ettirir, ezer. Onları hakimiyeti altına alır. Şeytanın buyruğu, hükmü, egemenliği altına girerler.” buyuruyor.

Şeytanın egemenliği altına giren insanların hanesinden

gürültü, zırlı eksik olmaz. Neden?.. Şeytanın hakimiyetine girdiler. Şeytan onları parmaklarında oynatır.

Şeytan usta bir mahlûk... Kandırmakta usta, tecrübeli... Hazret-i Adem Atamız zamanından beri insanları kandırmakta tecrübesi olan bir varlık... İnsan şeytanın ağına düştü mü, avucuna geçti mi, şeytan onu perişan eder. Çaresi nedir?.. Ezan okunacak, kamet getirilecek ki şeytan orada hakimiyetini kuramasın!.. Namaz bu kadar önemlidir, cemaat bu kadar önemlidir. Bir yerde ezan okunmaz olursa, kamet getirilmez olursa, şeytan oraya hakim olur.

Bolu'nun dağlarına gittik, bir arkadaşın köyüne vardık, evine vardık. Bakıyoruz saate, ezan okunmadı. Dedik niye?.. İmam emekli olmuş, yeni imam gelmemiş, köyde ezan okunmuyor... Dedim ki:

“—Çok fenâ olursunuz!..”

Köyde cami var, minare var, insanlar var; namaz kılınmıyor. Herkes evinde kılıyor ama, camide namaz kılınmıyor cemaatle... Yok mu bir ezan okuyacak insan?.. Güzel olması şart değil ki, güzellik müsabakası yapılmıyor ki... Güzel olma şartı yok... Çık oraya; bağırabildiğin kadar, ihlâs ile “*Allâhu ekber*” de, sesini dört tarafa duyur!..

Orada ev sahibine dedim ki:

“—Ezanı sen okuyacaksın, imamlığı sen yapacaksın! Kendin okuyacaksın, kendin imamlık yapacaksın; şu köyü ezansız bırakmayacaksın!.. Hadi bakalım camiye gidelim!” dedim.

Camiye gittik, minareye çıktı ezan okudu arkadaşlar... Ondan sonra içeride namaz kıldık. Sonradan duyduk; köyde kadınlar ağlaşmışlar, “Çok şükür köyümüzde ezan okundu.” diye...

Bunlar mühim şeylerdir muhterem kardeşlerim!.. Siz kıymetini belki takdir ediyorsunuzdur, belki bazıları takdir etmiyordur; çok önemli!.. Yatsı namazını ve sabah namazını camide cemaatle eda etmek, gecenin ihyâsı için bir sebeptir; bu bir...

İkincisi: Geceleyin yatacağı zaman, insanın abdest alıp, abdest

aldıktan sonra iki rekât, dört rekât namaz kılıp, abdestliyen yatıp uyuması, o da gecenin ihyâsıdır. Neden?.. Peygamber SAS hadis-i şerifinde buyuruyor ki: “O kulun iç çamaşırı ile teni arasında bir melek bulunur. ‘Yâ Rabbi, bu kulun temiz yattı, abdestli yattı; sen bunu afv ü mağfiret eyle!..’ diye dua eder.” Böyle diyor Peygamber Efendimiz... Bilmeyen bilmez, görmeyen görmez ama, gören söylüyor, Peygamber Efendimiz söylüyor.

Sonra, “Hafaza melekleri, kirâmen kâtibîn melekleri o kulu sabaha kadar ibadet etmiş diye deftere yazarlar. Abdestli yattı diye sabaha kadar cızır cızır ibadet sevabı yazılır insanın defterine...” Bu da Peygamber Efendimiz’in bildirdiği bir şey...

Sonra, “Gökteki melekler o zâtın abdestli yatıp uyuduğunu, vücudunun mânevî bakımdan nûrâniyetinden görürler, o kulun etrafına izdihamlı bir şekilde, kalabalık bir şekilde toplanırlar.” diyor Peygamber Efendimiz... Yâni tıklım tıklım o insanın etrafı melek doluyor abdestli yattığı için... O bakımdan bir çare de, gece yatarken taze abdest alıp iki rekât, dört rekât namaz kılıp abdestli yatmaktır. Gecenin bir ihyâsı da bu...

e. Teheccüd Namazının Kıymeti

Gecenin ilk hatıra gelen, asıl klasik mânâda, herkesin bildiği mânâda ihyâsı da, bir miktar uyuduktan sonra kalkıp, Allah rızâsı için abdest alıp gece namazları kılmaktır. Peygamber SAS buyuruyor ki:⁴

رَكَعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(*Rek'atâni mine'l-leyl*) “Geceleyin kalkıp da kılınan iki rekât namaz, (*hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) dünyadan da, dünyanın

⁴ Lafız farkıyla: Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.455, no:5404; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.785, no:21405; *Camîü'l-Ehadis*, c.XIII, s.145, no:12782.

içindeki her şeyden de daha hayırlıdır.” Kim söylüyor? Peygamber-i Zîşân söylüyor. *Asdaku’l-kàilîn*, söyleyenlerin en doğru sözlüsü, Allah’ın Habîb-i Edîbi, Muhammed-i Mustafâ’sı söylüyor. Sıradan bir insan söylemiyor. Ne diyor? “Dünyadaki her şeyden daha iyidir.” diyor.

Size şu oturduğumuz Alâaddin Oteli’ni verseler ne yaparsınız muhterem kardeşlerim? Düşünün ki bir babayiğit, çok zengin, milyarder bir adam çıktı, sizi beğendi:

“—Sevdim seni yâ, benim param çok, çocuğum çocuğum da yok... Aldım bu Alâaddin Oteli’ni, sana bağışladım!” dese ne yaparsınız?

Aklını oynatabilir insan sevincinden, fırttırabilir.

Rasûlullah’ın sözüne inanmıyor muyuz muhterem kardeşlerim? Sözü, kelimelerin taşıdığı mânâyı algılamak lâzım! “Dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır.” diyor Peygamber Efendimiz...

Neden?.. Çünkü, büyüklerimiz demişlerdir ki:

شَمَّةٌ مِنْ مَعْرِفَةِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

(*Şemmetün min ma’rifeti’llâh*) “İrfandan, ma’rifetullahtan bir koklamcık, (*hayrun mine’d-dünyâ ve mâ fîhâ*) dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır.”

Gece kalkacaksın, abdest alacaksın... Kimse yok, odanda yalnızsın... Gösteriş ihtimali yok, şöhret ihtimali yok, riyâ ihtimali yok... Rabbine yöneliyorsun, alemlerin Rabbi... *El-hamdü lillâhi rabbi’l-âlemîn*... Ne muhteşem kelime!.. Koca kâinâtın sahibi, yaratanı Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin divanında elpençe dîvan duruyorsun, “Sana hamd olsun yâ Rabbi!” diyorsun... Rükû ediyorsun, secde ediyorsun... İbadetin tadını böyle yudum yudum, iksir gibi tadıyorsun.

İnsan, birisi gelse kendisine baksa, utanır, sıkılır. Hattâ göstermek istemez, yapacaksa bile yapmak istemez. Ama gece yalnızsın, kimsecikler yok... Seccadene kapanıyorsun, ağlıyorsun, gözyaşlarını döküyorsun... Secde yerin ıslanıyor, “Aman yâ

Rabbi!..” diyorsun. Bu duygular çok kıymetli duygular... Bu duygular insanı evliyâ yapar. Bu duygular insanı dünyanın en kıymetli insanı yapar. Bu duygular insanı, başkalarına en güzel şekilde hizmetler yapan, hayırlı, faydalı güzel insan yapar. Bu duyguları insan, işte o geceleyin kalkınca tadabilir.

Peygamber SAS Efendimiz’e ne emrolundu:

يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ . قُمْ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا . نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا
أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا (المزمل: ١-٤)

(*Yâ eyyühe’l-müzzemmil. Kumi’l-leyle illâ kalîlâ. Nısfehû evi’nkus minhû kalîlâ. Ev zid aleyhi ve rettili’l-kur’âne tertîlâ.*) [Ey örtünüp bürünen Rasûlüm! Birazı hariç geceleyin kalk namaz kıl! Gecenin yarısını kıl, yahut bunu biraz azalt, ya da çoğalt ve Kur’an’ı tane tane oku!] (Müzzemmil, 73/1-4)

İlk inen ayetler İkra’ Sûresi’nin beş ayeti... İkinci inen ayetler bir rivâyete göre “*Yâ eyyühe’l-müddessir*” sûresinin başındaki ayetler; öteki rivayete göre “*Yâ eyyühe’l-müzzemmil*” sûresinin başındaki ayetler... İkinci veya üçüncü inen ayetler bunlar... Yâni üçüncü vahiyde Peygamber Efendimiz’e ne emredilmiş? “Geceleyin kalk ey Rasûlüm!” diye emredilmiş.

O gecelerin ihtişamı, o gecelerin güzelliği... Bu beton yığınları arasında, yeni neslin insanları onu bilemiyorlar. O gecelerin ihtişamı ne kadar güzeldir!.. Ne kadar ruhâniyetlidir o geceler!..

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “Geceleyin göğün kapıları açılır.” Göğün kapıları var mıdır?.. Vardır. Peygamber SAS Efendimiz Mi’rac’a çıkarken, Kuds-ü Şerife vardılar. Kuds-ü Şeriften Mi’rac’a çıkıyor, Cebrâil AS’la Peygamber SAS Efendimiz... Birinci semaya geldiği zaman, melek durdurdu.

Birinci semâ nedir?

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ (الملك: ٥)

(*Ve lekad zeyyenne's-semâe'd-dünyâ bi-mesâbiha*) “Dünyaya en yakın semâyı yıldızlarla donattık.” (Mülk, 67/5) diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Yıldızların olduğu semâ, birinci semâ... Ondan sonraki semâlarda neler olduğunu oradan anlayın! Yıldızların olduğu semânın ötesinde neler olduğunu, artık Allah bilir.

Birinci semânın bekçisi durduruyor, Cebrâîl'e soruyor. Cebrâîl kim?.. Allah'ın dört büyük meleğinden birisi... Peygamber SAS Efendimiz'e vahyi getiren muazzam melek... Ona soruyor melek... Hangi melek?.. Birinci semânın bekçisi olan melek...

(*Men ente?*) “Kimsin sen?..” *Men*, kim demek Arapçada.

(*Ene cibrîl!*) “Ben Cebrâîlim!” diye tanıtıyor kendisini...

İslâmî edepte tanıtma vardır muhterem kardeşlerim!.. Kapı çalınıyor.

“—Kim o?..” diyorlar içeriden...

Kapıyı çalan:

“—Ben!” diyor.

Eyvah, fesühânallah!.. Herkes ben diyecek, ben diye cevap mı verilir; adını söyleyeceksin!.. Bak ne diyor: “Ben Cebrâîlim!” diyor. İnsan edeb öğreniyor.

Ben deyince ikinci defa soruyorlar bu sefer:

“—Kimsin sen?..”

“—Benim, aç kapıyı!” diyor.

Tanıyacaksın, herkese kapı açılmaz ki!..

“—Herkese kapıyı açmayın, bileziklerinizi alırlar elinizden!” diyorlar. Ayağını dayar, bıçağı çeker... İyisi var, kötüsü var... Edebli edebli kim olduğunu söyleyeceksin!..

Sonra: (*Ve men meake?*) “Peki, yanındaki kim?..”

(*Muhammed!*) “Muhammed-i Mustafâ, Allah'ın elçisi!..”

“—Peki ona izin verildi mi, buralardan geçmeğe?..”

“—Evet verildi.”

“—O zaman o da geçsin!..”

Yâni, semâların böyle özelliği var muhterem kardeşlerim!.. Cebraîl’e soru soran, dur diyen bekçisi var... Kapısı var, göğün kapıları var... Bilmiyoruz; gören görür, bilen bilir. Bilenler, görenler bildiriyor. Göğün kapılarının açık olduğu zaman bu gece vakti... Göğün kapıları açılıyor, “Geç aslanım!” der gibi serbest...

İkincisi: Allah-u Teâlâ Hazretleri semâ-ı dünyaya nüzûl eyleyip, kullarına nidâ eyler. Yâni kullarına yakınlaşır Allah-u Teâlâ Hazretleri, buyurur ki:

“—Yok mu benden affını mağfiretini isteyen; haydi istesin, affedeceğim!.. Yok mu benden bir talebi olan; haydi dilesin, dilediğini vereceğim!.. Yok mu hasta olup da şifa isteyen; haydi şifasını istesin, şifa vereceğim!.. Yok mu şöyle olan, yok mu böyle olan?..” diye seslenir buyurmuş, bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz...

Ne zamana kadar?..

هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (القدر: ٥)

(*Hiye hattâ matlai'l-fecr*) “İmsak kesilinceye kadar.” (Kadir, 97/5)

Gecenin sonu neresidir? İmsak vaktidir. İmsak kesildi mi, gece de biter. Kadir Gecesinde de öyle...

تَنْزِلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ . سَلَامٌ

هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (القدر: ٤-٥)

(*Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu fihâ bi-izni rabbihim min külli emrin*) [O gecede, Rablerinin izniyle melekler ve Ruh, her iş için iner dururlar. O gece esenlik doludur, ta fecrin doğuşuna kadar.]

(Kadir, 97/4-5)

Meleklerin inmesi, o fütûhat ne zamana kadardır? Tülû-u fecir oluncaya kadar, yâni fecir tamam oluncaya kadardır.

Binâen aleyh, gözümüzle göremiyorsak, gökle âşinâlığımız yoksa, takvimden imsak vaktine bakarız. İmsak vaktinden evvel bir arada kalkarız, abdest alırız, namaz kılarız:

“—Ben varım yâ Rabbi affını isteyen!.. Ben varım yâ Rabbi muhtac olan!.. Ben varım yâ Rabbi senden dileği olan!..” diye biz de isteriz.

İsteme zamanıdır çünkü... Kulların istediği, Allah’ın da vereceği dediği zamandır. O vakitte ibadet etmek sâlihlerin, enbiyâ ve evliyâullahın adetidir.

İnsan Allah ile baş başa kalmanın zevkini öğrenmeli!.. Yalnızlıktan buca buca kaçmamalı!.. Adam ceketini alıyorsa:

“—Hanım ben gidiyorum!”

“—Nereye gidiyorsun?..”

“—Kahveye gidiyorum.”

“—Niye?..”

“—Yalnızlıktan canım sıkıldı.”

Yalnızlığı sevmeli bir insan... Yalnızlığın tadını çıkartabilmeli:

“—Oh yâ! Çok şükür ki, hiç kimse yok... Rabbimle başbaşa şöyle bir kendimi çekip çevireyim, düşüneyim!” diyebilmeli...

Yalnızlıktan zevk almalı!.. Yalnızlık, büyük ruhların gıdasıdır. Yalnızlık mühim bir şeydir. Yalnızlıkta Mevlâsıyla bağlantı kurmak çok mühim bir şeydir. O da geceleyin güzel bir şekilde oluyor.

Onun için, gecenin bir ihyâsı, geceleyin kalkıp, abdest alıp *ilâ mâ şâallah*, Allah’ın dilediği kadar iki rekât, dört rekât, altı rekât, sekiz rekât, on rekât namaz kılmaktır. Çünkü namaz, ibadetin en güzel şekillerinden biridir. İbadetin çok çeşitli şekilleri vardır. En kompleks, tam şekillerinden birisi namazdır. Peygamber SAS buyuruyor ki:⁵

⁵ Neseî, *Sünen*, c.VII, s.61, no:3939; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.128,

قَرَّةَ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ

(*Kurretü aynî fi's-salâh*) “Gözümün şenliği namazda...” buyuruyor. Namaz kılarken içim rahat ediyor demek...

Rasûlullah Efendimiz'in içinin rahatladığı, gözünün şenlendiği, serinlendiği, rahatlandığı o namazdan o zevki alamayan, kendisini kontrol etsin...

“—Ben niye bu güzel namazdan bu zevki alamıyorum?” diye düşünsün, kendisi çaresini arasın!..

Demek ki, cihazları paslanmış, duyguları dumura uğramış, demek ki çok cahil, demek ki bu hususta çok mübtedî, çok yeni, çok toy olduğu anlaşılıyor. İnsan o yalnızlık zevkini duymalı muhterem kardeşlerim!..

Tabii, Kur'an okumak çok sevaplı... Kur'an-ı Kerim ile bizim aşinalığımız da kusurlu hale gelmiştir bu nesille... İngilizce öğreniyorlar, Almanca, Fransızca öğreniyorlar, bir dil yetmiyor birkaç dil öğreniyorlar... Her şeyi öğreniyorlar da, Arapçayı öğrenip Kur'an-ı bellemek hususunda bir aşk ve şevk ve gayret yaygınlaşmış değil, makbul değil... Öğrenenler de makbul tutulmuyor. Neymiş bu?.. Hafız...

“—Hafız gel, otur, oku!.. Tamam, al şu zarfın içindeki paramı, hadi yallah!..”

Belki, “Hafız buraya gel!” dedi mi, karşıdaki kızıyor, zor tutuyor kendisini... Hakaret etmiş gibi oluyor. Halbuki hafız eskiden nasıldı

no:12315; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.174, no:2676; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.241, no:5203; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.199, no:3482; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.78, no:13232; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.280, no:8887; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.398; Hatib-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.371, no:6812; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.303; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.135, no:1234; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.160, no:666; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LX, s.454; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.143, no:2733; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.449, no:18912, 18913; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.73, no:1089; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IX, s.496, no:8916.

yâni... Hafızlamak deniliyor, makbul olmayan bir şey olarak... Hafızlığın şân ü şerefi, kadr ü kıymeti bilinmez duruma gelmiştir.

Halbuki Kur'an-ı Kerim Allah'ın kelâmıdır, yüzüne bakmak bile sevaptır. Mânâsını anlayıp, onu yaşadığı zaman, icrâ ettiği zaman iyice sevap kazanacaktır. Kur'an-ı Kerim okumak sevaptır. Kimisinin gözü rahatsız oluyor, kimisi Arapça bilmiyor, kimisi okuyamıyor, okusa mânâsını bilmediği için bir tad alamıyor.

Bir başka ihyâ şekli zikir... Zikir nedir?.. Mübarek bazı kelimeleri tekrar tekrar söylemektir. Nedir o mübarek kelimeler?.. Meselâ, “*Lâ ilâhe illâ'llâh*” mübarek bir kelimedir. İnsanın cennete girmesine sebeptir.

Kezâ, “*Allahümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed*” çok sevablıdır. Sen salât ü selâm getirirsen, Peygamber Efendimiz'e melekler götürürler.

Meselâ, “*Estağfiru'llâh*” bir zikirdir, Allah'tan afv ü mağfiret istiyorsun. Meselâ, “*Sübhâna'llâh*”; meselâ, “*El-hamdü li'llâh*”; meselâ, “*Allâhu ekber*”; meselâ, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm*” gibi sözler mübarek kelimelerdir, cümleciklerdir. Bunları zikretmek çok sevaplıdır.

Yahut da, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin İsm-i A'zamını, Lafza-i Celâli veya Esmâ-i Hüsnâsından birini zikretmek; o da zikirdir. Meselâ, “*Allah... Allah... Allah...*” dese zikirdir. “*Yâ Kayyûm... Yâ Kayyûm...*” dese zikirdir. “*Yâ Vedûd... Yâ Vedûd...*” dese zikirdir. “*Yâ Hû...*” dese zikirdir. İşte böyle bunların hepsi zikirdir. Zikir de geceyi ihyâ etmek için bir çaredir.

Bir kul Allah'ı zikrederse, Allah da onu zikreder:

فَاذْكُرُونِي اذْكُرْكُمْ (البقرة: ١٥٢)

(*Fe'zkrûnî ezkrüküm*) “Siz beni zikredin, ben de sizi zikrederim.” (Bakara, 2/152) buyruluyor.

Onun için, sen Allah dedikçe bil ki, Allah da seni zikrediyor. Kul içinden Allah'ı zikrederse, Allah da onu kendisi zikreder. Kul

toplulukta zikrederse, Allah da onu daha hayırlı bir toplulukta zikreder. Böylece Allah'la kulun yakınlaşması, Allah'ın kulunu sevmesi; kulunda da Allah'a karşı aşkullah, muhabbetullah hâsıl olmasına götürür iş...

O bakımdan zikir de ibadetlerin güzellerindendir. Geceyi ihyâ şekillerinden birisidir.

Bazı namazlar vardır, Peygamber SAS Efendimiz kılmıştır. Bunlardan birisi de tesbih namazıdır. Üç yüz adet:

“—*Sübhâna'llâhi ve'l-hamdü lillâhi ve lâ ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber.*” deniliyor.

Her on tanesinde veya on beş tanesinde:

“—*Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*” deniliyor.

Dört rekâtlık bir namaz kılınıyor. Bu namaz tek olarak kılndığı gibi, cemaatle de kılınabilir. Peygamber Efendimiz'den sahih hadislerle rivayet olunmuştur. Sevabı çok olan bir namazdır meselâ bu... Böyle ibadetlerle de ihyâ edebilirsiniz gecenizi...

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepinizden râzı olsun...

23. 11. 1995 - Alanya / Antalya

02. RECEB AYI EKİM AYI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Tabii, “Receb ayınız da mübarek olsun!” dememiz lâzım! Çünkü bu güzel cuma günü, aynı zamanda ilâhî mübarek bir mevsim olan Üç Aylar’ın birinci ayı Receb’in birinci günü... Yâni, çok güzel bir mevsime girmiş bulunuyoruz. Size bu Üç Aylar’ın mübarek olmasını, hayırlı olmasını dilerim.

Çünkü biliyorsunuz, aylar mübarek olur, geceler mübarek olur, kandiller gelir geçer, Ramazanlar olur biter; ama bütün mesele insanın kendisinde... Kendisi onların feyzinden, bereketinden istifade edecek bir tavır takınmayınca, mahrum kalır. Mahrum gelir, mahrum göçer. O güzel mübarek günler gelir geçer de istifade edemez. Allah bizi, o fırsatları güzel değerlendirenlerden eylesin... O sevaplara nail olanlardan eylesin...

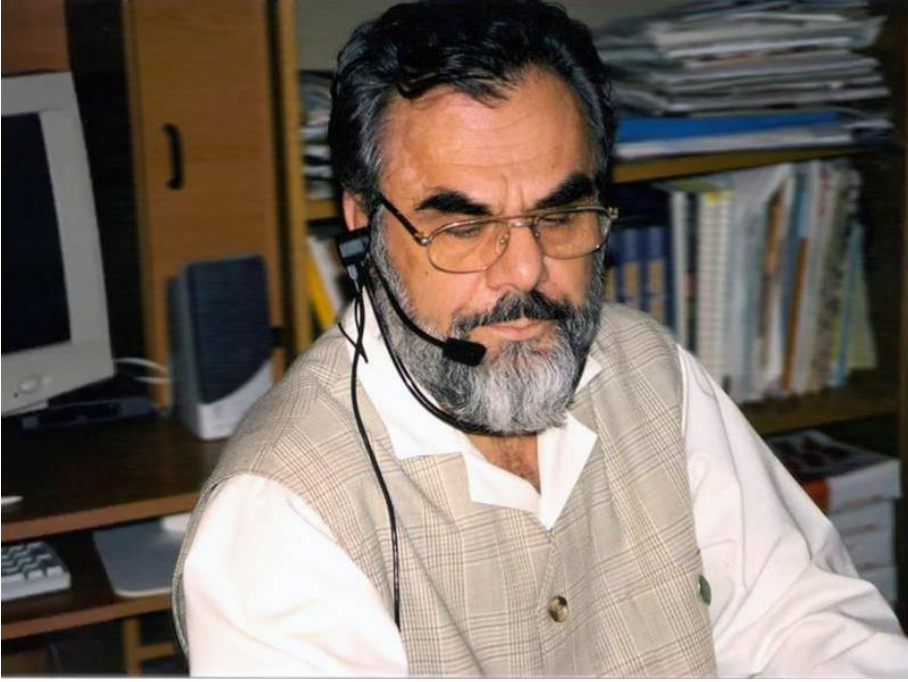
a. Peygamber SAS’ın Receb Ayı Duası

Peygamber SAS Efendimiz’den İbn-i Asâkir’in ve diğer kaynakların, Enes RA vasıtasıyla rivayet ettikleri bir hadis-i şerifle başlamak istiyorum:⁶

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَجَبٌ، قَالَ : اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ،
وَبَلَّغْنَا رَمَضَانَ. وَكَانَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ، قَالَ : هَذِهِ لَيْلَةُ
الْغُرَاءِ، وَيَوْمَ أَزْهَرَ (هَب. وابن عساكر عن أنس)

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.259, no:2346; Beyhakî, *Suabü'l-İman*, c.III, s.375, no:3815; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.189, no:3939; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.485, no:1985; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.269; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.161, no:309; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXX, s.57, no:4657; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18049; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.186, no:554; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXXIII, s.24, no:35704.

RE. 532/10 (*Kâne izâ de hale receb, kâl*) “Receb ayı girdiği zaman, Peygamber SAS Efendimiz şöyle dua ederdi:

(*A’llâhümme bârik lenâ fî recebe ve şa’bân, ve belliğnâ ramadân.*) ‘Yâ Rabbi, bize bu gelen Receb ve Şa’ban ayını mübarek eyle... Hayrının, bereketinin, nimetlerinin farkında olup, onlardan hissesini alıp, hissedar olup, hissemend olup, faydalanıp bereketlere nâil olanlardan eyle!.. (*Ve belliğnâ ramadân*) Ve bizi Receb ve Şa’ban ayını güzel geçirmiş bir kul olarak, güzel işler yaparak, ibadetler ederek geçirip Ramazan’a ulaştır...’ diye dua ederdi.” diye duasını naklediyor Enes RA.

(*Ve kâne izâ kânet leyletü’l-cumuati, kâl:*) “Bir de, cuma gecesi olduğu zaman da derdi ki: (*Hâzihî leyletü’l-garrâu*) ‘Bu ne mutlu, ne kadar pırıl pırıl, nûrânî, şâşaalı bir gecedir. (*Ve yevmün ezher.*) Ne kadar mutlu ve pırıl pırıl nûrânî bir gündüzdür.’ diye, bu cumanın gecesini ve gündüzünü de böylece methederdi.” diye bildiriyor Enes RA.

Tabii dün akşam, akşam ezanıyla beraber cumanın gecesi oldu,

geceyi yaşadık biz Türkiye'deki müslümanlar olarak... Şimdi el-hamdü lillâh seviniyorum, Allah'a hamd ü senâlar olsun, radyomuz çok yerlerden dinleniyor. Yeri de belirtmek lâzım! Yoksa yaz deriz, kış olur; gündüz deriz, gece olur bazı dinlenen yerlerde... Onu da belirtelim.

Şu anda meselâ, Avustralya'da yaz... Ama bizim Türkiye'de, Bolu civarında o kadar kar yağmış ki, bir metre kardan dolayı bugün bizim Alanya'da yaptığımız, üç dört gün devam edecek olan aile eğitim programımıza gelmek için yola çıkan kardeşlerimiz, karları geçip de gelememişler. Ulaşamadılar, karlarda kaldılar. Halbuki Avustralya'da yaz... Böyle olabiliyor.

Evet, şimdi cumanın gecesi geçti, cumanın gündüzüne geldik. (Bizim Türkiye için, burası için söylüyoruz.) Nurlu, mübarek, şâşaalı, pırıl pırıl, mânevî bakımdan çok güzel bir günde bulunuyoruz. Allah-u Teâlâ Hazretleri kıymetini bilmeyi nasib eylesin...

Bu hadis-i şeriften anlaşılıyor ki, Peygamber SAS Efendimiz daha Receb ayının başından Ramazan'ı gözlüyor. Ramazan'ı arzuluyor, Ramazan'a ulaşmayı diliyor. Buradan da anlıyoruz, "Receb'i, Şa'ban'ı bize mübarek eyle, Ramazan'a ulaştır." Yâni bu Receb, Şa'ban, Ramazan —biliyorsunuz— bizim Üç Aylarımızdır. Dedelerimiz bu ismi koymuşlar, Allah razı olsun onlardan... Dinimizle ilgili kitapları, kaynakları okuyup, inceleyip her şeyi en güzel tarzda yapmağa, ibadetleri güzelce yapıp Allah'ın rızâsını kazanmağa çalışan mübarek ecdadımız; nur içinde yatsınlar, kabirleri nur dolsun, ruhları şâd olsun, makamları a'lâ olsun... Bize Üç Aylar'ın şuurunu vermişler, "Aman, Üç Aylar gelince dikkat etmek lâzım!" diye söylemişler.

Biz de biliyoruz, Receb ayına hürmet ediyoruz, Şa'ban ayına hürmet ediyoruz. Gerçekten, bu Üç Aylar'ın içinde güzel fırsatlar var, çok güzel geceler var, kandiller var... Birincisi, Regâib Kandili... Regâib Kandilinin zamanı nedir, Receb'in kaçırır?.. Receb'in kaçtığı belli olmaz. Receb ayının girmesinden sonra, ilk perşembeyi cumaya bağlayan gecesi Regaib Kandili'dir. Mübarek, güzel, istifade edilmesi, ibadet edilmesi gereken gecelerden birisidir. Onu dün akşam yaşadık. Böylece Regaib Kandili'nden istifade edenler istifade etti; etmeyenler, şaşırınlar

kaçıranlar kaçırdı. Regâib Gecesi'ne kavuşmak bir dahaki seneye kaldı. Geldi geçti.

Şimdi tabii, Receb'in 26'sını 27'sine bağlayan gece Mi'rac Kandili var... Peygamber SAS Efendimiz'in Mi'rac'a çıktığı bir güzel, mübarek gecedir. Ondan sonra Şa'ban ayının on beşinde Beraet Gecesi, Berat Kandilimiz var... Bu gece de fevkalâde önemli bir gecedir. Rivayetlere göre, bir senelik kaderlerin, olayların, mukadderatın tesbit edildiği bir gecedir. Olanların, olacakların, yaşayacakların, ölenlerin tesbit edildiği bir gecedir. Önemli bir gecedir. O bakımdan o geceye hazırlanmak lâzım!.. O gecede Allah'a sığınıp saîdler zümresine katmasını, şakîler zümresine koymamasını dileyerek, ona göre hazırlanmak lâzım!..

b. Receb Ayı Tевbe Ayı

Receb ayı tevbe ayıdır, muhterem kardeşlerim! Tевbe dönüş demektir. Onun için hadis-i şerifte geçiyor ki:⁷

مَنْ تَابَ إِلَى اللَّهِ، تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ

(*Men tâbe ila'llâhi, tâba'llâhu aleyhi*) “Kim Allah'a yönelirse, Allah'a tevbe ederse, Allah da ona yönelir, teveccüh buyurur.” Asıl mânâsı bu... Demek ki, tevbe ne oluyor?.. Tевbe insanın yanlış yoldan, cahilâne yaşayıştan, câhilâne işlerden, günahlardan, haramlardan, kusurlardan, gafletlerden sıyrılıp Cenâb-ı Hakk'ın sevdiği yola, yöne dönmesi demek oluyor. Onun için bu Receb ayı büyük bir tevbe ayıdır. Önemli bir aydır.

Cennetmekân Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız'ın *Ramûzü'l-Ehâdis* isimli kitabının, 288. sayfasından bu hususta bir hadis-i şerifi de okuyayım. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz... Bu uzun hadis-i şerif Taberânî'de rivayet edilmiş, Said ibn-i Ebî Râşid tarafından... Okuyalım, bakalım, ne var bu

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.1774, no:4473; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2129, *Tevbe* 49/10, no:2770; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.69, no:139; Hz. Aişe RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.4, s.287, no:7663; sahâbeden bir şahıstan.

rivayette:⁸

رَجَبٌ شَهْرٌ عَظِيمٌ، يُضَاعَفُ اللَّهُ فِيهِ الْحَسَنَاتِ؛ فَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ
رَجَبٍ فَكَأَنَّمَا صَامَ سَنَةً، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ غَلَقَتْ عَنْهُ أَبْوَابُ
جَهَنَّمَ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ فَتَحَتْ لَهُ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ،
وَمَنْ صَامَ مِنْهُ عَشْرَةَ أَيَّامٍ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهُ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ، وَمَنْ صَامَ
مِنْهُ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا نَادَى مُنَادٌ مِنَ السَّمَاءِ: قَدْ غُفِرَ لَكَ مَا مَضَى
فَاسْتَأْنَفِ الْعَمَلَ، وَمَنْ زَادَ زَادَهُ اللَّهُ. وَفِي رَجَبٍ حَمَلَ اللَّهُ نُوحًا فِي
السَّفِينَةِ فَصَامَ رَجَبَ، وَأَمَرَ مَنْ مَعَهُ أَنْ يَصُومُوا. فَجَرَتْ بِهِمْ
السَّفِينَةُ سِتَّةَ أَشْهُرٍ آخِرُ ذَلِكَ يَوْمَ عَاشُورَاءٍ أَهْبَطَ عَلَى الْجُودِيِّ فَصَامَ
نُوحٌ وَمَنْ مَعَهُ وَالْوَحُوشُ شَكَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. وَفِي يَوْمِ عَاشُورَاءٍ فَلَقَ
اللَّهُ الْبَحْرَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ، وَفِي يَوْمِ عَاشُورَاءٍ تَابَ اللَّهُ عَلَى آدَمَ، وَعَلَى
مَدِينَةِ يُونُسَ، وَفِيهِ وُلِدَ إِبْرَاهِيمُ (طَب. عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي رَاشِدٍ)

RE. 288/13 (*Recebü şehrun azîm*) “Receb muazzam bir aydır, önemli bir aydır. Hürmetli bir aydır, büyük bir aydır. (*Yudâifu'llâhu fîhi'l-hasenât*) Allah-u Teâlâ Hazretleri bu Receb ayında yapılmış olan iyilikleri kat kat mükâfatlandırır.” Ne demek?.. Başka aylarda yapılmış olsaydı aynı ibadet, verilecek olan

⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.69, no:5538; Saîd ibn-i Râsîd RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.12, s.558, no:35168; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.110, no:12683.

mükâfatın kat kat fazlasını bu ayda verir. Bu mânâyâ geliyor.

Tabii Receb ayında ilk düşüneceğimiz şey, tevbe etmektir. Yâni Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne hulûs-u kalb ile yönelip, tevbe-i nasuh ile tevbe edip, ondan sonra artık Allah'ın sevgili kulları zümresine girmeğe çalışarak, sevgili kulları gibi hareket etmeğe çalışarak, iyi bir çizgiye gelmek; iyi bir istikamette, muntazaman, sağlam bir şekilde yürümek lâzım!..

Sonra, çok oruç tutardı Peygamber SAS Efendimiz Receb ayında... Orucu da medh ediyor. Orucun biliyorsunuz, insan iradesini eğitmekte çok büyük etkisi var... İnsanoğlu biliyorsunuz, yeme arzusuyla yaratılmış bir canlıdır. Bütün canlılarda bu arzu vardır. Yemek içmek arzusu, gıdasını temin etmek, karnını doyurmak isteği kuvvetli bir arzudur. İslâm'da yeme içme oruç sûretiyle engellenerek; yâni kendi kendimizi engelliyoruz, yemiyoruz, içmiyoruz. Yemek hakkımız olduğu halde, içimizde iştihamız, arzumuz olduğu halde, yemek, içmek ve bir takım kuvvetli duygulardan kendimizi men ediyoruz, tutuyoruz, alıkoyuyoruz.

Tabii, bu bir zorlama ile oluyor. Bu neyi getiriyor?.. İnsanın kendi arzularını yenmesini öğretiyor insana... Kendi kendisini dizgin altına almasını, zabt ü rabt altına almasını öğretiyor. Onun için Receb ayında, tevbe ayı olduğu için oruç çok tavsiye edilmiş. Nasıl olacak?.. İnsan yememek sûretiyle azmini iradesini kuvvetlendirecek, nefesine hâkim olacak. Nefsine hâkim olmayı öğrenecek. Böylece tevbesi sağlam temellere dayanmış olacak. Sağlam bir şekilde yapılmış olacak ve tevbesinde sebatı, devamlılığı sağlanmış olacak.

Aynı hadis-i şerifin devamında: (*Femen sâme yevmen min recebe*) "Receb ayında bir gün oruç tutan kimse, (*fekeennemâ sâme seneten*) sanki bir sene oruç tutmuş gibi sevaba nâil olur." diyor Peygamber SAS.

Biliyorsunuz, Rabbimiz Ekremü'l-ekremîn olduğundan, en cömertlerin en cömerdi olduğundan, bizim acizâne nâçizâne yapmış olduğumuz ibadetlerimize, kat kat büyük büyük mükâfatlar veriyor. Hele meselâ Kur'an-ı Kerim'den biliyoruz, insan bir Kadir Gecesine tesadüf edip ihyâ etse, bin ay ibadet etmiş gibi, daha hayırlı bir sevap kazanıyor. Demek ki, Receb'de de bir gün oruç

tutsa, bir sene oruç tutmuş kadar mükâfat kazanacak.

(*Ve men sâme minhü seb'ate eyyâmin gullikat anhü ebvâbü cehennem*) “Receb ayında yedi gün oruç tutan kimseye cehennemin kapıları kapanır.” Biliyorsunuz, yedi kat cehennem olduğu rivayetlerde bildirilmiştir, yedi kapısı vardır. Cehennemin yedi kapısı ona kapatılır. Yâni, cehenneme girmeyecek.

(*Ve men sâme minhü semâniyete eyyâmin futihat lehü semâniyetü ebvâbi'l-cenneh*) “Sekiz gün oruç tutana da, cennetin sekiz kapısı açılır.” Biliyorsunuz cennette sekiz kapı var...

(*Ve men sâme minhu aşrete eyyâmin lem yes'eli'llâhe şey'en illâ a'tâhu*) “On gün oruç tutana Allah ne isterse, istediğini verir.”

(*Ve men sâme minhü hamsete aşerate yevmen*) “On beş gün kim oruç tutarsa, (*nâdâ münâdin mine's-semâ*) gökten bir münâdi nida eder, yâni bir melek seslenir ki; (*kad gufira leke mâ madâ fe'ste'nife'l-amel*) ‘Senin geçmiş günahların affolundu. Haydi bakalım bundan sonra tertemiz bir şekilde yeniden işe başla! Kötü işlerin silindi defterinden.’ denilecek.” diye bildiriliyor.

(*Ve men zâde zâdehu'llâh*) “Kim daha fazla tutarsa, onun için Allah mükâfâtı da daha fazla olarak verir.”

Sevgili dinleyiciler! Bu Receb ayı eskiden beri Allah-u Teâlâ Hazretlerinin sevdiği kullarına ikram ettiği bir aymış. Duaların kabul olduğu bir aymış. Onun için Peygamber Efendimiz onları da anlatıyor bu hadis-i şerifinde. Buyuruyor ki:

(*Ve fî recebe hamela'llâhu nûhan fî's-sefîneh*) “Tufan gelip de insanlar mahvolurken Allah-u Teâlâ Hazretleri Nuh AS'ı Receb ayında gemiye bindirtti.” Receb ayında tufan başladı. Mü'minler gemiye bindiler kurtuldular.

(*Fesâme recebe ve emere men meahu en yesûmu*) “Receb ayında kendisi oruç tuttu. Allah'a şükür olarak, Allah merhamet etsin diye. Etrafındaki gemiye aldığı mü'minlere de emretti, onlar da oruç tuttular.”

Tabii, Nuh AS'ı uzun uzun anlatmamız lâzım!.. Nuh AS Irak'ta oturduğu halde, Allah-u Teâlâ Hazretleri ona gemi inşa et diye emredince, o gemi inşâ etmeğe başladı. O zaman etrafındaki kavmi onunla alay etmeğe başladılar: “Allah Allah... Burada su yok, deryâ yok, niye gemi inşâ ediyorsun?” diye...

Ninova, Musul, IRAK

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin lütfu çok, her şeyi biliyor. Allah'ın has peygamberleri de yanlış iş yapmazlar, Allah'ın emrini tutarlar. Tabii, o gemiyi inşa etti, ondan sonra tufan başladı. Tufan başlayınca, Allah emredilen kimseleri gemiye almasını istedi. Nuh AS, gemiye aldığı mahlûklarla beraber tufandan kurtuldu. Onun gemiye binmesinin de Receb ayı içinde olduğunu, hadis-i şerifin devamı bildiriyor.

Nuh AS, o gemide altı ay durduktan sonra, Aşûre Günü gemiden Cûdî Dağı'na indirildi. Onlar artık tufan bittikten sonra, Cûdî Dağı'na gemi oturduktan sonra, tufandan kurtuldukları için Allah'a şükür olarak, Aziz ve Celîl Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne şükür sadedinde, Nuh AS ve yanındaki ashabı, gemisine almış olduğu ehli ve vahşî hayvanlar hepsi oruç tutmuşlardır.

Sonra Benî İsrâîl'in Firavun'la mücadelelerinde, Firavun onları kovalarken, onlar da o zulümden kaçarken, denizin kenarına geldikleri zaman, deniz sanki bulvar gibi on iki geniş yol olarak açıldı. Benî İsrâîl'in on iki kabilesi buradan karşıya geçtiler.

Firavun peşlerine takıldı ve boğuldu. İşte o Firavun'dan kurtulma da, yine bu Aşûre Günü'nde oldu.

Yine bu Aşûre gününde, Allah Adem AS'a tevbe nasib etmiştir, teveccüh etmiştir, tevbesini kabul etmiştir. Yunus AS'ın yetiştği şehir ki, Irak'ın kuzeyindeki, Musul'un şarkındaki Ninova şehri deniliyor; o şehrin ahalisine de bu günde tevbe nasib etmiştir. İbrâhim AS da, Aşûre Günü'nde doğmuştur.

c. Receb Allah'ın Ayıdır

Başka bir hadis-i şerifle, bu Receb ayıyla ilgili konuşmamızı tamamlayalım: Hasan-ı Basrî'den mürsel olarak rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS buyurmuş ki:⁹

رَجَبُ شَهْرِ اللَّهِ ، وَشَعْبَانُ شَهْرِي ، وَرَمَضَانُ شَهْرُ أُمَّتِي
(أبو الفتح في أماليه عن الحسن مرسلًا)

RE. 289/2 (*Recebü şehru'llâh*) “Receb Allah'ın ayıdır. (Ve şa'bânü şehri) Şa'ban benim ayımdır. (Ve ramadânü şehru ümmetî) Ramazan da ümmetimin ayıdır.” buyurmuş.

Tabii, Receb ayının Allah'ın ayı olması, Allah tarafından kullarının afv ü mağfiret edilmesi dolayısıyladır. Receb tevbe ayıdır, kullar tevbe eder. Allah da Receb ayında kullarının tevbesini kabul eder. Onları afv ü mağfiret eyler, günahlarını bağışlar. Defter-i a'mâlleri bembeyaz olur, tertemiz olur.

Şa'ban Peygamber SAS Efendimiz'in benimsediği, benim ayım dediği bir ay... Tabii biz de, Şa'ban ayında Peygamber SAS Hazretleri'ne bağlılığımızı, sünnet-i seniyyesine ittibâmızı, ona salât ü selâmımızı çok yaparak, Şa'ban ayını da ibadetle tâatle geçirmeğe gayret etmeliyiz.

Ramazan da bizim, Ümmet-i Muhammed'in ayıdır. Ramazan'da

⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.275, no:3276; *İbn-i Asâkir*, *Mu'cem*, c.I, s.114, no:210; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.374, no:3813; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.556, no:35164; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.341, no:1358; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIII, s.109, no:12682.

da gayretimizi son noktaya getirerek, bu aylarda başlamış olduğumuz güzel çalışmanın sonucunu, ekimin hasadını almalıyız. Zâten bazı kitaplarda bildiriliyor ki:

“—Receb ekim ayıdır, Şa’ban bakım ayıdır, Ramazan da mahsulün biçildiği, alındığı hasad ayıdır, biçme ayıdır. Mahsulü kazanma, alma ayıdır.” diye...

Bütün bu rivayetlere topluca baktığımız zaman, demek ki bu üç aylık devrede insanın Cenâb-ı Hakk’ın sevdiği yola girmesi, tevbe edip ibadetlere başlaması, iyi bir müslüman olarak yaşaması; oruçlarla nefsini ıslah edip, iradesini kuvvetlendirip içini dışını temizlemesi; mübarek bir hayat yaşaması, sevapları kazanması; Ramazan’a girince de, bunları arttırıp en son büyük mükâfata erip, dünyada da ahirette de bayrama ulaşması planlanmış oluyor. Kullara bir imkân ve fırsat olarak bahşedilmiş oluyor.

d. Burnu Yerde Sürtecek Üç Kimse

Ebû Hüreyre RA’dan şöyle rivayet ediliyor:¹⁰

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَقَى الْمِنْبَرَ، فَقَالَ: آمِينَ، آمِينَ، آمِينَ.
قِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا كُنْتَ تَصْنَعُ هَذَا؟ فَقَالَ: قَالَ لِي جِبْرِيلُ:
رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمَا، لَمْ يَدْخُلْهُ الْجَنَّةَ. قُلْتُ: آمِينَ.

¹⁰ Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahih*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî, *Mu’cemül-Evsat*, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA’dan.

Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemül-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ'b ibn-i Ucre RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانٌ، لَمْ يَغْفِرْ لَهُ. فَقُلْتُ: آمِينَ.
ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ، فَلَمْ يَصِلْ عَلَيْكَ. فَقُلْتُ: آمِينَ.
(خ. في الأدب المفرد عن أبي هريرة)

(*Enne'n-nebiyye salla'llàhu aleyhi ve seleme raka'l-minber*)
"Peygamber SAS Efendimiz bir keresinde minbere çıkarken,
(*fekàle: Âmîn, âmîn, âmîn*) üç defa 'Âmîn!' dedi." Bir adım çıktı,
'Âmîn!' dedi; bir adım daha çıktı, "Amîn!" dedi; bir adım daha çıktı,
'Âmîn..." dedi.

(*Kîle lehû*) Sebebini sordular hutbesi bittikten sonra:

(*Yâ rasûla'llàh, mâ künte tasneu hâzâ?*) "Yâ Rasûlallah! Bunu neden yaptınız?" Yâni, "Minbere çıkarken her adımınızda 'Âmîn!' dediniz, bunu neden söylediniz?" dediler.

(*Fekàle*) Buyurdu ki:

(*Kàle lî cibrîlû*) "Cebrâil AS bana şöyle dedi:

1. (*Rağime enfü abdîn*) 'Burnu yerde sürtsün o kulun ki, (*edreke ebeveyhi ev ehadehümâ*) annesine ve babasına veya sadece onlardan birine ulaşmış da, (*lem yüdhillhü'l-cenneh*) onlara güzel hizmet edip, onların hayır duasını alıp cenneti kazanamamış. Yazıklar olsun o evlâda!' dedi. (*Fekultü: Âmîn*) Ben de, 'Âmîn!' dedim."

Demek ki insanın evlât olarak, anne babasının rızasını kazanması, elini öpmesi, gönlünü alması, hizmet eylemesi, böylece cenneti kazanması gerekiyor. Sağlığında annesinin babasının gönlünü alarak, Allah'ın rızâsını kazanması, cennetlik olması gerekiyor.

(*Sümme kàle*) "Sonra Cebrâil AS şöyle dedi:

2. (*Rağime enfü abdîn*) 'Burnu yerde sürtsün o kulun ki, (*dehale aleyhi ramadànü*) Ramazan'a erişmiş de, (*lem yuğfer lehû*) o Ramazan'ın feyzinden, bereketinden istifade edip Allah'ın mağfiret ettiği bir kul olamamış, Allah'ın affını, mağfiretini kazanamamış; yazıklar olsun o kula!.. Burnu yerde sürtsün!' diye Cebrâil beddua etti; (*Fekultü: Âmîn*) Ben de ona 'Âmîn!' dedim. İkinci âminin sebebi de budur." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!.. Biz Receb'e başladık, Receb'in

birinci günündeyiz. Şa'ban gelecek, kandiller gelecek, ibadetler edeceğiz, Ramazan'a ulaşacağız. Salât ü selâmlarla teravihler kılacağız. Ramazan'ın son on günlerinde birçok kardeşlerimiz inşâallah i'tikâfa girecekler. İbadetler, ibadetler... Bayram geldiği zaman, mutlaka afv ü mağfiret olunmuş bir kul haline gelmeliyiz. O azimle çalışmalıyız.

Bu üç aylık mânevî, ilâhî kursu başarıyla bitirmeli, cehennemden azadlık beratını, belgesini, diplomasını; cennete giriş, cennetlik olma diplomasını, vesikasını, şahadetnamesini, iznini, müsaadesini kazanmamız lâzım!.. Aksi takdirde, bir de ufukta görünüyor ki, Ramazan'dan istifade edemeyenler için bir de bedduası var Cebrâil AS'ın... Peygamber Efendimiz de âmin demiş. Yâni, Ramazan gelip geçtiği halde istifade edemediği zaman bir insan, hem istifadeden mahrum kalmış oluyor; hem de Cebrâil AS'ın o müthiş, tüyleri diken diken eden tehdidi var, bedduası var:

“—Ramazan gelmiş geçmiş de istifade edememişse, yazıklar olsun!.. Burnu yerde sürtsün!” veya “Burnu yerde sürter.” diye.

Tabii, gerçekten o güzel ayda hiç kılı kıpırdamamış, Allah'a güzel ibadet etmemişse, çok mahrumiyetlere uğrar.

(*Sümme kâle*) “Sonra Cebrâil AS bana şöyle dedi:

3. (*Rağime enfü abdîn*) ‘Burnu yerde sürtsün o kimsenin ki, (*zükirte indehû felem yusalli aleyke*) sen onun yanında anıldın da, sana salât ü selâm getirmedi; ona yazıklar olsun!’ dedi. (*Fekultü: Âmîn*) Ben de ona ‘Âmîn’ dedim.”

Buradan anlıyoruz ki, Rasûlullah anıldığı zaman, bizim hemen “*Salla'llâhu aleyhi ve sellem*” veyahut “*Aleyhi's-salâtü ve's-selâm*” dememiz lâzım, veyahut güzel salevatlardan birisini söylememiz lâzım!.. Hattâ bu arada parantez açarak hatırlatayım: Cuma günlerinde salât ü selâmı çok etmek, çok söylemek Peygamber Efendimiz'in tavsiyesidir. Hazır bugün cuma günüdür. Receb ayının ilk cumasıdır. Onun için, elinize tesbihi alıp yüz kere, bin kere, yapabildiğiniz kadar Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı bugün çokça yapmaya çalışın!

Sevgili dinleyiciler! Allah-u Teâlâ Hazretleri bizleri yolunda dâim eylesin, zikrinde kâim eylesin... Biz Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin, alemlerin Rabbinin, Rabbimizin ibadetini candan,

aşk ile şevk ile yapmalıyız. Muhtacız, bizim ihtiyacımız var... Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ibadete ihtiyacı yok, muhtaç olan biziz. İbadete ihtiyacımız var, duaya ihtiyacımız var, rahmet-ilâhiyeye ihtiyacımız var, lütf-u ilâhiye ihtiyacımız var... Bizim can ü gönülden çalışmamız lâzım!..

İbadet de çok güzel şey!.. İbadet eden insanın hayırları bereketleri çok olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri şu mübarek ayın birinci gününde, şu mübarek cuma gününde, şu mübarek saatlerde... Biliyorsunuz bir de cuma gününde gizli bir saat var; Allah saklamış. Herkes bilir de, sonra ben o saate isabet ettim diye güvenir diye, bazı güzel şeyleri Allah-u Teâlâ Hazretleri saklıyor. Kadir Gecesi'nin de saklanması bundandır denilir alimler tarafından... Çünkü bilirse, "Tamam, ben Kadir Gecesi'ni yapmıştım. Bin aydan daha hayırlıdır." der, gevşer diye, onun için saklanıyor.

Cumanın içinde de saklı bir saat var, o saatte yapılan dualar makbul imiş. Onun için Rabbimizden niyaz ediyoruz, bizim şu yaptığımız dualarımızı da o gizli ama önemli, kıymetli olan saate rastlayan dualardan eylesin... Ahsen-i kabul ile makbul eylesin... Bizi hem dünyada, hem ahirette sevdiklerimizle beraber aziz ve bahtiyar eylesin...

Sevgili AKRA dinleyicileri! Receb ayınızı tebrik ederim, Şa'ban ayınız da mübarek olsun... Allah sıhhat afiyetle Ramazan'a eriştirsin... Rahmetine ulaştırın, sevdiği râzı olduğu kul eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümledenizi müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

24. 11. 1995 - Antalya

03. ŞA'BAN AYI

Mübarek Üç Aylar'dan *Şa'bân-ı şerif* içindeyiz; Ramazan'a az kaldı. Hem on bir ayın sultanı ve mü'minlerin sebab-i gufranı Ramazan'ın heyecanı içimize düştü; hem de Berâet Gecesi'nin telâşı gönlümüzü kapladı.

Şa'ban ayı, Rasûlullah SAS Hazretleri'nin ayıdır. Efendimiz bu ayda orucu çok tutardı; geceleri sabahlara kadar ibadet ederdi.. Hazret-i Aişe Vâlidemiz RA sebebini sorunca, buyurmuş ki:

“—Yâ Aişe! Bu ay, Melekü'l-mevt Azrâil'e o sene içinde vefat edeceklerin yazdırıldığı aydır. Ben de ismimin ancak oruçlu iken kaydedilmesini seviyor ve istiyorum.”

Ashâb-ı kirâm —*rıdvânullahi aleyhim ecmaîn*— ve geçmiş evliyâullah büyüklerimiz bu ayda çok oruç tutar, çok Kur'an-ı Kerim okurlar, Peygamber Efendimiz'e çok salevat getirirler, afvü mağfîret olunmak için onu tevessül edinirlerdi. Zenginler zekâtlarını bu ayda fakirlere verip, onların Ramazan orucu için kuvvetlenmelerini düşünürler; vâliler durumu şer'an müsâit mahkûmları hapisten âzad ederler; tüccarlar borçluların alacaklarını öder, hesaplarını kapatırlar; çoğu ramazan hilâlini görünce de gusûl abdesti alıp i'tikâfa girerlerdi.

Leyle-i Berâet, Berat Gecesi, Şa'ban ayının en mühim gecesidir. Yılın da en mübarek, en dikkat edilecek, ihyâ olunacak gecelerinden biridir. Meleklerin bayramıdır. Bu gece yeryüzüne çok rahmet, bereket ve hayır iner. Çok mü'minler afv ü mağfîret olunur; ancak şirke bulaşanlar, birbirlerine kin tutanlar, dostlar ve akraba ile ilgiyi kesenler, sihir yapanlar, kâhinler, ayyaşlar, gaspçılar, namusunu satanlar hariç!..

Berat Gecesi'nde eceller, rızıklar, hacca gidecekler, ölecekler, saidler, şakîler, senenin mühim olayları yazılır, tesbit olunur, kesinleşir. Kimi Allah'ın rahmetine erer, kimi mahrum kalır, kimi mükâfatlandırılır, kimi cezâlanır. Nicesinin kefeni hazırlanmıştır,

o çarşıda alışverişte; kiminin kabri kesinleşmiştir, o gafilce eğlencededir. Nice gülen vardır, eceli yakındır; nice binâ vardır, sahibi toprağa girecektir. Nice cennet uman vardır, cehennemde yanacak; nice sevab uman vardır, ikaba uğrayacak; nice kâr bekleyen vardır, zarara çarpılacak...

Berat gecesi müthiş bir gecedir. Hasan-ı Basrî Hazretleri bu gecede evinden çıkmıştı; yüzü sapsarı, sanki kabre konulmuş da kalkmış... Sebebini sordular bu korku, hü­zün ve kederin... Buyurdu ki:

“—Vallâhi, gemisi parçalanmış bir kimse benden daha fenâ durumda değildir. Çünkü, işlediğim günahlarımı biliyorum ama, iyiliklerimin kabul olduğundan şüphe­deyim, aceb hâlim n’olacak diye telâştayım...”

Sevgili kardeşlerim! Bu mühim gece için öncelerden hazırlanın; oruçlar tutun, zekâtlar, sadakalar verin!.. Salât ü selâmlar getirin, çok zikir yapın, tevbe edin!.. Kur’an okuyun, nafîle namaz kılın!.. Sıla-i rahim yapın, ağlayın, dua edin, Mevlâ’ya yalvarın da sizi bizi mağfîret eylesin... Adımızı *Divân-ı Süedâ*’ya kayıt buyursun... Bahtımızı güzel kılsın, rızkımızı bol versin... Nusretiyle bizleri ve mücahid kullarını takviye etsin, zaferlere erdiresin... Fütûhat ve füyûzata mazhar kılsın... Başımızdaki musîbetleri, belâları, cezâları, kötülükleri uzaklaştırsın... Bizleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Yoksa, bu alemin hây u hûyu gibi değil; dünya boş ve fânî, bâkî ve ebedî olan ahiret!.. Allah cümle Ümmet-i Muhammed’i nevm-i gafletten ikaz buyursun... Hakkı görüp ona uymayı, bâtılı sezip ondan korunmayı, ahirete iyi ve tam hazırlanmayı nasîb ü müyesser eylesin!..

İslâm, Ocak 1995

04. RAMAZAN'IN FAZİLETLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili müslüman kardeşlerim, sevgili dinleyicilerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlenizden râzı olsun... Bu güzel, hayırlı, feyizli ayın rahmetlerinden, nimetlerinden, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin iyi kullarına sunduğu ikramlarından istifade etmeyi Mevlâ cümlenize nasib ve müyesser eylesin...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Selmân-ı Fârisî RA, biliyorsunuz Peygamber SAS'in çok sevdiği bir sahâbi... Rasûlüllah Efendimiz'in ridasını açıp da üstüne örtüp de:¹¹

سَلْمَانٌ مِّنْ أَهْلِ الْبَيْتِ (ك. طَب. عَنْ كَثِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَزْنِيِّ

عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ)

(*Selmânü minnâ ehle'l-beyti*) “Selman bizdendir, ehl-i beytimizdendir.” buyurmuş.

Selman RA diyor ki:¹²

¹¹ Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.691, no:6539, 6541; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.212, no:6040; Isfahânî, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.136, no: 125; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.408; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XI, s.251; İbn-i Sa'd, *Tabâkât*, c.IV, s.83; İbn-i Hibbân, *Tabâkâtü'l-Muhaddisîn*, c.I, s.203; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.293, no:6534; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.337, no:3522; Hz. Ali RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VI, s.189, no:10137 ve c.IX, s.154, no:14688, 14689; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.690, no:33440; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.490, no:1505; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIII, s.284, no:13125.

¹² İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no:1887; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.412, no:321; İbn-i Şâhin, *Fadâilü Şehri Ramadân*, c.I, s.18, no:16; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.757, no:23714 ve s.961, no:24276; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.176, no:25782.

خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ ، وَقَالَ :
 أَيُّهَا النَّاسُ ! قَدْ أَظْلَكُمُ شَهْرٌ عَظِيمٌ ، شَهْرٌ مُبَارَكٌ ، شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ
 مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ؛ شَهْرٌ جَعَلَ اللَّهُ صِيَامَهُ فَرِيضَةً ، وَقِيَامَ لَيْلِهِ تَطَوُّعًا ، مَنْ
 قَرَّبَ فِيهِ بِخَصْلَةٍ مِنَ الْخَيْرِ أَوْ أَدَّى فَرِيضَةً ، كَانَ كَمَنْ أَدَّى سَبْعِينَ
 فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ .

(*Hatabenâ rasûlü'llah SAS fî ahiri yevmin min şa'bân*)
 “Şa’banın son gününde Rasûlüllah SAS bir hutbe irad eyledi. Çıktı minbere, bizlere bir konuşma yaptı.” diyor ve şöyle buyurduğunu naklediyor:

(*Yâ eyyühen nâs*) “Ey insanlar!.. (*Kad ezalleküm şehrun azîmün*) Size bir büyük, azametli, muazzam ayın gölgesi geldi, sizi gölgeledi, gölgesi üzerinize düştü.” Çünkü Şa’ban’ın son günü, henüz daha Ramazan girmemiş, onun için öyle buyurmuş. (*Mübârekün*) “Mübarek bir ay... (*Şehrun fihî leyletün hayrun min elfi şehrin*) Öyle bir ay ki, içinde bin aydan daha hayırlı bir gecenin olduğu ay...”

Bin aydan daha hayırlı gece, biliyorsunuz Kadir gecesidir. O Kadir gecesini Ramazan’ın içine konulmuş ve biraz da saklanmış. Peygamber SAS: “Ramazan’ın son on gününde arayın Kadir gecesini!” buyurmuş, “Tek günlerde arayın!” buyurmuş ama, bütün bunlar biraz mübhem şeyler... Bazan Ramazan’ın başlangıcında bir gün kayması olabiliyor. Onun için, Peygamber SAS Efendimiz Ramazan’ın son on gününde eve bile gitmez, camide ibadetle meşgul olurdu. Ramazan’ın o mübarek Kadir gecesini yakalayıp istifade etmek için, bizim de tabii o sünnet-i seniyyeye uygun hareket etmemiz icab ediyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!.. Peygamber SAS Allah’ın rasûlü, habîbi, en sevgili kulu, seyyidül evveline ve’l-âhirîn, yâni

bütün insanların, geçmişlerin ve geleceklerin en asâletlisi, en soylusu... Server-i enbiyâ, bütün peygamberlerin de mertebesi en yüksek olanı... Makâm-ı Mahmud'un sahibi... Her hali güzel, bütün ömrü güzel, her saniyesi güzel... Her huyu güzel, her sözü güzel, her hadisi güzel... Fakat Peygamber SAS Efendimiz, Üç Aylar geldiği zaman kendisini daha fazla bir ibadete verirdi. Daha da bir güzel ibadet alemine kendisini daldırırdı; zâten her anı ibadet olduğu halde... Tabii bu, bizim için bir önemli müşahededir, ibrettir bizler için...

Receb ayı geldiği zaman, Peygamber Efendimiz bütün diğer aylardan daha fazla oruç tutardı. Biliyorsunuz Receb, Ramazan'dan iki önceki ay... Regaib kandili var... Regaib kandili ile müslümanlar mübarek bir ayın geldiğini anlıyorlar, fark etmiş oluyorlar. Allah'ın büyük ikramlarına mazhar olunuyor bu gecede... Receb ayının yirmi yedisinde Mi'rac'a çıkmış Rasûlullah SAS Efendimiz... Mi'rac gibi, başka hiçbir beşere hâl-i hayatında nasib olmamış olan Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin divanına kabul olmak, âşikâre Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni görmek nimeti Rasûlullah SAS'e Receb ayında nasib olmuş.

Ondan sonra Şa'ban ayında ibadetlerini devam ettirirdi Peygamber Efendimiz... Oruçlarını devam ettirirdi. Şa'ban'ın ortasında da biliyorsunuz Beraet gecesi var, Berat kandili var... Onu da yaşadık geçtik ve Ramazan ayına geldik. Peygamber SAS Efendimiz işte Şa'ban ayının sonunda Ramazan ayını anlatırken, Selman RA'nın bize rivayet ettiği hadis-i şerifi okuyorum:

a. Kadir Gecesi ve İtikâf

İlkönce bu ayın mübarek bir ay olduğunu, çok muazzam, çok hürmetli, çok ulu bir ay olduğunu mübarek sözleriyle beyan ediyorlar. Bize ilk söyledikleri, içinde bin aydan daha önemli bir gecenin saklı olduğu aydır denmesi... Kadir gecesi Ramazan'ın içinde saklı olduğu için, biz bütün geceleri Kadir gecesi bilerek geçirmeliyiz.

Zâten büyüklerimizden bize nasihati nedir, halkımızın arasında

atasözüdür:

“—Her geceni kadir, her karşılaştığın, gördüğün insanı Hızır bil!” demişler.

Hani fakirdir, hırpânî kılıklıdır, yoksul görünüşlüdür, saç sakalı birbirine karışmıştır diye karşındaki insanı hor görme; belki Hızır AS’dır. Geceni gâfil geçirme, belki kadir gecesidir. Her geceyi kadir gecesine gibi bilip ihyâ etmeyi tavsiye etmiş büyüklerimiz...

Şimdi Efendimiz’in Ramazan’ı anlatırken ilk işaret ettiği nokta bu, Kadir gecesine... O halde biz de Kadir gecesini zihnimize en önemli mesele olarak tutalım!..

Şimdiden niyet ediyoruz ki:

“—Allah nasib eder de Ramazan’ın son aşr-i ahîrine, en son on gününe sıhhat afiyetle ulaşırsak, bak inşaallah ben de Peygamber SAS Efendimiz’in yaptığı gibi i’tikâfa çekileceğim. Camiye gideceğim, gecede camide yatacağım kalkacağım. İlmi hal kitaplarını okurum, i’tikâfın âdâbını öğrenirim. Sünnet-i müekkededir. Bir beldede, bir köyde hiç kimse bu i’tikâfı yapmazsa, herkes sorumlu oluyor. Ben bunu bu ay yapacağım!” deyip, o Kadir gecesini yakalamaya bir kere azmedelim, isteyelim!..

Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin bir vaadi var... Allah-u Teâlâ Hazretleri kullara:

“—Ne isterseniz isteyin, istediğinizi vereceğim!” buyurmuş.

Peygamber Efendimiz nakleylemiş:

“—Cenneti isteyen cenneti vereceğim!” buyuruyor.

Binâen aleyh, istemek lâzım! İçinden, kuvvetli bir tarzda insanın istemesi, niyet etmesi lâzım!..

Hattâ biliyorsunuz, hadis-i şeriflerde geçiyor, bir insan şehidliği de isteyecek;

“—Yâ Rabbi senin yolunda şehid olayım, canımı da vereyim!” diyecek. “Kalbinde şehid olma arzusu olmadan ölen bir insan, münafıklıktan bir çeşit üzerine ölmüş olur.” deniliyor.

Yâni canını vermeyi isteyecek ama, belki savaş olmaz, belki şehid olmaz, belki sıcak yatağında, dölşğinde ölür. Olsun;

Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN, İSVEÇ

“—Can u gönülden şehid olmayı isteyen bir insan, sıcak yatağında, rahat bir şekilde ölse bile, Allah onu şehidlerin mertebesine ulaştırır.” buyuruyor hadis-i şeriflerde Peygamber Efendimiz... Demek ki, niyet önemli...

O halde biz de bir kere, “İnşaallah bu sene Kadir gecesini yakalamağa gayret edeceğim, Ramazan’ın son on gününde i’tikâfa gireceğim!” diyelim. Biz önceden hatırlatıyoruz ya sizlere bazı şeyleri... İkaz ediyoruz, hatırlatıyoruz, kardeşlerimiz kaçırmasınlar diye... Üç Ayları da önceden ikaz ettik. Üç Ayların başında, “Aman Şa’bana, Ramazan’a dikkat!” diye söylemiştik. Bunu da şimdiden söylüyoruz.

b. Ramazan Bayramı’nda Kurban Kesmek

Bir şey daha söyleyeyim, sevgili dinleyiciler! Biliyorsunuz Kurban Bayramı’nda kurban kesiyoruz. Zengin olanlar gidiyorlar, kıvrım kıvrım boynuzlu, sürmeli gözlü, güzel bir koç seçip kurban

etmeye çalışıyorlar. Allah kabul etsin...

“—Kurban gelince kurbanı da keseceğiz inşaallah!” diyelim, ona da önceden niyet edelim!

Güzel şeylere önceden niyet etmek adetimiz olsun. Amma, Ramazan Bayramı’nda kurban kesmek!.. Kurban Bayramı’nda kurbanı herkes kesiyor, tamam o vacib... Amma, Ramazan Bayramı’nda kurban kesmek; bunu da şimdiden hatırlatıyorum. Bakın daha Ramazan’ın ikisindeyiz. Ramazan Bayramı’nda kurban kesmek de çok sevap, yedi yüz misli sevabı var...

Peygamber SAS bir hadis-i şerifinde yedi yüz misli sevaplı dört şey saymış:

1. İnsanın Allah yolunda harcamaları yedi yüz mislidir. Cihada, hacca, umreye...

2. İnsanın anasına, babasına iyilik olsun diye yaptığı harcamalar; yiymine, giymine, kirasına harcamalar yedi yüz mislidir.

3. Ailesine yaptığı harcamalar yedi yüz misli... Bu da ne kadar güzel! İslâm aile muhabbetine ne kadar önem veriyor. İnsan filesini dolduracak, “Çoluk çocuğum, kuzucuklarım yesin içsin!” diye evine götürecektir. Bir tatlılık olacak, çocukların gözü doycak... Komşunun elmasına el uzatmayacaklar, başkasının elindekine göz dikmeyecekler. Evde her şey var, gözleri tok olacak. Demek ki, eve de harcamak yedi yüz misli...

4. Ramazan Bayramı’nda bir kurban kesmek... Neden?.. Bayram günüdür. Ramazan Bayramı’nda Kurbanı kestiniz mi, evde bir bereket olur. Sadece Türkiye’yi düşünmeyin, sadece bu zamanı düşünmeyin!.. İslâm, bütün çağlar ve zamanlar için olan bir din... Yâni çölü düşünün, köyü düşünün, kasabın olmadığı yeri düşünün!.. Süpermarketin olmadığı yeri düşünün!.. Muhtelif pozisyonları düşünün!..

Evde bir kurban kesilmişse ne olur?.. Bereket olur, muhabbet olur, şenlik olur. Misafirler daha rahat ağırlanır. “Buyurun oturun, yeyin, yemeğe kalın!” denir. vs. Bunu da hatırlatmış oluyoruz.

Bu konuşmamızda ileriye dönük iki şey hatırlattık: Ramazan’ın

son on gününde aman i'tikâfa girin; Peygamberimiz'in hadis-i şerifinde bastıra bastıra ilk nokta olarak söylediği Kadir gecesini yakalamak nasib olsun cümlenize... Sonra, Bayram günü de Allah'ın izniyle, Allah size bir zenginlik vermişse bir güzel kurban kesin; ordan da yedi yüz misli sevab alın!..

c. Teravîh Namazı

Selman RA Efendimiz, başımızın tacı o sahâbi-yi celîl ne rivayet etmiş Peygamberimiz'in sözlerinden; ona dönelim:

“—Peygamber Efendimiz bize Şa'banın son gününde hutbe irad etti. Çıktı hutbeye, şu sözleri söyledi.” diyor. İlkönce Ramazan'ın muazzam, ulu, azametli bir ay olduğunu söylemiş; bir... Mübarek bir ay olduğunu söylemiş; iki... İçinde Kadir gecesini olan bir ay olduğunu söylemiş; üç... Bunlar önemli...

Devam edelim:

شَهْرٌ جَعَلَ اللَّهُ صِيَامَهُ فَرِيضَةً ، وَقِيَامَ لَيْلِهِ تَطَوُّعًا

(*Şehrün ceala'llâhu sıyâmehû farîdaten ve kıyâme leylihî tatavvuan*) “Allah bu Ramazan ayının içinde gündüzleri oruç tutmayı fariza kılmıştır, farz kılmıştır. Geceleyin kalkıp namaz kılmayı da tatavvu’ kılmıştır.”

Tatavvu', sevap kazanmak için farz olmadığı halde yapılan güzel ibadetler demek... Biz ne yapıyoruz; orucu tutuyoruz da, tatavvu' olan gece namaz kılmayı da yapıyor muyuz?.. Yapıyoruz, yaptık, yaparak geldik buraya... Ne yaptık?.. Yatsı namazının arkasından *Teravîh* namazı kıldık. İşte o, gecenin tatavvu' olarak kılınmış bir namazdır. Başka zamanlarda yok... Ramazan'da Efendimiz'in sünneti olarak *Teravîh* namazını aşk ile, şevk ile kılıyoruz.

El-hamdü lillâh biz Yeni Cami'de içeride yer bulamadık, sünneti avluda kıldık da sonradan içeriye girdik. O bakımdan Denizlili kardeşlerimi de tebrik ediyorum, Allah razı olsun... Camilerin insanlara yetmemesi, cemaatin sokağa taşması İslâm'ın bereketini gösteriyor. El-hamdü lillâh pırıl pırıl gençlerin, yeni nesillerin İslâm'ın güzelliğini anladığını ve onu yaşadığını, sevdiğini, benimsediğini gösteriyor. Tebrik ederiz ve devamını dileriz, ziyadeleşmesini dileriz.

d. Hayırlara Yetmiş Kat Karşılık Verilmesi

مَنْ تَقَرَّبَ فِيهِ بِخَصْلَةٍ مِنَ الْخَيْرِ أَوْ أَدَّى فَرِيضَةً، كَانَ كَمَنْ أَدَّى
سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ .

(*Men tekarrabe fihî bi-hasletin mine'l-hayri ev eddâ farîdaten, kâne kemen eddâ seb'îne farîdaten fî mâ sivâhu*) “Kim bu ay içinde, Ramazan ayı içinde hayırdan herhangi bir çeşidiyle bir hayır yaparsa, Allah’a yakınlık sağlayacak bir güzel jest, bir ibadet, bir hayır yaparsa, yahut da üzerine fariza olan bir şeyi bu Ramazan ayı içinde yaparsa; —meselâ zekât; zekâtın ille şu ayda verilecek

diye bir mecburiyeti yoktur amma, Ramazan ayında verirse meselâ— bu ayın dışında yapmış olduğu yetmiş farîza edâ etmiş gibi olur.” buyuruyor Peygamber Efendimiz...

Şimdi meselâ, ramazan ayında umreye giderse bir insan ne olur?.. Öteki aylardan çok sevab olur. Bu da bu ayın bereketindendir.

Hadis-i şerifi takib ettiğim için Ramazanla ilgili giriş mahiyetinde başka hadis-i şerifleri söylemedim. Ramazan ayında Allah-u Teâlâ Hazretleri cenneti, gökleri, yeri, mânevî atmosferi hazırlıyor. Cennetin kapıları mü'minlere açılıyor, cehennemin kapıları kapanıyor. Gökyüzü bezeniyor. Cebrâil AS'a Allah-u Teâlâ Hazretleri emrediyor:

“—Git, şeytanların azılıklarını, başkanlarını zincirlere bağla, denizlere at!” buyruluyor.

Hadis-i şerif var bu konuda... Yâni, şeytanların gücü tâkati kırılıyor, elleri ayakları bağlanıyor; insanları azdırma faaliyetleri azalıyor. Bu da güzel bir şeydir. Yâni, kötülüğün yapılması azaltılıyor Allah tarafından... Şeytanların çalışma imkânları zincirlere bağlanmak sûretiyle daraltılmış oluyor; bu da güzel bir şey...

Göğün bezenmesi, cennetin süslenmesi, cennet kapılarının açılması; bunların hepsi güzel şeyler... Bu ay önemli olduğu için oluyor ve bu ayın içinde insan bir hayır yaparsa, bir farzı yaparsa, başka zamanda yaptığından yetmiş kat fazla oluyor. Yâni ne demek sevgili dinleyiciler?.. Koşturun koşturabildiğiniz kadar hayır yapmağa demek... İnsanın ağzı tatlanıyor ve azmi artıyor hayırlar yapmağa... Değil mi?..

e. Sabır ve Bereket Ayı

وهو شهر الصبر،

(*Ve hüve şehru's-sabri*) Bu ramazan sabır ayıdır. Ramazan'da

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize, bizim için helâl olan bazı şeyleri yapmayın diye sabır emretmiş:

“—Su içmeyin, yemek yemeyin, şunu yapmayın, bunu yapmayın...”

Baş üstüne diyoruz, yapmıyoruz. Susasak da içmiyoruz. Gerçi şimdi kışa geldi Ramazan, oruç zamanı kısa; kolay tutuyoruz ama, yaza geldiği zamanlar da var... Uzun saatler, hem de harman zamanı, buğdayları biçip harman yaparken de dedelerimiz oruçları tutmuşlar gene... Ağızları kurusa da, dudakları çatlasa da sabretmişler. Sabır ayı...

Tabii bir de, biliyorsunuz dünya yuvarlak... Allah nasib etti, kardeşlerimiz bizi Avustralya'ya çağırdı. Bir ay önce oradaydık. Burada kış, Avustralya'da yaz... Burada siz orucu kısa tutuyorsunuz, çünkü gündüzleri kısadır. Ama Avustralya'da kardeşlerimiz uzun tutuyorlar; çünkü, yaz gündüzleri uzun... Yâni, dünyanın her yeri farklı olabiliyor.

Neticede, az da çok da olsa bir sabır imtihanı, egzersizi yapıyoruz. Sabahtan itibaren sabredebilsek ne mutlu!.. Sabrediyoruz; su içmiyoruz, yemek yemiyoruz da; benim sabredebilsek dediğim, kızmamak... Çocuğuna kızmayacaksın, hanımına kızmayacaksın, komşuna kızmayacaksın, yumuşak olacaksın, halim selim olacaksın!.. Başka şeylere de sabredeceksin: Harama bakmayacaksın, dilini tutacaksın, gözünü çevireceksin!..

والصبر ثوابه الجنة؛

(*Ves sabru sevâbühü'l-cenneh*) Sabrın sevabı, mukabili, karşılığı da cennettir. Sabır önemli bir şey... İnsan biraz zorlanıyor sabretmek için, dişini sıkıyor, zorlanıyor, kızarıyor ama, sabrettiği zaman sevabı da cennet oluyor. O bakımdan Peygamber Efendimiz bu cümlesiyle, iyi sabredenlere, orucu iyi tutanlara cenneti vaad etmiş oluyor.

وشهر المواساة،

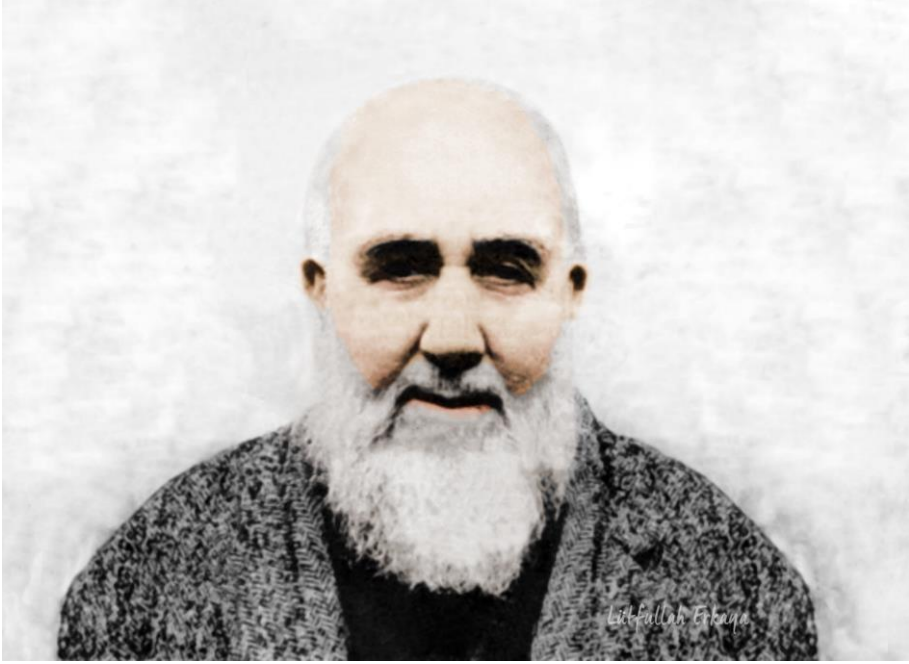

(*Ve şehrü'l-muvâsâti*) Bu ay şehrü'l-muvâsâhtır. *Şehrü'l-muvâsâh* demek, birisine mâlî bakımdan, aynî bakımdan, eşya ve yiyecek içecek bakımından yardım etme ayı demektir. Ne yapacağız?.. Ayıracağız üç milyon, beş milyon lira; gireceğiz çarşıya, pazara... Yarım kilo peynir, üç kilo pirinç, beş kilo patates, şu kadar soğan, bu kadar bilmem ne... Kutuya doldurtacağız, götürüp tanıdığımız, mahallemizden, köyümüzden bir fakirin kapısını vuracağız, “Buyur, bunları ye!” diyeceğiz. İşte bu ne oldu?.. Mâlî bir destek oldu ona... Aynî olarak, yiyecek içecek olarak ona bir yardım etmiş olduk.

İşte Ramazan yardımlaşma ayıdır. Mü'min mü'mini gözetecek, yoksulları sevindirecek, gönlünü alacak. Onların da biraz nimet içinde rahatlamasını sağlayacak.

شهر يزاد فيه في رزق المؤمن؛

(*Ve şehrün yüzâdü fihî fî rizkı'l-mü'mini*) Bu ayda Allah

Mehmed Zâhid KOTKU

mü'minin rızkını arttırıyor. Hakîkaten kendi hanenizdeki umûmî grafiği bir çizin bakalım; on bir ayın yeme içme, sofrա grafiğini, bir de on ikinci ay Ramazan'ın durumunu... Ramazan'da grafik değişiyor derhal... Neden?.. İşte Efendimiz'in bildirdiği bu hikmetten dolayı... Mü'minin rızkı Ramazan'da arttırılıyor. Sofrada çeşit çeşit rızıklar oluyor.

Hocamız cennetmekân Mehmed Zâhid Efendi, mütebessim gül çehresiyle güzel bir söz söylerdi. Derdi ki: “Rızık insanın boğazından geçendir, yoksa kasasında duran değil...” Hani peyniri kavanozun içine koysan, dışını yalasan; reçel kavanozunun dışını yalasan, bir şey yok... Rızık insanın boğazından geçendir.

Binâen aleyh, Ramazan'da bal gibi işte görüyoruz, çeşit çeşit nimetler sofranın üstünde... Saymak istesek parmaklarımız yetmez; el parmaklarımız biter, ayak parmaklarımız biter. Bir sürü nimetler... İşte nedir?..

“—Mü'minin rızkını arttırılıyor.” diyor Peygamber Efendimiz;

onun tezâhürüdür bu...

Sadaka rasûlü'llah, Rasûlüllah doğru buyurmuş.

f. Oruçluya İftar Ettirmenin Sevabı

فَمَنْ أَفْطَرَ فِيهِ صَائِمًا ، كَانَ مَغْفِرَةً لِّذُنُوبِهِ وَعِتْقَ رَقَبَتِهِ مِنَ النَّارِ ،
وَكَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجْرِهِ شَيْءٌ .

(*Femen eftara fihî sàimen, kâne mağfiretün li-zünûbihî*) “Bu ayda bir oruçluyu iftar ettirir, akşamleyn yemek yedirtirse, kendi günahlarının mağfiredilmesine sebep olur.”

O halde bir de bu tarafı var işin... Ne yapacağız?.. Soframız açık olacak, “Buyurun, bizde iftar edelim!” diyeceğiz, insanlara yemek yedireceğiz.

(*Ve utka rakabetihî minen nâr*) “Boynu da cehennemden âzâd olurmuş, böyle yemek yediren kimsenin... (*Ve kâne lehû mislû ecrihî*) “İftar ettirdiği oruçlu ne sevab kazandıysa, onun ecrinin bir misli de iftar ettirene verilir.” diyor Peygamber Efendimiz... (*Min gayri en yenkusa min ecrihî şey*) “O oruçlu misafirin sevabından hiçbir şey eksilmeden, ev sahibine de onun ecrinin bir misli verilir.” diyor. Bu da çok önemli... Yâni, oruçluları evimize iftara çağırarak ve onlara yemek yedirmek önemli; çünkü onların ecrinin bir mislini alıyoruz.

Sıkı durun, bir müjde daha geliyor hadis-i şerifin devamında:

قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَيْسَ كُلُّنَا يَجِدُ مَا يُفْطِرُ الصَّائِمَ .

(*Kâlû: Yâ rasûla'llah! Leyse küllünâ yecidü mâ yufattiru's-sàim.*) Tabii, sahabe-i kiram çok sıkıntılar çektiler o zamanda... Demişler ki:

“—Hepimiz oruçluya iftar ettirecek, sofraya kuracak durumda değiliz! Öyle yiyeceğimiz içeceğimiz yok ki evde, nasıl iftar

ettirebilelim?.. İftar ettirecek durumda olmayanlar ne olacak?” diye sormuşlar Peygamber SAS Efendimiz’e...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

يُعْطِي اللَّهُ هَذَا الثَّوَابَ لِمَنْ أَفْطَرَ صَائِمًا عَلَى تَمْرَةٍ، أَوْ شَرِبَ مَاءً ،
أَوْ مَذَّقَ لَبَنٍ .

(*Yu'ti'llâhu hâze's-sevâbe li-men eftara sâimen alâ temretin, ev alâ şerbeti mâin, ev mezkati lebenin.*) “Bu sevabı Allah-u Teâlâ Hazretleri bir oruçluya bir hurma ikram edene, yahut bir içim su verene veyahut birazcık sağılmış süt verene verir.” Yâni, o kadar zengin olmasa bile oruçluya böyle bir şey verdiği zaman o sevabı veriyor.

Onun için, az demeden iftar ettirmeğe koşturmak lâzım! Hattâ insan yanında sarılı hurma filân bulundursa, gâlibâ kârlı olur. Yolda giderken insan bazan yetişemiyor, trafik sıkışık oluyor,

kalabalık oluyor, yetişemiyorsunuz. Yanınızda bulunsun, ikram edersiniz.

Biz geçen akşam yoldaydık. İzmir'e gireceğiz, iftar vakti geldi. Ben bizim ev halkına dedim ki:

“—Hadi bakalım çıkartın, bize bir şeyler ikram edin, sevapları kazanın!” dedim.

Onlar da arkadan bir şeyler gönderdiler, iftar ettik. Bu hadis-i şerifteki vaade göre, bizim sevabımızdan bir şey eksilmeden onlar da sevap almış oldular.

g. Evveli Rahmet, Ortası Mağfiret...

وَهُوَ شَهْرُ أَوَّلِهِ رَحْمَةٌ ، وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ ، وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ .

(*Ve hüve şehrün evvelühû rahmetün ve evsatühû mağfiretün ve âhiruhû itkun minen nâr*) Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz bu ramazan için: “Bu öyle bir aydır ki, bu ayın evveli rahmettir.” yâni, insan rahmete giriyor. Şimdi biz Allah'ın rahmeti içinde yüzüyoruz el-hamdü lillâh...

(*Ve evsatühû mağfiretün*) “Ortası kulun günahlarının mağfiret olunmasıdır.” Suçluyuz, günahkârız, yüzümüz kara, mâzimiz karanlık... Eksiğimiz kusurumuz çoktur ama, oruç tuta tuta ayın ortasında Allah günahları mağfiret ediyor.

(*Ve âhiruhû itkun minen nâr*) “Ramazan'ın sonu da cehennemden âzadlıktır.” Ey kulum, sen ramazanı tuttun, ben seni affeyledim, mağfiret eyledim, cehenneme de atmayacağım; hadi bakalım âzâd oldun!” diyecek Allah-u Teâlâ Hazretleri, ramazanı güzel tutanlara...

Allah bizi cehennemden âzâd ettiği bu bahtiyarlardan eylesin...

مَنْ خَفَّ عَنْ مَمْلُوكِهِ فِيهِ ، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ، وَأَعْتَقَهُ مِنَ النَّارِ .

(*Men haffefe an memlûkihi fihî gafara'llàhu lehû ve a'tekahû mine'n-nâr*) Biliyorsunuz harplerde esirler alınıyordu eskiden, köle

oluyordu, çalıştırılıyordu. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Kim kölesine bu ayda biraz işi hafif buyurursa, çok iş yüklemese, —tabii, kölelerin bir kısmı müslüman olabiliyordu; müslüman ama köledir gene, çalışacak— Allah o kölenin efendisini mağfiret eder, *(ve a'tekahû minen nâr)* onu cehennemden âzâd eder.

h. Ramazan'da Zikir ve Dua'yı Çok Yapın!

وَاسْتَكْثَرُوا فِيهِ مِنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ: خَصَلَتَانِ تَرْضَوْنَ بِهِمَا رَبَّكُمْ، وَ
خَصَلَتَانِ لَا غِنَى لَكُمْ عَنْهُمَا. فَأَمَّا الْخَصَلَتَانِ اللَّتَانِ تَرْضَوْنَ بِهِمَا
رَبَّكُمْ: فَشَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَتَسْتَغْفِرُونَهُ. وَأَمَّا الْخَصَلَتَانِ اللَّتَانِ
لَا غِنَى لَكُمْ عَنْهُمَا: فَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الْجَنَّةَ، وَتَتَعَوَّذُونَ بِهِ مِنَ النَّارِ.

(*Ve'steksirû fîhî min erbai hisâl*) “Bu ramazan dört işi çok yapın!.. (*Hasleteyni türdûne bihimâ rabbeküm*) Bu dört işin iki tanesi ile Rabbinizin rızâsını kazanacaksınız, Rabbinizi sizden râzı edebileceksiniz. (*Ve hasleteyni lâ ğınâe biküm anhümâ*) Öteki iki tane iş de sizin vazgeçemeyeceğiniz, mecbur olduğunuz, muhtac olduğunuz, elde etmek zorunda olduğunuz şeylerdir. Dört şeyi çok yapın!” diyor.

Ne imiş onlar?.. (*Feemme'l-hasletâni'lletâni turdûne bihimâ rabbeküm*) Rabbinizi râzı edeceğiniz, Rabbinizin rızâsına ereceğiniz iki iş nedir: (*Feşehâdetü en lâ ilâhe illa'llah*) “*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*” demektir. Bu çok önemli bir söz! “Ben şahidlik ederim, bilirim bildiririm ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin şeriki, naziri yoktur, tektir.” (*Ve testağfirûnehû*) İkincisi de, istiğfar etmektir.

Demek ki, bu Ramazan ayında ne yapacağız?.. *Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*'ı çok söyleyeceğiz; bir... *Estağfiru'llah*'ı çok söyleyeceğiz. “*Estağfiru'llahe'l-azîm ve etûbü ileyh*” de diyebilirsiniz.

Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

Ben eskiden mecmualarda yazmıştım, “Ramazan tasavvuf ayıdır.” demiştim. Peygamber SAS Efendimiz tasavvufu nasıl emrediyor, görüyorsunuz. Ramazan’da çokça “*Lâ ilâhe illa’llah*” diyeceksiniz, “*Estağfiru’llah*” diyeceksiniz. Bununla Rabbinizi râzı edersiniz diyor.

Bakın, Rabbimiz ne kadar lütufkâr ki, biz “*Lâ ilâhe illa’llah*” diyoruz, o râzı oluyor; biz “*Estağfiru’llah*” diyoruz, “Beni affet yâ Rabbi!” diyoruz, Rabbimiz râzı oluyor. Ne kadar güzel bir dinimiz var el-hamdü lillâh... Bu iki tanesini çok söyleyin muhterem kardeşlerim! Biraz sıkı, sağlam derviş olun!..

(*Ve emme'l-hasletâni'lletâni lâ gınâe biküm anhümâ*)
“Kendisinden müstağni kalamayacağınız öteki iki iş:
(*Fetes'elûna'llahel-cenneh, ve teüzûne bihî mine'n-nâr*) Allah’tan cennetini istemenizdir ve cehennemden Allah’a sığınmanızdır.”

Tamam, bunu da yaparız: “Yâ Rabbi, bizi cennetine dahil eyle!..

Yâ Rabbi bizi cehenneminden âzâd eyle!.." diye de çok diyeceğiz.

وَمَنْ أَشْبَعَ فِيهِ صَائِمًا ، سَقَاهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ حَوْضِي شَرِيبَةٍ ،
لَا يَظْمَأُ بَعْدَهَا أَبَدًا .

(*Ve men eşbea fihî sàimen*) “Kim bir oruçluyu bu ayda doyurursa, (*sakàhu'llàhu teâlâ min havdî şerbeten*) Allah o kimseye benim havz-ı kevserimden öyle bir kevser şerbeti ikrâm eder ki; (*lâ yezmau ba'dehâ ebedâ*) içen öyle kanar, öyle doyar, öyle memnun olur ki, hiç bir daha susuzluk çekmeyecek güzel bir hâle nâil olur.”

Böylece Peygamber Efendimiz, oruçluya ikram eden kimseye Allah-u Teâlâ'nın kevser şerbeti ikram edeceğini de bildirmiş oldu. Bu güzel hadis-i şerifi böylece biz de sizlere tamamlamış olduk. Eğer not aldıysanız, epeyce bilgiler size ulaşmış oldu. Tekrar başından şöyle bir göz gezdirelim:

Bu hadisi şerife göre, gözümüzü dört açacağız, Kadir gecesini kaçırmamağa çalışacağız. Bunun için Ramazan'ın son on gününde i'tikâfa gireceğiz. Ramazan Bayramı'nda paramız pulumuz varsa, bir kurban keseceğiz. Sonra, bu ayın sabır ayı olduğunu bildiğimiz için sabredeceğiz, sabrın mukabilinin cennet olduğunu bileceğiz. Bu ayda bir insan hayır yaparsa veya başka aylarda yapabileceği bir hayrı bu ayda yaparsa, yetmiş misli sevap aldığını unutmayacağız. Bu ayda hayırlara çok koşacağız.

Rızık artıyor bu ayda... Ona da el-hamdü lillâh diyeceğiz, hamd edeceğiz. Bu ay biraz mâlî bakımdan fakirleri destekleme ayı olduğundan mâlî desteğimizi de yapacağız bu ayda... Mâlî derken hem para desteği nakit olarak; hem de aynî, eşya, yiyecek, giyecek olarak... Herkes bir bayram edecek, Ramazan'ın içinde bir rahatlayacak.

Kim oruçluya iftar ettirirse, günahları mağfiret oluyor, cehennemden âzâd oluyor, iftar ettirdiği oruçlunun sevabının mislini alıyor. Onun için ne yapacağız?.. Akşamları soframızı

açacağız, misafir davet etmeğe, bazı oruçlu kimselere iftar ziyafeti vermeğe gayret edeceğiz. Eğer imkânımız yoksa; bir içim su, bir hurma veya birazcık süt gibi bir şeyle ikram edilse, oruç açılmağa vesîle olunsa, o da o sevabı almağa sebep olacak.

Bu ayda “*Lâ ilâhe illa'llah*” demeyi çok yapacağız, “*Estağfiru'llah*” demeyi çok yapacağız. Cenneti çok isteyeceğiz Allah’tan... Cehennemden Allah’a sığınmağa fazla düşkünlük göstereceğiz. Fazla yalvarıp yakaracağız, “Affet bizi... Sokma bizi cehenneme yâ Rabbi! Bizi cehennemden âzâd et...” diyeceğiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bu hadis-i şerifte Rasûlüllah SAS Efendimiz’in müjdelediği, bildirdiği bütün bu güzelliğe cümlemizi erdirdi... Nice nice mübarek ramazanlara Allah’ın sevdiği kullar olarak ulaşmayı, Allah’ın sevdiği şekilde bu ayları ihyâ eyleyip, yaşayıp, ibadetle süsleyip bu ayların feyizlerinden, bereketinden, sevaplarından, nimetlerinden, ilâhî ikramlarından istifade etmeyi cümlemize Allah nasib eylesin...

Ömrümüzü rızâsına uygun geçirip, sevdiği kullar olmaya ulaşıp, kalbimiz nurlanıp, içimiz aşkullah, muhabbetullahla dolup ömrümüzü Allah’ın rızâsına uygun geçirmemizi Allah cümlemize nasib eylesin...

Hüsn-ü hâtimler ile bu dünyadan vedâ edip ahirete göçmeyi, huzuruna sevdiği, râzı olduğu, yüzü ak, alnı açık, nurlu kullar olarak varmayı nasib eylesin... Rabbimiz cennetiyle, cemâliyle, cümledenizi, cümlemizi müşerref eylesin... Peygamber-i Zîşânımız’a, Habîb-i Edîbi Muhammed-i Mustafâ’sına komşu eylesin... O Havz-ı Kevserinden de doya doya nûş etmeyi Rabbimiz cümlemize nasib eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llâhu ve berekâtühû!..

2. 2. 1995 / 2 Ramazan 1415
Bizim Eller Radyosu – Denizli

05. TAKVÂ EHLİ OLUN!

Eûzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

a. Allah'tan Sakının!

Aziz ve muhterem cemâat-i müslimîn!

Ayet-i kerimede buyrulmuş ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرَ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ، وَاتَّقُوا

اللَّهَ ، إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (الحشر: ١٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'tteku'llâh*) “Ey iman edenler, Allah'tan sakının! Allah'tan sakının ey kullarım! (*Veltenzur nefsi'n mâ kaddemet li-gadin*) “Kişi yarın ahiret için şimdiden ne takdim ettiğine, önceden ahirete ne gönderdiğine baksın, dikkat etsin! Ahirete ne gönderdiğini gözetlesin, kontrolden geçirsin!.. Dikkat etsin ahirete gönderdiğine... (*Ve'tteku'llâh*) Yine Allah'tan sakının! (*İnna'llâhe habîrun bimâ ta'melûn*) Allah CC, sizin işlediğiniz amellerin hepsinden haberdardır. Hepsini görüyor, işitiyor, biliyor; hepsinden haberdardır.” (Haşr, 59/18)

Binâen aleyh, ahirete şimdiden ne gönderiyor insan?.. Dünyada işlediği hayır ve şerlerin hepsi ahirete gidiyor. İftar vermişse, sadaka vermişse, zekât vermişse, cami yapmışsa, oruç tutmuşsa, namaz kılmışsa, umre yapmışsa, hacca gitmişse, cihad etmişse, gayret etmişse, ibadet etmişse; bunlar nereye gidiyor?.. Ahirete gidiyor. İnsan bu dünyada iken ahirete bunları göndermiş oluyor.

Aksine günah işlemişse, içki içmişse, kumar oynamışsa, zulüm etmişse, haksızlık yapmışsa, arsızlık yapmışsa, Allah'ın sevmediği işleri yapmışsa; onlar da ahirete gitmiş oluyor.

Binâen aleyh, “İnsan işlemiş olduğu zerre kadar hayrın ahirette karşılığını, mükâfatını görecektir; zerre kadar şer işlemişse, o da hesaba girecek, onun da ahirette cezasını çekecek. Ahirete ne gönderdiğine insanoğlu burada baksın!” diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri... Baksın bakalım, ne gönderiyor ahirete... Yâni ne demek istiyor: “Ey kullarım dikkat edin! Ahirete güzel şeyler gönderin! Ahirette sizin yüzünüzü güldürecek olan, Allah'ın divanında sizi beraat ettirecek olan, nimetlere erdirecek olan şeyler gönderin!.. Güzel şeyler yapın!” demiş oluyor.

(*Vetteku'llah, inna'llâhe habîrun bimâ ta'melûn*) “Allah'tan korkun, Allah yaptıklarınızdan haberdardır. Bihakkın haberdardır, hakkıyla haberdardır.”

O zaman da ne demiş oluyor: “Bakın, Allah her yaptığınızı görüyorsa, bir şey yapmayın!” Gizli de yapsanız, aslında gizli yapmış olmuyorsunuz. Yalnız da yapsanız, aslında yalnızken yapmış olmuyorsunuz. Çünkü:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ (الحديد: ٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) “Nerede olursanız olun, Allah sizin yanınızdadır.” (Hadîd, 57/4)

Hem Allah yanınızda, hem de Allah'ın melekleri yanınızda... İki omuzunuzda...

كِرَامًا كَاتِبِينَ . يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ (الإنفطار: ١٢-١١)

(*Kirâmen katibîn. Ya'lemûne mâ tef'alûn*) “Sizin yaptığınız her şeyi yazan, kayda geçiren kâtipler var. Onlar, yapmakta olduklarınızı bilirler.” (İnfitâr, 82/11-12)

İnsanın bir amel defteri var; iyiliklerini, kötülüklerini melekler

oraya yazıyorlar. İnsanın yanından ayrılmayan melekler var... Azalarına, mafsallarına vazifeli olan, kendisini korumakla görevli olan melekler var... Amellerini yazan melekler var... Kendisinin dışında melekler var... Yere, göğe, yağmura, buluta, rüzgâra, güneşe hakim olan melekler var.... Binâen aleyh, insanın etrafı dopdolu... Yalnız diye bir yer yok ki!.. Yalnızım sandığı zaman, tenhada yaptığı işleri gene birçok varlık görüyor. Allah görüyor hepsini...

Binâen aleyh, insanın kendisini Allah'ın gördüğünü bilerek, ahirete ne gönderdiğini düşünerek, seçerek, dikkat ederek bir şeyler yapması lâzım!..

Ne buyuruyor Allah-u Teâlâ Hazretleri:

اتَّقُوا اللَّهَ (الحشر: ١٨)

(*İtteku'llâh*) “Takvâ ehli olun, sakının!” (Haşr, 59/18) diyor.

Başka bir ayet-i kerimede ne buyuruyor, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ
(آل عمران: ١٠٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler! (*İtteku'llâhe hakka tukâtihî*) Allah'tan hakkıyla, nasıl korkmak, çekinmek gerekiyorsa, öylece takvâ üzere olun, ittikâ eyleyin! (*Ve lâ temûtünne illâ ve entüm müslimûn*) Sakın ha, müslüman durumundan başka bir şekilde ölmeyin!.. Müslüman olarak ölün, başka bir şekilde ölmeyin!” (Âl-i İmrân, 3/102) buyruluyor.

Hazret-i Ali Efendimiz:

“—Yâ Rabbi, sen benim isteğim gibi Rabsin; hamd olsun. Beni de istediğin gibi kul yap...” demiş.

Allah'ın istediği gibi kul olmak nasıl olacak?.. Takvâ ehli olacak

Sırrı Kırımlıoğlu Camii, ANTALYA

kul... Takvâlı kul olduğu zaman, Allah'ın istediği gibi oluyor. Hani bazı insanları biliriz etrafımızda... Hiç kimseyi üzmez, eli tesbihli, ağzı dualı, çok zarif, çok tatlı, çok iyiliksever, melek gibi insanlardır. Ne deriz onlar hakkında: "Bu adam takvâlı bir insandır." deriz. "Takvâ ehli, ehl-i takvâ bir insandır." deriz. Şimdi bu takvâ ne demek?..

Takvâ demek, Arapça'da sakınmak, korunmak demek... Arapçada bunun kökü *vikâye*'dir. Vikâye etmek, bir şeyi sakınmak, korumak demek... *Takvâ* da insanın kendisini vikâye etmesi, koruması... Nerden koruyacak?.. Allah'tan koruyacak. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri güç kuvvet, kudret sahibidir. İnsanların yaptıklarının karşılığını ahirette verecektir.

مَا لِكَ يَوْمَ الدِّينِ (الفاتحة: ٤)

(*Mâlîki yevmi'd-dîn*) *Din* burada, karşılık demek... “İnsanın amelinin karşılığının verileceği günün sahibi Allah’tır.” (Fâtîha, 1/4) Herkes ne işlediyse, onun karşılığını o günde görecektir. Karşılık görme, ettiğini bulma günü...

O günün sahibi olduğundan, iyileri mükâfatlandırarak olduğundan, kötülerini cezâlandırarak olduğundan, bizim ne yapmamız lâzım?.. Allah’tan sakınmamız lâzım!.. Allah ne yapar kötülerini?.. Cehenneme atar, cayır cayır yakar. Gözlerin görmediği, akıllara sığmayan korkunç azaplara uğrattır. Onun için, azabından sakınmak lâzım, cezâyâ uğramaktan sakınmak lâzım!..

b. Oruç Tutmanın Amacı

Bu, Ramazan ayındayız ya şimdi, Ramazan ayı hakkında da... Ramazan ayında oruç tutuyoruz; neden?.. Farz kılınmış Allah-u Teâlâ Hazretleri... Hangi ayet-i kerime ile farz olmuş Ramazan orucu bize?.. *Bî'smi'llâhi'r-rahmânî'r-rahîm*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن

قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة: ١٨٣)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler! —Gene bizlere hitab— Allah’a inandık, Rasûlüllah’a inandık, Kur’an’a inandık diye, amentüyü sıralayan ey müslüman kullar! (*Kütibe aleykümü's-sıyâm*) Oruç sizin boynunuza bir vazife olarak, farz olarak yazıldı, farz kılındı. (*Kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm*) Sizden önceki insanlara farz olarak yazıldığı gibi, sizin üzerinize de oruç farz kılındı. (*Lealleküm tettekûn*) Tâ ki takvâ ehli bir müslüman, iyi bir müslüman olabilesiniz.” (Bakara, 2/183)

Bu ayet-i kerimeden anlıyoruz ki, oruç tutmak farzdır. Sıhhatli, tutabilecek durumda olan her mü'mine oruç tutmak farzdır. Farz olduğunu anlıyoruz; çünkü, (*kütibe*) "Boynunuza yazıldı." diyor. Bir...

İkincisi: "Sizden önceki ümmetlere yazıldığı gibi, size de yazıldı." buyruluyor. Anlıyoruz ki, bu vazife sadece bize değil, bizden önceki ümmetlere de emredilmiş. Onların da vazifesiymiş demek ki, oruç tutmak... Onu da anlıyoruz.

Neden bu böyle?.. Çünkü, insanoğlunun yapısı bu... Hepimiz Hazret-i Adem'in evlatlarıyız, benî Ademiz... Hepimizin yapısı aynı olduğundan, hastalıkları aynı olduğundan, şifalar aynı, devalar aynı yoldan geçtiği için, eski ümmetlere de oruç farz kılınmış, bize de oruç farz kılınmış. Bunu anlıyoruz; iki...

Üçüncüsünde ne anlıyoruz: (*lealleküm tettekùn*) "Tâ ki takvâ ehli bir müslüman, iyi bir müslüman olabilesiniz." Demek ki orucun sonucunda, oruç tutunca bir insanın ne olması lâzım?.. Takvâyı kazanması lâzım!.. Takvâ ehli iyi bir müslüman olması lâzım!.. Bunu anlıyoruz.

Bu arada konuşmamın başında söylemiş olduğum, okumuş olduğum ayet-i kerimelerde, Allah-u Teâlâ Hazretleri:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ
(آل عمران: ١٠٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'tteku'llàhe hakka tukàtîhî ve lâ temûtünne illâ ve entüm müslimûn.*) (Âl-i İmran, 3/102)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ، وَاتَّقُوا
اللَّهَ ، إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (الحشر: ١٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'ttekullàhe veltenzur nefsiin mâ kaddemet li-gad, ve'ttekullàh, inna'llàhe habîrun bimâ ta'melûn.*) (Haşr, 59/18) gibi ayet-i kerîmelerde bizi takvâ ehli olmaya sevk ediyor, hem de "Takvâ ehli olun!" diyor.

Takvâ ehli nasıl olacaktıysız, onun yolunu da koymuş Allah-u Teâlâ Hazretleri... Evet, takvâ ehli bir kul olalım, sakınalım, çekinelim, edepli, terbiyeli, dürüst, kâmil, mübârek, şöyle lokum gibi, kaymak gibi güzel bir müslüman olalım ama, nasıl olacağız?.. Yolu ne bu işin, yöntemi ne, çaresi ne?..

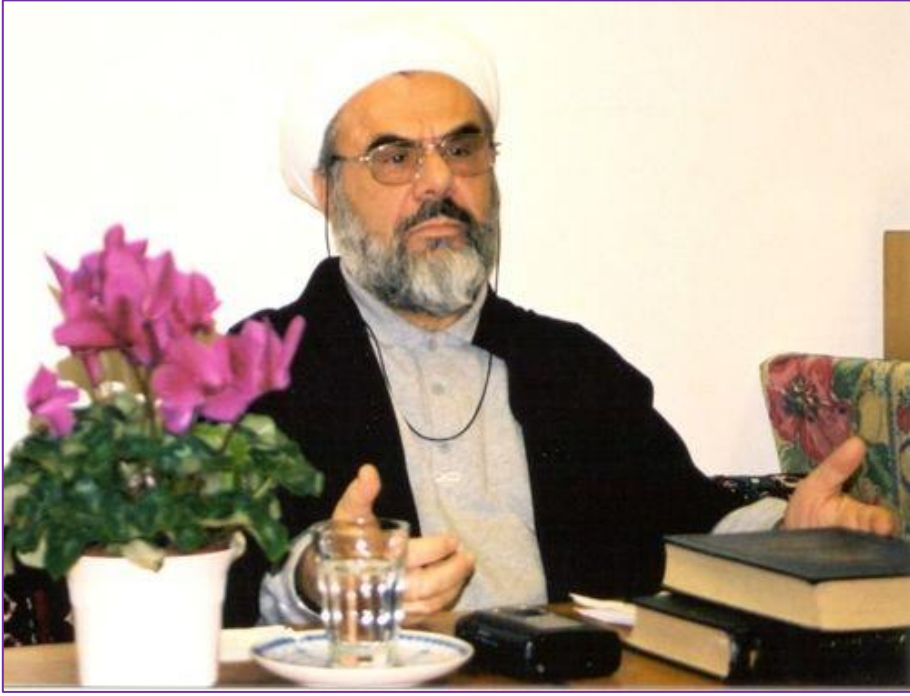
İşte aziz ve muhterem kardeşlerim, onun yolu, yöntemi, çaresi oruçtur. (*Leallekü'm tettekûn*) "Daha önceki ümmetlere farz kılındığı gibi, oruç size farz kılındı; tâ ki siz de takvâ ehli insan olabilesiniz." Demek ki müslümanın, Allah'ın kendisinden istediği takvâlı bir müslüman olabilmesinin yolu oruçmuş; bunu anlıyoruz. Orucun, Allah'ın bizden istediği takvâ sıfatını kazanmamıza yardımcı olacağını, bu ayet-i kerime bize açıkça göstermiş oluyor.

c. Nefis Kötülükleri Emreder

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Biliyorsunuz insanoğlunun bir bedeni var... İşte elimiz, kolumuz, başımız, gözümüz, kulağımız vs. Bir de ruhumuz var, canımız yâni... Ruh varken içinde, bu bedenin bir kıymeti oluyor da; bu kaş, bu göz olduğu halde, ruh gitti mi bu beden bir işe yaramıyor. Adam yatakta yatarken ruhu gidiverirse, ölüverirse; biraz önce konuşan adam konuşmaz oluyor, kıpırdayan insan kıpırdamaz oluyor. Ruh gitti mi, cesedin kıymeti olmuyor. Ruh olunca bedeni hareket ettiriyor. Beden ruhsuz oldu mu, sakın bir yığın halinde kalıyor.

Bir de ayet-i kerimelerden biliyoruz ki, insanoğlunun nefsi var... İçinde nefis dediğimiz bir varlığı var... Şimdi bu insanoğlunun nefsi, normal olarak niçin vazifelendirilmiş?.. İnsanoğlunun şu vücudunun işlerini görmek için yaratılmıştır nefsi insanın... Bedenini çekip çevirmek için, idare etmek için yaratılmış. Bedeninin müdürü... İnsanın vücudunun müdürü nedir?.. Nefsidir.

Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

Ne yapar?.. Acıktığı zaman yemek ister, ikaz eder: “Git yemek ye! Açlıktan dermanım kalmadı, dizlerimin bağı çözüldü, gözlerim kararmağa başladı. Aman biraz bir şeyler ye!” diye içerden insanın nefsi yemek ister. Su azaldığı zaman insanın vücudunda: “Aman dudaklarım kurudu, karnım yapıştı. Aman birazcık bir su bul; kana kana, lıkır lıkır içeyim!” diye su ihtiyacını bildirir.

Fazla çalıştırdı mı vücudu: “Aman, çok yoruldum. Bu böyle giderse, sigortalar atar, vücudun uzuvları zarara uğrar. Aman biraz dinlen!.. Uyku lâzım!” diye vücudun ihtiyacı olan şeyleri ister.

Nefsin isteklerine ne diyoruz: Şehvât-ı nefsâniyye diyoruz. Şehvât ne demek?.. İstekler, arzular demek... Nefis içerden arzular hâsıl ediyor: Aman acıktım, aman susadım, aman dinlenmek istiyorum, aman uyku istiyorum, aman evlenmek istiyorum... Arzular...

Tabii bu arzular lâzımdır. Hiç bir şeyi yersiz yaratmayan

Mevlâmız, bunun vücutta olmasını istemiş ve bunu yaratmış ki, bir hikmeti var... Hikmetsiz hiç bir işi yok Rabbimizin... Her birisi güzel... Neden lâzım bunlar?.. Bu vücut korunmaya muhtaç olduğu için...

İnsanın kontrolü lâzım!.. Onun için biliyorsunuz, meşhur şahısların da menejerleri oluyor. Meşhur sporcuların, meşhur artistlerin, meşhur şahsiyetlerin sekreterleri oluyor, idarecileri oluyor; birtakım işlerini onlar ayarlıyorlar. İnsanın vücudunun da menejeri, müdürü, antrenörü bu nefistir. Vücudun ihtiyacını bildirmesi bakımından lâzımdır.

Amma muhterem kardeşlerim, bu nefis kendi haline serbest bırakıldığı zaman, Aynıştayn gibi yakışan şeyin hududunu bilmez. Yâni, şehevât-ı nefsâniyenin, nefsin arzularının haddi hududu olmaz, devam eder gider. Ve bu arzular aşırı olduğu zaman, hududu geçtiği zaman, insanı günahlara sevkeder. Meselâ, hırsızlık yaptırır, herkesin namusuna göz diktirir, daha başka şeyler yaptırır... Tembellik yaptırır, uykuyu çok fazla uyutturur. Başkası çalışsın, ben bedavadan yiyeyim diye düşündürür. Yâni insan dejenere olur, yerinden sapar, hilkatini kaybeder, tabiatı bozulur.

Onun için, nefsin bu haline *nefs-i emmâre* diyorlar. (*En-nefsül emmâretü bi's-sûi*) Yâni, insanlara kötülüğü emreden nefis... İnsanın nefsi terbiye edilmedi mi, o zaman insanlara kötülüğü emreder. Yusuf Sûresi'nde böyle buyruluyor:

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي (يوسف: ٥٣)

(*İnne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi illâ mâ rahime rabbî.*) “Çünkü nefis, Allah'ın korudukları müstesnâ, insana kötülükleri emreder.” (Yusuf, 12/53)

Şimdi, nefsin aşırı arzularının frenlenmesi lâzım!.. Kim frenleyecek?.. Çocuğu babası frenleyecek: “Futbola gitme!.. Sinemaya gitme!.. Otur, dersine çalış!.. Kalk, uyuma!.. Ödevini yap, ondan sonra sokağa çık, oyna!.. vs.” Birisi, dışardan bir kimse onu yönetiyor.

Peki, adam kocaman bir delikanlı olmuşsa, güçlü kuvvetli bir yiğit olmuşsa veya kendi başına buyruk bir adam olmuşsa onu kim idare edecek?.. İnsanın nefsini kim dışardan yönetecek, terbiye edecek?.. İnsanın nefsinin bir terbiye edilmesi lâzım!.. Eğer o nefis terbiye edilirse, insan felâh bulur. Hangi delille?.. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا . وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا (الشمس: ٩-١٠)

(*Kad efleha men zekkâhâ*) “Nefsini terbiye eden, tezkiye eden felâh bulur. (*Ve kad hâbe men dessâhâ*) Nefsini terbiye edemeyen, nefsi adam olamayan; o da perişan olur, hâib ve hâsir olur, pişman olur, dünyası ahireti mahvolur.” (Şems, 91/9-10)

Onun için, nefsin terbiyesi mü'minin en önemli işlerinden birisidir, tasavvufun en mühim konusudur. İnsanın nefsinin terbiye edilmesi lâzım!.. Kimin?.. Müdürün de, bakanın da, reisicumhurun da, başkanın da, kadının da, erkeğin de; herkesin nefsinin terbiye edilmesi lâzım!.. Nefis terbiyesi çok önemlidir. Nefsi terbiye edilmişse bir insan, olgun insan olur. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri gibi, Yunus Emre Hazretleri gibi, Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri gibi, İbrâhim Hakkı Erzurumî Hazretleri gibi... Etrafımızda gördüğümüz, duyduğumuz, tarihten sevdiğimiz büyük insanlar gibi...

Bakın, Kadı Şüreyh Hazretleri kadı imiş, yâni hakim imiş. Kapıdan iki kişi girmiş mahkemeye... Huzuruna iki kişi gelmiş. Birisi müslüman kıyafetli, ötekisi hristiyan kıyafetli... İçi şöyle bir cız etmiş, “İnşaaallah müslüman haklıdır. “ demiş. Gönlü taraf tutmuş. İki kişi davâ söylemek için geliyorlar huzuruna, gönlü müslümana akmış. Müslümanı sevmiş, “İnşaaallah müslüman haklıdır.” demiş.

Sonra ikisini oturtmuş karşısına: “Söyle bakalım senin iddian ne? Senin savunman ne?..” demiş. İkisini dinlemiş, bakmış ki, maalesef müslüman haksız; ötekisi haklı... “Sen haklısın!” demiş, hükmetmiş. Dâvâyı bitirmiş ama, ömrünün sonuna kadar içinden

ızdırab duymuş: “Neden ben, benden adalet istemeye gelen iki kişiden bir tanesine önceden kalbim meylettii?.. Niye adaletli, eşit bakmadım?” diye kendisini kınamış. Bak insanın terbiyesi güzel olduğu zaman, nasıl böyle kendi kendini kontrol ediyor.

İşte bu nefsin, böylece terbiye edilmesi lâzım!

d. Oruç ve Nefis Terbiyesi

Nefsin terbiye edilmesinin yollarından birisi oruç tutmaktır. Onun için Allah-u Teâlâ Hazretleri, senede az bir zaman değil bir ay müslümana idman yaptırtıyor, egzersiz yaptırtıyor. Nefsinin arzularını, yâni şehvât-ı nefsâniyesini engellemek ve dizginlemek idmanı yaptırtıyor Allah...

Şimdi, bizin nefsimiz ne ister?.. Yemek ister, içmek ister, evlilik ister. Ne diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri: “İmsak zamanından, fecr-i sâdıktan itibaren akşam ezanına kadar yemek yemeyeceksiniz.”

“—Haram mı?..”

“—Yemek helâl olsa bile, şu vakitten bu vakite kadar yemeyeceksin ey kulum!” diyor. Su dahi içmeyeceksin!..”

“—Su haram mı?..”

“—Su içki değil, yasak bir malzeme değil; ama şu vakitten bu vakite kadar yemeyeceksiniz.” diyor.

Çok lâzım bu ikisi bugün!.. Su da lâzım, gıda da lâzım!.. İşte, bize en lâzım iki esash maddeyi Allah-u Teâlâ Hazretleri öne sürerek, “Bunları yemeyeceksin!” diyor.

Ne yapıyoruz?.. Canımız istiyor. Kış günü değil de yaz gününü düşünün! Yaz gününde, uzun yaz günlerinde oruç tutan insanı düşünün!.. Sıcakı düşünün, Antalya’nın sıcakını düşünün!.. Canı su ister. Buzlu şeyleri gördükçe, meşrubatı gördükçe yutkunur durur, canı ister.

Doktorlar, salgın hastalıklardan korumak için çocuklara aşı yapıyorlar. O zaman desek ki:

“—Yahu niye batırıyorsun çocuğun koluna bu iğneyi de, bir gün de tatil veriyorsun, hasta olacağını da biliyorsun; tifo, tifüs aşısı

yapıyorsun. Niye batırıyorsun çocuğun koluna bunları?..”

“—Batırıyorum; çünkü, bunun vücuduna birazcık o mikroplardan veriyorum. Vücut onları yeniyor, hafif bir ateşleniyor filân ama, ondan sonra öldürücü olan o hastalıklara tutulmuyor.” der.

Eskiden bu hastalıklar bir şehre geldi mi, öldürürmüş, ahaliyi kırıp geçirirmiş. Şu bizim çiçek hastalığını Osmanlılar bilirlermiş. Mahallenin köşesinde hacı teyzeler aşı yaparlarmış. Bizde çiçek hastalığı gelip geçermiş, bir şey olmazmış. Ama, Avrupa’da bir şehre çiçek hastalığı geldi mi, şehrin yarısını öldürürmüş, üçte birini öldürürmüş, kırar geçirirmiş. Çok korkunç bir salgın hastalıklmış. E aşı yapılıyor, ölmüyor. Neden?.. O mikrobu o vücut tanıyor, yenmeyi öğreniyor. Bağışıklık kazanıyor vücudu... Kanında ve vücudunda antikor dedikleri maddeler meydana geliyor.

Bir de otuz gün, bize çok lâzım olan şeyleri yapmamak sûretiyle; helâl olan şeyleri kendi kendimize bir müddet için almamak sûretiyle, kendimize hakim olmayı öğreniyoruz. Modern tabiriyle, üniversite tahsillilerin anlayabileceği şekilde, irâde eğitimi yapıyoruz muhterem kardeşlerim!.. Kendimizi tutmayı öğreniyoruz, frenlemeyi öğreniyoruz. İşte böylece insan, kendisini tutan bir insan oluyor.

e. İhsân Nedir?

Biliyorsunuz, Hazret-i Peygamber Efendimiz SAS’e beyaz elbiseli bir şahıs gelmiş. Beyaz yüzlü, tertemiz bembeyaz elbiseli bir şahıs gelmiş. Hiç kimse tanımıyor bu şahsı...

“—Bu Medine’den bir insan olsa, biz bunu tanırız; kimse tanımıyor. Medine’den olmadığına göre, uzaktan gelmiş... Uzaktan gelmiş olsa, elbisesi üzerinde tozlanmış olacak. Deveye binmiş, terlemiş vs. olacak. Üzerinde bir yolculuk emâresi de yok, pırlı pırlı, tertemiz bu adam...” diyorlar.

Gelmiş Peygamber SAS Efendimiz’in yanına, dizinin dibine gelmiş oturmuş, dizini dizine değdirmiş Peygamber Efendimiz’in...

Çok samîmî bir şekilde yanına sokulmuş. Şaşırmış herkes:

“—Allah Allah bu yabancı kim?”

Ondan sonra çeşitli sorular sormuş. Efendimiz cevap verdikçe de: “Doğru söyledin!” demiş. Daha da şaşırmışlar:

“—Allah Allah! Sen kim oluyorsun da doğru söyledin diyebiliyorsun Peygamber Efendimiz’e?.. Cesâret ister. Ne biçim şey?” diye merak etmişler.

En sonunda sorduğu sorulardan bir tanesinde de ne soruyor:

وَمَا الْإِحْسَانُ ؟

(*Veme’l-ihsânü*) “İhsan nedir yâ Rasûlallah?” demiş.

İhsân, iyi yapmak. Neyi iyi yapmak? Kulluğu iyi yapmak... Hani biz konuşmamızın başında sorduk ya kendi kendimize: Allah bizden nasıl kul olmamızı istiyor? İyi kul olmamızı istiyor.

“—İhsan nedir, kulluğu iyi yapmak nasıl olur yâ Rasûlallah!” diye sormuş.

Peygamber SAS Efendimiz cevap veriyor, diyor ki:¹³

الْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ ، فَإِنَّهُ يَرَاكَ
(خ. م. ن. ه. حم. خز. حب. ش. حل. عن أبي هريرة؛ م. د.)

¹³ Buhârî, *Sahih*, c.I, s.27, no:50; Müslim, *Sahih*, c.I, s.39, no:9; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.101, no:4991; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.25, no:64; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.426, no:9497; İbn-i Huzeyme, *Sahih*, c.IV, s.5, no:2244; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.I, s.375, no:159; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.157, no:30309; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:117222; Ebû Hüreyre RA’dan.

Müslim, *Sahih*, c.I, s.36, no:8; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.6, no:2610; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.635, no:4695; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.97, no:4990; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.24, no:63; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.I, s.389, no:168; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.203, no:20660; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:11721; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Beyhakî, *el-Erbaûne’s-Suğrâ*, c.I, s.61, no:23; Hz. Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.44, no:5249; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.57, no:140; *Câmiu’l-Ehâdis*, c.X, s.494, no:10108.

ت. ن. ه. ح. ق. عن عمر)

(*El-ihsânü en ta'büda'llâhe keenneke terâhü*) “İhsan, sanki görüyormuşsun gibi, karşısındaymış gibi Allah’a kulluk etmendir. (*Fein lem tekün terâhu feinnehû yerâke*) Çünkü, her ne kadar sen onu görmüyorsan da, o seni görüyor.” diye cevap vermiş.

O da doğru söyledin demiş. Bir soru daha sormuş, gitmiş.

Peygamber Efendimiz soruyor:

“—Kimdi bu soruları soran şahıs, bildiniz mi?..”

“—Tanıyamadık yâ Rasûlallah, bilemedik!” diyorlar.

“—Bu Cebrâîl AS’dı. İnsan sûretinde geldi, bu soruları sordu ki, bu soruların cevabını ben vereyim de, siz dininizi öğrenesiniz diye... Size dininizi öğrenmeye vesile olsun diye geldi.” buyurdu.

İşte buna hadis-i Cibrîl, Cebrâîl hadis-i şerifi derler. Hazret-i Ömer rivayet etmiştir.

Demek ki, iyi kulluk nasıl olacak: Allah’ı görüyormuş gibi ona

ibadet etmek olacak. Yâni, birisi kendisine baktığı zaman, insan oturuşuna, kalkışına, konuşmasına, yaptığı işe dikkat eder. Allah da bizi görüyor; binâen aleyh, biz de kulluğumuzu ona göre yapacağız.

“—Peki ona göre yapacağız da ne yapacağız yâni?”

Takvâ ile yapacağız, sakınarak yapacağız. Günah olmasın, yanlış olmasın, hatâlı olmasın, bizi cehenneme düşürmesin... Bizi cezâlandırıp cennete gitmekten mahrum düşürmesin diye, düşünerek hareket edeceğiz.

Hazret-i Ömer meraklı bir insan... Çeşitli soruları etrafına sorarmış. Menkabelerinden bir tanesini anlatayım, sonra bizim konuya geçeyim: Abdullah ibn-i Abbas genç bir delikanlı ama çok bilgili... Hazret-i Ömer halife olunca onu yanına oturtmuş. Meclislerine, sohbetlerine hep onu almış. Kureyş'in, ashâbın yaşlıları olan insanlar da kendi aralarında derlermiş ki: “Yâhu bu genci niye aramıza alıyoruz? Bizim bunun yaşında çocuğumuz var, bu genci bizim yanımıza niye oturtuyor? Emîrû'l-mü'minîn niye bunu yanımıza alıyor?” diye söylenirlermiş.

Hazret-i Ömer evliyâ... Sahabe-i kirâmın hepsi evliyâ da, o Aşere-i Mübeşşere'den, ashâbın da en yükseklerinden... Hazret-i İbn-i Abbas'ı çağırılmış. Genç delikanlı, sahabi... Radiyallahu anhümâ; ona da babasına da Allah lütfeylesin, rızâsına vâsıl eylesin; bizlere de şefaatinin nasib eylesin... Çağırılmış, oturtmuş. Yaşla başlı sahabeyi de oturtmuş. Nasr Sûresi'ni okumuş:

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ . وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا .

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ، إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (النصر: ۱-۳)

(Îzâ câe nasru'llâhi vel fethu. Ve raeyte'n-nâse yedhulûne fî dîni'llâhi efvâcâ... Fesebbih bi-hamdi rabbike ve'stağfirhu, innehû kâne tevvâbâ) (Nasr, 110/1-3)

Mekke'nin Fethi, Çağrı Filmi

(*Îzâ câe nasru'llâhi ve'l-fethu*) “Allah’ın yardımı erişip de Mekke’nin fethi müyesser olunca, Mekke’yi fethedince; (*ve raeyte’n-nâse yedhulûne fî dîni’llâhi efvâcâ*) insanların küme küme gelip İslâm’a girdiğini görünce, ey Rasûlüm, (*fesebbih bi-hamdi rabbike ve’stağfirhu*) Rabbine hamd ü senâ ederek tesbih eyle ve istiğfar eyle... (*İnnehû kâne tevvâbâ*) O tevvâbü’r-rahîmdir, kulların tevbelerini kabul edicidir. Kullara teveccüh edicidir.’

Sonra onlara sormuş:

“—Söyleyin bakalım, nedir burada anlatılmak istenen?”

Demişler ki:

“—Yâ emîre’l-mü’minîn! Allah bu sûre ile; ‘İnsanların dine, İslâm’a rağbet edip, müslüman olup grup grup İslâm’a katıldığını görünce, yâni fetih geldiği zaman, Allah’ın yardımı geldiği zaman, hamd etsin, istiğfar eylesin diye Peygamber Efendimiz’e Allah emrediyor.” demişler.

Dönmüş Abdullah ibn-i Abbas RA’ya sormuş:

“—Sen ne diyorsun? Sen de mi böyle diyorsun?” demiş.

“—Hayır, ben öyle demiyorum.”

“—Ne diyorsun?”

“—Bu sûrede Allah-u Teâlâ Hazretleri, Peygamber SAS Efendimiz’e vefatının yaklaştığını haber veriyor.”

Çünkü fetih dediği feth-i Mekke’dir. Mekke fetholundu. Müslümanlar Mekke’den çıkartılmıştı. Kureyş’in kâfirleri ne zulümler yapmışlardı da, Medine’ye hicret etmişti müslümanlar Peygamber Efendimiz’le...

Sonra, Bedir Harbi oldu, Uhud Harbi oldu, Hendek Harbi oldu... Ondan sonra Mekke de fetholundu. Artık Arap Yarımadası’nda Peygamber Efendimiz’in karşısında küfürde, şirkte inat edecek bir merkez kalmadı. İnsanlar grup grup dine girmeğe başladılar. “Bu sûre Peygamber Efendimiz’e vefatının yaklaştığını bildiriyor.” demiş Abdullah ibn-i Abbas...

Hazret-i Ömer de demiş ki:

“—İşte ben de bundan başkasını bilmiyorum, bu sûrenin mânâsı budur. Derin mânâsı budur. ‘Ey Rasûlüm, senin vazifen tamam oluyor, artık vazifeni tamamladın. Rabbine hamd ü senâlar eyle, affını mağfiretini iste; yolculuk yakın!’ demek.”

İşte bak, genç insan ama işin iç yüzünü biliyor. Bilince ilim sayesinde yükseliyor.

Hazret-i Ömer RA, işte Cibrîl hadis-i şerifini rivayet eden kimse... Yâni insanlar, Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne onu görüyormuş gibi ibadet edecekler. Nasıl ibadet edecek yâni?.. Takvâ ile, takvâya dayalı bir hâlet-i rûhiye ile ibadet edecek. Eğer bir kusur işlerse, Allah’ın onu gördüğünü ve cezalandıracağını düşünecek. İyi bir iş yaparken mükâfat alacağını düşünecek ve ona göre hareket edecek.

O halde hem ihsan makamı dediğimiz, ibadeti ihsan yoluyla en güzel tarzda yapmak; hem de bütün Kur’an-ı Kerim’in pek çok ayet-i kerimesinde tavsiye edilen takvâ ehli olmak aynı kapıya çıkıyor. Yâni, kulun yaptığı işi düşünerek yapması, Allah’tan korkarak yapması, cezâya uğramaktan sakınması, cehenneme düşmekten sakınması, cenneti kazanmayı elden kaçırmaktan sakınması, düşünerek hareket etmesi...

f. Takvâ Nedir?

Hazret-i Ömer her şeyi soran, bilen bir kimse... Ubey ibn-i Kâ'b RA'a sormuş: "Allah Kur'an-ı Kerim'de takvâyı çok emrediyor, takvâ nedir, söyle bakalım?" demiş.

Ubey ibn-i Ka'b RA, biliyorsunuz Kur'an-ı Kerim'i toplayan, Kur'an-ı Kerim'i çok iyi bilen, sahabeden alim bir kimse... Hazret-i Ömer de soruyor ona: "Söyle bakalım, takvâyı sen nasıl biliyorsun?" diyor. Kendisinin bilgisi var, ama soruyor. Birbirleriyle fikir teâtisinde, alış verişinde bulunuyorlar.

Übey ibn-i Ka'b RA'ın cevabı çok güzel:

"—Yâ Ömer! Sen bir dikenli tarlada yürüdün mü?.."

"—Yürüdüm."

"—Ne yaptın?"

"—Eteklerimi topladım."

Hani entari giiyorlar ya Araplar...

"—Niye?.."

"—Dikenler eteklerime batıp yırtmasın diye... Sonra, ayaklarımı bastığım yere dikkat ede ede bastım, dikene basmayayım diye... Hani sivri yeri gelir, ayağıma batar, kanatır, canımı yakar. Bastığım yere dikkat ettim, eteğimi topladım, dikene takılmasın, yırtılmasın diye..."

"—İşte takvâ budur!" demiş.

Bak, cevabını nasıl veriyor? Temsil yoluyla veriyor, temsil yoluyla anlatıyor. Yâni, bir benzetme ile, hatırdaki kalacak bir şekilde anlatıyor.

Takvâ ne imiş?.. Dikenli bir tarlada elbisesi yırtılmasın, ayağına diken batıp ayağını kanatmasın diye dikkatli yürümek gibi imiş. O halde bir müslüman nasıl yürüyecek hayatı boyunca?.. Nasıl bir yol tutturacak hayatında, nasıl yaşayacak?.. Dikenli bir tarlada yürüyormuş gibi yaşayacak. Bu tarlanın, dünya tarlasının dikenleri nelerdir?.. Haramlardır, günahlardır. Harama dokunursan, basarsan kanatırsın vücudunu... Haramı işlersen

mâneviyatını yaralarsın, üstünü başını parçalarsın. Günahlara dalarsan elbiseni yırtmış gibi olursun. Ne yapman lâzım?.. Günah dikenlerine basmaman lâzım!.. Günah dikenlerine elbiseni taktırmaman lâzım!.. Dikkatli yürümen lâzım!.. Dikkatli yürüyeceksin, haram iş işlemeyeceksin. Dikkatli yürüyeceksin, günahı işlemeyeceksin.

“—İşlemeyeceğim ama, insanlar günahları hep bilmediklerinden mi işliyorlar?”

Bazıları tilki gibi biliyor, bal gibi biliyor. İçkinin günah olduğunu, kumarın günah olduğunu, yalanın günah olduğunu, faizin günah olduğunu herkes biliyor. Bilmeyip de yapan çok azdır. Neden yapıyorlar, Allah'ın haram kıldığını bildikleri halde?.. Nefsine hakim olamadığı için yapıyor. tutamıyor kendisini, “Dayanamadım, kendime hâkim olamadım. Kusura bakma!” diyor. “Şeytana uydum, nefse uydum.” diyor.

Haa, işte nefse uymamayı, bir ay müslüman tâlim ediyor burda... Nasıl tâlim ediyor?.. Su içmeyerek tâlim ediyor, yemek yemeyerek tâlim ediyor, hanımının yanına yaklaşmayarak tâlim ediyor. Yâni, Allah en kuvvetli arzuları öne koymuş bizi eğitmek için... İnsanoğlunun içindeki en fırtınalı, en kuvvetli arzuları koymuş, bunları yapmayın bakalım diyor. Onları yapmamak suretiyle insan, sakınmayı, çekinmeyi öğreniyor.

Onun için, ayet-i kerimeyi şimdi daha iyi anlıyor muyuz?..

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

(البقرة: ١٨٣)

(*Kütibe aleykümü's-sıyâm*) Oruç sizin sizin üzerinize farz olarak yazıldı, (*kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm*) sizden önceki ümmetlere yazıldığı gibi...” Çünkü, onların da işi aynı... Onun da nefsi var, o da nefesine hakim olursa, iyi bir insan olacak. (*Lealleküm tettekùn*) “Tâ ki sakınabilen, sakınmayı becerebilen, nefesine hâkim olabilen insanlar olabilesiniz diye...” (Bakara, 2/183)

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, orucun şeklinde kalmayın!.. Şekilde kalmayın özünü anlayın, ana fikrini kavrayın!..

Şimdi biz Mısır'daydık üç-beş gün önce... Mısır'da bir imam efendi geldi yanımıza, tanıştı bizimle... İşte iltifat etti filân... Biz de:

“—Mısırlılar güzel Kur'an-ı Kerim okurlar, bir aşır okur musunuz!” dedik.

“—Okurum ama, bir ricam var... Benim adetim bu, zaafım, ben buna kafayı takmışım: Lütfen Kur'an-ı Kerim'i kulaklarınızla dinlemeyin, kalplerinizle dinleyin!..” dedi.

Çünkü, birçok insan vardır, duyar da duymazlıktan gelir. Nasihati babası söylediği zaman, çocuk duymadı mı?.. Duydu. E niye yaptı o kabahati gene?.. İşte dayanamadı. Bir kulağından girdi, bir kulağından çıktı diyoruz. Aslında öyle bir şey yok!.. Bir kulağından girip, öteki kulağından çıkmak diye bir şey yok ama, tutamadı, dinleyemedi. Demek ki, dinlemek yetmiyor; dinlediğini uygulamak lâzım!.. Dinlediğinin insanın gönlüne yerleşmesi lâzım!.. Bakmak yetmiyor, görmek lâzım; gördüğünü kalbine nakşetmek lâzım!..

Onun için, “Kur'an okuyacağım ama, lütfen beni sadece kulaklarınızla değil, kalbinizle dinleyin!” dedi. Aziz ve muhterem kardeşlerim, siz de orucu şeklen tutmayın; aç kaldım, susuz kaldım tamam demeyin! Orucun mânâsına intikal etmeğe çalışın!..

Oruç nedir?.. (*Lealleküm tettekûn*) Sizi takvâ ehli, iradesi kuvvetli bir insan hâline getirme çalışmasıdır. Çok muazzam bir çalışmadır. Tabiri câizse, asırlar boyu olan modern bir çalışmadır. Yirminci Yüzyıl insanının arayıp da bulamadığı bir irade eğitimi çalışmasıdır. Binâen aleyh, akşama kadar oruçlu duruyor da, iftarda ilkönce kibriti çakıyor, sigara içiyor. Ne oldu?.. Ne oldu sakınma?.. İlk başta gündüzleyin yapmıştı, akşam bozdu.

*Karakolda doğru söyler,
Mahkemede şaşırır.
Akşamdan söz verip de
Sabaha dönüş mü olur?*

Şairin dediği gibi, devam etmemiş oldu.

Takvâya sahib olacaksınız, sakınmayı öğreneceksiniz. Bir şey haramsa, günahsa; artık onu iftardan sonra da yapmayacaksınız. Onu Ramazan'dan sonra da yapmayacaksınız.

Bakın size acı ve çok mühim bir şeyi söyleyerek sözümü tamamlamak istiyorum:

Ramazan ibadetlerimizin kabul olmasının alâmeti... Terâvihler kıldık, acaba kabul oldu mu? Oruçlar tuttuk, acaba kabul oldu mu? Kur'an okuduk, acaba kabul oldu mu? Geceleyin kalktık teheccüd namazı kıldık vs. vs. Ramazan'da hayırlar, sadakalar, iftarlar yaptık kabul oldu mu?.. Kabul olmasının alâmeti, Ramazan'da sonra insanın hâlinin güzel olarak devam etmesidir.” diyor Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde...

Ramazan'dan sonra hali güzel olarak devam etmiyorsa, Ramazan tesir etmemişse, Ramazan'dan önceki kötü halleri Ramazan'dan sonra devam ediyorsa; demek ki, Allah onun Ramazan'da yaptığı ibadetleri kabul etmemiş, aşı tutmamış da ondan öyle oluyor mânâsına geliyor.

Onun için, bu duruma düşmemeğe gayret edin!.. Oruç tutmaktan maksat, iradesini kuvvetlendirmek, kendisine hakim olmaktır. Haramlardan, günahlardan, nefsi istese bile kendisini tutabilecek bir kuvvet kazanmasıdır. Takvâ sahibi olabilmesidir. Onun için, bu ana mânâyı hiç unutmayın!.. İftardan sonra da unutmayın, Ramazan Bayramı'ndan sonra da unutmayın!.. Dâimâ takvâ ehli bir kul olarak yaşayın!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri kimi cennete sokacak? Müttakî kullarını cennete sokacak.

أَعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ (آل عمران: ١٣٣)

(*Üddet li'l-müttakîn*) “Cennet müttakî kullar için mükâfat olarak hazırlanmıştır.” (Al-i İmran, 3/133)

Yâni, siz Ramazan'da, “*Lealleküm tettekùn*” denildiği üzere takvâyı benimseyebilip, takvâyı öğrenip, takvâ ehli bir kul

olabilirsiniz, müttakî bir kul olabilirsiniz, cennet sizin!

أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ تَقْوَى اللَّهِ وَحَسَنُ الْخُلُقِ (حم. خ .
في الأدب ، ت. ه. ك. حب. هب. عن أبي هريرة)

RE. 80/3 (*Ekseru mâ yüdhilü'n-nâse'l-cennete takva'llâhi ve hüsnü'l-huluk.*) “İnsanları ekseriyetle cennete sokacak şey, takvâdır ve güzel huydur.”¹⁴

Takvâyı nereden öğreneceksiniz?.. Ramazan'da öğreneceksiniz. Oruç tuta tuta, nefsinize hâkim ola ola, nefsinizi yenmeyi öğrene öğrene, takvâ ehli olacaksınız. Ekseriyetle insanlar takvâsıyla cennete giriyorlar.

Cennete girmenin ikinci sebebi neydi: *Hüsnü'l-hulûk*, güzel huy... Güzel huy da takvâdan hasıl olur. İnsanın iradesi kuvvetliyse, nefsini terbiye edebilmişse, huyu da güzel olur. Ne yapar?.. Sabırlı olur. Ne yapar?.. Merhametli olur. Ne yapar?.. Cömert olur, yardımsever olur. Ne yapar?.. Hased etmez, zulmetmez, cimrilik yapmaz. Güzel huyların kaynağı da netice itibarıyla takvâdır.

O bakımdan bu bir ay uzun bir zamandır, az bir zaman değildir. Her sene de tekerrür ediyor. Her sene insan bu tâlimi yeniden görüyor. Yâni, yıllık bakım olmuş oluyor vücudumuza, ruhumuza... Bu takvâyı iyice anlayalım, iyice öğrenelim, iyice içimize sindirelim!.. İradelerimizi iyice kuvvetlendirelim ve şu Ramazan'da Allah'ın müttakî kulları zümresine dâhil olalım!.. Allah'ın müttakî

¹⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.363, no:2004; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.442, no:9694; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.224, no:476; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.108, no:289, 294; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.360, no:7919; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.324, no:2474; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.235, no:4914; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.137, no:1050; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.470, no:3787; İbn-i Ebî'd-Dünyâ, *el-Vera'*, c.I, s.93, no:135; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühed*, c.I, s.379, no:1073; Ramhürmüzî, *Emsâlü'l-Hadis*, c.I, s.159, no:132; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, c.VIII, s.470; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.60, no:2340; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.311; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.141, no:44071; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.V, s.357, no:4283.

kullarından olmayı başuralım! Çünkü, Allah müttakî kullarını sever, onlara hüsn-ü hâtime nasib eder. Cennetine dâhil eder, cennet nimetleriyle taltif eyler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizin oruçlarını hakîkî oruç eylesin... Taklidî oruç etmesin... Şeklen oruç tutup da, aslında orucun mânâsını anlamadan gâfilâne oruç tutan insanlardan eylemesin...

Ramazan'ın bizde uyandırması gereken duyguları almamızı nasib eylesin... İrademizi kuvvetlendirmemizi nasib eylesin... Gönlümüzün pasını izâle eylesin... Gözümüzün perdelerini kaldırıp, hakkı hak olarak görmeyi, Cenâb-ı Hakk'ı görmeyi, Cenâb-ı Hakk'ın rızâsı yolunu görmeyi, Cenâb-ı Hakk'ın yolunu sevmeyi nasib eylesin...

Bundan sonraki ömrümüzde Allah'ın sevdiği kulları olarak, takvâ ehli kulları olarak, düzelmiş kulları olarak sırat-ı müstakimde dâim eylesin...

Bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

3 Şubat 1995 / 3 Ramazan 1415
Sırrı Kırımlıoğlu Camii - ANTALYA

06. ORUÇLUNUN MÜKÂFAATI

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fih... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

a. Ramazan'ın Kıymeti

Aziz ve muhterem cemâat-i müslimîn!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne hamd ü senâlar olsun... Rasûlü Muhammed-i Mustafâ (*aleyhi efdalü's-salevât ve ekmelü't-tahiyât ve't-teslîmât*) Hazretleri'ne ihtirâmâtımızı Mevlâmız iblâ eylesin... Şefaatine cümlemizi nâil eylesin... Yolunda cümlemizi dâim eylesin...

Öyle bir güzel bir aya vâsıl olduk ki, kıymetini bilenlere ne mutlu!.. Peygamber SAS Efendimiz, Üç Aylar girdiği zaman, —yâni Receb, Şa'ban ve Ramazan ayları— ibâdetine daha fazla düşkünleşirdi.

Rivâyet edilmiştir ki:

“—Receb ayı ekim ayıdır, Şa'ban ayı bakım ayıdır; Ramazan biçim, hasat ayıdır.”

Demek ki, sevapları kazanmak için hazırlıklar Üç Ayların başında başlıyor ve bu zamana kadar uzanıyor.

Hadis-i şerifte bildirildiğine göre: Bu ayın evveli rahmettir, ortası mağfirettir. Namaz kıldıkça, oruç tuttukça insanın mükâfâtları artıyor, afv ü mağfirete mazhar oluyor. Ahiri de (*ıtkün minen nâr*) cehennemden azad olmasıdır. Müslümanın günahlarından dolayı cehenneme düşmesi durumunun kalkmasıdır. O tehlikenin kendisinden uzaklaşmasıdır.

Cehenneme girmeyince de;

فَمَنْ زَحَرَ عَنِ النَّارِ وَأَدْخَلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ (آل عمران: ١٨٥)

(*Femen zühziha ani'n-nâri ve udhilel-cennete fekad fâz*) “Ne mutlu cehenneme girmeyip de cennete girebilenlere; işte fevz bulanlar onlardır.” buyruluyor. Böyle güzel bir aydır. Üç Ayların sonuncusudur, hasat zamanıdır. Ve hepimizin dilinde olduğu üzere, minarelerde mahyalarda yazıldığı üzere on bir ayın da gerçekten sultanıdır.

İbn-i Abbas RA, fakih bir sahabidir. *Ebâdile-i erbaa*’dan, dört Abdullah’tan birisidir. Kendisine sormuşlar:

“—Ayların en hayırlısı hangisidir?” diye.

“—Ayların en hayırlısı Ramazan ayıdır.” diye cevap vermiş.

Bunu da hepimiz biliyoruz, tereddüdümüz yok... Ebû Mes’ud el-Gıfârî RA Hazretleri’nden rivâyet edilmiş ki:¹⁵

أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: يَوْمَ أَهْلَ شَهْرٍ
رَمَضَانَ: لَوْ يَعْلَمُ الْعِبَادُ مَا فِي شَهْرِ رَمَضَانَ، لَتَمَنَّى الْعِبَادُ أَنْ
يَكُونَ شَهْرَ رَمَضَانَ سَنَةً (طب. عن أبي مسعود الغفاري)

(*Ennehû semia rasûla'llah SAS yekûlû: Yevme ühille şehru ramadân*) Peygamber SAS buyurmuş ki: “Ramazan ayının hilâli görüldüğü zaman, (*lev ya'lemu'l-ibâdi mâ fî şehri ramadân*) Ramazan ayındaki mükâfatları, sevapları, nimetleri, rahmetleri insanlar hakkıyla bilselerdi; (*letemenne'l-ibâdi en yekûne şehru ramadân, seneten*) bunu bilen kullar bütün senenin Ramazan

¹⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.388, no:967; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.33, no:4782; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1245; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.XXI, s.82, no:6393; Ebû Mes'ud el-Gıfârî RA'dan.

Abdülkâdir-i Geylânî Türbesi, BAĞDAT

olmasını temenni ederlerdi.”

Hani biraz oruç tutuyoruz, hani 33 rekâtı buluyor akşamları kıldığımız şu namazlar; ama mükâfatı çok büyük!.. Kıymetini bilenler, “Keşke bütün sene Ramazan orucu olsaydı!” diye temenni ederlerdi. Peygamber SAS Efendimiz’in böyle bildirdiğini naklediyorlar.

Demek ki, hakîkaten ne kadar ihtiram etsek, ne kadar sevsek, ne kadar gayret etsek azdır. Güzel bir aya ulaşmış bulunuyoruz. Allah’a hamd ü senâlar olsun...

Bu hadis-i şerifleri hep Abdülkadir-i Geylânî Efendimiz’in *Gunyetü’t-Tâlibîn* kitabından okuyorum. O kitabı çok seviyorum. Abdülkadir-i Geylânî Efendimiz’i de hepiniz çok seversiniz. Allah şefaatine nâil eylesin... Evliyâullahın en büyüklerinden, en meşhurlarından, Kâdirî Tarikatı’nın piri, çok büyük alim... Peygamber Efendimiz’in sülâlesinden... Onu da ben çok seviyorum,

yanımda gezdiriyorum. Tam Ramazan ayıyla ilgili bölümü de var, güzel bilgiler veriyor. Başka kitaplarda bulunmayan bilgileri, rahatlıkla burda toplu olarak görüyoruz. Onun için Allah onun da ruhunu şâd eylesin, makamını daha yüksek eylesin... Bizleri de onun şefaatine nâil eyleyip cennette ona komşu eylesin...

Tabii, biz onun kitabını okudukça da ona sevab gidiyor. Çünkü, kitap sadaka-i câriyedir. Bir insan bir kitap yazdı da, o kitaptan istifade edildi mi; istifade edildiği müddetçe yazan insana sevab yazılır. Bir insan bir talebe yetiştirdi de, o talebe İslâm'a hizmet etti mi; hizmet ettiği müddetçe hocasına sevab yazılır.

Hocanız meselâ, kim bilir hangi hocadan yetişmiş. Namazı kıldırdı, el-hamdü lillâh beraberce namaz kıldık. Hem bu hocaefendi sevap kazanıyor, hem siz sevap kazanıyorsunuz, hem hocaefendiyi yetiştiren hocaefendi sevap kazanıyor. Hem de sizi müslüman yetiştiren anne-babalarınız sevap kazanıyor. Kabirde ise bile sevap kazanıyor.

Bir müjde var müslüman kardeşlerim: Cuma günleri kabirdeki geçmişlerimize, bizim bu dünyada yaptığımız işler haber olarak verilir. Yâni, "Senin dünyadaki oğlun, kızın dünyada şöyle yaptı, şöyle yaptı, şöyle yaptı..." diye cuma günü kabirdekilere bildirilir. Kabirdekiler, geçmiş olan, ahirete irtihal etmiş olan geçmişlerimiz, —Allah cümlesine rahmet eylesin, kabirleri nur dolsun, makamları âlâ olsun... Cennet bahçesi olsun kabirleri, ruhları şâd olsun— dünyadaki evlatlarının iyi işler yapmalarından sevinirlermiş; nurları ve sürûrları ziyâde olurmuş.

Nûr, ı ışık demek... Bak burada ışıklar sönse, göz gözü görmez. Işıklar var, avizeler var, avizelerin güzelliği var... Tatlı tatlı oturuyoruz. Ben bu kitabın harflerini, yazılarını görebiliyorum. Nur güzel bir şey... Kabirde de insana nur lâzım, sıratda da nur lâzım!.. Sıratda ibadetlerimiz önümüzde nur olacak.

نورهم يسعى بين أيديهم وبأيمانهم (التحریم: ٨)

(*Nûruhüm yes'â beyne eydîhim ve bi-eymânihim*) [Onların önlerinden ve sağlarından (amellerinin) nûrları aydınlatıp giderler.] (Tahrim, 66/8)

Mü'minin önünden arkasından, ibadetleri nur gibi aydınlatacak yolunu; faydasını görecekler. Nurları artarmış, sürûrları artarmış. *Sürûr* da sevinç demek... Sevinirlermiş, şâd olurlarmış; kabirlerinde memnun ve mesrûr olurlarmış. Evlâtları işi şeyler yaptıkları zaman...

Amma, eğer kötü şeyleri yapıyorlarsa veya iyi şeyleri yapmıyorlarsa, üzülürlermiş. Biliyorsunuz kötülük iki türlüdür:

1. Kötülükleri yapmak.
2. İyilikleri yapmamak.

Farzları tutmazsa insan, bir çeşit kötülük yapmış olur. Kötülükleri yapmışsa, o da bir başka çeşit kötülüktür, ayrı...

Demek ki, iyi bir evladın vefat etmiş anne ve babasına en güzel hediyesi, kendisinin iyi insan olmasıdır. Çünkü, kendisinin yapmış olduğu bütün ibadetlerin sevabının bir kopyası anne-babasına gider. Kendisinin sevabından bir şey eksilmez; telâşlanmasın, üzülmesin... Ondan alıp ona verilmiyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rahmeti çok, nimeti geniş, hazineleri sonsuz... Bir kopyası diyorum, yâni bunun kazandığı sevap ne kadarsa, bir misli de onlara verilirmiş. El-hamdü lillâh bu da büyük bir nimettir.

Sizin de düşünürseniz: Meselâ, Bursa'nın kestane şekeri vardır. Biz Bursa'dan geçerken gideceğimiz şehre kestane şekeri alıp götürüyoruz. Bilmiyorum Antalya'nın nesi meşhurdur. Veyâhut Afyon'un kaymağı var, kaymak şekeri var, kaymaklı lokumu var... Her beldenin kendine göre meşhur bir şeyi var... Amma, "Acaba ahirete göçmüş olan geçmişlerimize biz buradan ne hediye gönderebiliriz?" diyecek olursanız; iyi müslüman olun, en iyi hediye odur. Namaz kılın, Kur'an okuyun, hatim indirin, sadaka verin, hayır yapın, hasenat yapın!.. Siz iyi insan oldunuz mu, anneniz-babanız mesrur olur, memnun olur, rüyanıza girer, teşekkür eder. Yapmadığınız zaman da girer. Bazan bakarsınız, mahzun, üzüntülü görürsünüz. Sizden bir şey istiyor, hayır istiyor demektir

o... “Evlâdım, beni unutma!” demek mânâsına gelebilir.

b. Oruçlunun Uykusu İbadet, Susması Tesbih

Şimdi Ramazan’la ilgili hadis-i şerifleri okumaya devam ediyorduk. Abdullah ibn-i Ebû Evfâ RA rivâyet etmiş ki:¹⁶

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : نَوْمُ الصَّائِمِ عِبَادَةٌ ، وَصَمْتُهُ
تَسْبِيحٌ ، وَدَعَاؤُهُ مُسْتَجَابٌ ، وَعَمَلُهُ مُضَاعَفٌ (هَب. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
ابْنِ أَبِي أَوْفَى)

(*Kâle rasûlü'llah SAS*) Peygamber SAS bildiriyor. İlmin kaynağı Peygamber Efendimiz... Allah-u Teâlâ Hazretleri onun gönlüne akıtmış nurları, ilimleri, maârif-i ilâhiyyeyi, ulûm-u ledûniyyeyi... O da 23 sene boyunca Ümmet-i Muhammed’e anlatmış. Hem Kur’an-ı Kerim’i anlatmış, hem Kur’an-ı Kerim’de olmayan detayı, teferruatı anlatmış; hem de mücessem hayatıyla İslâm’ı yaşamış. “İşte böyle müslüman olunur, işte Kur’an’a böyle uyulur.” diye önümüzde elle tutulur, gözle görülür, müşahhas, mücessem bir misal olmuş oluyor. O da çok güzel...

Biliyorsunuz ressamalar, heykeltraşlar model koyuyorlar karşılıklarına da, yaptıklarını ona göre yapıyorlar. Bizim de model insanımız, örnek insanımız, imtisâl edeceğimiz, iktidâ edeceğimiz büyüğümüz Peygamber-i Zîşânımız Muhammed-i Mustafâ SAS... Onun izinden yürüdük mü, kurtuluruz. Bütün ilimlerin, dînî bilgilerin kaynağı da onun hadis-i şerifleridir. Kur’an’ı da zâten Allah ona indirmiştir. Vahiy ona gelmiştir de, o bize söylemiştir. Kur’an da ondan geçerek bize gelmiştir.

¹⁶ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.415, no:3937; Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.397, no:3761; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.718, no23602 ve s.728, no:23631; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.25, no:13696.

O halde Rasûlullah SAS Efendimiz başımızın tâcıdır. Sünnet-i seniyyesi de başımızın tacıdır. Ondan istğnâ mümkün değildir. Kur'an bana yeter demek mümkün değildir; çünkü, *vahy-i gayr-i metluv*'dür. Rasûlullah SAS'ın sünnet-i seniyyesi de Kur'an'ın izahıdır, şerhidir, tefsiridir, mücessem örneğidir. Tabii, bu sözleri niye söylüyorum: Bazı eksik akıllılar, eksik bilgililer çıkıp da, yalan yanlış sözler söyleyebiliyorlar; biz işin gerçeğini bilelim diye söylüyorum.

Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Nevmü's-sâimi ibâdetün*) Bakın oruçlunun mükâfatlarına!.. “Oruç tutanın uykusu da ibadettir.” Oruçlu ya, bazan şöyle bir mahmurluk çöküyor, halsizleşiyor, ben biraz şuraya uzanıvereyim diyor. Bunun yazı var, kışı var, sıcağı var, soğuğu var... Uzun günleri var...

Stokolm'e gittik. Kutuplara yakın bir yer, biliyorsunuz. Dokuza yakın sabah namazı oluyor, onikiye yakın öğle namazı oluyor, bire yakın ikindi namazı oluyor, üçe yakın akşam oluyor; kocaman bir gece... Yazın gitsek, yazın da tersi; kocaman bir gündüz, azıcık bir gece... Teravihi sıkıştıracak zamanı bile zor buluyorlar. Ordaki kardeşlerimizin kimisi de işçi olduğundan, çalışıyorlar. Elllerinde mâdenî parçaları birbirine yapıştırmaya mahsus kaynaklar... “Hocam! Sıcakta 60 derecede, 70 derecede, gözlüğü takıyoruz, metalleri birbirine kaynatıyoruz, gemi inşâ ediyoruz.” filân diye söylüyorlardı. Allah râzı olsun... Uzun oruçlar da olabiliyor. Tabii, böyle olunca da bazan biraz uyku uyumak gerekebiliyor.

Gece hiç uyku uyumuyorlar. Akşamı kılıyorlar camide... İftarı ediyorlar, yatsıyı kılıyorlar, teravihi kılıyorlar. Biraz oyalanıyorlar, sohbet ediyorlar. Sonra sabah namazını kılıyorlar, işe gidiyorlar. Kahraman insanlar... Ondan sonra da tabii, işten çıktıktan sonra azıcık uyuması lâzım bu zavallının...

(*Nevmü's-sâimi ibâdetün*) Oruçlunun uykusu da ibadettir. Sonra: (*Ve samtühû tesbihun*) “Susması tesbih sevabı kazandırır.” Sübhânallah demiş gibi, tesbih çekmiş gibi sevap kazanır. Sükûtu

da sevaptır. Biraz keyfi kaçıyor insanın, eskisi gibi çok konuşmuyor. Oruç güzelleştiriyor insanı...

Uykusu ibadettir, sükûtu tesbihtir; (*Ve duâuhû müstecâbün*) “Duası da makbuldür.” Oruçlunun duası mukbulür; çünkü, Allah’ın sevgili kulu oluyor. Allah için bıraktı yemesini, içmesini, ailevî münâsebetlerini... Nefsinin iştihâ duyduğu kuvvetli arzularını Allah için bıraktı. Allah onun için seviyor. Kendisi nâmına fedâkârlık yaptığı için seviyor, duası da müstecâb oluyor.

O halde ne yapmak lâzım?.. Oruçlunun duasını kazanmak lâzım! Gönlnü hoş etmeye çalışmak lâzım, hizmet etmek lâzım! İkram etmek lâzım, iftar ettirmek lâzım!.. Böylece onun müstecab duasını elde etmeye, kazanmaya çalışmak lâzım!..

(*Ve amelühû müdâafun*) “Ameli de kat kat sevaplandırılır.” *Mudâaf* demek, kat kat demek... Ne kadar sevaplandırılır, oruçlunun amelinin sevabı nedir?.. Oruçlunun Ramazan’da ibadetler, başka zamanda yaptığı ibadetlerin aynı olsa bile yetmiş kat daha sevaplıdır. Az bir fark değil, yetmiş kat fark bayağı güzel bir şeydir.

Şimdi biz bilmiyorum, Ramazan’ın dışında nafile namaz kıldık mı yatsıdan sonra?.. Gece yatarken abdest alıp namaz kıldık mı, gece teheccüde kalkıp namaz kıldık mı bilmiyorum ama, ramazanda yirmi rekât terâvih kılıyoruz ilâveten... Yirmi rekâtı yetmişle çarparsak, sanki 1400 rekât kılmış gibi oluyoruz yâni... Sadaka versek, yetmiş kat... Tesbih çeksek, yetmiş kat daha fazla... vs. Hepsi böyle gidiyor.

Onun için bazı bilgili müslümanlar, işin esrarını büyüklerinden, hocalarından duymuş olan müslümanlar, zekâtını Ramazan’da verirler. Biliyorsunuz zekât için birtakım şartlar vardır. Bir şartı da, zekât verilecek metâ’n ele geçmesinden sonra üzerinden bir yıl geçmesi lâzım!.. Meselâ, bir para kazanmışsın şu anda, hemen zekâta muhatap olmuyor. Bir sene geçtiği zaman, *havelân-ı havl* deniliyor; bir sene geçtikten sonra zekât buna terettüb ediyor. Bir sene geçtikten sonra zekât vereceksin ama, bunları ayarlayıp, kaydırıp, erkene alıp ramazanda zekât verir bazıları...

Mehmet Çiçek Camii, ANTALYA

Ramazan'da gidin Suudî Arabistan'a... Bazı Suudlular ne kurnazdır, ne açığızdür. Arapçaları da olduğu için gayet iyi bilirler. Bakarsın zekât yağıyor her tarafa... Desteyi çıkartır adam, Mercedes'inin penceresinden elli elli, yüz yüz verir. Neden?.. Ramazan'da yetmiş kat daha sevaplı her şey...

Amel-i mudaaf dediği o... *Mudàaf* kat kat demek ama, yetmiş kat olduğunu başka hadis-i şeriflerden biliyoruz.

c. İki Ramazan Arasındaki Günahlar Affolur

Ebû Hayseme'den rivâyet edilmiş ki:¹⁷

رَمَازَانُ إِلَى رَمَازَانٍ ، وَالْحَجُّ إِلَى الْحَجِّ ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ ،

¹⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.400, no:9186; Ebû Hüreyre RA'dan.

وَالصَّلَاةُ إِلَى الصَّلَاةِ، كَفَّارَةٌ بِمَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتَنَبْتَ الْكَبَائِرَ .

(*Ramadànu ilâ ramadàn, ve'l-haccü ile'l-hac, ve'l-cumuatü ile'l-cumuah, ve's-salâtü ile's salâh, keffârâtün bimâ beynehünne me'ctünibeti'l-kebâiru*) “Bir Ramazan evvelki Ramazan ile, bir hac önceki hac ile, bir cuma önceki cuma ile, bir namaz önceki namaz ile arasındaki günahlar için kefarettir. Günahların silinmesi için sebeptir.” Ne şartıyla? (*Me'ctünibeti'l-kebâir*) Büyük günahlardan kaçınıldığı takdirde bunlar bir evvelki ile aralarındaki günahların silinmesine, affedilmesine sebep olur, kefaret olur. Bu da çok güzel bir şey...

Şimdi biz bir Ramazan'a yetiştik el-hamdü lillâh, üçüncü dördüncü günündeyiz. Geçen sene Ramazan'ı da yaşamıştık, bu Ramazan'a eriştik. Demek ki Ramazan'ı güzel tutabilsek, geçtiğimiz bütün sene hatalarımız, kusurlarımız neler olmuşsa, Allah onları silecek. Cuma kıldığımız zaman güzelce, bir önceki cuma ile aradaki günahlar silinebilecek. Onun da tabii bazı şeyleri var; meselâ cuma günü gusül abdesti alarak gelmek gibi... Bir namaz kendisinden önceki namazla aradaki günahları sildirecek. Demek ki, namaza müdâvim olmak lâzım!.. Demek ki, cumaları kaçırmamak lâzım! Demek ki, Ramazanları iyi değerlendirmek lâzım!..

Hazret-i Ömer RA, biliyorsunuz *Aşere-i Mübeşşere*'den... Cennetlik olduğu hayatında kendisine tebliğ edilmiş on kişiden birisi Hazret-i Ömer. Başka? Peygamber SAS Efendimiz'in kayınpederi... Kızın vermiş, binâen aleyh kayınpederi... Başka? Peygamber Efendimiz'le kabir arkadaşı olma şerefine ermiş insan... Peygamber Efendimiz'in gömüldüğü odada o da gömülü... Efendimiz'e o kadar yakın gömülmek herkese nasib olmaz. Allah nasib etmez, savurur atar istemediği kulu... Ona nasib olmuş.

Hazret-i Aişe Validemiz'in bir menkabesi vardır *Delâil-i Hayrat* kitabında... Rüya görmüş Hazret-i Aişe Validemiz RA... Rüyasında üç tane dolunay, gökten gelmiş odasına düşmüş. Allah Allah!..

Mehmet Çiçek Camii, ANTALYA

Kocaman mehtap Hazret-i Aişe Validemiz'in odasına geliyor, orda kayboluyor. Gitmiş babası Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e anlatmış. Rüya tâbir etmeyi severdi Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz.

“—Babacığım, ben böyle bir rüya gördüm.” demiş.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz rüya:

“—Kızım, senin odana, hücrene üç mübarek insan defnolunacak; bunlar yeryüzünün en mübarek insanlarıdır.” demiş.

Hazret-i Aişe Vâlidemiz Peygamber Efendimiz'in zevcesi; mescidin kenarında hücresi vardı. Peygamber Efendimiz'in şu anda kabri orada... Orada otururdu Hazret-i Aişe Validemiz.

Aradan zamanlar geçmiş. Rasûlullah SAS Efendimiz irtihal-i dâr-ı bekâ eyleyince, “Ne yapalım?” diye düşünmüş sahabe-i kirâm... Birisi demiş ki:

“—Peygamberler nerede vefat ederse oraya gömülürler, nakledilmezler başka yere... Buraya gömülecek!” demiş.

Peygamber Efendimiz'in Kabri, MEDİNE

Bunun üzerine oraya gömmüşler. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz kızının yanına gelmiş, demiş ki:

“—Kızım, hani sen bir rüyâ görmüştün ya, ne kadar zaman evvel... Üç tane dolunay senin hücrene geliyordu. Ben de sana, ‘Yeryüzünün en hayırlı insanlarından üç kişi senin hücrene gömülecek.’ demiştim ya, işte rüyada gördüğün dolunaylardan birisi bu! Bu en hayırlısı...” demiş.

Mübârek belki de ikincinin ve üçüncünün kim olduğunu da biliyordu. Çünkü, onlar evliyânın en yüksekleri... İkincinin kendisi olduğunu, üçüncünün de Hazret-i Ömer olduğunu Allah-u A’lem, biliyordu. Onlar büyük zatlar...

İşte bu Hazret-i Ömer büyük zât... Peygamber Efendimiz’in kayınpederi... Hücreesine gömülmek nasib olmuş. Niye bunları anlatıyorum muhterem kardeşlerim?.. İslâm aleminde çeşitli mezhebler oluşmuş da, yersiz yurtsuz düşmanlıklar da oluşmuş.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e, Ömer Efendimiz'e düşman insanlar var... Onlara mantıklı bir söz olarak söylüyorum:

“—Bakın, hayırlı bir insan olmasalardı, bunların Peygamber Efendimiz'in yanına gömülmelerini Allah nasib etmezdi. Hem Aşere-i Mübeşşere'den olduklarını Peygamber Efendimiz söylemiş, hem de kabrine gömülmek nasib olmuş. Buradan artık anlayın, aleyhinde konuşmayın şu mübâreğin!.. Dilinizi uzatmayın, bilmediğiniz işlere karışmayın!” demek istiyorum yâni.

Hazret-i Ömer RA, şehir-i ramazan geldiği zaman dermiş ki:

مَرْحَبًا بِشَهْرِ خَيْرٍ، خَيْرَ كُلِّهِ؛ صِيَامَ نَحَارِهِ، وَقِيَامَ لَيْلِهِ .

(*Merhaban bi-şehri hayrin*) “Hoş geldin ey hayırla dolu olan şehir!”

Şehr sözünü açıklayayım: Bizim ay dediğimiz 29-30 günlük zaman parçasına Arapçada *şehr* derler. *Şehr-i ramazan*, Ramazan ayı demek... Farsçada *mah* derler. Mâh-ı Ramazan, Farsça Ramazan ayı demek... *Şehir* deyince, hani surları olan, evleri olan mekân aklınıza gelmesin. Bizim o anlamda kullandığımız *şehir* kelimesi, Farsçadan gelme...

Ramazan geldiği zaman, “Merhaba hoş geldin ey hayır ayı!” dermiş. (*Hayrû küllühû; sıyâmü nehâruhû, kıyâmu leylühû*) Gündüzkü orucu, geceki namazı; hepsi hayır... Geceki namazı nedir?.. Gece ne zaman başlıyor?.. Güneş battığı zaman, akşam ezanı okundu mu, gündüz biter gece başlar. Geceki namaz dediği teravih namazıdır.

d. Teheccüd Namazı

Ama teravih namazını kıldıktan sonra aşık-ı sâdıklar, evlerine gitmişler, abdestleri var, biraz daha namaz kılmışlar... Oh, nûrün alâ nûr, kaymak üzerine kaymak!.. Çok güzel, Allah kabul etsin...

Veyâhut, uyumuş... Gündüz çalıştı, terâvih namazını kılınca biraz daha yoruldu, geldi. Şimdi kış olduğundan, saat sekizde

bitiyor her şey... Dışarı çıksa uyuyamaz insanlar, yine bir şeylerle vakit geçirirler. Hadi diyelim uyudu. Sahura kalktı. Sahura kalktığı zaman abdest alacak, iki rekât teheccüd namazı kılacak!.. Neden?..

Kur'an-ı Kerim'de teheccüd namazı, Peygamber Efendimiz'e tavsiye edilmiş bir namaz... *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا
(اسراء: ٧٩)

(*Ve mine'l-leyli fetehecced bihî nâfileten lek, asâ en yeb'aseke rabbûke makâmen mahmûdâ*) [Gecenin bir kısmında uyanarak, sana mahsus bir nafile olmak üzere namaz kıl. Böylece Rabbinin, seni, övgüye değer bir makama, Makâm-ı Mahmûd'a göndereceğini umabilirsin.] (İsrâ, 17/79)

Peygamber Efendimiz'e böyle buyuruyor Rabbimiz... “Geceleyin teheccüd namazı kıl!” diye emrediyor, tavsiye ediyor. Efendimiz de hiç bırakmamış teheccüd namazını...

Hadis-i şerifinde de buyurmuş ki:¹⁸

رَكَعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

(*Rek'atâni mine'l-leyli hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) “Geceleyin kılınan iki rekât namaz, dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır.”

Dünyadan da deyince, insan zihninde tecessüm ettiremiyor. İçindekiler de deyince, o zaman iş biraz daha iyi anlaşılıyor. Dünyanın içinde neler var neler: Sahiller var, köşkler var, saraylar

¹⁸ Lafız farkıyla: Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.455, no:5404; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.785, no:21405; *Camîü'l-Ehadis*, c.XIII, s.145, no:12782.

var, hazineler var... Çok şeyler var dünyada... Dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı, geceleyin kalkıp da iki rekât namaz kılmak...

Başka zaman kalkamıyoruz. Neden?.. Geç yatıyoruz, uykumuzu alamıyoruz, alışmamışız; gece kalkamıyoruz, sabah namazına zor kalkıyoruz. Sabah namazına bile kalkmak zor oluyor. Hani halkın, avâmın umûmî durumu budur. Ama, dinimiz o kadar güzel ki, avamına havâsına Ramazan ayında, şerbet bahanesine, tatlı bahanesine, baklava, börek, çörek, pilâv bahanesine geceleyin kaldırıyor. Geceleyin uykuyu herkes bölüyor mu?.. Bölüyor. Ahlamadan, ohlamadan memnun olarak kalkıyor. Çocuk da kalkıyor, büyük de kalkıyor, efe de kalkıyor, pehlivan da kalkıyor... Herkes kalkabiliyor.

Başka zaman kalkmaz, ayağından sürüklesen kalkmaz. Kuvvetliyse, bağırır, çağırır, kaldıracak insanı yanından kaçirttırır, kalkmaz. Ama ramazanda kalkıyor. Ne yapacak?.. Mâdem kalkmış, abdest alacak, iki rekât teheccüd namazı kılacak; dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı mükâfatları kazanacak. Kaçırmayacak bu fırsatı... Ben de bunu kaçırmayın diye, size sözün arasında söylüyorum.

Hazret-i Ömer ne dermiş:

“—Her şeyi, her haliyle hayır olan; gündüz orucu da hayırlı, gece namazı da hayırlı olan ey mübârek ay, hoş geldin!”

Gecesindeki namaz da hayırlı, gündüzündeki oruç da hayırlı...

Gündüzündeki orucun hayırlı olması neden muhterem kardeşlerim?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:¹⁹

¹⁹ Buhârî, *Sahih*, c.XXIII, s.11, no:6938; Müslim, *Sahih*, c.VI, s.19, no:1946; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.234, no:695; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.234, no:7194; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.45, no:1235; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.269, no:1649; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.235, no:7898; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.279, no:3285; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2675; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.379, no:7723; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.476, no:2507; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.269, no:541; İbnü'l-Ca'd,

الصَّوْمَ لِي، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ (خ. م. عن أبي هريرة)

(*Es-savmü lî, ve ene eczî bihî*) “Oruç benimdir, orucu ben kendime kabul ediyorum. Onun mükâfatını ben vereceğim. Hesâba gelmeyecek şekilde mükâfatını ben vereceğim.”

Çünkü, oruç gizli bir şeydir. Namaz gibi değildir ki!.. Namaz kıldığın zaman görünüyor; oturuyorsun, kalkıyorsun, selâm veriyorsun... vs. Oruçta belli olmuyor, sormazsan bilemezsin. Ramazan’da herkes oruçludur diye tahmin ederiz de, ramazanın dışında bir insanın oruçlu olup olmadığını anlayamazsın.

“—Buyur!” dersin;

“—Yiyemeyeceğim, teşekkür ederim!” der.

“—Yâhu, otur, buyur soframıza!..”

“—Teşekkür ederim, almayayım.” der.

Müsned, c.I, s.174, no:1120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.273; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.66, no:254; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.219; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.99; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.345; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.162, no: 1955; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XI, s.371; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahih*, c.II, s.806, no:1151; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.397, no:2183; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.232, no:7174; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.286, no:1005; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.273, no:8117; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2523; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2677; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; Ebû Saïd el-Hudrî RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.394, no:2181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2521; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.167, no:915; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.177, no:4478; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.349; Hz. Ali RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.395, no:2182; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.446, no:4256; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.98, no:10078; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2522; Hatib-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.213, no:3691; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.316, no:907; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.59, 141; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.309, no:3391; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.

İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1254; Ebû Meysere RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.404; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.445, no:23576-23629 ve 24271-24290; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.416, no:5071-5080; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VIII, s.275, no:7293; 34004, 40317.

“—Oruçlu musun?” diye sorarsın.

Neden?.. Bilemiyorsun, çünkü oruç gizli... İbadetin gizlisi makbul olduğundan ve oruç nefse hakimiyeti temsil ettiğinden... İnsan nefesine hakim oluyor, nefsini yeniyor, arzusunun esiri olmuyor, iradesine sahip oluyor, kendisini tutabiliyor. Bu çok makbul olduğundan, “Oruç benimdir, mükâfatını ben vereceğim!” buyuruyor Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Onun için, her ne kadar aç kalıyorsak da bunun çok faydası var... Bir kere doktorlara sorun, tıbbî faydası var... Şeker fabrikası Burdur’da var, bilmem Antalya’da da var mı? Senenin bazı aylarında fabrikayı bakıma almazlar mı?.. Kampanya biter. Ondan sonra şeker fabrikası demonte edilir, sökülür, boruları ve sâiresi her şeyi temizlenir, bir dahaki kampanyaya hazır hale getirilir. Öyle olmazsa, bir dahaki sene o fabrikada şeker işlenemez. Yâni, bütün cihazları bulaşmış, bozulmuş, tıkanmış olur.

İnsan vücudu da öyledir. Bir ay el-hamdü lillâh şöyle bir tatil ediyor mide... Pankreas bezi tatil ediyor, bütün sindirim cihazları tatil ediyor, karaciğer rahatlıyor... Göbeklerimizde, sırtımızda, karnımızda birikmiş olan yağlar eriyor. Bazan da daha beter şişmanlıyor insan... O da hanımların kabahati... Çok güzel yemekler yapıyorlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi gaflet uykusundan uyandırsın, ârif, âgâh kullarından eylesin... Âşinâsından eylesin, evliyâsından eylesin... Ömürlerimizi rızâsına uygun geçirmeye muvaffak eylesin... Tevfikını refik eylesin, has kullarından olmayı nasib eylesin... Hüsn-ü hâtimeler ile ahirete göçmeyi nasib eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esrârı sûreti’l-fâtihah!

4 Şubat 1995 / 3 Ramazan 1415

Mehmed Çiçek Camii - Antalya

07. GÜNAHTAN VAZGEÇMEK

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fih... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Azîz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri şu mübârek ayın feyiz ve bereketinden âzamî istifade eden, hissemend ü hissedâr olan kullarından eylesin cümlemizi... Namazlarımızı, niyazlarımızı, terâvihlerimizi, oruçlarımızı rahmetine ermemize, rızâsını kazanmamıza vesîle eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bir hadis-i kudsîde şöyle sorduğunu bize bildiriyor. Ben size okuyayım, sonra açıklamasını kısaca yapayım. Çok da uzatmadan sohbeti tamamlayalım:

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: يَا ابْنَ آدَمَ! هَلْ عَصَيْتُمُونِي، فذَكَرْتُمْ غَضَبِي فَانْتَهَيْتُمْ

عَنْ مَعْصِيَتِي؟ وَهَلْ أَتَيْتُمْ فَرَائِضِي كَمَا أَمَرْتُكُمْ؟ وَهَلْ أَتَيْتُمُ الْمَسَاكِينَ

مِنْ أَمْوَالِكُمْ؟ وَهَلْ أَحْسَنْتُمْ، إِلَيَّ مِنْ إِسَاءِ إِلَيْكُمْ؟ وَهَلْ عَفَوْتُمْ، لِمَنْ

ظَلَمَكُمْ؟ وَهَلْ وَصَلْتُمْ، لِمَنْ قَطَعَكُمْ؟ وَهَلْ وَفَيْتُمْ لِمَنْ خَانَكُمْ؟ وَهَلْ

أَدَبْتُمْ أَوْلَادَكُمْ؟ وَهَلْ أَرْضَيْتُمْ جِيرَانَكُمْ؟ وَهَلْ سَأَلْتُمُ الْعُلَمَاءَ، عَنْ أَمْرِ

دِينُكُمْ؟ فَإِنِّي لَا أَنْظِرُ إِلَى صَوْرِكُمْ، وَلَا مَحَاسِنِكُمْ، وَلَكِنِ أَنْظِرُ إِلَى
قُلُوبِكُمْ وَنِيَّاتِكُمْ، فَأَرْضُونِي بِهَذِهِ الْخِصَالِ عَنْكُمْ .

(*Yekülü'llâhu teâlâ*) Allah-u Teâlâ Hazretleri şöyle buyurmuş:
Tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamberimiz'e neler neler
öğretmiş.²⁰

أَدَّبَنِي رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي (ابن السَّمْعَانِي فِي أدب الإِمْلَاءِ
عن ابن مسعود)

(*Eddebenî rabbî ve ahsene te'dîbî*) [Beni Rabbim terbiye etti ve terbiyemi güzel eyledi.] buyurmuşlar. Dürr-ü yetimi Allah-u Teâlâ Hazretleri kendisi yetiştirmiş, ulûm-u evvelîn ve ahirîni kendisine nasib eylemiş. Kütüphaneler dolusu hadis-i şeriflerini bir insanın ömrü boyunca okuyup bitirmesinin imkânı yok gibi... Hazine... Maarif hazinesi hadis-i şerifleri... Çok şeyler öğretmiş, çok şeyler göstermiş, hiçbir kula nasib olmayacak mertebelere çıkarmış. Mîrac nasib eylemiş, dergâh-ı izzetine hâl-i hayatında kabul eylemiş. Hiçbir beşere nasib olmayan ikramlarla taltif eylemiş.

Çünkü, server-i enbiyâdır, peygamberlerin dahi serveridir. Habîb-i Mustafâsıdır, seçkin kuludur. Çok şeyler bildirmiştir kendisine... İşte onlardan birkaç cümle:

a. Hiç Günahtan Vazgeçtin mi?

يَا ابْنَ آدَمَ!

²⁰ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.406, no:31895; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.70, no:164; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.II, s.88, no:959.

(*Ye'bne âdem!*) buyurmuş Allah-u Teâlâ Hazretleri... Peygamber Efendimiz bize naklediyor. Peygamber Efendimiz'in, Allah'ın kendisine bildirdiği şeyleri bize, kendi sözleriyle nakletmesine *hadis-i kudsî* diyoruz.

Hadis-i kudsîde, "Ey Ademoğlu!" buyrulmuş. Hepimiz Hazret-i Adem AS'ın neslinden geldiğimiz için, hepimiz Adem AS'ın evlâtlarıyız. Adem AS'ın oğulları, kızları, nesli olduğumuz için, Ademoğlu, *benî Adem* denmiş. *İbn* olunca, oğul demek; *benî* olunca oğullar demek... Benî Ademiz hepimiz, Adem'in evlâtlarıyız. Bize sesleniyor, hadis-i kudsîde hitab bize... Ademoğullarına Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hitabı...

Niçin bu hitapları okuyorum?.. Çünkü, sonundaki cümle güzel... "Bu söylenenleri yapın da, sizden ben hoşnud, râzı olayım!.. Şu söylenenleri yapın da benim rızâmı kazanın!.. Bu güzel işleri yapmakla beni râzı edin!" buyrulduğu için; şu söylenen şeyleri dinleyip yaparsak, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızâsına ereceğimiz için, rızasını kazanacağımız için... Ve Allah-u Teâlâ bu hadis-i kudsîde, "Bu işleri yaparak benim rızamı kazanın!" diye kendisi emretmiş olduğundan okuyorum. O sebepten bu satırları seçtim.

يَا ابْنَ آدَمَ! هَلْ عَصَيْتُمُونِي، فَذَكَرْتُمْ غَضَبِي فَانْتَهَيْتُمْ

عَنْ مَعْصِيَتِي؟

(*Ye'bne âdem!*) "Ey Ademoğlu! (*Hel asaytümûnî fezekertüm gadabî fenteheyttüm an ma'siyetî?*) Hiç bana isyan edecekken, bir günahı işleyecekken, benim günahkârlara gazab ettiğimi, cezâ vereceğimi hatırlayıp da, aklına getirip de, bana isyan etmekten kendini çektin mi hiç?.. Tam günah işleyecektin, her türlü şartlar tamamı, yapacaktın; benim gazabımı, cezâlandıracağımı düşünüp de vaz geçtin mi?.."

Misâl: Yusuf Sûresi'nde nasıl anlatılıyor, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا ، لَوْلَا أَنَّ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ (يوسف: ٢٤)

(*Ve lekad hemmet bihi ve hemme bihâ*) [Andolsun ki, kadın ona meyletti. Eğer Rabbinin işaret ve ikazını görmeseydi o da kadına meyletmişti.] (Yusuf, 12/24)

Zelihâ Valide kapıyı kapatmış, Yusuf AS çok müstesnâ güzel...

Bu arada söz sözü açıyor, söyleyelim: Rasûlüllah Efendimiz daha güzel...

Birisi diyor ki:

“—Rasûlüllah’ın yüzü kılıç gibi parlardı.”

Nûrâniyetini öyle anlatıyor. Etrafındaki parlak şey o... O zaman aynaları bile şimdiki gibi camdan yapmıyorlar, gümüşten yapıyorlar, parlatıyorlar, ayna olarak kullanıyorlar. Onun için, “Kılıç gibi parlardı.” diyor. Ötekisi de diyor ki:

“—Ne kılıç gibisi yâ; ay gibi idi, güneş gibi idi.” diyor, Rasûlüllah SAS Efendimiz’in simasını söylerken...

Allah-u Teâlâ Hazretleri şu mübarek günlerde gül cemalini görmeyi nasib eylesin...

Yusuf AS’ı görünce, kadınlar ellerini kestiler. Kapıdan girince şaşırdılar ne yapacaklarını... Elllerinde elma vardı, bıçak vardı. Unuttular dünyayı, ne yapacaklarını şaşırdılar, ellerini kestiler.

فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا

بَشَرًا ، إِن هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ (يوسف: ٣١)

(*Felemmâ raeynehû ekbernehû*) “Kadınlar onu görünce, onun büyüklüğünü anladılar. (*Ve katta’ne eydiyhünne*) Şaşkınlıklarından ellerini kestiler. (*Ve kulne hâşe li’llâhi mâ hâzâ beşerâ*) Dediler ki: Hâşâ, Allah için, bu bir beşer değil bu; (*in hâzâ melekün kerîm*) bu ancak soylu bir melektir!” dediler.

Elleri kesildi şaşkınlıktan, onun güzelliğinin ziyâdeliğinden...

Öyle güzellik!..

Şimdi Yusuf AS'a Zeliha Vâlîde tutulmuş. Yusuf AS da bir yiğit delikanlı... O da asâletli bir insan, bir vezir hanımı, hanımefendisi... “Hadi bakalım!” diye kapıyı kapatınca, o ona o ona heves etmişti ama, Yusuf AS tuttu kendisini...

لَوْلَا أَن رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ (يوسف: ٢٤)

(*Lev lâ en raâ burhâne rabbihi*) “Rabbinin burhanını görmeseydi...” Rivâyete göre, Ya’kub AS’ı görmüş karşısında birden. Ya’kub AS, ellerinin parmaklarını ısırır vaziyette gözünün önünde görünmüş. O zaman akli başına gelmiş, toparlamış kendisini... Tabii, netice itibariyle ne dedi:

رَبِّ السِّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونِي إِلَيْهِ (يوسف: ٣٣)

(*Rabbi’s-sicnü ehabbü ileyye mimmâ yed’ûnenî ileyh*) “Bu kadınların bana yaptırmak istedikleri şeyi yapmaktansa, hapse girmek daha iyidir.” dedi, hapse girmeyi tercih etti.

Neden?.. Allah’ın mükemmel kulu, seçkin kulu, güzel kulu, asil kulu, peygamber oğlu peygamber; onun için...

İşte bu hadis-i kudsîde Allah-u Teâlâ Hazretleri soruyor biz Ademoğullarına: “Hiçbir günaha niyetlenip de tam böyle şartları müsâitken, günahı işleyecek duruma ayağınız kaydı kayacak gibiyken, Allah’ın gazabını düşünüp de çektiniz mi kendinizi, bıraktınız mı?.. Yapmamağa muvaffak oldunuz mu?” diye soruyor. Bu ne demek?.. Böyle yaparsanız, ben râzı olurum demek...

Nitekim, Yusuf AS’ı da taltif eyledi, hapisten çıkarttı da vezir eyledi. Ondandır da yine kaderde varmış, Zeliha Valide’yle evlendirdi. Helâl yoldan oldu. Nikâhla, düğünle dernekle, normal bir şekilde oldu. Kaderde varmış, günahla olmadı, sevaplı yoldan oldu.

b. Rızık Değişmez

Söz sözü açıyor. Bir kitapta okumuştum, çok hoşuma gitti, size de anlatayım: Hazret-i Ali RA namaz kılmağa Kûfe mescidine gelmiş, atı var yanında... Hizmetçisi de var... İki beraber namaz kılacaklar. Orada birisini görmüşler, “Mübârek şunu tutuver!” demişler. Hayvanın yularını eline tutuşturmuş Hazret-i Ali Efendimiz... İçeri girmişler. Namazı kılmışlar. Çıkarken kesesini çıkarmış, beş dirhem bahşiş ayırmış. Tutuverdi ya adam; eh onu taltif etmek için beş dirhem avucuna ayırmış. Verecek çıkınca...

Ama dışarıda bakmış, adam yok... Hayvan da yok... Allah Allah... Biraz bakınmışlar, hayvanı bulmuşlar; öbür tarafta duruyor ama, yular takımının dizginini çalmış adam, almış götürmüş. Hayvanı çalamamış ama, yularını çalmış. Bu sefer elindeki parayı hizmetçisine vermiş, “Git çarşıdan bir yular al!” demiş.

Biraz sonra hizmetçisi bir yularla gelmiş. Aaa, bakmışlar, kendi malları olan yular... “Ne oldu?” demiş. “Yularcıya gittim almak için... Ondan aldım.” demiş.

Az önce birisi getirmiş bunu, ona satmış. Kaça satmış? Beş dirheme satmış. “Yâhu bu bizim malımız!” deyince de, “Hadi kârımı almayayım, bari hırsıza verdiğimi ver!” demiş. Beş dirhemi dükkâncıya vermiş. Dükkâncı da çalıntı malı kâr etmeden sahibine iade etmiş.

Beş dirhem meselesi böyle denk düşünce, Hazret-i Ali Efendimiz demiş ki... Toplanmış herkes, meraklı taifesi her zaman böyle toplanır:

“—Ey cemaat, bakın burada büyük bir ibret var!.. Şimdi ben bu hırsıza cebimden beş dirhemi çıkartıp bahşiş olarak, helâlinden, gönlüm râzı olarak verecektim. Sabretseydi beş dirhemi alacaktı. Ama sabretmedi, ne aldı?.. Gene beş dirhem aldı. Helâlinden almadı, haramından aldı. Çaldı, götürdü sattı, beş dirhemi aldı, kaçtı. Neticede beş dirhem alacaktı, beş dirhem aldı. Allah beş

dirhem almasını yazmış, beş dirhem aldı.

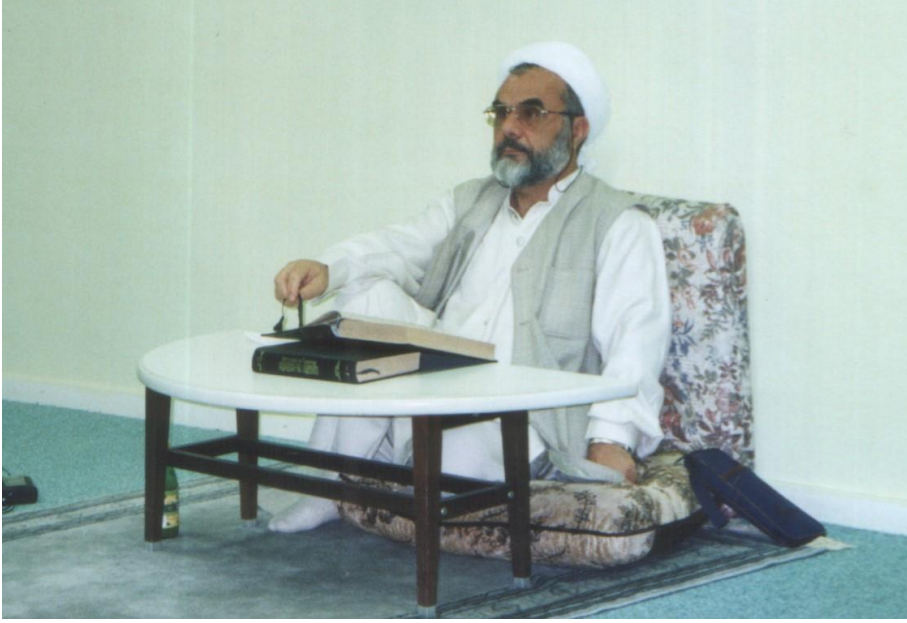
Yalnız, iki yol göstermiş Allah: Bir helâl yol, bir haram yol... Sabretseydi helâlinden beş dirhem alacaktı. Sabretmedi, hırsızlık yaptı, gene beş dirhem aldı. Rızkı, nasibi beş dirhem... O günkü rızkı geldi ama, helâlden gelmedi haramdan geldi. Yol iki tane ama, sonuç aynı, sonuç değişmiyor.” demiş.

Hazret-i Ali Efendimiz’in kesesine bakacak olursak, Hazret-i Ali Efendimiz’in kesesinde de değişen bir şey yok: O beş dirhemi çıkarttı, zâten bahşış olarak verecekti. Ama niyetine göre sevap aldı. Beş dirhem onun kesesinden çıktı, dükkâncının eline verilmiş oldu. Dükkâncıda da değişen bir şey yok: Ötekisine beş dirhemi verdi, satın aldı; berikisine beş dirheme sattı. Ama ne oluyor; insanlar yaptıkları işlerle ya sevap kazanıyorlar, ya günah kazanıyorlar. Kader değişmiyor ama, kazancın cinsine göre günah veya sevap alıyor; cennet veya cehennem oluyor, aziz ve muhterem kardeşlerim!..

Yusuf AS sabretti, harama tevessül etmedi, yanaşmadı, hapsi tercih etti; Allah da o nikâhı nasib etti. O kadınla evliliği bu sefer normal yoldan, anlı şanlı, düğünlü dernekli nasib etti. Şimdi biz bu misâli niçin anlattık?.. İnsanın kendisini harama karşı tutmasına misâl olarak anlattık. Yâni, insanoğlunun karşısına fırsatlar gelir. Canı da ister, nefsi de ister. Uzansa alacak, kopartacak elmayı ama, “Koparmamam lâzım, bu elma haram!” diye o elmayı koparmaz, başka yerden birisi bir tabak elma getirir. Onun nasibinde varsa elma yemek, değişmez ama, insanın harama karşı kendisini tutması lâzım!.. Böyle yaparsa, Allah o kulu sever.

c. Farzları Yerine Getirdin mi?

Şimdi Allah’ın sevdiği şeyler soru şeklinde karşımıza geliyor. Bunları bilin diye söylüyorum. Kendimize tutacağız, harama göz çevirmeyeceğiz. Kendimizi tutacağız, harama kulak vermeyeceğiz. Kendimizi tutacağız, harama destek vermeyeceğiz. Kendimizi tutacağız, haram olan yere adımımızı atmayacağız.

Takvâ dediğimiz şey nedir?... Ne diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Hakîm'inde, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة: ١٨٣)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû kütibe aleykümü's-sıyâmü kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm lealleküm tettekùn*) “Ey iman edenler! Daha önceki ümmetlere farz kılındığı gibi, oruç size farz kılındı, boynunuza vazife olarak yazıldı; tâ ki, takvâ sahibi olmayı öğrenesiniz, takvâyı öğrenesiniz.” (Bakara, 2/183)

İşte takvâ... Bir günahı yapacakken yapmamak, sakınmak...

Burada da onu soruyor Allah-u Teâlâ Hazretleri: “Hiç böyle beni hatırlayıp, benim gazabımı düşünüp de bir günahı kendini çekti mi?..” Çekmeyi öğreneceğiz. İrademizi, terbiyemizi alacağız, Ramazan'da aldığımız bu terbiyeyi hayatımızda tatbik edeceğiz.

Harama el uzatmayacağız, harama bakmayacağız, haramı söylemeyeceğiz, haramı yemeyeceğiz, harama doğru adım bile atmayacağız.

وَهَلْ أَتَيْتُمْ فَرَائِضِي كَمَا أَمَرْتُكُمْ؟

(*Ve hel âteytüm ferâidî kemâ emertüküm?*) “Benim emrettiğim farzları, farizaları, size emrettiğim şekliyle güzelce yerine getirdiniz mi?.. Yaptınız mı?.. Zekâtsa, zekâtı verdiniz mi?.. Namazsa, namazı kıldınız mı?..”

(*Ekîmü's-salâh*) diyor meselâ Allah; “Namazı dosdoğru ikame ediniz!” diyor. (*Sallü's-salâh*) “Namazı kılın!” demiyor, “Namazı dosdoğru ikame ediniz!” diyor. Yâni, güzel yapmak mânâsı çıkıyor. (*Ve lâ teznû*) “Zina etmeyin!” demiyor, (*Ve lâ takrabü'z-zinâ*) “Zinaya yaklaşmayın!” diyor. Zinanın yakınına bile gitmeyecek insan... Zinaya yaklaştıracak şeyleri bile yapmayacak; bakmayacak, konuşmayacak... Bunları sağlamak için haremlik olacak, selâmlık olacak, ayırım olacak, örtünme olacak... Bunların hepsi Allah'ın birer emri, haram olmasın diye tedbir...

“Emrettiğim şekilde farzlarımı yerine getirdiniz mi?.. Verilecekse, verdiniz mi?.. Yapılacaksa, yaptınız mı?..”

وَهَلْ أَتَيْتُمُ الْمَسَاكِينَ مِنْ أَمْوَالِكُمْ؟

(*Ve hel âteytümü'l-mesâkîne min emvâliküm?*) Mallarınızdan fakirlere, miskinlere ayırıp da verdiniz mi?.. Hayrınızı, hasenâtınızı yaptınız mı?..

Biliyorsunuz zekât, fazîlet bile değildir, mecburiyettir. Zekât fakirin zenginindeki hakkıdır.

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ . لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

(المعارج: ٢٤-٢٥)

(*Ve'llezîne fî emvâlihîm hakkun ma'lûm*) “Zenginlerin mallarında mâlûm miktarda bir hak vardır.” Başkasının hakkı... Kimin?.. (*Li's-sâili ve'l-mahrûm*) “Dilencinin, mahrum olan, fakir olan insanın hakkı vardır.” O mal onun değil ki, hakkı hak sahibine veriyor. Erkeksen, babayığitsen, cömertsen zekâtta fazla ver!.. Cömertliğin ölçüsü %2.5 değil ki...

Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz ne kadar vermiş, %2.5 mu vermiş?.. Rasûlullah SAS isteyince hepsini vermiş de, Peygamber SAS Efendimiz soruyor:

“—Yâ Ebû Bekir! Evine barkına, çoluk çocuğuna ne bıraktın?..”

“—Allah ve Rasûlünü bıraktım.” diyor.

Neden?.. Sıddîkiyet makamında da ondan... Sıddîk... O makamın şânı öyle... Sıddîkiyet verişiyse öyle veriyor, her şeyini veriyor. Ölümden korkmuyor. Neden?.. Rasûlullah SAS Efendimiz de yoksulluktan, mahrumiyetten korkmazdı. O da onun has ümmeti olduğundan, o da korkmuyor.

d. Rasûlullah Efendimizin Cömertliği

Bir bedevî gelmiş Peygamber Efendimiz'in yanına... Çok hoşuma gidiyor, gözümün önüne geliyor böyle sahneleri... Ganimet koyunları gelmiş böyle... Şimdi biz yolda da görüyoruz bazen böyle kıvrıkcık koyunlar, beslenmişler, bembeyaz tüyleri pamuk gibi... Yanlarında da kuzuları var... Aman ne güzel kuzuları var diye hoşuna gidiyor insanın... Çünkü mevsim yağışlı, otlar bol, hayvanlar besleniyor. Durum iyi...

Bedevi Peygamber Efendimiz'i ziyarete gelmiş. Yâni köylü, kabileden, çölden birisi... Bakmış, koyunları çok beğenmiş:

“—Aman yâ Rasûlallah! Ne güzel koyunlar bunlar böyle!..” demiş.

Cinsi de güzel demek ki, besili de her halde, çok beğenmiş.

“—Çok mu beğendin?..” demiş Rasûlullah SAS Efendimiz...

“—Çok güzel, çok beğendim yâ Rasûlallah!”

“—Al öyleyse hepsini!..” demiş.

Biz olsak bir tane veririz. Veyahut, “Kesin, şuna bir but verin!” deriz. Veya, kellesini hanımlar evde zor yapar diye, ütülemesi soyması zor diye, “Kellesini, paçalarını verin!” deriz. Çünkü uğraşamayacağız. Bizim kafamız, mantığımız böyle çalışıyor ama, Rasûlullah SAS diyor ki:

“—Al hepsini!..”

“—Hepsini mi yâ Rasûlallah?..”

“—Evet hepsini!..”

Hepsini almış. “Şşt... Hey...” bilmem ne diyerek koca sürüyü akşamleyin kabilesine götürmüş.

“—Allahu ekber!.. Bu ne?.. Sen sabahleyin tiril tiril gittin kabileden; akşama böyle koyun sürüsüyle geliyorsun. Çapulculuk mu yaptın, hırsızlık mı yaptın; ne bu böyle kocaman bir sürü?..” demişler.

“—Muhammed verdi. Muhammed fakirlikten korkmayan bir insanın verişiyle veriyor.” demiş.

Biz fakirlikten korkarız, elimiz titrer, “Aman, çoluk çocuğa ne kalacak?” deriz. O fakirliktenr korkmayan bir insanın verişiyle vermiş. Bütün kabile hayran kalmış, bütün kabile meftûn olmuş, bütün kabile gelmiş müslüman olmuş. Bir sürü koyun mu iyi, bir sürü mü'min mi iyi?.. Bir sürü mü'min kazanmış. Koyunu vermiş, mü'mini almış Rasûlüllah SAS Efendimiz; ziyan mı etti?.. Daha kârlı oldu. Çünkü hâlis mü'minler kazanılmış.

Yâni, vermekten korkmayan bir verişle verdi. Ebû Bekr-i Sıddîk de has ümmeti olduğu için, o da verdiği zaman hepsini veriyor, fakirlikten korkmuyor. Diyor ki:

“—Allah'ı ve Rasûlünü bıraktım aileme!..”

“Allah yeter. Allah, Rasûlünün yolunda yürüdükten sonra aç açık bırakmaz. Neylerse eyler ama, benim itimadım tam...” demiş oluyor.

“—Miskinlere mallarınızdan verdiniz mi?..”

Vereceğiz. Neden vereceğiz?.. Hakları var onların... Bizim malımıza onların hakkı karışmış durumda... Onu verdiği zaman zaman mal temiz oluyor. Başkasının hakkı girmemiş, gasb edilmemiş bir temiz mal oluyor.

Onun için, zekâtın Arapça'da kelime mânâsı temizleme demektir. O çıktığı zaman, senin malından onun hakkını ayırdığın zaman mal temiz oluyor. Zekât, insanda cimriliğin olmadığını gösterir. Cimrilikle normal müslümanlığın hudududur. Zekâtını verdi mi, o insana cimri diyemezsin. Ama, zekât cömertliğin alt hududur, üst hududu değildir. Cömertliğin üst hududu sıddîkiyet verişidir. Hepsini verirsin Allah yoluna, neyin varsa verirsin... Canını da vermişler. Diyor ki Osmanlı şairi:

*Cân-ı cânân dilemiş, vermemek olmaz ey dil,
Ne nizâ eyleyelim, ol ne senindir ne benim!..*

Canı cânân isteyince vermemek olur mu?.. Senin de değil, benim de değil bu can; onun!.. Vermiş, böyle söylemiş.

“Miskinlere, fakirlere malınızdan verdiniz mi?” diyor. Demek ki,

verince memnun olacak.

Ramazan'ın vasıflarından bir tanesi nedir, hadis-i şeriflerde Peygamber Efendimiz Ramazan için ne diyor:²¹

وَشَهْرُ الْمَوَاسَاةِ،

(*Ve şehri'l-muvâsâti*) *Müvâsât*; malla birine iyilik yapmak, mâlî bir şeyler vermek demek... Ramazan'da Kur'an okunacak, teravih kılınacak, oruç tutulacak... Başka?.. Biraz da keselerin, ambarların kapıları açılacak, biraz da fakirlere verilecek... Para verilecek, eşyâ verilecek, yüzleri güldürülecek... O zaman Allah râzı olur. Neden?.. Gönül yapmak Kâbe'yi imar etmek gibi sevaplıdır. Gönül yıkmak Kâbe yıkmak gibi günahıdır.

Peygamber Efendimiz Kâbe-i Müşerreffe'nin karşısına geçti de:

“—Ne kadar güzelsin, na kadar mübâreksin ey Kâbe!.. Ne kadar muhteremsin amma, Allah'a yemin olsun ki, mü'min kulun kalbi Allah indinde senden daha kıymetlidir.” dedi.

Mü'minin gönlü Kâbe'den daha muhterem... Namazlı niyazlı bir fakire sen bir şey verip de gönlünü aldın mı, ne kadar sevap kazanıyorsun!..

Bizim İstanbul'da anlattılar, hoşuma gitti: Zenginin birisi Kurban Bayramı'nda namazdan çıkınca; böyle ak sakallı, boylu poslu, cemaatten fakir bir insan vardı, onun koluna girmiş, “Gel!” demiş. Zengindi, oranın hatırlı zenginiydi; Allah rahmet eylesin... Hepsi ölüyor ama, “*Yiğit ölür, şan kalır.*” derler, arkasında şânı kalıyor, nâmı kalıyor. Caminin önündeki koyun sürülerinin yanına çekmiş, götürmüş. Demiş ki:

“—Şu koyunlardan en güzelini, en irisini seç bakalım!..

²¹ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no:1887; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.412, no:321; İbn-i Şâhin, *Fadâilü Şehri Ramadân*, c.I, s.18, no:16; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.757, no:23714 ve s.961, no:24276; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.176, no:25782.

Kimisinin eti tatlı olur, güzel olur, sen anlarsın bu işten, en güzelini seç bakalım!” demiş.

Fakir de o zenginın parası olduğunu biliyor. Yâni, para hesabı yapmayacak. Gitmiş, en kocaman, en besli, en iyi cinsini seçmiş.

“—Efendim bu iyidir, bunu alın!” demiş.

“—Tamam! Çek kenara!” demiş.

Koyuncunun parasını vermiş. Ondan sonra da fakire demiş ki:

“—Al bunu, evine götür!.. Çoluk çocuğunla ye, keyfine bak!” demiş.

Adam sandı ki, zengin kendisine alacak... Zengin evine götürecektir sandı, kendisine seçtiriyor sandı; halbuki zengin fakire verecekti meğerse... Bilseydi utanırdı, küçüğünü seçerdi.

“—Bu yeter efendim, lüzum yok!” filân derdi.

Zengin evine götürecektir diye, en kocamanını, en baba yiğitini, en pahalısını seçmiş, iki misli, üç misle fiata... zengin de parasını verdikten sonra, “Al, hadi evine götür! Ben senin için aldım.” demiş.

Bu güzel... Bak, unutulmuyor. Benimle ilgisi yok ama, ben de duydum hoşuma gitti, dua ediyorum. Cömertliği yapan öldü, Isparta’dan dua geliyor ramazan gününde... İnsan ölüyor, bak nâmı kalıyor arkasından... Yaptığı güzel şey kalıyor muhterem kardeşlerim!..

e. Size Kötülük Edene İyilik Yaptınız mı?

وَهَلْ أَحْسَنْتُمْ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكُمْ؟

(*Ve hel ahsentüm ilâ men esâe ileyküm?*) Bir soru daha: “Size kötülük yapana hiç iyi davrandınız mı?..”

Kötülük yapana umûmiyetle karşılık verir, bir yumruk atana biz de bir yumruk atarız. Usûl böyledir. “Ne yapalım, o başlattı kavgayı...” deriz. Ceketini çıkartırız, bir kafa vururuz, bir yumruk atarız, bir çelme bilmem ne... Alt alta, üst üste... Neden?.. O başlattı...

Ne diyor bak Allah-u Teâlâ Hazretleri, Peygamber SAS

Efendimiz'in bahsettiğine göre ne soruyor bize soru olarak: "Sana kötülük yapana sen iyilik yaptın mı?.."

Birisini anlattılar Pakistan'da... Gitmiş çift süren bir insanın yanına... Mübârek adam, sakallı, derviş, mücahid bir insan... Çift süren insanı çağırmış tarlanın kenarına... Kardeşim demiş, ona dinî bakımdan nasihat etmiş. Adam da;

"—Benim işimi bıraktırıp da beni bunun için mi çağırdın?" diye kaldırmış bir tane patlatmış, adamın ağzını burnunu kanatmış.

O da bir taraftan ağzını burnunu siliyormuş, bir taraftan da:

"—Özür dilerim, seni üzdüm kardeşim, haklısın! İşinden alıkoymamam lâzımdı." diyor.

Adam bakmış ki, karşısındaki mübarek bir insan, pişman olmuş, ağlamış, eline sarılmış.

Yâni, "Kötülük yapana sen hiç iyilik yaptın mı?" diye Allah soruyor CC, Peygamber Efendimiz'in bildirdiğine göre... Bir düşünün bakalım hayatınızın kronolojisini, göz önüne getirin: Size kötülük yapmış, iyice böyle cezâyı hak etmiş, bekleyip köşe başında, "Bizim mahalleden geçerse ben buna gösteririm!" demeyecek bir adam...

Bir iyilik yaptın mı?.. Demek, böyle yaparsa Allah sever. Böyle olursa, muhabbet olur. Böyle olursa, yaralar kapanır. Böyle olmazsa, kan davası yürür gider.

Adam Diyarbakır'dan Bursa'ya, İstanbul'a kaçıyor, izini kaybettiriyor. Ötekisi de polis hafiyesi gibi koklaya koklaya izini buluyor, orada onu haklıyor; "Tamam, intikamımı aldım." diyor. Neden?.. O da zamanında onun ailesinden birisini öldürmüştü. Bu öldürmemiş ama, bunun ailesinden birisi öldürmüştü. Halbuki İslâm'da:

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى (فاطر: ١٨)

(*Ve lâ teziru vâziretün vizre uhrâ*) Birisinin cezâsı ötekisine yüklenmez ki... Katili yakalarsan, cezâlandır. Kendin cezâlandır-

mazsın İslâm'da, kadı hükmeder. Yâni, *ihkàk-ı hak* yoktur. Zarar vermek yoktur, *mukàbele bi'z-zarar* yoktur İslâm'da... *Mecelle*'nin kaidesidir bu...

“Kötülük edene iyilikle mukabele etseydiniz sevabı kazanacaktınız, benim rızâmı kazanacaktınız. Malınızdan verseydiniz, rızâmı kazanacaktınız. Farzlarımı tutsaydınız sevabını kazanacaktınız, rızâmı kazanacaktınız. Bir günahtan benim hatırım için, gazabımdan korkarak çekinseydiniz, rızâmı kazanacaktınız.” Bunlar bunu gösteriyor.

Hadis-i kudsînin bir başkası hatırıma geldi: Yarın mahşer günü, rûz-ı mahşerde Allah-u Teâlâ Hazretleri bir kuluna diyecekmiş ki:

“—Kulum! Ben hastalandım, beni ziyaret etmedin!”

“—Sübhânallah! Yâ Rabbi, sen âlemlerin Rabbisin, sen hastalanır mısın? Ne demek yâni?”

“—Filânca kulum hastalanmıştı, onu ziyaret etseydin, beni ziyaret etmiş gibi sevab alacaktın.”

“—Kulum! Acıktım, beni doyurmadın!”

“—Fesübhânallah! Yâ Rabbi, sen âlemlerin rabbisin, sen acıkmazsın, münezzehsin böyle sıfatlardan... Bu ne demek?”

“—Filânca kulum acıkmıştı, açtı. Sen onu doyursaydın, beni doyurmuş olacaktın.” diye böyle hadis-i şerifler var... Yâni, Allah kullarına merhamet etmeyi, iyilik yapmayı seviyor, râzı oluyor. Bunu anlıyoruz hadis-i şeriflerden.

f. Size Zulmedeni Hiç Affettiniz mi?

وَهَلْ عَفَوْتُمْ لِمَنْ ظَلَمَكُمْ؟

(*Ve hel afevtüm li-men zalemeküm?*) “Size zulmedeni hiç affettiniz mi?..” Tamam, zulmü sabit, kesinlikle size haksızlık yapmış... Affettiniz mi hiç?.. Affetmek çok büyük mükâfat kazandırıyor insana... Ayet-i kerimede medhediliyor:

وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ (آل عمران: ١٣٤)

(*Vel kâzimîne'l-gayza ve'l-âfine ani'n-nâs*) “İnsanları affeden...” Takvâ ehli insanların sıfatları... Şimdi biz Ramazan’da takvâyı öğreniyoruz ya... Bir aylık takvâ kursundayız ya şu anda... Takvâyı öğrenme kursundayız biz Ramazan’da...

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة: ١٨٣)

(*Lealleküm tettekùn*) “Tâ ki takvâyı öğrenesiniz, takvâ ehli kul olasınız.” buyruluyor ya... Nedir takvâ ehlinin sıfatı, müttakîlerin sıfatı nedir?

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ

عَنِ النَّاسِ (آل عمران: ١٣٤)

(*Ellezîne yünfikûne fi's-serrâi ve'd-darrâ*) “Sevinçli zamanında, sıkışık zamanında infak eder.” Cömerttir; kesesini açar, kasasını açar, çuvalın ağzını açar, ambarın kapısını açar... (*Ve'l-kâzimîne'l-gayz*) “Kızgınlığında kendisine hâkim olur, kızgınlığını yutar. (*Ve'l-âfine ani'n-nâs*) İnsanları da affeder.” Ne yapalım, insanoğulları böyledir.

Yunus Emre cennet mekân, ne güzel söylemiş:

*Yaradılanı hoş gör,
Yaradandan ötürü!..*

Öyle ince, kıtı kıtı, ufak tefek işlerle uğraşma diyor.

*Nazar eyle itürü,
Bazar eyle götürü,*

*Yaradılanı hoş gör,
Yaradandan ötürü!..*

“Nazar eyle itürü” ne demek, “Keskin nazar et, bakınca dikkatli bak! Gelişigüzel bakma, işe keskin bir şekilde bak!” demek... “Bazar eyle götürü” İş toptan hallet; öyle parekende, ufak tefek işlerle uğraşma! “Yaradılanı hoş gör, yaradandan ötürü!” Hoş gör şu insanları, böyledir bu insanlar işte... Çiğ süt emmiştir, vefasızdır, kusurludur, iyiliği unuturlar... vs. Ne yapalım?”

Zulmedeni affedersin, yaralar o zaman kapanır, toplumlar o zaman güzelleşir. Kötüler o zaman yaptığına pişman olur. İşler böyle düzelir. Yoksa başka türlü, işlerin kötüye doğru gidişi engellenemez.

وَهَلْ وَصَلْتُمْ لِمَنْ قَطَعَكُمْ؟

(*Ve hel vesaltüm li-men kataaküm?*) “Sizinle alâkayı kesene siz gittiniz mi?..” Ahbablığı hiçe saymış, size hiç uğramıyor, halinizi hatırlanızı sormuyor, ilgiyi kesmiş gelmiyor; siz ona gittiniz mi?.. Bu da çok önemli!..

Hocamız Cennetmekân Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, kerâmetlerini herkesin bildiği, gördüğü, söylediği çok mübârek bir zât... Televizyonlarda hayatı anlatılıyor. Bir şehre geldi. Dedi:

“—Filâncaya ziyarete gidelim!”

Ziyarete gidelim dediği şahıs kendisinden küçük yaşta, kendisinin müridi ve kendisinin aleyhinde konuşan bir insan... Dedikodusunu yapan, edepsizlik eden, aleyhinde konuşan bir kimse... Ben de yanaştım yanına:

“—Baba! O şahıs sizin aleyhinizde ileri geri konuşuyor, sizi pek sevmiyor, size muhalif...” dedim.

Hassaten onun yanına gitti. Özellikle onun evine gitti ve onun üzerinde çalıştı. Yâni, “O benim aleyhimde konuşuyormuş!” demedi. Sonunda o şahsın nasıl dönüp değiştiğini, nasıl Hocamız’a

bağlandığını ben biliyorum.

وَهَلْ وَفَّيْتُمْ لِمَنْ خَانَكُمْ؟

(*Ve hel vefeytüm li-men hâneküüm?*) “Size hıyanet edene siz vefâlı davranabildiniz mi, davrandınız mı?..”

وَهَلْ أَدَبْتُمْ أَوْلَادَكُمْ؟

(*Ve hel eddebtüm evlâdeküm?*) “Çocuklarınızı güzel edeplendirip terbiyelendirdiniz mi?..”

وَهَلْ أَرْضَيْتُمْ جِيرَانَكُمْ؟

(*Ve hel erdaytüm cîrâneküm?*) “Komşularınızı sizden hoşnud edebildiniz mi? Size dua mı ediyorlar, memnunlar mı sizden?..”

وَهَلْ سَأَلْتُمُ الْعُلَمَاءَ عَنْ أَمْرِ دِينِكُمْ؟

(*Ve hel seeltümü'l-ulemâe an emri dîniküm?*) “Yanlış iş yapmayalım diye, hakkı öğrenelim diye dînî konulardaki müşküllerinizi alimlerinize sordunuz mu?..

g. Allah Sizin Gönüllerinize Bakar

فَإِنِّي لَا أَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ ، وَلَا مُحَاسِنِكُمْ وَلَكِنْ أَنْظُرُ إِلَى
قُلُوبِكُمْ وَنِيَّاتِكُمْ ،

(*Feinnî lâ enzuru ilâ suveriküm ve lâ mehâsinüküm*) “Ben sizin şekillerinize ve güzelliklerinize bakmam!” Paranız varmış, soyunuz sopunuz iyiymiş... Dünyaca makbul çeşitli güzel sıfatlarınız varmış. Onlar beni ilgilendirmiyor demek yâni... Ben onlara bakmam, yüzünüze de bakmam, sûretinize de bakmam, sizin iyi vasıflarınıza da bakmam! (*Velâkin enzuru ilâ kulûbiküm*) Ancak sizin gönüllerinize bakarım!.. Gönlünüz temiz mi değil mi, içinde güzel niyetler var mı, içiniz pak mı; ona bakarım. (*ve niyyâtiküm*) Ve niyetlerinize bakarım.

فَارْضُونِي بِهَذِهِ الْخِصَالِ عَنْكُمْ .

(*Feerdavnî bi-hâzihi'l-hısâli anküm*) İşte bu saydıklarımı, benim istediğim şekilde yaparak benim rızâmı kazanınız! Beni bu vasıflarla kendinizden râzı ediniz!” diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Bir daha özetleyelim, hemen sözü keselim, bitirelim:

“Ey Ademoğlu!” diye başladı hadis-i kudsî... “Bir günahı işleyecekken, benim gazabımı hatırlayıp gûnahtan çektin mi

kendini?.." Kendimizi çekeceğiz, günaha bulaşmayacağız; yapacağımız şeylerden biri bu...

İkincisi: "Benim farzlarımı benim emrettiğim şekilde yerine getirdiniz mi?.." Getirmek için öğrenmek lâzım!.. Farzlar nelerdir? Otuziki farz var, ellidört farz var... Eskiler böyle formül haline getirmişler, ezberletmişler çocuklara...

(*Hel âteytümü'l-mesâkîne min emvâliküm?*) "Fakirlere mallarınızdan cömertlik yapıp verdiniz mi?.." Cömert olacağız. Cömert cennete yakındır, cimri cehenneme yakındır.

(*Ve hel ehsantüm ilâ men esâe ileyküm?*) "Size kötü davranana siz iyi davrandınız mı?..")

(*Ve hel afevtüm limen zalemeküm?*) "Size zulmedeni siz affettiniz mi?.."

(*Ve hel vasaltüm limen kataaküm?*) "Sizinle alâkayı kesip koparan, ilgiyi kesen akraba, dost ve sâire; onlara gittiniz mi? Siz ilgiyi koparmayıp devam ettirdiniz mi?.."

(*Ve hel vefeytüm li-men hâneküm?*) "Size hıyanet edene siz vefâlı davranabildiniz mi, davrandınız mı?.."

(*Ve hel eddebtüm evlâdeküm?*) "Çocuklarınızı güzel edeblendirip

terbiyelendirdiniz mi?..”

(*Ve hel erdaytüm cîrâneküm?*) “Komşularınızı sizden hoşnud edebildiniz mi? Size dua mı ediyorlar, memnunlar mı sizden?..”

(*Ve hel seeltümü'l-ulemâe an emri dînîküm?*) “Yanlış iş yapmayalım diye, hakkı öğrenelim diye dînî konulardaki müşküllerinizi alimlerinize sordunuz mu?..

Çünkü, ben sizin yüzlerinize bakmam, dünyevî güzel sıfatlarınıza bakmam; gönüllerinize bakarım, niyetlerinize bakarım. Şu benim sorduğum sorulardaki hususlara dikkat ederek, bu sıfatları edinerek, beni kendinizden râzı ediniz, benim rızâmı kazanınız!” buyuruyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri şu mübârek eğitim ayında, takvâyı öğrenme ayında, ibadet ayında, Allah’ın rahmetinin cûşa geldiği şu ayda; evvelinin rahmet, ortasının mağfiret, sonunun cehennemden âzâd olunmak olduğu şu ayda cümlemizi tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Hakkı hak olarak görüp, ona uyacak bir kabiliyet ihsân eylesin... Bu güzel ayın hayrından bereketinden faydalanarak Allah’ın sevdiği takvâ ehli, müttakî, salih bir kul haline gelmeyi nasib eylesin... Kötü huylarımızı atmayı nasib etsin, iyi huyları kazanmayı nasib etsin...

Bundan sonraki ömrümüzde Allah’ın sevdiği kulları olarak, takvâ ehli kulları olarak, düzelmiş kulları olarak sırat-ı müstakimde dâim eylesin...

Bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

06. 02. 1995 - ISPARTA
6 Ramazan 1415

08. TEVBİYİ TE'HİR

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmânî'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmid dîn...

Azîz ve muhterem kardeşlerim!

Toplanmış olduğunuz için size bir hadis-i şerif okumak istiyorum. Ondan sonra da ders tarifi talebi olduğu için, tarıkata giriş dersi tarif edeceğim.

Evvelâ hadis-i şerifi okuyalım, bir nasihat olsun mübarek Ramazan gününde... Not alırsınız, inşaallah istifade edersiniz.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى :

يَا ابْنَ آدَمَ ! اِلَى مَتَى تَطْلُبُ التَّوْبَةَ وَتَسُوْفُ الْاَوْقَاتَ ؟ وَتَرْغَبُ

فِي الْآخِرَةِ ، وَتَتْرَكَ الْعَمَلَ ، تَقُوْلُ قُوْلَ الْعَابِدِيْنَ ، وَتَعْمَلُ عَمَلَ

الْمُنَافِقِيْنَ . اِنْ اُعْطِيتَ لَمْ تَقْنَعْ ، وَ اِنْ اُبْلِيتَ لَمْ تَصْبِرْ . تَأْمُرُ

النَّاسَ بِالْخَيْرِ وَلَا تَفْعَلُهُ ، وَتَنْهَى عَنِ الشَّرِّ ، وَلَا تَنْهَى عَنْهُ . وَ

تُحِبُّ الصَّالِحِيْنَ ، وَلَسْتَ مِنْهُمْ ، وَتُبْغِضُ الْمُنَافِقِيْنَ ، وَأَنْتَ مِنْهُمْ .

تَقُوْلُ مَا لَا تَفْعَلُ ، وَتَفْعَلُ مَا لَا تَوْمَرُ . تَسْتَوْفِي حَقَّكَ ، وَلَا

تَوَفَّى حَقَّ غَيْرِكَ . مَا مِنْ يَوْمٍ جَدِيدٍ ، إِلَّا وَالْأَرْضُ تَخَاطِبُكَ
 فِيهِ فَتَقُولُ لَكَ : يَا ابْنَ آدَمَ ! تَمْشِي عَلَى ظَهْرِي ، وَمَصِيرَكَ
 إِلَيَّ بَطْنِي ، وَتَضْحَكُ عَلَى ظَهْرِي وَغَدًا يَا كُلَّ الدُّودِ فِي بَطْنِي .
 وَيُنَادِيكَ الْقَبْرِ : يَا ابْنَ آدَمَ ! أَنَا بَيْتُ الْمَسْئَلَةِ ، وَبَيْتُ الْوَحْشَةِ ،
 وَبَيْتُ الْوَحْدَةِ ، فَاعْمُرْنِي وَلَا تَخْرِبْنِي .

(*Yekülü'llàhu teâlâ*) “Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor...”

Bu okuduğum bir hadis-i kudsîdir. Hadis-i kudsîler böyle olur. Allah-u Teâlâ'nın ne buyurduğunu Peygamber Efendimiz kendi sözleriyle bize anlattığı zaman, ona hadis-i kudsî deniliyor.

(*Yekülü'llàhu teâlâ:*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:” diyor Peygamber Efendimiz... Kendisinin gönlüne Allah-u Teâlâ Hazretleri demek ki, böyle buyurmuş; o da biz mü'minlere bildiriyor. Biz de can kulağıyla dinleyelim:

a. Tevbe Etmekte Acele Edin!

يَا ابْنَ آدَمَ !

(*Ye'bne âdem!*) “Ey Ademoğlu!” diyor. Oğul demesi, kızlar hariç demek değildir. Hepimiz Hazret-i Adem'in evlâtları olduğumuz için, hepimiz bu hitaba dahiliz. Allah-u Teâlâ Hazretleri, “Ey insanlar!” diyor bize...

إِلَىٰ مَتَىٰ تَطْلُبُ التَّوْبَةَ وَتَسُوفُ الْأَوَاقَاتُ ؟

(*Îlâ metâ tatlubü't-tevbete ve tüsevvifü'l-evkât?*) “Ey insanoğlu!

Ne zamana kadar içinden tevbe etmeyi söyleyeceksin, düşüneceksin, niyet edeceksin ama, vakti geciktireceksin?.. Ahirete rağbet edeceksin ama, ahiret için çalışmayı ne zamana kadar bırakacaksın?..”

Bu bir soru... Sorular insanın aklını toplasın diye sorulur, cevabını versin bakalım diye sorulur. Şimdi burada Allah-u Teâlâ Hazretleri biliyor ki, mü'min kulları tevbe etmek istiyor. Tevbe ne demek: Allah'ın yoluna dönmek, Allah'ın yoluna girmek, Allah'ın istediği iyi bir kul olmak... Bunu herkes istiyor ama, (*ve tûsevvifül evkât*) vakitleri tehir ediyorlar.

Meselâ, hacca gidecek; “İhtiyarlayayım, öyle gideyim!” diyor. Namaz kılacak, hayırlı bir şey yapacak; “Şu zaman geçsin de öyle, çoluk çocuğumu evlendireyim de öyle, biraz ihtiyarlayayım da öyle, biraz vakit geçsin de öyle...” diyor. İnsan her hayırlı işi, hemen aklına geldiği zaman yapmalı! Hayırda acele etmek lâzım, hayrı tehir etmemek lâzım ama, insanlar çoklukla tevbesini te'hir ederler. “Biraz ihtiyarlayayım da, kırkımı geçeyim de, yaşlanayım da, şöyle olsun da, böyle olsun da...” diye ileri bir tarihe atarlar; buna tesvif denilir.

Bizim fakültede arkadaşlarımız vardı, bizi severlerdi, konuşurduk. Ben onlara biraz yardım filân etmiştim. Modern insanlardı. Karısı kocası doçent, hoca... Müslümanı seviyorlar, namazı niyazı seviyorlar.

“—Hadi başla namaza!..”

“—E işte biraz vakit geçsin de öyle... Başlayacağım, tamam hocam! Hatamı biliyorum, kusurumu biliyorum.”

“—Biliyorsan, başla!..”

“—Başlayacağım...”

İşte bu ilerde başlayacağım demeye tesvif deniliyor. Bu şeytanın oyunlarından bir tanesidir. Şeytan insanı çeşitli şekillerde hayırları yapmaktan alıkoyar. Şerri yaptırmak ister. Şerri yaptıрмаğa kandıramazsa, hayrı yaptırmamak ister. Hayrı yaptırmamağa kandıramazsa, ille niyet etmişse, hayrı yapacak gibiyse insan; bu

sefer te'hir ettirmeğe gayret eder. “Yaparsın canım tamam, biraz sonra yaparsın! Bir kaç sene sonra yap!..” filân diye yapılacak şeyin cinsine göre onu geriye attırmağa çalışır.

Tesvif şeytanın bir oyunudur; bunu bileceğiz. Hele *tevbe* dediğimiz şey, hayatın önemli bir işidir. *Tevbe*, Cenâb-ı Hakk'ın yoluna dönmek demek... Tevbeyi insanlar sanıyor ki, eline tesbihi alıp “*Estağfiru'llah tevbe yâ Rabbi!.. Tevbe yâ Rabbi!.. Tevbe yâ Rabbi!..*” demek sanıyor.

Hazret-i Ali Efendimiz Kûfe mescidine girmiş. Birisi böyle kenarda *tevbe* ediyormuş. “*Tevbe yâ Rabbi!.. Estağfiru'llahe'l-azîm ve etûbü ileyh... Estağfiru'llahe'l-azîm ve etûbü ileyh...*” diyormuş. “Ba bak! Böyle sırf diliyle ‘*Estağfiru'llah tevbe*’ demek, yalancılardan *tevbesidir*.” demiş. Çünkü *tevbe*, dönüş demek... Lafla dönüş olur mu? Hâli dönecek insanın... Dön bakalım, Cenâb-ı Hakk'ın yoluna gel bakalım!.. Gir bakalım bu yola!.. *Tevbe* o...

Yanlış yolu bırakıp doğru yola gelecek... Başı açıksa, başını kapatacak... Namaz kılmıyorsa, namaza başlayacak... Oruç

tutmuyorsa, oruca başlayacak... Kötü huyları varsa, terk edecek... Cenâb-ı Hakk'ın emirlerini tutamıyorsa, tutmağa girişecek... Dönüş yapacak. "Döndü bu insan, değişti." diyecek etrafındakiler...

Kimisi dönmeyi, değişmeyi istiyor da, te'hîr ediyor. İşte Allah-u Teâlâ Hazretleri burada: "Ne zamana kadar tevbe isteyeceksin de, bunu te'hîr edip duracaksın?" diyor.

Bazı insanlar var... Meselâ ben, Fatih'te otobüse bindim, oturdum. Kadının birisi geldi, kendisi açık... Ama, otobüse çıkarken;

"—*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm. Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*" diye güzel besmele çekerek giriyor.

İmanın var mâdem kapansana!..

Bizim hacı hanımı görüyor yanımda;

"—Mâşâallah, mâşâallah, ne güzel kapanmış!" diyor.

Mâdem mâşâallah, mâdem güzel; sen de kapan!.. Kapanmak Allah'ın emri, ne diye te'hîr ediyorsun?..

"—İşte ne yapalım, Allah kusurumuzu affetsin..."

Affetsin ama, sen duruyorsun kusurda... Kusurda dururken affetmez Allah... Kusurdan vaz geçince, çıkınca, dönünce affeder.

Onun için bu hadis-i şerifin ilk başında hemen: "Dönüşünü yapacaksan yap! Ne diye te'hîr ediyorsun, ne zamana kadar te'hîr edeceksin ey Ademoğlu?.." diyor. Hemen yapmak lâzım!.. Onun için bir hadis-i şerifte buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

عَجِّلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ !

(*Accilû bi't-tevbeti kablel mevt*) "Bak ölüm birden geliverir, ne zaman geleceği belli olmaz. Trafik kazası olur, kalb krizi olur, şöyle olur, böyle olur... Genci gider, yaşlısı gider. Hasta yaşar da, hastanın başında bekleyen gider bazen... Torun gider de dedesi sağ kalır. Allah'ın işi belli olmaz! Onun için, ölüm gelmeden dönüşü yapmak lâzım!.. Tevbe hemen yapılmalı!.."

Tevbe ayını geçtik aslında... Üç Ayların başında tevbe etmek lâzımdı aslında... Bu zamana kadar Receb ayı geçti, kandiller geçti,

Şa'ban ayı geçti... Allah'ın kullarını affettiği aymış Receb ayı...
Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:²²

رَجَبُ شَهْرِ اللَّهِ ، وَشَعْبَانُ شَهْرِي ، وَرَمَضَانُ شَهْرُ أُمَّتِي
(أبو الفتح في أماليه عن الحسن مرسلًا)

RE. 289/2 (*Recebü şehru'llâh*) “Receb Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ayıdır. (*Ve şa'bânü şehri*) Şa'ban ayı benim ayımdır. (*Ve ramadânu şehru ümmetî*) Ramazan da ümmetimin ayıdır.”

(*Recebü şehru'llâh*) “Receb Allah'ın ayıdır.” Ne demek? Bütün aylar Allah'ındır, bütün seneler, bütün dünya, bütün ahiret, her şey Allah'ın da; yâni Allah'ın kullarını affettiği, tevbesini kabul ettiği ay... Onun için, o zamandan tevbe etmek lâzımdı. Ama neyse, ne zamansa insanın hemen tevbeyi yapması lâzım!.. Bir an bile sonraya bırakmamalı, hemen o anda yapmalı!

b. İnsanın Muamelesi Önemli

وَتَرَعَّبُ فِي الْآخِرَةِ وَتَتْرُكُ الْعَمَلَ ،

(*Ve terğabu fi'l-âhireti ve tetrukü'l-amel*) “Hem ahirete rağbet ediyorsun, canın cenneti istiyor da hani amel-i sâlih, hani hayır hasenât, hani ibadet tâat?.. Hem ahirette cenneti istiyorsun, hem de cennete yararlı işleri yapmıyorsun, hâlâ o işlere başlamamışsın!.. Ne zamana kadar sürecektir?” demiş oluyor bu hadis-i şerifte... Peygamber Efendimiz naklediyor ama, Allah soruyor. Allah ona bildirmiş, o da bize naklediyor:

“—Ey kullarım! Ne zamana kadar cenneti isteyeceksiniz de

²² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.275, no:3276; *İbn-i Asâkir*, *Mu'cem*, c.I, s.114, no:210; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.374, no:3813; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.556, no:35164; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.341, no:1358; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIII, s.109, no:12682.

dönüşü te'hir edeceksiniz?.. Ne zamana kadar ahireti isteyeceksiniz de, cenneti isteyeceksiniz de cennet için çalışma hâlâ yapmayacaksınız?.. Ne zamana kadar devam edecek bu gaflet?.. Ne zaman aklınız başınıza gelecek de, kendinizi toparlayacaksınız?”

تَقُولُ قَوْلَ الْعَابِدِينَ ، وَتَعْمَلُ عَمَلَ الْمُنَافِقِينَ.

(Tekülü kavle'l-âbidîne ve ta'melü amele'l-münâfikîn) “Ey âdemoğlu, ne yapıyorsun sen?.. Abidlerin sözünü söylüyorsun ama, münafıkların amelini işliyorsun. Konuşmaları güzel insanların... Onu için eskiler demişler ki:

النَّصِيحَةُ سَهْوٌ وَالْمَشْكَلُ قَبُولُهَا

(En-nasîhatü sehvin) “Nasihat kolaydır. (ve'l-müşkilü kabûlühâ) Zor olanı kabul etmektir.” Nasihatı anlayınca, kabul edecek insan... Peygamber Efendimiz'in zamanının insanları, sözü hemen kabul ederlerdi, anında dinlerlerdi. Bu zamanın insanları da sözü dinliyor, kırk defa düşünüyor, haklı olduğunu da anlıyor; yine de yapmayı te'hir ediyor, yapmıyor.

Peygamber Efendimiz'e, “İçki haramdır.” ayeti indi; kimin evinde içki varsa, sokaklara döküverdi. Medine'nin sokaklarından içkiler aktı sel gibi... Neden?.. Ayet inmiş dediler, bitti. Şimdi millete söylüyorsun; anası müslüman, babası müslüman, çocuk içkiye alışmış, bırakmıyor. İçki gûnahtır diyorsun, bırakmıyor. Ama söz olarak nasihat ediyor. Almış karşısına, “Sigara içme!” diyor, kendisinin cebinde sigara paketi var... Doğrusunu söylüyor karşısındakine, kendisi doğruyu yapmıyor.

Abidlerin sözünü söylüyor, münafıkların yaşayışıyla yaşıyor. Nedir münafıkların ana vasıfları?.. Münafık konuştuğu zaman yalan söyler, va'dettiği zaman va'dini tutmaz, kendisine emanet olunduğu zaman emanete hıyanet eder. Yâni kaypak insan, güvensiz insan... Münafık böyle biri... Sözü başkadır, işi başkadır.

Mü'min böyle olmaz. Mü'minin işi sağlam olur, sözüne sadık olur, sözü senettir.

Birisi gelmiş İstanbul'daki bir dostumuzun mübârek babasına... Vefat etti, Allah râzı olsun. Mirasını da oğlu hemen cami yapmağa harcadı, helâl yere gitti:

“—Hacı baba, çok ihtiyacım var, borç istiyorum!” demiş.

“—Evlâdım, kasa orada! Git oraya, ne kadar borç istiyorsan al!” demiş.

Kendisi bile gitmemiş kasanın başına... Gitmiş o da oradan ne kadar para aldıysa almış. Ne kadar zaman geçtiyse, gelmiş:

“—Hacı baba, hani senden bir borç almıştım ya, borcumu getirdim.” demiş.

“—Evlâdım, kasa orada! Götür parayı oraya koy!” demiş.

Oğlunun dükkânına gelmiş. Bakmış senetler, faturalar, bir şeyler masanın üstünde duruyor.

“—Bunlar ne?” demiş.

“—İmzalı senetler...”

“—Vah vah vah!.. İşimiz böyle kâğıtlara mı kaldı. Bizim zamanımızda bir sözle dükkândaki bütün malları gönderirdik; o da öderdi. Söz namus demekti, sözü herkes tutardı. Vay vay vay, iş şimdi böyle kâğıda mı kaldı?” diye garipsemiş, ayıplamış.

Hacı baba eski çağın insanı olduğu için, bu çağın uygulamasını anlayamıyor, ayıplıyor. E bu neden?.. İnsanlar mü'minliği bıraktı, münafıklaştı. İnsanlar sözünü tutmayı bıraktı. Konuşmaya gelince laf çok, laf tatlı; ama işine bak bakalım! Bakalım işi nasıl?..

Bir hadis-i şerif yazmışlar, bir yerde okudum duvarda... Diyor ki:

“—Bir insanın namaz kılması, oruç tutması seni ona îtimad ettirip de hemen aldatmasın, gevşetmesin! Muamelesine bak bakalım, nasıl muamelesi?.. İş nasıl?..”

Oruç da tutuyor, namaz da kılıyor ama; işi çarpık oluyor, yamuk oluyor, kötü oluyor, hileli oluyor, bozuk oluyor, ters oluyor, yalan oluyor, yanlış oluyor.

Şimdi gelirken sordum:

“—İsparta’da bir halı seccâde kaç para, nasıl?” filân diye...

“—Hocam! Çürük malzeme kullanmağa başladılar, müşterilerin rağbeti kalmadı.” dediler.

Bir defa aldatır bir müşteri... Halbuki iyisinden alsaydı, temiz iplikten, sağlam iplikten alsaydı... Emek veriyor bunu, bir ay bunu dokuyor. O zaman beğenilecekti, iyi para edecekti. Çorap çürüklerinden yapılmış ipliklerle bir tane yaptı; çürük olunca, müşteri de ikinci sefer almadı. “Şimdi çok rağbet yok İsparta’daki seccadelere!..” Gördüğüm arkadaş böyle söylüyor. Neden?.. Mü’min işi olmaktan çıktı, işler hep hileye döndü. Hep yalana yanlışa, hileye hüd’aya döndü.

Rabbimizin bu sözü, sitemli bir sözdür. “Abidler sözünü söylüyorsun ama, münafıklar işini yapıyorsun! İşin münafıklar gibi...” diyor. Nasıl olacak?.. Her işimiz mü’min işi olacak! Her işimiz çok güzel olacak, Allah’ın rızâsına uygun olacak!..

إِنْ أُعْطِيتَ لَمْ تَقْنَعْ ، وَإِنْ أَبْلِيتَ لَمْ تَصْبِرْ .

(*În u’tite lem takna*) “Sana bir şey verilirse, kanat etmiyorsun! (*ve in ublîte lem tasbir*) Başına bir imtihan gelirse Allah tarafından, sabretmiyorsun!” Mü’min nasıl olacak?.. Mü’min rızkına kanaat edecek!.. “El-hamdü lillâh çok şükür bu hâlîme, bu gününe!..” diyecek.

Çanakkale’de birisiyle konuşuyorduk. “Çok mübarek bir karıkoca var burada... Çok dindar, çok iyi insanlar...” dediler, “Fakir...” dediler. Ben de, şunları bir ziyaret edeyim dedim. Ziyarete karar verdik, gittik.

Evleri yok adamların, tenekeden bir kulübeleri var... Şu koltuğun olduğu yere sığar, o kadarcık bir yerde... Karı-koca orda kalıyorlar. Aman ne memnun kadıncağız, ağzı ne kadar dualı... “El-hamdü lillâh, şu nimetlere bak!” diyor, “Şu hâlimize bak!” diyor. Yâni utandım. O kadarcık kulübenin içinde, ayakta dik duramıyorsun. Sandık gibi şeyin içinde, karı koca ihtiyar

zavallılar... “Çok şükür hâlimize... Şu nimetlere bak, Allah’a hamd ü senâlar olsun... Biz kimiz, bizi ziyarete gelmişsiniz; ziyaret edilecek insan mıyız?” diyor. Kanaat var...

Kanaat, gönül zenginliği insanı mutlu eder. Kanâatsızlık, da nimetler içinde yüzse insanı huzursuz eder. Çok şükür, bak karnımız tok, sırtımız pek... El-hamdü lillâh, şükredilecek nice nice nimetler var... Gözümüz görüyor, aklımız çalışıyor. Başımızda bombalar patlamıyor, minarelere bomba atılmıyor. Çeçenistan gibi değil, Bosna gibi değil... El-hamdü lillâh, ne kadar güzel şeyler var...

O halde insan verilen nimetin kadrini bilmeli ve kanâat göstermeli!.. Başına da bir imtihan gelirse; gelir mi gelir, peygamberlere gelmemiş mi?.. Peygamberler hasta olmuş mu, olmamış mı?.. Olmuş. Peygamberler üzölmüş mü, üzölmemiş mi?.. Ne üzöntöler geçirmişler. Peygamberler iftirâyâ uğramış mı?.. Aman Allah! İnsanlar neler söylemişler, ne sıkıntılar çekmişler, ne üzöntöler görmüşler. Binâen aleyh, bunların hepsi imtihandır diyecek müslöman... İmtihana iyi cevap vermeğe çalışacak!..

تَأْمُرُ النَّاسَ بِالْخَيْرِ وَلَا تَفْعَلُهُ ، وَتَنْهَى عَنِ الشَّرِّ وَلَا تَنْهَى عَنْهُ .

(*Te’müru’n-nâse bi’l-hayri ve lâ tef’alühû ve tenhâ ani’s-şerri ve lâ tünhâ anhü*) “İnsanlara hayrı emrediyorsun, kendin yapmıyorsun; şerri yapmayın diye söylöyorsun, kendin yapıyorsun! Böyle şey olmaz!”

وَتُحِبُّ الصَّالِحِينَ وَلَسْتَ مِنْهُمْ ، وَتُبْغِضُ الْمُنَافِقِينَ وَأَنْتَ مِنْهُمْ .

(*Ve tuhibbü’s-sâlihîn, ve leste minhüm*) Salihleri seviyorsun ama, onlardan değölsin! (*Ve tübgüdu’l-münâfikîn, ve ente minhüm*) Münâfıklara kızıyor-sun ama, münâfıkların sıfatı sende var!.. Böyle olmaz ey Ademoğlu!” diye Rabbimiz umûmî olarak söylöyor. Tabii,

umûmî olarak söylenen sözlerin içinden herkes hissesini alır.

Diyor ki, Peygamber Efendimiz: “Münafıklığın sıfatları vardır. Bu sıfatların hepsi bulunursa bir insanda, hâlis muhlis tam münafık olur. Bir tanesi olursa, münafıklıktan bir parça bulunmuş olur.” Onun için insanda buna benzer şeyler varsa, bunları yapmamalı!..

Şimdi çocuğa söylüyoruz:

“—Evlâdım doğru sözlü ol, yalan söyleme!” diyoruz.

Ondan sonra telefon ediyor;

“—Evde yok de!” diyoruz.

Hani yalan söyleme diyordun çocuğa, ne oldu?.. Hani yalan söylemeyecektin?.. Çocuk da anlıyor onu, “Hani sen bana yalan söyleme demedin mi?” diyor. Büyüğüne söylüyor, çocuğun akli daha muntazam çalışıyor. “Baba böyle şey olur mu?.. Anne böyle şey olur mu?..” diyor. “Sus, sen konuşma!” diyor ama; niye konuşmasın çocuk doğru, çocuk haklı, büyük haksız...

Onun için iyiliği emreden insan, iyiliği evvelâ kendisi yapmalı!.. Kendisi yaptığı zaman, sözünün tesiri çok olur. Mânevî bakımdan da müessir olur.

Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri vaaz kürsüsüne çıkmış vaaza... Eûzü besmele çekmiş, basit bir sözden başlamış: “İşte evde vâlide hanım şöyle yaptı da, böyle yaptı da...” filân derken, daha vaazın asıl mevzuuna girmeden ahlar, vahlar... Göz yaşları şarıl şarıl akmağa başlamış. Daha vaaza başlamadı ki, daha sözün başında... Evde şöyle oldu da, böyle oldu da, ben buraya şöyle geldim derken millet ağlamış. Feyiz taşıyor böyle... Neden?.. Mübarek insan...

Oğlu da diyormuş ki: “Ben de bir kürsüye çıksam, bak neler söyleyeceğim!” Babası onu hissetmiş. “Hadi bakalım, bu haftada sen vaaz ver!” demiş. O da hazırlanmış, güzel güzel... Millet dinlemiş dinlemiş, ne heyecan var, ne bir şey... Neden?.. Birisi kendisi yaşıyor, söylediğini kendisi tatbik ediyor; o zaman sözünün tesiri oluyor. Öyle yapmacık sözlerle, özenerek bezenerek söylese bile insan, kendisi yapmadığından tesiri olmuyor.

Onun için, insan hayrı söyleyince evvelâ kendisi yapmağa çalışmalı; şerri yapmayın dediği zaman da, evvelâ kendisi yapmamalı!.. Sâlihleri seviyorsa; —sâlihler, yâni Allah'ın sevgili, iyi kulları— onlardan olmağa çalışmalı!.. Münafıkları sevmiyorsa, “Aman münafıkların hali gibi hal bende olmasın!” diye gayret etmeli!..

Meselâ münafıkların hâli nedir?.. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki —nümûne olsun diye söylüyorum— “Erkekler yatsı ve sabah namazlarına camiye gelmeye dikkat etsinler; çünkü bu iki namaza münafıklar gelemeyiz!” diyor. O zaman bir insan sabah namazına camiye gidemiyorsa, yatsı namazına camiye gidemiyorsa; “Eyvah! Bende münafıkların hali var... Münafıklar gibi ben evde mi duracağım?” diyecek, camiye koşacak. Sabah namazını camide kılmağa gayret edecek!.. Mâdem münafıkları sevmiyoruz, münafıklığı sevmiyoruz; o halde onlardaki bir sıfat bizde olmasın diye gayret edeceğiz. Mâdem ki, sâlihleri seviyoruz; onlar gibi olmağa çalışacağız.

c. Sâlihleri Örnek Edinelim!

Biz çok faydasını gördük. Mübarek insanların menkabesini, hayatını okumakta, anlatmakta, dinlemekte çok fayda var... Çünkü, insanoğlu görüyor, iyi insan, dindar insan nasıl oluyormuş ona özeniyor, ona heves ediyor.

Hazret-i Aîşe-i Sıddîka Validemiz... Birçok şey gelmiş eve, akşama kadar hepsini dağıtmış. Hizmetçisine, “Al şunları filânca aileye götür!.. Al bunları falanca aileye götür!” diye, gelen bir yığın ne varsa hepsini tasadduk etmiş, hayra vermiş. Akşam ezanı okunmuş. Oruçlularmış. Hizmetçisi dayanamamış:

“—Ey mü'minlerin annesi, biraz da bize ayırıydın! Bak herkese verdin, kendin oruç da tutuyorsun. Kuru ekmekten, hurmadan başka bir şey yok!..” demiş.

“—Vaktinde söyleseydin, onu da yapardım. Aklıma gelmedi.” demiş.

Bak, sâlih insanların hali nasıl! Nasıl hayra hasenâta veriyorlar!..

Hazret-i Ali Efendimiz ailesiyle oruç tutmuş. Sofraya oturmuşlar. Bir fakir, miskin gelmiş;

“—Allah rızâsı için bir şey verin, karnım aç!” demiş.

Vermişler yiyeceklerini, aç kalmışlar. Sabre delim bari demişler. Ertesi gün yine oruca niyetlenmişler, aç tutmuşlar. Ertesi akşam tam yemek hazırlamışlar, sofrada yiyecekler; kapı yine çalınmış. Yetimin birisi gelmiş;

“—Açız, yiyecek bir şeyler varsa verin!” demiş.

Hadi ona vermişler. Yine aç olarak oruca devam etmişler. Üçüncü akşam sofrayı kurmuşlar; bu sefer bir esir gelmiş;

“—Açız, bir şey verin!” demiş.

Yemeği ona vermişler. Bunun üzerine ayet iniyor:

وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا (الانسان: ٨)

(*Ve yut'imûnet taâme alâ hubbihi miskînen ye yetîmen ve esîrâ.*)
“Allah sevgisini kazanmak için yemeklerini miskinlere, yetimlere, esirlere verirler.”

إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا (الانسان: ٩)

(*İnnemâ nut'imuküm li-vechi'llâh*) “Biz Allah rızası için bunları veriyoruz. (*Lâ nürîdü minküm cezâen ve lâ şükûrâ*) Para, pul, karşılık da istemiyoruz, teşekkür de istemiyoruz. Yaptığımız Allah rızâsı için...” derler.

İnsan bunları duyunca ne yapıyor?.. Kendisi de onlara özeniyor, onlar gibi olmağa çalışıyor. Onun için sâlihlerin hayatını okumak lâzım ve onlar gibi olmağa çalışmak lâzım!..

Bizim dergilerimizin yayınları arasında, “*Sahabe Hayatından Tablolar*” diye kitaplar neşredildi. Koca koca ciltler... Onları okumak lâzım!.. Hanım sahabelerin hayatları nasıl, neler

yapmışlar; onlar bilinsin diye onları neşrettik. Onları okursanız, salih hatunlar nasıl yaşamışlar, nasıl ibadet etmişler, nasıl düşünmüşler; onlar iyice anlaşılır.

d. Yapmayacağın İşi Söyleme!

تَقُولُ مَا لَا تَفْعَلُ ، وَتَفْعَلُ مَا لَا تَوْمَرُ .

(*Tekülü mâ lâ tef'alü, ve tef'alü mâ lâ tü'meru*) “Ey Ademoğlu! Yapamayacağın işleri söylüyorsun ve emrolunmamış işleri yapıyorsun.”

Ademoğullarından iki kusur daha söyleniyor burada... (*Tekülü mâ lâ tef'alü*) “Yapmayacağın işi söylüyorsun!” Bazı insanın va'di çok olur, palavracı olur yâni... Düşünmeden şöyle yapacağım, böyle yapacağım diye söyler. Yapmayacağını söylemek doğru değil... Yapacağını söylemeli, yapabileceği kadar konuşmalı, özü sözüne, işine uygun olmalı!..

(*Ve tef'alü mâ lâ tü'meru*) “Emrolunmadığın işi yapıyorsun!” Birçok yaptığımız şeyler bakalım Allah'ın emri mi?.. Bir günde yaptığımız işleri şöyle bir düşünecek olursak, Allah'ın emrini mi yapıyoruz, nedir yaptığımız işlerin sıfatı?.. Allah'ın emri mi, Peygamber'in sünneti mi?.. Yoksa nedir yaptığımız; onlara dikkat etmek lâzım!..

تَسْتَوْفِي حَقَّكَ وَلَا تَوْفِي حَقَّ غَيْرِكَ .

(*Testevfî hakkake ve lâ tüveffî hakka gayrüke*) “Birisinde bir hakkın olsa, sonuna kadar almağa çalışıyorsun da, senin üzerinde birisinin hakkı oldu mu, onu vermekten kaçınıyorsun!”

Miras bölünmüş, falancanın mirasta hakkı var... Dînî bakımdan ölen kadının erkek yeğenlerinin hakkı var... Ama, bugünkü medenî kanuna göre hakkı yok!.. Anasının malını iki kız kardeş bölüşecekler. Ama Allah'ın Kur'an-ı Kerim'deki emrine göre ikisi bölüşemezler, erkek yeğenlere de pay gider. E ne yapıyor?..

Vermiyor. Hatırlattığın zaman da, “Nerden çıkarttın bunu?..” diyor. Ben çıkartmadım ki, Allah’ın emri... Bunu vereceksin!

“—Kendi hakkın olsa, kuruşuna varıncaya kadar ararsın. Ama başkasının hakkını vermiyorsun ey Ademoğlu!”

İğneyi kendine batır, çuvaldızı başkasına batır. Bakalım, birisi sana hakkını vermediği zaman nasıl üzülyyorsun!.. Nasıl avukat kesiliyorsun, nasıl karşısına çıkıyorsun!.. O halde, sen de başkasına hakkını tam ver!..

e. Kabrimizi İmar Edelim!

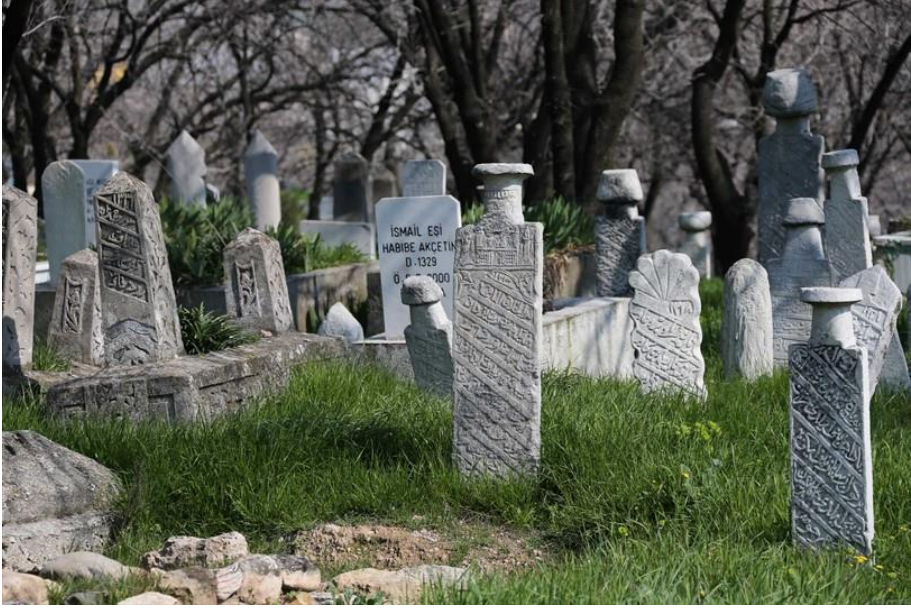
مَا مِنْ يَوْمٍ جَدِيدٍ إِلَّا وَالْأَرْضُ تُخَاطِبُكَ فِيهِ فَتَقُولُ لَكَ: يَا ابْنَ
آدَمَ! تَمْشِي عَلَى ظَهْرِي، وَمَصِيرُكَ إِلَى بَطْنِي، وَتَضْحَكُ عَلَى
ظَهْرِي وَغَدًا يَا كُلُّكَ الدَّودُ فِي بَطْنِي.

(*Mâ min yevmin cedîdin illâ ve'l-ardu tühâtıbûke fîhi fetekülû leke:*) “Hiçbir yeni gün yoktur ki, yeryüzü, toprak, şu yer sana o günde şöyle hitap etmesin...” Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz bize anlatıyor. Yeryüzü insana her gün şu sesle seslenirmiş, şu sözleri söylemiş:

(*Yebne âdem!*) “Ey Ademoğlu! (*Temşî alâ zahrî ve masîrûke ilâ batnî*) Şimdi benim üstümde dolaşıyorsun ama, bir zaman gelecek içime gireceksin! Kara toprağa seni gömecekler.”

(*Ve tadhakû alâ zahrî ve gaden ye'külûke'd-dûdü fî batnî*) Şimdi gülüp geziyorsun ama, yarın toprağın altında etini, kemiğini kurtlar yiyecek.”

وَيَنَادِيكَ الْقَبْرُ: يَا ابْنَ آدَمَ! أَنَا بَيْتُ الْمَسْئَلَةِ، وَبَيْتُ
الْوَحْشَةِ، وَبَيْتُ الْوَحْدَةِ، فَاعْمُرْنِي وَلَا تَخْرِبْنِي.

(*Ve yünâdîke'l-kabru*) “Kabir de insana şöyle seslenirmiş: (*Ye'bne âdem!*) Ey Ademoğlu! (*Ene beytü'l-mes'eleli ve beytü'l-vahşeti ve beytü'l-vahdeti fa'mürnî ve lâ tüharrîbnî.*) Ben sorgu sual yeriyim, sorgu sual eviyim, dikkat et! Kabirde, ‘Rabbin kim?.. Peygamberin kim?.. Dinin ne?.. Kitabın ne?.. Kıblen neresi?..’ diye sorgu sual olacak.”

(*Ve beytü'l-vahşeti*) “Tek başına kalma yeriyim. (*Ve beytü'l-vahdeti*) Yanında arkadaşın, yardımcın, yoldaşın olmayacak bir yerim.” Kabirde insan yalnız olacak da, yoldaşı kim olacak?.. Yoldaşı işlediği ibadetler olacak, amel-i sâlih olacak. Namazı bir yanında, orucu bir yanında, haccı bir yanında, Kur'an'ı bir yanında, zikri bir yanında, sadakası bir yanında koruyacaklar kendisini...

Hattâ bir hadis-i şerifte geçiyor ki: Kabre konulmuş bir insan, karşısında nur yüzlü, mübarek, sevimli bir insan görünce soracakmış:

“—Sen kimsin mübârek?.. Ben kabirde yalnız başıma böyle korkup dururken, yalnızlık çekerken, ürkerken seni gördüm. Senin

yüzün mâşâallah nurlu, çok sevdim seni, sen kimsin?” diyecekmiş.

O da diyecekmiş ki:

“—Ben senin okuduğun Tebâreke Sûresi'yim! Allah bana bu sûreti verdi de, senin karşına böyle yoldaş olarak gönderdi.”

İnsanlar yoldaş seviyor, arkadaş seviyor diye, Allah Tebâreke Sûresi'ne o sûreti veriyor, o şekilde onun yanına gönderiyor demek ki... Amellerimiz de öyle olacak, ibadetlerimiz tâatlerimiz de kabirde yoldaş olacak.

Onun için hadis-i şerifin sonunda Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin şu emri yer alıyor: (*Ve a'mirnî*) “O halde beni ma'mur etmeye çalış ey Ademoğlu! (*Ve lâ tüharribnî*) Beni harab etme, yıkma!..”

Kabrin imarı nasıl olur, kabir nasıl ma'mur edilir?.. İbadetle imarlı olur. Nasıl harab olur?.. Günahlarla harab olur. Binâen aleyh, insanın kabrini imar etmesi demek, hayır hasenât yapmasıdır. Harab etmesi demek de, günah işlemesi demektir. O bakımdan insan ömrü boyunca kabrini imar etmeğe çalışacak. Yâni hayır hasenât yapacak, oraya girdiği zaman rahat etmesini düşünecek, kabrini düşünecek!

El-hamdü lillâh, bazan bakıyorum kabir namazı kılıyor hanımlar, hatim indiriyor vs. Bunların hepsi kabrin imârı babından oluyor.

Şimdi bu hadis-i şerif, Allah-u Teâlâ'nın biz insanlara hitabı oluyor. Bu hadis-i şeriften çıkartacağımız dersler: Allah'a dönüşü hemen yapacağız, te'hir etmeyeceğiz. Ahirete mâdem sevgimiz var, cennete sevgimiz var; cennet için çalışacağız. Sözümüz özümüze uygun olacak, işimiz münafıkların, kâfirlerin işine benzemeyecek.

Benzemeyecek ama, giyimimizden, kuşamımızdan yaşamımıza kadar her şeyimiz benzemiş. Nasıl benzetmişler, bu müslüman halkı nasıl döndürmüşler; bilmiyorum. Dedelerimiz, ninelerimiz nasıldı, bizim şu insanlarımız nasıl?..

Şimdi ben çarşıda pazarda dolaşıyorum, bakmıyorum da; bakmamağa da çalışıyoruz. Pabucumuzun ucunda olacak gözümüz, etrafa bakmayacağız ama; nerde o müslüman dedelerin, nenelerin

kızları, nerde bugünkü kadınlar!.. Münafıklara değil kâfirlere benzemiş. Hele hele biraz burası soğuk da şimdi, sıfır derece, kar var, bilmem ne... Hele git bakalım bir Antalya'ya... Hele git bakalım, bir yaz gününde Antalya'da dolaşabilir misin?

Bizim arkadaşlardan bir tanesi Antalya'nın köklü ailelelerinden... Amerika'dan gelmiş, paraları pulları var... Güzel bir ev yaptırmışlar. Biraz oturmuşlar, bakmışlar ki çocukları elden gidecek, imanları gidecek!.. Evi de bırakmışlar, Antalya'yı da bırakmışlar, kaçmışlar. Neden?.. Turistlerden yaşanacak hali kalmadı.

Turistleri bırak, bizim kendi ahalimiz de turistlerden beter oldu. Hani münafıklara benzemeyecektik?.. Münafıkları da attı da bir kenara, kâfirler gibi giyiniyor, kâfirler gibi taranıyor, kâfirler gibi boyanıyor, kâfirler gibi donanıyor, kâfirler gibi yaşıyor... Namaz yok, abdest yok, gusül yok, ibadet yok, tâat yok, insaf yok, haram helâl duygusu yok... E ne olacak?..

Biz insanoğluna bu sözler az bile...

“—Sen abidlerin sözünü söylüyorsunuz, münafıkların işini işliyorsunuz!” diyor. Şimdiki insanlar kâfirlerin işini işliyor, imanla hiç ilgisi yok... “Kelime-i şehâdet getir!” diyorsun, bilmiyor. Namaz kılacak, hiçbir şey bilmiyor. Şurada çantamda kâğıt var:

“—Benim annem namaza başlayacak ama, okumaya dili dönmüyor.” diyor.

Bu yaşa gelmiş, koca kadın olmuş, bilmiyor. Dedim artık: “Küçük çocuklara öğretilen *İnnâ a'taynâ'yı*, *Kulhüva'llahu ehad*’ı öğrensın de, namazı onlarla kılsın.” dedim. Şu hâlimize bak!.. Allah yardımcımız olsun...

f. Nimete Şükür, Musîbete Sabır

Allah'ın verdiği nimetlere kanâatkâr olacağız. Başımıza Allah imtihan gönderirse, ona da sabredeceğiz. Hastalık olur imtihan... Fakirlik olur, kıtlık olur, şu olur, bu olur; sabredeceğiz.

Bizim talebelerimizden bir kızcağız vardı. Evlendi, çok güzel bir çocuğu dünyaya geldi. Hakîkaten şâhâne güzel bir bebektir. Bebek güzeliydi yâni... Sevindiler. Problemleri, hastalıkları varmış, biraz da zor olmuş çocukları... Bir hafta sonra Allah aldı bebeği... Öldü bebek... Ne yapalım? Veren Allah, alan Allah; sabredeceğiz.

Ne sözler söyledi o bizim talebe... Allah'a ne sözler söyledi, dilini ne kadar uzattı. Benim ödüm patladı, ben korktum. Delirdi kızcağız, aklı başından gitti. Ne yapalım; veren Allah, alan Allah... Sabrı da öğren!..

Bizim köyde bir cami imamı varmış. Çocukları doğuyormuş, bir zaman sonra ölüyormuş. Hani bazan böyle kan uyuşmazlığı oluyor, bir şey oluyor; ölüyor. Nasıl ağlıyormuş hoca efendi, nasıl yas tutuyormuş!.. Kaç tane çocuğu böyle ölmüş. Günün birinde bizim köye alim, fazıl, yaşlı bir zât gelmiş. Tam o sırada hocanın bir çocuğu ölmüş. Hocaefendi çok da böyle ağlayıp zırlayınca; "Yâhu sen adamsın, otur bakayım şuraya!.." demiş oturtmuş.

"—Sana bu evlâtları kim veriyor?"

"—Elbette Allah veriyor."

"—Peki, bu evlâtları senden kim alıyor?"

"—Allah alıyor."

"—Sana ne oluyor? Sabret bakalım!.. Böyle hocalık mı olur, böyle mertlik mi olur? Allah'ın imtihanına sabret bakalım!" demiş.

O da söz vermiş: "Peki..." demiş, sabretmiş. Ondan sonraki doğan çocuğu ölmemiş. İmtihana bak!..

Onun için, Allah'tan afiyet isteriz. Allah dünyada ahirette afiyet versin hepimize, hepinize... Hep günleriniz hoş olsun, hep işleriniz rast gitsin... Öyle olmazsa?.. Öyle olmazsa da sabredin!.. Her zaman yaz olmuyor, bazan kar yağıyor. Her zaman bolluk olmuyor, bazan kıtlık oluyor. Her zaman sağlık olmuyor, bazan hastalık oluyor; sabredin!..

İyi bir müslüman sabredecek, gık demeyecek. Allah'tan geldiğini bilecek, sabredecek. Sabırdan sevap kazanacak. İnsan iki şeyden sevap kazanır:

1. Musîbet gelirse; sabreder, sevap kazanır.

2. Nimet gelirse; şükreder, sevap kazanır.

Bir şükürden sevap kazanır, bir sabırdan sevap kazanır. Eğer nimet gelir, şükretmezse; sevap kazanamaz, günaha girer. İmtihan gelir, sabretmezse; hem gelen şeyin acısını çeker, hem de sabretmediğinden dolayı sevapları kaçar, belki günaha da girer.

Kadının birisi saçını başını yoluyormuş, çok bağırp çağırıyormuş. Peygamber SAS yanından geçerken, kadının yanına gitmiş:

“—Ey hatun sabırlı ol!.. Allah’ın kaderi ne yapalım? Ne geldiyse başına, olabilir; sabırlı ol!” demiş.

Kadın sabreder mi? Açmış ağzını yummuş gözünü:

“—Sen benim başıma gelen belânın ne olduğunu biliyor musun?” diye bir sürü laf söyleyince, bakmış ki Peygamber Efendimiz, edebi noksan; yürümüş gitmiş kadının yanından...

Arkadan gelen sahabeden birileri de gitmişler kadını yanına:

“—Be kadın! Bu seninle konuşanın kim olduğunu bilemedin mi?..”

“—Bilemedim.” demiş.

“—Yâ o Peygamber SAS Efendimiz’di.”

“—Yâ, öyle mi?..”

Koşmuş hemen arkasından;

“—Aman yâ Rasûlallah! Beni seni bilemedim. Kusurumu affet!” demiş.

Buyurmuş ki, Peygamber Efendimiz:²³

²³ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.438, no:1240; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.637, no:926; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.210, no:3124; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.314, no:988; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.22, no:1869; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.509, no:1596; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.130, no:12339; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.272, no:2040; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.222, no:6244; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VI, s.176, no:3458; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.119, no:9702; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.65, no:6919; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.362, no:1203; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.208, no:1368; Kudâî, *Müsnedü’s-Şihâb*, c.I, s.172, no:249; İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.1477; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.356, no:799; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.99; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.352, no:7373; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.415, no:3842; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدَمَةِ الْأُولَى (خ. م. د. ت. ن. ه. ح. ط. طس.

ع. هب. ق. عد. عن أنس؛ ع. عن أبي هريرة)

(*Es-sabru inde's-sadmeti'l-ûlâ*) “Sabır, darbe ilk geldiği zaman olur.” Sabır ilk başta olacak! Ondan sonra, nasıl olsa insan alışır. Yâni, sabretsen de sabretmesen de, bir zaman sonra alışacaksın. Gökten ne yağdı da yer kabul etmedi?.. Onun için, sabrederse sevap kazanır insan; sabretmezse, elinden kaçırır.

Bu hadis-i şeriften bu dersi de çıkartıyoruz. Sabırlı olacağız. Eğer imtihan olursak; bu imtihandır diyeceğiz, sabredeceğiz.

İnsanlara hayrı tavsiye etmek güzeldir; ama evvelâ hayrı kendimiz yapacağız. Şerri yapmayın diye söylemek, nehy-i münker vazifedir, farzdır ama; evvelâ kendimiz yapmayacağız.

Salihleri seviyorsak, onlardan olmaya çalışacağız. Münâfıklara, kâfirlere kızılıyorsak, onlara benzememeğe çalışacağız.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:²⁴

خَالِفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى !

(*Hâlifû'l-yehûde ve'n-nasârâ*) “Yahudilere, hristyanlara aykırı davranın, muhalefet edin; onlar gibi olmayın!” buyuruyor. İbadette bile onlara uymamak lâzım, onların yaptığı zamanda yapmamak lâzım!.. Kaldı ki, günahlarda, eğlencelerde, keyiflerde, Allah'ın hoşuna gitmeyecek şeylerde hiç uymamak lâzım!..

Sonra, insanın yapamayacağı lafı söylememesi lâzım!.. Büyük söz konuşmaması lâzım!.. Büyük bir yükün altına kendisini sokmaması lâzım!.. Emredilmeyen şeyi de yapmaması lâzım!..

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.453, no:6067; Ukaylî, *Duafâ* c.III, s.463, no:1519; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6510, 6511; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.246, no:647; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.355, no:6462 ve c.XIV, s.52, no:13769.

²⁴ İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.V, s.561, no:2186.

Yaptığı her şeyi Allah rızâsı için yapmak lâzım, Allah emrettiyse yapmak lâzım!.. “Allah bana neyi emrettiyse, onu yapayım!” diye, sabahtan niyeti öyle kurmak lâzım!.. Hayatını dâimâ Allah’ın emrettiklerini, Rasûlüllah’ın emrettiklerini yapmakta geçirmeye çalışmak lâzım!..

Kendisi nasıl birisinde hakkı olunca almak istiyorsa, başkasının da hakkını vermek lâzım!.. Başkasının hakkını yutmamak lâzım, el koymamak lâzım!..

Hadisin öteki kısmındaki şeylerden de hatırlınızda kalsın; her gün bize yeryüzü sesleniyormuş da haberimiz yokmuş. Yeryüzü ne diyormuş? “Sen bugün benim üzerinde dolaşıyorsun ama, yarın benim içime gireceksin!” diyormuş. Şu kara toprak böyle sesleniyormuş. Bu ne demek?.. Ölüm var, ölüme hazırlıklı ol demek...

Ölüme hazırlık nedir?.. Çeşitli şekillerde zaman zaman tasavvufu anlatmak gerekiyor da, ben hiç kimsenin söylemediği bir sözü söylüyorum: “*Dervişlik ölüme hazırlanmak sanatıdır.*” diyorum. Neden?.. Derviş dâimâ ölüme hazır haldedir. Vâdesi gelse, Azrâil karşısına dikilse, “Tamam, pek âlâ!” diyebilecek durumdadır. Neden?.. Abdestli gezer, dili zikirlidir. Üzerinde kimsenin hakkı yoktur. Bütün vazifelerini yapmıştır, her şeyini tamam etmiştir. Allah’ın yolunda yürümektedir. “Eh emir gelmiş, mâdem çağrılıyor; gideriz!” der, gider. Yâni, her bakımdan hazırlıklı olmak sanatıdır dervişlik...

Dervişlikte ölümü düşünmek var, bu da bir vazife... İşte bak bu ölümü düşünmekte de, şu ibret kulağımızla şu yeryüzünün şu sesini duymaya çalışalım: “Ey insanoğlu! Üstümde dolaşıyorsun bugün ama, yarın benim içime gireceksin!” diyormuş yeryüzü... “Sen bugün yeryüzünde kakhaha atıp geziyorsun ama, yarın vücudunu kurtlar yiyecek!” diyormuş.

Kabir de sesleniyormuş insana: “Ey Ademoğlu! Ben sorgu sual yeriyim. Ben tek başına kalacağın, korkacağın bir yerim. Ben yalnızlık yeriyim. Sana orda kimse yoldaş olmayacak. Binâen aleyh, beni ma’mur etmeğe çalış, beni harab etme, beni

güzelleştirmeğe çalış!” diyormuş. Allah söylüyor, biz bilemeyiz. Ama bunu bildikten sonra da çalışmak lâzım!..

İbrâhim ibn-i Edhem isminde, Belh şehrinde, padişahzâde bir kimse varmış, padişahmış. Menakıbı kitaplarda yazılıdır. Padişahlığı bırakmış; Allah’ın rızâsını kazanmak için evini, barkını, sarayını, hazinesini terketmiş. Şânı, şöhreti bırakmış. Ona sormuşlar, bize nasihat et diye... Çok güzel altı tane nasihat etmiş de, bir tanesinde diyor ki:

إذا اشتغل الناس بعمارة القصور ، فاشتغل أنت بعمارة القبور ؛

(İze’ştegale’n-nâsü bi-imâreti’l-kusûr, fe’ştagil ente bi-imâreti’l-kubûr) “İnsanlar köşkler, saraylar yapmakla meşgulken, sen kabrini imar etmekle meşgul ol!”

İnsanlar güzel köşkler, mermer saraylar, bahçeli havuzlu yerler yaptırmak için... Büyük şehirlere gitse insan, lüks semtlerde neler görüyor. Ne paralar harcıyorlar, ne masraflar yapıyorlar... Antalya’nın Lara plajı tarafına gidersen, Kemer tarafına gidersen; Allaaah, ne milyarlar dökülmüş, ne binalar yapılmış!.. Dünyayı imar etmeğe çalışıyor millet...

(İzeştegalen nâsü bi-imâreti’l-kusûr) İnsanlar köşkler, saraylar yapmağa uğraşırken, (fe’ştegil ente biimâretil kubûr) sen kabrini güzel yapmağa çalış, kabrini nurlu yapmağa çalış, kabrini sevapla doldurmağa çalış!..

Bir şair demiş ki:

القبر صندوق العمل .

(El-kabru sandûku’l-amel.) “Kabir, kızların ceyiz sandığı gibidir. Kızlar mendil yapıyor, iş işliyor, nakış yapıyor, peçete yapıyor, yemek takımı yapıyor, masa takımı yapıyor, oya yapıyor... vs. Hepsini oraya dolduruyor.

“—Ne oluyor kızım hayrola?”

“—İşte çeyiz, hazırlık...”

Büyüdüğü zaman kendi evinde kullanacak onları diye sandık dolusu çeyiz yapıyor insan... Kabir nedir?.. Kabir her insanın çeyiz sandığıdır işte... Burda yapıyor yapıyor, kabre gönderiyor, orada rahat etsin diye...

Nasihatten bir hadis okuyayım dedim, bu hadis-i şerifte bunlar çıktı karşımıza... Biraz acı ama, acısı tatlısı Allah'ın emri, Peygamberimiz'in kavli olduğu için ben de okumuş oldum.

Allah-u Teâlâ Hazretleri nasihattan istifade etmeyi, fezyab olmayı, sevgili kulu olmayı nasib eylesin...

Bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

07. 02. 1995 - ISPARTA
(7 Ramazan 1415)

09. NEFSİ YENME AYI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fih... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

a. Allah Cennetine Davet Ediyor

Aziz ve muhterem cemâat-i müslimîn!

Yatsı ezanı okundu, teravih bitti, Rabbimiz kabul eylesin, kıldık. Yâni, cuma gününün içinde yaşamaktayız şu anda... Cuma günü haftanın en hayırlı günüdür; cuma gecesi en hayırlı, en nurlu gecesidir. En nurlu gecedeyiz, en mübarek aydayız. Yeryüzünün en mübarek yerlerinden birisi olan, Allah'ın evlerinden bir mescidde toplanmış bulunuyoruz. Rabbimizin lütuflarına hamd ü senâlar olsun...

Allah CC, bir insana mescide gitmeyi nasib etmişse; ev sahibi olan, evine girmeye müsaade etmiş demektir. Bu bir nimettir, gelemeyenlere Allah cezâlarının affını nasib eylesin... Allah'ın evlerine, mescitlere gelmeyi nasib eylesin, hidayet eylesin... Hepsinin hidayetini dileriz. Kardeşlerimiz namaz kıldırırken ayetleri çok güzel, açık açık okuyorlar. Ağızlarından âb-ı zülâl akar gibi, şırl şırl Kur'an-ı Kerim'i dinliyoruz. Orada buyurdu ki Allah-u Teâlâ Hazretleri, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

(يونس: ٢٥)

(*Va'llâhu yed'û ilâ dâri's-selâm*) Şaşılabak bir şey, sevinilecek bir şey!.. “Selâm yurdu olan cennete Allah sizleri davet ediyor,

çağırıyor.” Cennetine çağırıyor sizleri ve bizleri!.. El-hamdü lillâh... Allah o dâvete icabet edenlerden, cennetine girenlerden eylesin...

(*Ve yehdî men yeşâu ilâ sırâtin müstakîm.*) “Dilediği kullarını sırât-ı müstakîmine sevk eder, hidâyet nasib eder.” (Yunus, 10/25)

O yolu gösterir, o yola adımını sokturur dilediği kulların... Hidâyet Allah’tandır. *Hidâyet*, yani Allah’ın doğru yolunda olabilmek, Allah’ın biz kulları üzerinde en büyük ikramıdır. Çünkü rahmeti yoludur, cenneti yoludur. Allah en büyük ikram olarak hidâyeti vermiştir kullarına... En büyük nimet odur, hidayet üzere olmaktır. Çünkü sonunda, ebedi saadet onunla gelecektir.

Bu güzel nimeti bazı kullarına vermez. Sevmediği kullarına Allah hidayetı nasib etmez. Onun için, sevmediği kul müslüman olamaz! Sevmediği kul ibadet yapamaz! Sevmediği kul hayır yapamaz! Sevmediği kul camiye gelemmez! Sevmediği kul Allahın zikrini ağzına alamaz! Aldırtmaz Allah, nasib etmez. Sevdiği kullara nasib eder. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin hidayetı nasib etmediği insanlar kimlerdir, diye peşine düşüp, takib edip, araştırıp öğrenmek lâzım gelir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri kâfirlere hidâyet etmez. Küfrân-ı nimette bulunan, üzerindeki nimetlerini idrak edemeyen, Allah’ın kendisine verdiği hayırları, ikramları sezemeyen, mün’im-i hakîkiyi göremeyen körlere hidâyet etmez! Hatâsını anlayana hidayet eder de, küfrân-ı nimet edene, Allah’ın nimetlerini anlayamayan, kavrayamayana hidayet etmez! Nimetin Allah’tan geldiğini bilmek lâzım!.. Suyun, havanın, yiyeceğin, içeceğin, sıhhatın, afiyetin, aklın, fikrin, her şeyin Allah’ın bir ikramı olduğunu bilmek lâzım!.. Onu bilemeyen, nimetin kadrini bilemeyen, nimetin Allah’tan geldiğini anlayamayana hidâyetı nasib etmez.

Zâlimlere hidayetı nasib etmez. Başkasına zulmedenlere, kendisine zulmedenlere, Allah’ın ahkâmının gereklerini yapmamak suretiyle günahlara dalan, gûnahta yürüyenlere nasib etmez.

Fasıklara hidayet etmez. Fısk u fücûr üzere olanlara hidayet

Kapı Camii, KONYA

nasib etmez. Biliyorsunuz, Allah'ın teveccüh etmesinin şartı, kişinin hatasını anlayıp, günahına pişmanlık duyup, hatasını bırakıp, ordan dönmesidir. Bu dönme olmadığı zaman o hal üzere ısrarda, hidayet olmaz, teveccüh olmaz, Allah'ın tevbe kabul etmesi, kuluna teveccühü olmaz.

Onun için önce, insaflı, adaletli insan olmamız lâzım!.. Önce gerçekleri gören, hatamız varsa hatamızı idrak eden, anlayabilen insanlar olmamız lâzım!.. Ne güzel okudu müezzin kardeşimiz, on iki rekat kıldıktan sonra:

*Aman ey şâh-ı rasul,
Yok elimden tutacak!
Günahlara batmışım...*

Ne güzel sözler! Ezberlememiz gereken sözler... Tamam, ne kadar günahkâr olsa, hatasını anladı mı, affolma ihtimali vardır. Pişmanlık duydu mu, Allah-u Teâlâ Hazretleri affedebilir. Bütün mesele hatasını anlamaktadır.

Onun için, yanında bulunduğumuz mübarek büyüğümüz Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî KS Hazretleri'nin sözü sanılıyor. Onun sözü değildir; türbesinde, levhada olan İranlı bir şairin sözüdür.²⁵

بازآ بازآ، هر آنچه هستی بازآ!
گر کافر و گبر و بت پرستی بازآ!
این درگه ما درگه نومیدی نیست؛
صد بار اگر توبه شکستی بازآ!

*Bâz â bâz â, her ançi hestî bâz â!
Ger kâfir ü gebr u putperestî bâz â!
În dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nist;
Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â!*

*Ne olursan ol dön, geri gel, geri gel!
Kâfir de olsan, putperest de olan yine gel, geri gel!
Bu dergâh ümitsizlik dergâhı değildir.
Yüz defa tevbeyi bozmuş olsan bile dön, geri gel!*

Bu söz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin, tövbe etmek şartıyla, her günahkârı bağışlayabileceğini, onun için geçmişteki günahla dolu ömründen dolayı ümitsizliğe düşmemesi gerektiğini ifade eden bir sözdür. Yâni, pişman olup da;

“—Ya Rabbi, söz vermiştim ama, gene dayanamamış da günah işlemiştim; acaba beni affeder misin?..” desen, Allah-u Teâlâ Hazretleri affeder mi?.. Affeder. Pişman olup da hatasını anladığı zaman yoluna döneni, aşk ile, sıdk ile hatasına pişman olanı Allah-u Teâlâ Hazretleri affeder.

Demek ki ilk iş, ilk yapılacak şey aziz ve muhterem kardeşlerim,

²⁵ Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr.

Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN, KONYA

insanın haddini bilmesi, hatasını anlaması, boynunu bükmesi, “Ya Rabbi, biliyorum, suçluyum, kusurluyum.” demesi lâzım!.. “Yıllar su gibi akıp gidiyor, rüzgâr gibi esip geçiyor.” diye söylenmiştir.

Bakın, Araplar kameri ayları üçe ayırırlar; evveli, ortası, sonu diye... *Aşr-ı evvel* derler, ilk on gününe... *Aşr-ı evsat* derler, ayın ortasındaki on güne... Sonundaki on güne de, *aşr-ı âhir* derler. Eh, bu güzel, mübarek ayın tam on günü geldi geçti. Ramazan'ın aşr-ı evveli elden kaçtı. Telâfisi mümkün olmayan varlıklardan birisi de zamandır. Geçti mi geriye dönüşü yoktur, telâfisi mümkün değildir. Onun için, mü'mine en büyük nasihat, en büyük ikaz, zamanının kadrini, kıymetini bilmesi, ömrünü boşa geçirmemesi, bir saniyesini bile güzel değerlendirmekten gâfil olmamasıdır. Onun için büyüklerimiz: “*Huş der dem* prensibine yapışmalı, her nefeste suurlu olmalı derviş!” diye bildirmişlerdir.

Ramazan'ın on günü geldi geçti. Süratle geçti, nasıl geçtiği anlaşılmıyor, çarçabuk geçti. Peygamber SAS Efendimiz'in bir sözünü burada okumak istiyorum, Gümüşhaneli Ahmed Ziyaüddin

Efendimiz'in (*Rahmetullâhi aleyh, kaddesallâhu sirrahul aziz*) cem eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehâdis* isimli hadis kitabımızdan... Dokuzuncu sayfasının 10. hadis-i şerifi... Ramazan'la ilgili bir hadisi şerif...

b. Ramazan'ın Özellikleri

Ubade İbn-i Sâmit RA'dan rivayet olunmuş, Taberânî ve İbnü'n-Neccâr rivâyet etmiş.

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:²⁶

أَتَاكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ، شَهْرُ بَرَكَةٍ، فِيهِ خَيْرٌ يَغْشِيكُمْ اللَّهُ، فَيَنْزِلُ
الرَّحْمَةَ، وَيَحُطُّ فِيهِ الْخَطَايَا، وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدُّعَاءَ، يَنْظُرُ اللَّهُ
تَنَافُسَكُمْ، وَيَبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ، فَأَدُّوا اللَّهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا،
فَإِنَّ الشَّقِيَّ، مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (طب). وابن النجار
عن عبادة بن الصامت

RE. 9/10 (*Etâküm şehru ramadân*) “Size Ramazan ayı geldi. (*şehru bereketin*) Bereket ayı...” Bereket, her şeyde bereket var... Ramazan ayı geldiği zaman, “*Eşhedu en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*” dediğimiz gibi şahadet ederiz ki, gözümüzle görüyoruz ki, Ramazan bereket ayıdır. Sofralar bereketleniyor, zamanlar bereketleniyor, her şeyde bir bereket hasıl oluyor. Çünkü bu ayı Allah-u Teâlâ Hazretleri hakikaten, melekleri vasıtasıyla mü'min kullarına hazırlıyor.

²⁶ Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.271, no:2238; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.749, no:23691, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.344, no:4783; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.158, no:255; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.60, no:1490.

Kapi Camii, KONYA

“Cebrâil AS’a emrediyor Allah-u Teâlâ Hazretleri; şeytanın, şeytan ordusunun azılları zincirleniyor.” deniliyor hadisi şerifte... Yani insanları aldatan, saptıran, şaşırtan, kızdıran, birbiriyle vuruşturan, dövüştüren zulüm yaptıran o şer menbai, şeytan aleyhillânenin hareketleri kısıtlanıyor, elleri kolları bağlanıyor, zincirleniyor, bukağılanıyor. Yâni, mümin kullara sataşması ve saptırması imkânları kısıtlanmış oluyor.

Biliyorsunuz, havada şu gazın miktarı arttı, bu gazın miktarı arttı mı, hava kirliliği arttı diyoruz. Alârm veriliyor;

“—Yaşlılar çıkmasın!.. Bilmem şu tedbir alınsın, bilmem bu tedbir alınsın!” deniliyor.

Eh, kötü gazların miktarı filân azalınca veya hiç olmayınca da, “Şurası temiz havalı bir yer!” diyoruz. “Dünyanın oksijeni en bol olan yeriymiş.” diyoruz. Astımlılar hemen oraya gidiyorlar, orada evler pahalalanıyor. Herkes, emekliler, hastalar oraya koşuyorlar.

Tamam, işte bu mânevî ayda, Allah-u Teâlâ Hazretleri bir kerre şerri, şer kaynaklarını bağlattırıyor. Hayır imkânlarını arttırıyor. Onun için, her bakımdan bir bereket var bu ayda... Hem mübareklik var, hem de her şeyde bir müsbet artış var... Şeytanlar bağlanmış oluyor. Gökyüzü bezenmiş oluyor. Cennetin kapıları, göğün kapıları açılmış oluyor.

Biliyorsunuz, göğün kapıları şu anda bizim gözümüzle görebileceğimiz bir şey değil... Çünkü;

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ (الملك: ٥)

(*Ve lekad zeyyenne’s-semâe’d-dünyâ bi-mesâbîha*) [Andolsun ki biz, dünyaya en yakın olan semâyı kandillerle donattık.] (Mülk, 67/5) buyurulmuş Tebâreke Sûresi’nde.

En yakın semâyı yıldızlarla donatmış Mevlâmız. Ondan sonraki semâları değil, biz en yakın semânın öbür taraflarını bile göremiyoruz. Öyle yıldızlar var ki, ışığı bize, beş milyon yılda

geliyormuş. E ışığı gelmemiş, onun arkasında bir yıldız varsa, onu daha görmedik. Veyahut gelmiş olan ışığın yıldızı, beş milyon yıl önce oradan çıktığına göre, belki şu anda yok orada o... Belki patladı. Beş milyon yıl önceki ışığı geliyor çünkü bize... Beş milyon yıl öncesini gösterge olarak görüyoruz biz gökyüzünde... Aslını görmüyoruz, şu zamandaki halini görmüyoruz. Yâni etrafımızda muazzam bir perde var; o perdenin arkası zaman bakımından perdeli, mekan bakımından perdeli, anlamak mümkün değil, göremiyoruz.

Göğün kapıları mühim... Nereden mühim?.. Şuradan mühim olduğunu anlıyoruz ki, Peygamber SAS Efendimiz'e Allah nasib eylemiş, Habîbullah olduğu için bu hiçbir beşere nasib olmayan bir imtiyaz, bir ikram ile, mirac nasib eylemiş Peygamber Efendimiz'e... Kuds-ü Şerif'ten göklere, yedi kat semâyı geçerek "*Kâbe kavseyni ev ednâ*" makamlarına, dergâh-ı bârigâh-ı ilâhiyeye vâsıl olmuş. Mi'rac gecesinde, duymuşsunuzdur, anlatılmıştır, okunmuştur. Orada bakın o hadisi şerifte deniliyor ki:

"Ben Cebrâil AS'la beraber birinci semânın kapısına geldiğim zaman, semânın vazifeli bekçisi melek dedi ki:

(*Men ente?*) "Dur, kimsin sen?"

Kime soruyor?.. Cebrâil AS'a soruyor. Cebrâil AS kim?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin meleklerinin en büyüğü... Semânın bekçisi Cebrâil AS'a soruyor, "Dur, kimsin sen?" diyor.

(*Ene cibrîl*) "Ben Cebrâilim!"

(*Ve men meake*) "Yanındaki kim?"

(*Muhammed*) "O da Muhammed-i Mustafâ... Allah'ın habibi, elçisi..."

(*Hel üzine lehû?*) "Ona buralarda yaşamak, buralardan geçmek izni verildi mi?.. O dünyada yaşıyor; ona izin verildi mi buralardan geçmeye?"

(*Neam*) "Evet, müsaade verildi."

O zaman açıyor kapıyı... Düşünün ki, Cebrâil AS'ın sorgu sualle geçtiği, Peygamber Efendimiz'e izin verilip verilmediğinin sorulduğu göğün kapıları var... Bizim göremediğimiz, göremeyeceğimiz, duyu organlarımızla, gözlerimizle ve sâireyle

yakalamamız mümkün olmayan şeyler...

Şimdi bu Ramazan ayında açılıyor göğün kapıları... Sorgu sual yok, melekler durdurmuyor. Eskiden, Ramazan'ın dışında durdururdu:

“—Dur bakalım, nereye gidiyorsunuz?”

“—Dergâhı ilâhiyeye gidiyoruz.”

“—Nedir yanınızda götürdüğünüz?”

“—E, filanca kul aşağıda namaz kıldı, ibadet etti, hayır hasenat yaptı da onları götürüyoruz.”

“—Git, onları o adamın yüzüne çal, patlat kafasına. O riyâkâr bir insan, Allah-u Teâlâ Hazretleri bana emretti; ben bu kapıdan riyâkâr insanların amellerini öbür tarafa geçirmemekle vazifeliyim. Çıkartma öbür tarafa, git başına vur!” diyor meselâ...

Amel dergâh-ı izzete yükselmiyor, ref olunmuyor, arz olunmuyor; Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi bildiği halde... Yani bir mahrumiyet var, engelleme var, bir ceza var...

Ama Ramazan gelince, göğün kapıları açılıyor. Cennet bezeniyor, cehennemin kapıları kapanıyor. Şeytanlar bağlanıyor. Bunlar hadis-i şeriflerden bildiğimiz mânevî değişiklikler... Ve biz de bunların farkına varmadan, Ramazan ayında güzel bir havaya girerek, ibadet havasına girerek rahatlıyoruz ve doluyor camiler...

Kapı Camisi Ramazan'ın dışında her zaman böyle dolar mı yatsı namazında?.. Ben misafirim bilmiyorum ama, siz düşünün kaç saf olduğunu, şimdi nasıl oldu?.. Bu, Ramazan ayında oruç tutan kardeşlerimizin hepsi, Ramazan'ın dışında ibadete her zaman bu kadar bağlı mıdır?.. Değildir. Her zaman bu kadar namazı kırlarlar mı?.. Kılmazlar. İşte belli... İnsanlar değişiyor, müslümanların sayısı artıyor, cemaatler artıyor. İnsanların huyları değişiyor; kızmıyor, sinirlenmiyor, cömertliği artıyor, iyilik yapma duyguları gelişiyor. Eh işte, besbelli ortada... Göstergeler ortada...

c. Bereketli Bir Ay

(*Şehrü bereketin*) “Mübarek bir ay...” Biliyorsunuz, şehir sözü

hem Arapçada vardır, hem Farsçada vardır. Arapçada *şehir*, ay demek... *Şehrü Ramazan*, Ramazan ayı; *şehrü receb*, receb ayı; *şehrü şaban*, şaban ayı... Arapçada şehir neymiş?.. Ay demekmiş. Cem'i nasıl geliyor?.. *Şühûr* veya *eşhur* geliyor. *Eşhuru hurum* ne demek?.. Haram aylar demek. *Şuhuru selase* ne demek?.. Üç aylar demek... Receb, şaban, Ramazan...

Peki, Farsçada şehir ne mânâyâ gelir?.. Farsçada şehir, belde mânâsına gelir. İnsanların oturduğu meskûn mahal mânâsına gelir. Şehr-i İstanbul, şehr-i Bürûsa, şehr-i Tahran... gibi.

(*Şehrü bereketin*) Yâni mübarek, bereketli, hayırlı bir ay... (*Fîhi hayrun*) “Bunun içinde hayır vardır.” Bu ayın içinde nice nice hayırlar vardır, görüyoruz. Ayrıca, biliyoruz ki, içinde bin aydan daha hayırlı bir gece var... Neresinde?.. Saklamıştır Allah... Allah-u Teâlâ Hazretleri kesin olarak beyan etmemiş. İçinde bin aydan daha hayırlı bir gece olduğunu Kur'an-ı Kerim bildiriyor:

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (القدر: ٣)

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehrin*) “Kadir gecesı bin aydan daha hayırlıdır.” (Kadir, 97/3)

Peygamber Efendimiz'e sormuşlar:

“—Yâ Rasulallah, bu sadece senin ömründe, yani dünya tarihinde bir defa olan bir gece mi, her sene mi?”

“—Her sene!” buyurmuşlar.

Her sene Ramazan'ın içinde, bin aydan hayırlı bir gece var. Neresinde?.. Saklı... Peygamber Efendimiz bir ipucu vermiş. Diyor ki:

“—Ramazan'ın son on gününde arayın!”

Son on gününde saklı, bin aydan hayırlı bir gece var... O bin aydan hayırlı geceye tesadüf eden, o gecede Allah'ın sevdiği ibadeti yapan, 83,3 yıllık ibadet yapmış gibi sevap kazanacak. Bin ay o kadar sene ediyor. Çok kıymetli bir şey... Ne yapacağız?.. İçinde hayır olduğu anlaşıldı, tamam. (*Fîhi hayrun*) Bu ayın içinde hayır var... Anladık ki bir hayırlı gece var... Her gecesinde hayır var, bir

Mescid-i Nebevî'de İ'tikâf, MEDİNE

de bin ay kadar kıymetli kadir gecesi var bu ayın içinde...

“—E, ne yapacağız hocam? Acaba bir bilgin var mı bu hususta, ne yapmamız gerekiyor?”

Evet bir bilgim var: Bu geceyi yakalamak için Peygamber Efendimiz, Ramazan'ın son on gününde camide i'tikâfa girerdi.

İ'tikâf kuvvetli bir sünnettir. Bir beldede kimse i'tikâfa girmezse, o beldenin ahalisinin hepsi sorumlu olur. Çünkü Efendimiz'in kuvvetli sünnetidir.

“—Niçin o mâlûm ve kuvvetli ibadeti yapmadınız?” diye belde ahalisine sorgu sual olur.

Onun için işi müsait olanlar şimdiden kararlaştırsınlar, müftülüklere müracaat etsinler, imamlara müracaat etsinler: “Ben filanca camide i'tikâfa girmek istiyorum. Bilesiniz, mâlûm olsun.” diye... İtikafa girsinler Ramazan'ın son on gününde!..

Peygamber Efendimiz'in evi bizim gibi camiden uzakta değildi.

Camiye bitişikti. Kapısını açtı mı Peygamber Efendimiz, caminin içine adımını atardı. Kapısını açtı mı camiden evine adımını atardı. Bitişikti, odaları Peygamber Efendimiz'in. Evi camiye bitişikti ama, bitişik olduğu halde Ramazan ayının son on gününde camiye gelirdi, gece gündüz camide ibadet ederdi.

Nedendir? Zâten Üç Aylar başladığı zaman arttırıyor ibadetini Efendimiz SAS... Zâten kendisi ibadet ehli, zâten her şeyi güzel, her anı ibadet... Fakat Receb ayı girdi mi, daha da hızlandırıyor. Şa'ban ayı girdi mi, daha da hızlandırıyor. Ramazan ayı girdi mi daha da hızlandırıyor. Ramazan'ın son on günü geldi mi, artık evi de bırakıyor, camiye geliyor. Tabi sahabe-i kirâm da öyle yapmışlar.

Hatta bir keresinde sevimli, tatlı, gülünecek bir şey olmuş. Peygamber Efendimiz mescide girmiş, bir de bakmış ki, çadır dolu içerisi... Kimin çadırları bunlar?.. Peygamber Efendimiz'in hanımlarının çadırları... Onlar da validelerimiz ya bizim... Hepsi bizim annelerimizdir. Peygamber Efendimiz'in hanımları bizim neyimizdir?.. Annelerimizdir. Nereden belli?.. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

وَأَزْوَاجَهُ أُمَّهَاتُهُمْ (الأحزاب: ٦)

(*Ve ezvâcühû ümmehâtühüm*) “Rasûlullah'ın zevceleri onların anneleridir.” (Ahzab, 33/6)

Hazret-i Aişe annemiz, Hazret-i Hatice annemiz... Böyle, hepsi annemiz bizim...

Çadırları kurmuşlar, gelmişler mescide... Efendimiz, “Bunlar da, hayır mı yaptıklarını sanıyorlar?..” demiş. O sene girmemiş; çünkü kadınlar orada, erkekler burada... Olmayacak demek ki girmemiş, onlara da çıkın, dememiş. Başlamışlar, başladıklarını bitirsinler diye... O sene kadınlar camide ibadet etmişler, Efendimiz de Ramazan geçtikten sonra yapmış i'tikâfını...

Şimdi kadının i'tikâfı nerde olur?.. Kadının i'tikâfı evinde olur. Evinin en uygun köşesinde, kadın i'tikâfa girer, i'tikâfını orda

yapar. Erkek nerede yapar?.. Camide yapar. Neden?.. E, kadın biraz daha hassastır, korunması gerekir. Abdest alacak, yatacak, kalkacak vs. Camide olmaz, evinde olur. Erkek camide i'tikâf eder. Peygamber Efendimiz i'tikâf etmiştir, Ashab-ı kiram da i'tikâf eylemişlerdir. Siz de i'tikâf eyleyin! Ramazan'ın son on gününde o şerefi, o sevgiyi, o ibadeti, siz de tatmış olun.

Bizim ihvanımızdan hanımefendinin birisi, zamanı müsaitmiş, bize haber göndermişti: "İ'tikâfa girebilir miyim evimde?" diye... İ'tikâfa girmiş, Allah razı olsun... İ'tikâfını yapmış evinde, ondan sonra da bizim hoca kardeşimize demiş ki: "Ben bu işi çok sevdim, çok da istifade ettim bu i'tikaftaki ibadetlerden..." Tabî Allah-u Teâlâ Hazretleri ile, alemlerin Rabbiyle insan baş başa oluyor. İ'tikâfta Allah-u Teâlâ Hazretleri'yle baş başa oluyor. Çünkü Allah buyuruyor ki hadisi kudsîde:²⁷

أَنَا جَلِيسٌ مِّنْ ذَكَرْنِي .

(*Ene celisü men zekerenî*) "Ben beni zikredenin hem meclisi, yoldaşı, arkadaşı olurum, yanında olurum." buyuruyor.

Onun için çok güzel bir şey... İnsan Kur'an okuyup, zikredip, ibadet edip, namaz kılıp, kaza namazları kılıp zamanını yoğun bir şekilde tamamen ibadete vermiş oluyor. Büyük sevaplar kazanıyor.

Bunu böylece şu sırada, tam zamanında hatırlattık. Neden?.. İşte aşr-ı evveli geçti, on günü geçti, aşr-ı evsatındayız. Aşr-ı ahîrinde de, en son aşrında da i'tikâf olacak. Durumu müsait olanlar bu güzel ibadeti tatsınlar. İlmihal kitaplarına baksınlar; i'tikâf nasıl oluyormuş, adabı erkanı, sünneti, şekli... O i'tikâfı bu sene bir yapın bakalım da, tadını görün!

Şair diyor ki, bir ilahide:

*Şekerlerde bulamadım,
Zikrullahın tadını!..*

²⁷ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I s.451, no:680; Ka'bül-Ahbar'dan.

Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN, KONYA

Basit söylemiş ama, güzel söylemiş. Bir de bu tarafın tadını görün bakalım. Çünkü;

“—Erbab-ı tasavvufun mânevî zevklerinin ne kadar tatlı olduğunu eğer hükümdarlar, ordu komutanları, padişahlar, cihangirler bilselerdi; ordularını sevk ederlerdi, bu zevkleri bizim elimizden almak için...” diyor bir büyük zatı muhterem...

Şehir almaya, ülke fethetmeye, ganimet almaya gidiyorlar ya; “Bilselerdi ne kadar kıymetli olduğunu, bunları almak için bizim üstümüze gelirlerdi.” demiş, bir mübarek zat...

Tabii çok tatlı bir şey... Allah-u Teâlâ Hazretleri o ibadetin zevkini, tadını, lezzetini, heyecanını, güzelliğini, sizlere de duyursun... Tatmayan bilmezmiş. Bilmeyince de sözle, tarifle olmuyor. En iyisi, tatmaktır.

شهر رمضان، شهر بركة،

(*Şehru ramadan, şehru bereketin*) “Ramazan ayı bereket ayıdır.” Her bakımdan... Sevap bakımından bereket artıyor. Yaptığınız ibadetlerin de mükâfâtı Ramazan’da artıyor. Ramazan’ın dışında yaptığınız aynı cins bir ibadeti Ramazan’ın içinde yapınca, sevabı artıyor. Ne kadar artıyor?.. Yetmiş kat artıyor.

d. Ramazan’da Zekât Verilmesi

Onun için, böyle sevaplı işleri takip eden bazı açkgöz, bilgili müslümanlar vardır. Zekâtlarını senenin her zamanında vermek mümkün; ama ne zaman verirler?.. Ramazan’da verirler. Neden?.. Ramazan’da zekâtı aynı zamanda yetmiş kat daha artıyor da ondan... Yani oradan da bir kârı var...

Zaten verecek... Malının kırkta birini hesapladı, şu kadar milyon tuttu, bunu verecek. Bu fakirin hakkı, kendisinin değil... Kendi malının içine karışmış. Allah emretmiş, kırkta birini ver diye... Para olursa bu kadar, deve olursa şu kadar, sığır olursa bu kadar, altın olursa şu kadar gram... vs. Hepsini bilecek, ilmihal kitaplarında teferruatları var; onu veriyor. Bir sevab alacak, zaten kendisinin değil, fakirin hakkı...

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ . لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ
(المعارج: ٢٤-٢٥)

(*Ve’llezîne fî emvâlihîm hakkun ma’lûm. Li’s-sâili ve’l-mahrûm*) “Onların mallarında, belli bir hak vardır; isteyenlere ve mahrum kalanlara vermek için.” (Meâric, 70/24-25)

“—Kendi malı üzerinde fakirin hakkı var!” diye biliyor müslüman... Bakın İslâm dini ne kadar güzel!.. “Benim malımın içine fakirin malı karışmış.” diye düşünüyor müslüman... Kendisi çalıştı tarlada, kendisi ekti, kendisi biçti, kendisi zahmetini çekti, mahsulü kendisi aldı... Allah Allah!.. Allah-u Teâlâ Hazretleri diyor ki:

“—Senin mahsulünde, kazancında, fakirin hakkı var!”

O da seve seve ayırıp veriyor. Ziraat mahsullerinden ne kadardır zekât?.. Onda birdir. Ona da öşür derler onun için... *Aşere*, on demek; *öşür* de, onda bir demek... Ziraatin de öşrü vardır, o da zekâttır. O da ziraat mahsulünün zekâtıdır. Tarlanın sulanmasıyla, kendiliğinden tabii olarak bitirmesi arasında onda bir, yirmide bir değişir miktar... Para olursa kırkta birdir, yani yüzde iki buçuk eder vs. Bunların bir hesabı var. Beş tane devesi varsa, bir tanesidir. Ondan sonra, şu kadar olursa böyle, bu kadar olursa böyle, diye bir listesi vardır. O listeye göre gider bu iş...

“Fakirin hakkı, borçlunun hakkı, yolda kalanın hakkı... vs. zekâtın mesarifi” denilen, zekâta müstehak olan kimlerdir diye bildirilen bir liste vardır. O listeye göre onları verecek amma, Ramazan’da verince bu sefer zekâtın sevabı da yetmiş kat fazla oluyor. Ramazan’da bir sadaka verince, Ramazan’ın dışında vermiş olduğu sadakadan, yetmiş kat fazla oluyor. E, şimdi bu ay bereketli değil mi?.. Ramazan’da yüz defa tesbih çekse yetmiş kat fazla sevap oluyor; Ramazanın dışında çekse, bir tane olacak meselâ... O bakımdan bereketli bir ay olduğu görülüyor. İbadette de bereket var, sofrada da bereket var. Sevapta da bereket var, zamanda da bereket var...

İçinde de çok bereketli, hayırlı bir gece saklı... Saklamış Allah... Niye saklamış?.. Kullar biraz arasın diye... Bir de şu var muhterem kardeşlerim:

“—Ben Kadir gecesine garantili rastladım, elde ettim, yakaladım; tamam... Unu eledim, eleği duvara astım, işi bitirdim.” gibi düşünmesinler, gevşemesinler diye saklıyor.

Şimdi, Hasan-ı Basri Hazretleri, bir berat gecesinde evinden çıkmış ama, bayağı hasta gibi sapsarı, mum gibi sarı çıkmış. Böyle beti benzi atmış, çok müteessir bir vaziyette çıkmış yani... Demişler ki:

“—Yâ mübarek, ne oldu?.. Ne var yani, hasta mısın, karnında sancı mı var, ne oluyor?.. Başın mı ağrıyor, nedir, kustun mu?..” filan... Neyse yâni...

Demiş ki:

“—Berat gecesidir bu gece!.. Amellerin, bir seneki mukadderâtın meleklerle tevdi edildiği gece... Günahlarımı biliyorum, işledim. Küçükken işledim, delikanlıyken işledim, gece işledim, gündüz işledim; günahları işlediğimi biliyorum. Evet tevbe ettim, affımı diledim ama, affedilip edilmediğime dair bir işaret bilmiyorum ki, affolundum mu, affolunmadım mı?.. Günahlarım kesin o halde, işlediğim kesin, affolunup olunmadığı şüpheli, belli değil... Olabilir ki, affolunmamıştır.”

Çünkü Allah bazen affetmez, sebepleri var... Onları da bilmek lâzım! İşte müslümanlık bu... İnsan ne yaparsa Allah hidayet nasib eder, ne yaparsa hidayet vermez; bunu bilmezse olur mu, hayatın en önemli meselesi!.. Ne yaparsam Allah benim günahlarımı affeder; ne yaparsam, çırpınsam da affetmez?.. Bunları bilmek lâzım... Bunları bilmedikten sonra havaya geziyor insan... Yani kendisine asıl lazım olan bilgileri öğrenmeden geziyor demektir. Öğrenmek lâzım bunları!..

Günahlarımı biliyorum, kesin... Affedildiği belli değil, korkuyorum. Evet ibadetler işlemişim ama, kabul edildiğini bilmiyorum. Ya namazlarımın hiçbiri kabul olmadıysa, ben gelmişim şimdi şu yaşa; ne olacak benim halim?.. Ayıkla pirincin taşını... Yetmiş yaşındaki bir insana rüyada bir işaret olsa, “Hiç bir namazını kabul etmedim senin!” deniliverirse, Allah saklasın ne olur hali?.. Hadi bakalım, buyur, yetmiş yıllık ibadet havaya gitti. Ne olur?.. Perişan olur insan...

İşte, “Günahlarımı biliyorum, silinip silinmediği belli değil... İbadetler işlemişim ama kabul olunup olunmadığı belli değil... E benim durumumdan kötü kimin durumu var?” demiş, mübarek sapsarı kesilmiş. Halbuki tabiinin en mübareklerinden biri... Evliyâ ama, onlar mütevazî tabii... Onlar Allah’ın zeki kulları, böyle kendilerini cennetlik yapabilmek için, cehennemden kurtulmak için çok çalışmışlar; bizim gibi gevşek durmamışlar. Bak on gün geçti şu mübarek aydan, şu on günü nasıl geçirdiğinize bir bakın! Bakalım güzel geçirdiniz mi?..

e. Bu Ayda Allah'ın Rahmeti Yağar

Şimdi bu hadis-i şerifi okuyacağım, en son cümlesinden benim tüylerim diken diken oluyor. Mübarek aydır, tamam; içinde hayır vardır:

يَغْشِيَكُمُ اللَّهُ ، فَيَنْزِلُ الرَّحْمَةَ ، وَيَحِطُ فِيهِ الْخَطَايَا ، وَيَسْتَجِيبُ
فِيهِ الدَّعَاءَ ،

(*Yuğaşşikümü'llâh*) “Allah sizi hayırla kaplar. İçinde bir hayır vardır, o hayrı sizin üzerinize yayar. Sizi hayırla örter Allah... Yeryüzü, müslümanların üstü hayırla, kaplanır. Sonra, (*feyenzilu'r-rahmeti*) rahmet iner. Bu ayda gökyüzünden Allah'ın rahmeti yağar. Hanelere, gönüllere, evlere, ülkelere, beldelere, camilere yağar rahmet...”

(*Ve yahuttu fihi'l-hatâyâ*) “Allah bu ayda, günahları affeder.” Her akşam iftar vakti affediyor. Her sahur vakti affediyor. Her yalvarana mağfiret ediyor. Yani çok insanlar mağfirete eriyor, çok insanlar affoluyor bu ayda... Allah bizleri de mağfurîn zümresine dahil eylesin, ilhak eylesin...

(*Ve yestecîbu fihi'd-duâ*) “Allah bu ayda duaları da kabul eder.” Bilmiyorum, ne istiyorsunuz Allah'tan?.. Yani, el açıyoruz, bir şeyler isteniyor. Duaları da bilmek lâzım!.. İnsanın neyi isteyeceğini bilmesi lâzım.

Şimdi biz hacca gideriz grup halinde... O zaman paçası tutuşuyor, hacı olacak kardeşin...

—Hocam, Kâbe'yle ilk karşılaştığı zaman insanın yaptığı dua kabul olurmuş, ne dua edeyim?..

Ha, bak nasıl hizaya geldin şimdi... Daha evvelce aklın neredeydi?.. Niye bugünleri de düşünmüyorsun; en çok hangi duayı edeyim diye, en güzel duayı araştırmıyorsun?.. Niye bu gibi şeylerin peşinde değiliz?.. Gazete peşindeyiz, spor peşindeyiz, şunun

peşindeyiz, bunun peşindeyiz. Fenerbahçe Galatasaray'ı üç sıfır yendi, golleri falanca attı, filanca attı, filanca attı. Ligde filanca küme düştü bilmem ne... Bir sayfasına kızıyordum ben gazetelerin, inadına şimdi gazetelerde spor sayfası dört beş sayfaya çıktı. Yâhu, bu memleketin spordan başka meselesi yok mu, müslümanın hayati başka meselesi yok mu?.. Hayat-memat meselesi, cennet-cehennem meselesi, affolmak-olmamak meselesi... Nice meselesi var müslümanın... Ne oluyoruz?.. Boş şeylerle oyalanıyoruz.

Onun için Şeyh Sa'dî'nin güzel bir sözü var. Şair adam, güzel söylemiş:

عمر گران بها در این صرف شد تا

چه خورم صیف و چه پوشم شتا

*Ömrü giran bahâ der in sarf şod tâ,
Çe horem sayf u çe pûşem şitâ?*

Pişmanlıkla söylüyor. Belki kendisi öyle değil ama, bize ibret olsun diye söylüyor. “Şu aziz ömür geçiverdi boş yere... Ne diye?.. Yazın ne yiyeyim, kışın ne giyeyim diye geldi geçti.” diyor. Yazın insanların giyinme derdi yoktur, hava sıcaktır, bu sefer ne yiyeceğim diye dolaşır. Kışın da soğuklar bastırdı mı, böyle sıfırın altına düştü mü, ayaz oldu mu, ne giyeceğim der bu sefer... Giyinmek ister, yakmak ister, evi ısıtmak ister, odun ister... vs. Onun için dağlardaki ağaçları kesmişiz, kesmişiz, çırcıplak dağları bırakmışız. Utanıyorum ben; dağlara bakmaya utanıyorum, çıplak dağlara... Ankara'dan Konya'ya gelirken, çıplak dağlara baktıkça yüreğim parçalanıyor. Neden?.. Bu dağlarda böyle böyle ağaç kökleri bulunuyor.

Şimdi bizim Borlu, Niğdeli tanıdık mühendis bir kardeşimiz vardı. Karayolları genel müdürlüğü filân yaptı. Hasan Dağını bilirsiniz, geçmişsinizdir, şöyle yalçın bir dağ; ağaç yok... Ovada ağaç yok, tek tük belki var... O dağda böyle kocaman ağaç kökleri varmış. Ne olmuş bunlar?.. Odun olmuş, yakılmış gitmiş. Be adam

yaktığının yerine yenisini diksene!.. Yakmışsın yaktığının yerine yenisini diksene!..

Bir hikâye anlatayım, dikmekten aklıma geldi: Padişahın birisi vezirini almış, tebdil-i kıyafet eylemiş, köylü kılığına girmiş, şalvar giymiş filan böyle. Basit bir halk adamı gibi... Veziri de öyle... Ama birkaç adamı da var, uzaktan kolluyorlar kendisini ama, hiç belli etmiyorlar. Yolda giderken bakmışlar kambur, ihtiyar aksakallı bir adamcağız kazıyor yeri... Yanında da bir fidan var, onu dikmeye çalışıyor. Padişahın muzipliği tutmuş, demiş ki:

“—*Selâmün aleyküm* amca!”

“—*Ve aleyküm selâm* evlât...” demiş, şöyle bir doğrulmuş.

Demiş:

“—Amca yâ, bunu ne diye dikiyorsun? Senin ömrün yetecek mi, bunun meyvasını yemeye; ne dikiyorsun?” demiş.

Padişah ya, biraz da korkmuyor, pervasız... Böyle bir laf söyleyince, ihtiyar adam şöyle bakmış:

“—Evlât!” demiş. “Bizden öncekiler diktiler, biz yedik, biz de dikelim de bizden sonrakiler yesin!” demiş.

Padişahın çok hoşuna gitmiş cevap... Vezire demiş ki:

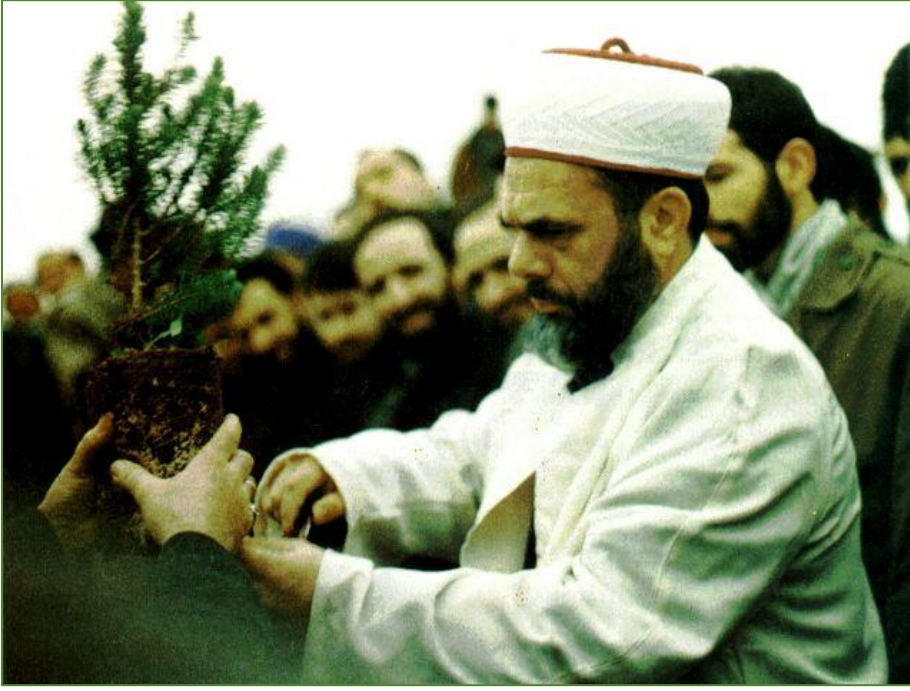
“—Şuna bir kese ver!”

Çıkartmışlar. İçinde artık ne kadar oluyorsa, dinar, dirhem, altın para neyse... Kese kırmızı mumlu... Sayılmış, mumlanmış, paralar var vezirin yanında... Padişahın emri üzerine, bir kese çıkartmış padişaha...

“—Al amca buyur bu keseyi!.. Cevap güzel oldu.” demiş padişah...

İhtiyar adam bir keseye bakmış; ooh, zengin oldu bir anda... Kese elinde, altın dolu... Şöyle bir gülmüş, anlamış karşısındakinin mühim bir insan olduğunu ama, padişah olduğunu bilmiyor. Demiş ki:

“—Bak evlat! Sen ağaç dikiyorsun ama, meyvasını yiyemezsin dedin ama, bak ben ağacın meyvasını aldım.” demiş. Yâni o sözüyle, ağaç diktiği için bir kese kazandı ya; “İşte bak, demiş, ağacın meyvası elimde, bak avucumda, aldım.” demiş.

Padişahın o da hoşuna gitmiş. Vezire bir işaret daha... Bir kese daha... Bir o elinde kese, bu bir elinde kese... İhtiyar memnun. Padişaha dönmüş, demiş ki:

“—Bak efendi! Sen bana meyvasını yiyemeyeceksin dedin ama, benim ağaç bir anda iki meyva birden verdi, iki mahsul verdi.” demiş. Hani bir tarla bazen iki defa ekiliyor, bir pancar mahsulü oluyor, bir de bilmem ne... “İşte bak, demiş, benim ağacım bir senede iki mahsul verdi.” demiş.

O da hoşuna gitmiş padişahın... Vezire demiş ki:

“—Bir tane daha kese ver, kaçalım bu adamın yanından! Bizim hazineyi tüketecek bu.” demiş.

Bir tane daha vermişler, gitmişler yanından...

İşin şakası bu... Ama işin doğrusu ne: Bir ağaç kestiysek, üç tane ağaç dikmeliyiz. Ben şimdi bizim arkadaşlara diyorum ki:

“—Satin alın o çıplak dağları!.. Allah size otomobil vermiş mi?..

Vermiş. Cumartesi pazarları binin o otomobile, gidin oralara!..”

“—Hocam su yok!..”

“—Su yoksa, koca plastik bidonları koyun arabanın arkasına, ağzını iyi kapatın! Gidin, ağacı dikin, sulayın, o çıplak dağları yeşertin bakalım!..”

“—Neden?..”

“—Çünkü, ağaç da sadaka-i câriye... Ağaç da insana sevab kazandırıyor.”

Bir ağacın altında bir insan gölgelense, ağacı dikene sevab yazılıyor. Bir kuş gelse dalına konsa, dikene sevab yazılıyor. Farzedelim dut ağacı olsa, dudunu kuş gagalasa sevab yazılıyor. Çocuk yese, ağacı diken sevab kazanıyor. Odunundan istifade edilse, sevab oluyor. Yâni sadaka-i cariye diyoruz buna...

Sadaka-i câriye ne demek?.. Câriye burada köle kadın manasına değil, haremdeki câriye manasına değil; cereyan eden demek, devam eden demek... *Sadaka-i câriye* demek; sevabı akıp giden, devam eden, devamlı sevap üreten sadaka demek yâni... Onun için bu gibi şeyleri yapmak lâzım!..

f. Allah Kimleri Sever

Evet, dönelim hadisi şerife: Allah bu ayda günahları affediyormuş ve duaları kabul ediyormuş. Bu sözleri nereden açtık?.. Boş şeylerle uğraşıyoruz. Futbolla, ıvırla-zıvırla ömrümüzü geçiriyoruz. Bize lâzım olan şeyleri düşünmüyoruz. Ne dua edeceğimizi bilelim; bize dünyada ahirette ne fayda verecek, onu bilelim de onu öğrenelim. Bilmiyorsak, bu gibi meselelere zihnimizi takıp bunların peşine gidelim, bunları öğrenmeye çalışalım!.. Bunları öğrendik mi, asıl fayda oradan gelecek.

“—Hocam, ne yaparsam ben cennete giderim?”

Var mı bilmiyorum, hoca kardeşleri toplayalım, soralım!.. “Ben cennete gitmek istiyorum, cennete gitmem için neler yapmam lazım?” diye kimse sormuyor.

“—Cehenemden kurtulmak için ne yapmam lâzım?.. Allah kimleri sever?..” diye soralım!..

Kur'an-ı Kerim'de:

وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (آل عمران: ١٤٨)

(*Va'llàhu yuhibbu'l-muhsinîn*) "Allah muhsin kulları sever." (Âl-i İmran, 3/148) diyor;

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ (التوبة: ٤)

(*İnna'llàhe yuhibbu'l-müttakîn*) "Allah muttakileri sever." (Tevbe, 9/4) diyor.

Allah sabredenleri sever, sadaka verenleri sever, temizleri sever... Kimmiş bakalım şöyle bir liste yap, Allah kimleri seviyorsa öyle bir insan olmaya çalış!.. Mühim olan iş bu değil mi, Allahın sevgisini kazanmak değil mi?.. Yaşlar geçiyor, ömürler bitiyor, millet bunu öğrenmeden göçüp gidiyor. Halbuki asıl mühim iş budur.

Duanın da hangisi makbuldür, hangisini etmek lâzım, nasıl etmek lâzım, bunları bilmek lâzım!.. Öğrenmek lâzım, takip etmek lâzım, sormak lâzım, merak etmek lâzım!..

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:²⁸

حَسَنُ السَّئَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ (الأزدي في الضعفاء ،

وابن السني عن ابن عمر)

²⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.25, no:6744; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.254, no:6568; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.55, no:33; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.453, no:936; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.141, no:2716; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.395, no:727; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.360; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.220; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, c.VI, s.11, no:35; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.238, no:29262; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.359, no:1142; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.122, no:11589.

Mahmut Paşa Camii, İSTANBUL

(*Hüsnü's-süâli nısfü'l-ilmî*) “Güzel soru sormak ilmin yarısıdır.”

Güzel soru sormak alimlik alâmetidir, ilmin bir şartıdır.” İnsan zihnine güzel meseleler takılmalı, o soruları insan içinde tutmalı, araştırmalı, cevabını bulmalı. Hiç merak etmiyorlar.

İstanbul’da bir camiye gittik, namaz kıldık. Çok güzel bir cami... Çok mükemmel yapılmış, galiba Mimar Sinan’a yaptırmış paşa... Ne camisi?.. *Zal Mahmud Paşa* camisi... Hoca yatsı namazını kıldırıldı. Dedim ki:

“—Hocam, bu zal ne demekmiş acaba, biliyor musunuz? Zal Mahmud Paşa nedir?” diye sordum.

Hoca dedi ki bana:

“—Hocam bu camiye yaptıran adam, öyle zâlimmiş ki, çok zâlimmiş. Onun için zalimin zal’inden Zal Mahmud Paşa demişler.” dedi.

Dedim ki:

“—Yâ zâlim olsa, cami yaptırmaz adam. Dindar ki, bu kadar güzel cami yaptırmış.”

Gittim, araştırdım meseleyi... Ansiklopedileri karıştırdım,

buldum; hiç de öyle değil... *Zal*, ihtiyar demekmiş, köhne demekmiş, çok yaşlı demekmiş. Demek ki, bu Mahmud Paşa çok yaşlı bir kimseydi mübarek, ak sakallı... Başka bir Mahmud Paşa'dan ayrılışın diye *Zal* Mahmud Paşa demişler; yaşlı Mahmud Paşa demek... O da bir güzel cami yaptırmış. Allah mekânın cennet etsin, Allah razı olsun... Şu camiyi yaptırandan da razı olsun... Bizlere de Allah cami yapmak, yaptırmak nasib eylesin... Rahmetine hepimizi erdirdin...

Hocaya haber gönderdim:

“Söyleyin, o hocaya, içinde vazife gördüğü camiyi yaptıran insandan böyle bahsetmesin! *Zal* Mahmud Paşa, zalim Mahmud Paşa değil; ihtiyar, mübarek Mahmud Paşa demek...” dedim.

Yâni, merak etmiyoruz muhterem kardeşlerim! Camide imam, camiyi bilmiyor, caminin geçmişini bilmiyor. İnsan biraz merak etmeli! İlmin şartı meraktır. Merak lâzım, araştırmak lâzım, öğrenmek lâzım!.. İnsan meraklı olursa, çok öğrenir; meraksız olursa, hiçbir şey öğrenmez. Meraksız, uyuşuk; bir şey öğrenmez.

Onun için hangi dua güzeldir, öğrenin! Meselâ, şöyle bir soru aklınıza gelmez mi:

“—Rasûlullah SAS Efendimiz, acaba nasıl güzel dua etmiş, ne dualar etmiş?”

Merak edilecek bir şey değil mi bu?..

“—Acaba Kur'an-ı Kerim'in ayetleri içinde dualar var mı, hangileri?.. Bunlar bir kitapta toplanmış mı hocam?..”

Güzel bir soru değil mi?..

“—Kur'an-ı Kerim'in içindeki duaları ben de öğreneyim, yapayım... Peygamber Efendimizin yaptığı duaları öğreneyim, ben de yapayım...” demeniz lâzım! Bizim de böyle eserleri yazmamız lâzım!.. “Kur'an-ı Kerim'deki dualar... Hadis-i şeriflerdeki Peygamber Efendimiz'in duaları...” filân diye, bizim de cemaate vermemiz lâzım!..

Şimdi bizim fabrikatör bir tanıdığımız var... Dertleşiyoruz burada şimdi, mübarek cuma akşamında... Tabii konuşmak da sevaptır, dinlemek de sevaptır, camide durmak da sevaptır. Camide

durduğu müddetçe insan namazda sayılır. Şu anda her biriniz vaazın başladığı zaman namaza dursaydınız, kaç rekât namaz kılmış olurdunuz; o kadar namaz kılmış gibi sevaptasınız. Namazda belki hata ederdiniz, burada kılmadan, dinlemek suretiyle namaz kılmış gibi olduğunuz için, hatasız namaz kılmış gibi oldunuz; daha iyi... Sevap... İlimden bir bahsi öğrenmek, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır.

.....

Ana dil lâzım değil mi?.. Arapça öğrenmemişiz, mânâyı bilmiyoruz, ayetten bir şey anlamıyoruz. Nikâh kıyılacağı zaman, cenaze ile ilgili ayet okunuyor. Evlilik bahis konusu olan törende, boşanma ile ilgili ayet okunuyor. Neden?.. Ayetin mânâsını bilmiyor okuyan... Yâni yerine, makamına, mekânına uygun söylemiyor.

Onun için, bu ayda dualar kabul olurmuş. Ben size soruları sorayım, içinize meraklar girsin, kıvranmaya başlayın, araştırmayı kendiniz yapın!.. Bu ayda Allah duaları kabul edermiş; hangi duayı yapayım?.. Düşünseniz, kendiniz de bulursunuz. Çünkü duanın basmakalıp olanı değil de, içten olanı makbuldür.

Elini açmış mihraba bakıyor, elini açmış tavana bakıyor, elini açmış nakışlara bakıyor... *Lâhiyen* derler buna; yâni böyle gâfilken, kalbi başka şeyle meşgulken yapılan duayı Allah-u Teâlâ sevmez. İçten yapılan duayı sever, can ü gönülden yapılan duayı sever. Onun için candan dua yapacağız.

Sonra, Allah'tan ne isteyeceğimizi bileceğiz. Sonra, duanın makbul zamanları vardır. Hangi zamanlarda dua edelim de tam böyle dua kabul olsun?.. Demir tam tavına geldiği zaman dövülürmüş, duayı da ne zaman yapalım; bu önemli!..

Sonra, "Bir insan anne babasına dua etmeli!" diyor Peygamber Efendimiz... Kimlere dua edeceğiz?.. "Arkadaşına, mü'min kardeşine gıyabında dua ettiği zaman, duası sür'atle kabul olur." deniliyor. Demek ki, dua konusunda öğreneceğimiz çok şey var... O halde bunlara merak edelim, bunları hocalara soralım, bunların cevaplarını bulalım!.. Şu Ramazan'da bu soruların cevaplarını

çözelim, öğrenelim!..

يَنْظُرُ اللَّهُ تَنَافُسَكُمْ ، وَيُيَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ ،

(*Yenzuru'llâhi tenâfüsekim*) “Bu ayda Allah-u Teâlâ Hazretleri sizin ibadet konusundaki yarışmanıza bakar.” Birbirinizle yarışırcasına camilere gidiyorsunuz, mukabeleleri dinliyorsunuz... Hayır ediyorsunuz, iftar veriyorsunuz.... vs. Hah, Allah-u Teâlâ Hazretleri bu gayretlerinize bakar. Allah'ın bir bakması yeter insana... (*Ve lâ yenzuru ileyhim*) “Allah bakmaz!” denilen kimse mahvoldu. Allah, bakmayacağı kimseye iltifat etmiyor demektir. Allah bir kimseye nazar etti mi, Allah'ın nazarı bir insana değdi mi, ihyâ olur o insan...

Allah bakarmış mü'minlerin gayretine, birbirleriyle yarışır-casına ibadetlere düşkünlüğüne... (*Ve yübâhî bi-küm melâiketehû*) “Ey müslümanlar, Allah sizinle meleklerine mübâhat eyler: ‘Bakın benim kullarıma nasıl ibadet ediyorlar, nasıl gayretliler!.. Nasıl aşk ile şevk ile oruç tutuyorlar, Kur'an okuyorlar, namazlar kıhyorlar; 20 rekât, 33 rekât... Nasıl hayır hasenât yapıyorlar!.. Evlerini açmışlar, fakirlere zenginlere ziyafetler çekiyorlar... Sadakalar dağıtıyorlar, kumanyalar yapıp ev ev fakir aileleri buluyorlar, sevindiriyorlar.’ diye meleklerine öğünür.”

فَادُّوا اللَّهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا ،

(*Feeddu'llâhe min enfüsiküm hayran*) “O halde bu ayda, siz kendi tarafınızdan Allah'a karşı hayır ve kulluk görevlerinizi ödeyin, edâ edin!.. Çalışın, hayırlara koşturun, bu ayda hayırlara gayret edin!” diye Peygamber Efendimiz sizlere bizlere tavsiye ediyor.

g. Şakî Kimdir?

Şimdi o en mühim cümleye geldik, müthiş cümleye geldik:

فَإِنَّ الشَّقِيَّ، مَنْ حَرَّمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

(*Feinne's-şakıyye*) “*Şakî*; eşkıyâ, yâni Allah'ın rahmetinden mahrum, cehennemlik insan... Cehennem yolcusu... Tevbe etmezse cehenneme girecek olan insan... Kimdir?.. (*men hurime fîhî rahmetallâhi azze ve celle*) Allah'ın rahmetinden bu ayda mahrum olan kimsedir.” Vah, yazıklar olsun, çok bedbahttır demek... “Bu ayda Allah'ın rahmetinden mahrum düşen, Allah'ın rahmetine eremeyen, Allah'ın rahmetini yakalayamayan, Allah'ın rahmetine mazhar olamayan kimse; işte asıl bedbaht odur.” diyor Peygamber SAS Efendimiz...

Şimdi muhterem kardeşlerim, tabii kuru laf önemli değil!.. Sözden bir ibret almalı insan ve ona göre yapması gereken şeyi yapmalı!.. Şimdi bu ayın üçte biri geldi geçti. Bizde bir değişme var mı, yoklayın kendinizi!.. Biraz şöyle bir iyi müslüman haline geldiğinize dair işaretler, emâreler belirdi mi?.. Ahlâkınızda, ibadetinizde, zihniyetinizde, gönlünüzde, aklınızda bunu bir yoklayın! Üçte biri gitti, ötekisi de yel gibi gelip geçiverir. Hocaları biliyorsunuz, hutbelerinde meşhur cümleleri vardır. “Receb derken, şa’ban derken geldi geçti Ramazan... Geldi mübarek bayram...” derler. Bayram geliverir, bu mevsim bitiverir.

Onun için, “Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin râzı olacağı amelleri, hayırları işleme konusunda yapmanız gereken kulluk vazifelerini güzel yaparak, siz de vazifelerini edâ edin!” diyor Peygamber Efendimiz... Gaflet üzre olmayın!..

Aziz ve muhterem kardeşlerim!.. Her ibadetin, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin her emrinin, İslâm’ın her emrinin hikmeti vardır. Yâni yerli yerindedir, bir sebebi vardır, bir faydası vardır insanlara... Orucun çok faydaları vardır. Bedene faydası vardır, mideye faydası vardır, ruha faydası vardır, akla faydası vardır... Sevab bakımından faydası vardır. Ramazan ayının muazzam

Kapı Camii, KONYA

faidaları vardır.

Ramazan ayı, iyi bilin ki, kesin olarak bilin ki, sizin iyi bir kul olabilmeniz için Allah'ın bir aylık kursudur. İyi bir kul olabilmeniz için kursa alınıyorsunuz, bir aylık bir kurs görüyorsunuz. Hani, muhtelif mesleklerde meslek kursları vardır. Kursu bitirenlere, başarılı olanlara belge verilir; sen bu kursu başarılı olarak bitirdin diye... Maaşı artar, makamı değişir, bir yere vazifeli gönderilir... filân. Bilin ki şu Ramazan ayı, iyi bir müslüman olmak için bir tekâmül kursudur. Bu hikmet vardır. Allah-u Teâla Hazretleri şeytanları ondan bağlıyor. Göğün kapılarını ondan açıyor. Duaları ondan kabul ediyor. Yâni, Allah'tan affolunmayı isteyin, hayırları işlemeğe koşturun!.. Fırsat müsâittir, zaman müsâittir, şartlar müsâittir, çalışın çabalayın, şu kursu başarıyla bitirin!..

Peygamber Efendimiz bir cuma günü —bu da korkulacak bir haberdur, hadis-i şeriftir— minbere çıkarken bir adımını attı, “Amin...” dedi. Bir adımını daha attı, “Amin...” dedi. Yukarıya doğru çıkıyor merdiven merdiven, bir adımını daha attı, “Amin...” dedi. Üç

defa “Amin...” dedi. Herkes de merak ettiler, “Niye ‘Amin...’ diyor Peygamber Efendimiz?...” diye...

Hutbe bitip aşağı indiği zamanda, müsâit zamanda yanaştılar, sordular:

“—Yâ Rasûlallah! Siz bu sefer hutbeye çıkarken, eski zamanlarda yapmadığınız yeni bir şey yaptınız. Her adımınızda, yukarıya merdivene adımınızı atarken ‘Amin...’ dediniz; niye?” diye sordular.

Dedi ki:

“—Cebrâil AS geldi, bana dedi ki: ‘Annesine veya babasına veya her ikisine yetişip de cenneti kazanamayana yazıklar olsun, burnu yerde sürünsün!’ dedi. Ben de ‘Amin...’ dedim.”

Haa, buradan ne anlaşıyor?.. Annemiz babamız sağsa, iyi evlatlık edeceğiz; duasını alacağız, cenneti kazanacağız. Cennet kazanılıyormuş. Kazanılmazsa, Rasûlullah kızıyor, “Burnu yerde sürtsün, yazıklar olsun!” diyor. Cebrâil, “Yazıklar olsun!” diyor, Peygamber Efendimiz “Amin...” diyor. Demek ki, anne babaya hürmet edeceğiz, duasını alacağız, cenneti kazanacağız. Ne kadar kolay bir iş, ne kadar önemli bir iş!

Sonra ötekisi:

“—Ramazan ayı girer çıkar da, çıktığı halde bir insan halini düzeltemez, Allah’ın iyi kulu olamazsa, ona da yazıklar olsun, onun da burnu yerde sürtsün!” dedi, ona da ‘Amin...’ dedim.” Bu işte şu anda bizimle ilgili... Şu anda biz Ramazan ayı içindeyiz. Ramazan’ın sonunda iki tehlike var:

1. Ramazan’da ibadetler kabul olmaz da, Ramazan’ı kaçırmış olursun.

2. Rasûlullah Efendimiz’in Cebrâil AS’ın bedduasına “Amin...” demesine muhatab olursun.

Bir de Rasûlullah, “Burnu yerde sürtsün, yazıklar olsun!” dedi. O da olur, burnu yerde sürter insanın... Ramazan’da adam olmayanın burnu yerde sürter, belâsını bulur. Sen misin kursu başaramayan; cezâsını bulur. Onun için işin ciddiyetini bilelim!..

Üçüncüsü neymiş:

Mescid-i Nebevî, MEDİNE

“—Ben yanında anılmışım da, Muhammed denmiş, Rasûlullah denmiş de adam salât ü selâm getirmemiş Peygamberimiz’e... *“Allâhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed”* dememiş. Cebrâil AS, “Ona da yazıklar olsun, onun da burnu yerde sürtünsün!” dedi. Ben de ona ‘Amin...’ dedim.”

h. Rasûlullah Sevgisi

Demek ki ne yapacağız?.. Rasûlullah’ı seveceğiz. O on iki rekâtтан sonraki ilâhiyi ezberleyin!.. Bandını alın, Rasûlullah’ı sevin!.. Rasûlullah’ın aşıklısı olmamız lâzım!.. Hepimizin Rasûlullah’ı sevmeyi öğrenmesi lâzım!..

Sevgi de bir eğitimidir. Sevgi de öğrenilir, aşılır. Çocuklarınızı Rasûlullah sevgisiyle yetiştireceksiniz. Rasûlullah’ı sevecek çocuk, candan sevecek!.. Siz Rasûlullah’ı candan seveceksiniz!.. Sözü, hadisini, nasihatını tutacaksınız!.. İçinizde Rasûlullah sevgisi olmadan, hakîkî müslüman olamazsınız.

“—Rasûlullah’la ilgili kalbindeki duygular nasıl?”

“—Boş...”

“—Olmadı!”

Diyor ki, Peygamber Efendimiz:²⁹

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ

مِنْ وَالِدِهِ ، وَوَلَدِهِ ، وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ (حم . خ . م . ن . هـ .

و عبد بن حميد ، والدارمي ، حب . عن أنس ؛ حم . خ . ن .

عن أبي هريرة)

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Canım elinde olan Allah’a yemin olsun ki, (*lâ yû'minü ehadüküm*) sizden biriniz hakîkî mü'min olmuş olamaz; (*hattâ ekûnü ehabbe ileyhi min vâlidihî ve veledihî ve'n-nâsi ecmaîn*) ben ona babasından da, evlâdından da, bütün öteki insanların hepsinden de daha sevgili olmadıkça, o hakîkî iman etmiş olmaz!” diyor.

Rasûlüllah'ı sevecek, nasıl sevecek?.. Babasından da daha çok sevecek!.. Nasıl sevecek?.. Evlâdından da daha çok sevecek!.. Nasıl sevecek?.. Dünyada hangi insanı seviyorsa, sevilebilen insanların hepsinden de daha çok sevecek!.. Karısından daha çok sevecek,

²⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.14, *İman* 2/7, no:15; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.67, *İman* 1/16, no:44; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.114, no:5013; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.26, no:67; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III s.177, no:12837; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.397, no:2741; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.405, no:179; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.23, no:3258; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.129, no:1374; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.355, no:1175; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11745; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.23; Enes RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.14, *İman* 2/7, no:14; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.115, no:5015; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11746; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.132, no:1383; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.29, no:70, 71; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.344, no:2955; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVI, s.490, no:17360; c.XXII, s.395, no:25156.

nişanlısından daha çok sevecek!.. Bunu yapmayınca, gerçek mü'min olmuyor.

O halde, Rasûlullah sevgisini de elde etmeye çalışmak lâzım!.. İmanın anahtarıymış, esrârıymış. Rasûlullah'ı bilmiyor, Rasûlullah'ı tanımıyor, Rasûlullah'ın mesajını anlayamamış... Rasûlullah'ın nasihatlarını tutmuyor, Rasûlullah'ın sünnetine sarılmıyor... Rasûlullah'ın ümmetine merhametle bakmıyor, onlara hizmet arzusu taşımıyor, iyilik yapmıyor... Olmaz! Boşuna uğraşır, yerinde sayar. Belki yerinde saymaz ayağı kayar, uçuruma yuvarlanır, daha beter olur. Rasûlullah'ı sevecek!..

Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi alışmış olduğumuz uyuşukluklardan sıyırsın, kurtarsın... Uyuşuğuz, alışmışız; hangi yaşa geldiysek bu yaşa kadar ki uyuşukluklarımızla yuvarlanıp gidiyoruz. Nereye doğru gidiyoruz?.. Ömrün sonuna doğru, ecele doğru yuvarlanıp gidiyoruz. Her gün camilerin önünden birileri cenaze namazı kılınıp ahirete gönderiliyor. Bir gün sıra bize de gelecek, bir gün biz de öleceğiz. Belli olmaz, gence de yaşlıya da gelebilir. Hazırlık yapmamız lâzım, uyanmamız lâzım!..

Bunun için de ilkönce silkinmemiz lâzım! Alışkanlıklarımızdan sıyrılmamız lâzım!.. Herkesin bir alışkanlığı vardır şimdi... Şöyle herkes kendi kendisini yoklasın, etrafındaki insanlara da bir baksın: Oturuş alışkanlığı vardır, giyim alışkanlığı vardır, konuşma alışkanlığı vardır, şaka alışkanlığı vardır... Eğlence alışkanlığı vardır... vs. Bir silkineceksin, bakalım senin alışkanlıkların Allah'ın rızâsına uygun mu, değil mi?..

Alışkanlık çok büyük bir belâdır. Alışkanlık belâsına insan uyuşuk durur, yapması gereken işleri yapmaz. Hazırlıksız olur, hazırlıksız ölür, ahirette pişman olur. Bir kere alışkanlıklardan sıyrılacakız, aklımızı başımıza toplayacağız;

“—Hayatımın şu noktasına gelmişim ben, bundan sonra iyi bir müslüman olmak için ne yapmam lâzım?.. Demek ki, bu vaaza gelinceye kadar bu meseleleri hiç düşünmemişim, doğru söylüyor hoca... Binâen aleyh, ben bunları düşüneyim!” diyeceksiniz.

İşte insan düşünmeye başladı mı sevap kazanmağa başlıyor. Çünkü, dinimizde:³⁰

لَا عِبَادَةَ كَالْتَفَكُّرِ (أبو بكر بن كامل ، وابن النجار عن
الحارث عن علي)

(*Lâ ibâdete ke't-tefekkür*) “Tefekkür kadar kıymetli ibadet yoktur.” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Düşündükçe bulur insan... Hem de neyi isterse, Allah ona onu sonunda erdir. Kim neyi isterse sonunda muradına erer. Arayan Mevlâsını da bulur, belâ arıyorsa belâsını da bulur. Hani sataşır birisi, “Be adam, belâ mı arıyorsun? Defol, çekil karşımdan!..” dersin. Belâsını arayan belâsını bulur, Mevlâsını arayan Mevlâsını bulur.

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ (يونس: ٢٥)

(*Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm*) “Allah hepinizi cennetine dâvet ediyor.” (Yunus, 10/25)

Hafız okudu, ben de tercümesini yaptım: Allah hepinizi cennetine dâvet ediyor; buyurun, buyurun cennetine!.. Cennetine girmek için neler yapmanız gerekiyorsa araştırın, uğraşın! Ramazan'dan istifade edin, şu kursu başarılı bitirmeğe çalışın!.. Bayram gelmeden başarılı iyi bir müslüman olmağa çalışın!..

Alışkanlıklarınız en büyük düşmanınızdır. Nefsiniz en büyük

³⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.68, no:2688; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.157, no:4647; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.38, no:836; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.36; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.179, no:7889; Mizzî, *Tezhîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.239; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.256; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Vera'*, c.I, s.122, no:216; Hz. Hasan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.163, no:44135; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2039, no:3038; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVI, s.446, no:17233, 17253.

düşmanınızdır. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:³¹

أَعْدَىٰ عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ .

(*A'dâ adüvvüke nefsüke'lletî beyne cenbeyke*) “Senin en büyük düşmanın, şu iki yanın arasındaki, içindeki nefsidir.”

Senin en büyük düşmanın senin kendin... Senin iyi müslüman olmana kendin engel oluyorsun, nefsin engel oluyor; onu yeneceksin! Nefsini yenmeden namaz kılınmaz. Nefsini yenmeden oruç tutulmaz. Nefsini yenmezsen ibadete kalkılmaz. Nefsini yenmezsen günahlardan kesilinmez. En büyük düşman içinde... Şeytanı bağlamış Allah, Ramazan'da şeytanları zincirlemiş; nefsin var... Nefsini yeneceksin!...

Ramazan takvâyı öğrenme ayıdır, nefsin yenme ayıdır. Nasıl yendirtiyor Allah?.. Oruç tutturtuyor, suyu içirtmiyor, yemeği yedirtmiyor; nefsi yenmeyi öyle öğretiyor. Hem de oruç tutunca da nefis zâten zayıflıyor. Oruç tuttuğun zaman nefis kabarmıyor. Yemek yese kabarır. Pehlivan gibi adam, oturuyor masanın başına, bir kuzuyu yiyor. Ondan sonra sen bu adamı tutabilirsen tut... Neden?.. E bir kuzuyu yedi bu pehlivan, şimdi bu ille bir şey yapacak.

Hani Karagöz oyununu seyrettiniz mi bilmiyorum, Karagöz ortaya çıkıyor: “Yar bana bir eğlence!” diye başlıyor bağırmaya... Neden?.. İnsanın karnı doydu mu, yar ister, eğlence ister, çalgı ister, zevk ister, sefa ister. Karnı aç oldu mu, derin derin düşünür. Midesinin derdine düşer, başının çaresine bakmak ister.

Aç duruluyor, nefsi yenmek öğreniliyor. Nefsin hazları, istekleri, arzuları yapılmıyor, nefsi yenmek öğreniliyor. Gündüz

³¹ Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ'tilâlü'l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVIII, s.270, no:19379.

yeniyorsun nefsi, akşam nefis r vanşı alıyor, nefis seni yeniyor. Olmadı. Olmadı, şampiyon olamazsın!.. Gündüz sen oruç tuttu, nefsi yendin; o zaten pusuda, gülüyor sana: “Tamam, tamam anladık, oruca alışmışsın sen, akşama kadar a  durmasını, susuz durmasını biliyorsun! Akşam ben sana gösteririm!” diyor. Akşam gösteriyor.

Gündüz oruç tutuyor, akşam tiyatroya gidiyor, keyfe gidiyor, zevke gidiyor. Bizim televizyonlar da, gazeteler de program yapıyor. Eski Ramazanlar diyor, hocalardan bahsetmiyor; kantoculardan, tiyatroculardan, e lencecilerden, bilmem nelerden bahsediyor. G y  Ramazan programı... Ramazan programı değil bu, şeytan programı!.. Eğlence programı bu!.. Gündüz nefisini yeniyor, akşam nefisine yeniliyor Beyoğlu’na gidiyor. —Ben İstanbullu olduğum için orayı söylüyorum; buranın Beyoğlu neresi, bilmiyorum— Beyoğlu’na gidiyor, tiyatroya gidiyor.

Direkler arasına gidermiş eskiden... Fesini e germiş, bıyığını burarmış. Kantocuya gidermiş, şarkıcıya gidermiş... E ne oldu?.. Sevap gitti elden!.. Gündüz oruç tuttu sevap kazandı, akşam tiyatroya gitti günah kazandı. Gündüz o nefisini yendi, gece nefsi onu tuşa getirdi. şeytan onu alt etti. Olmaz!.. Gündüz kazandı ın kuvvetle gece de nefisini yeneceksin. Hem de Ramazan’dan sonra da yeneceksin de, artık iyi kul olacaksın.

Bir kurs ge irmişsin, seni almışlar eğitime... Eline şu kadar mermi vermişler. şu kadar tabanca atıyorsun, 12’den vurmayı   reniyorsun. Takır takır, takır takır boşalttı ın zaman hep on ikiyi vuruyorsun. “Bir ay eğitim gördü bu, birinci sınıf komando oldu.” diyorlar. Ramazan’dan sonra, ne atarsa hepsi karavana... Ne oldu, hani bu bir aylık eğitim?.. Komando elini kaldıramaz, komando k p rdayamaz, komando karşısındakine bir şey yapamaz... Her seferinde tuşa gelir. Ne oldu bunun eğitimi?.. Demek ki, tutmadı.

Onun için, Ramazan güzel yaşanmazsa, tutmaz. Ramazan’ı ciddî yaşamak lâzım!.. Ramazan’da nefsi, gündüz yendi i gibi gece de yenmek lâzım!.. Ramazan’da nefsi yenmeyi öğrenince, sene

boyunca da yenmek lâzım!.. Ömür boyunca Allah'ın iyi kulu olmak lâzım!.. Takvâyı öğrenip, Allah'ın sevgili kulu olup, evliyâsı olup, Allah'a evliyâsı olarak gitmek lâzım!.. Dostu olarak gitmek lâzım!.. Dostun dosta gidişi gibi, Mevlânâ Celâleddin Efendimiz'in şeb-i arusu gibi gitmek lâzım!.. Ölüm gecesi düğün gecesi olmalı!.. Sevine sevine, gözünden perdeler kaldırılıp cennetteki makamlarını göre göre gitmeli insan... Ona hazırlanmalı!..

Ramazan cennete hazırlanma ayıdır. Ramazan nefsi ıslah ayıdır. Ramazan iyi müslüman olma ayıdır. Üçtebiri de geçmiştir, kalmıştır elinizde üçteikisi; bu da geçer. Bu da rüzgâr gibi geçer, aklınızı başınıza toplayın!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi nevm-i gafletten ikaz eylesin... Gaflet uykusundan uyandırsın, ârif, âgâh kullarından eylesin... Âşinâsından eylesin, evliyâsından eylesin... Ömürlerimizi rızâsına uygun geçirmeye muvaffak eylesin... Tevfikını refik eylesin, has kullarından olmayı nasib eylesin... Hüsn-ü hâtimeler ile ahirete göçmeyi nasib eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

09. 02. 1995 / 9 Ramazan 1415

Kapı Camii - KONYA

NOT: Teravîh namazının 12. rekâtından sonra müezzin tarafından okunan Nâbî'ye ait ilâhi:

ŞAHİDİM ARZ U SEMÂDIR

Şahidim arz u semâdır bütün ecrâmiyle,
Aşıkım sıdk ile ben Hazret-i Şâh-ı Rusûle,
Yaksa da âh-ı derûnum beni bu hasret ile,
Tâkati yok dilimin halimi takrîre bile,
Ey bâd-ı sabâ uğrarsa yolun semt-i Haremeyn'e,
Ta'zimimi arzeyle Rasûlü's-Sakaleyn'e!..

Bu günahkâr gidişin son demi bilmem ne olacak?

Gelecek bir gün ecel, kâse-i ömrün dolacak,
Yevme lâ yenfeû'da her kişi râhın bulacak,
Aman ey Kân-ı Kerem, yok elimden tutacak,
Ey bâd-ı sabâ uğrarsa yolun semt-i Haremeyn'e,
Ta'zimimi arzeyle Rasûlü's-Sakaleyn'e!..

Hâkine yüz sürmek için ne yüzüm ne imkânım var...
Tahsis-i şefaât kebâir ehline, imanım var...
Aman ey Kân-ı Şefâat, pek büyük isyanım var...
Ey bâd-ı sabâ uğrarsa yolun semt-i Haremeyn'e,
Ta'zimimi arzeyle Rasûlü's-Sakaleyn'e!..

10. ORUÇLUNUN DUASI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fih... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

a. Kadir Gecesi

Aziz ve muhterem cemâat-i müslimîn!

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:³²

أَتَاكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ، شَهْرُ بَرَكَةٍ، فِيهِ خَيْرٌ يَغْشِيكُمْ اللَّهُ، فَيَنْزِلُ
الرَّحْمَةَ، وَيَحُطُّ فِيهِ الْخَطَايَا، وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدُّعَاءَ، يَنْظُرُ اللَّهُ
تَنَافُسَكُمْ، وَيَبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ، فَأَدُّوا اللَّهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا،
فَإِنَّ الشَّقِيَّ، مَنْ حَرَّمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (طَب). وابن النجار
عن عبادة بن الصامت

RE. 9/10 (*Etâküm şehru ramadân*) “Size Ramazan ayı geldi. (*şehru bereketin*) Bereket ayı...” Bereket, her şeyde bereket var... Sofralar bereketleniyor, zamanlar bereketleniyor, her şeyde bir bereket hasıl oluyor. Tamam, işte bu mânevî ayda, Allah-u Teâlâ

³² Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.271, no:2238; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.749, no:23691, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.344, no:4783; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.158, no:255; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.60, no:1490.

Hazretleri bir kerre şerri, şer kaynaklarını bağlattırıyor. Hayır imkânlarını arttırıyor. Onun için, her bakımdan bir bereket var bu ayda... Hem mübareklik var, hem de her şeyde bir müsbet artış var...

(*Fîhi hayrun*) “Bunun içinde hayır vardır.” Bu ayın içinde nice nice hayırlar vardır, görüyoruz. Ayrıca, biliyoruz ki, içinde bin aydan daha hayırlı bir gece var... Neresinde?.. Saklamıştır Allah... Allah-u Teâlâ Hazretleri kesin olarak beyan etmemiş. İçinde bin aydan daha hayırlı bir gece olduğunu Kuran-ı Kerim bildiriyor:

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (القدر: ٣)

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehrin*) “Kadir gecesini bin aydan daha hayırlıdır.” (Kadir, 97/3)

Peygamber Efendimiz’e sormuşlar:

“—Yâ Rasûlallah, bu sadece senin ömründe, yani dünya tarihinde bir defa olan bir gece mi, her sene mi?”

“—Her sene!” buyurmuşlar.

Her sene Ramazan’ın içinde, bin aydan hayırlı bir gece var. Neresinde?.. Saklı... Peygamber Efendimiz bir ipucu vermiş. Diyor ki:

“—Ramazan’ın son on gününde arayın!”

Son on gününde saklı, bin aydan hayırlı bir gece var... O bin aydan hayırlı geceye tesadüf eden, o gecede Allah’ın sevdiği ibadeti yapan, 83,3 yıllık ibadet yapmış gibi sevab kazanacak. Bin ay o kadar sene ediyor. Çok kıymetli bir şey... Ne yapacağız?.. İçinde hayır olduğu anlaşıldı, tamam. (*Fîhi hayrun*) Bu ayın içinde hayır var... Anladık ki bir hayırlı gece var... Her gecesinde hayır var, bir de bin ay kadar kıymetli kadir gecesini var bu ayın içinde...

—E, ne yapacağız hocam? Acaba bir bilgin var mı bu hususta, ne yapmamız gerekiyor?

—Evet bir bilgin var: Bu geceyi yakalamak için Peygamber Efendimiz, Ramazan’ın son on gününde camide i’tikâfa girerdi.

İ’tikâf kuvvetli bir sünnettir. Bir beldede kimse i’tikâfa

girmezse, o beldenin ahalisinin hepsi sorumlu olur. Çünkü Efendimiz'in kuvvetli sünnetidir. "Niçin o mâlûm ve kuvvetli yapmadınız?" diye belde ahalisine sorgu sual olur. Onun için işi müsait olanlar şimdiden kararlaştırsınlar, müftülüklere müracaat etsinler, imamlara müracaat etsinler: "Ben filanca camide i'tikâfa girmek istiyorum. Bilesiniz, mâlûm olsun." diye... İtikafa girsinler Ramazan'ın son on gününde!..

Peygamber Efendimiz i'tikâf etmiştir, Ashab-ı kiram da i'tikâf eylemişlerdir. Siz de i'tikâf eyleyin! Ramazan'ın son on gününde o şerefi, o sevgiyi, o ibadeti, siz de tatmış olun.

b. Allah'ın Rahmeti İner

يَغْشِيكُمْ اللَّهُ، فَيَنْزِلُ الرَّحْمَةَ، وَيَحْطُ فِيهِ الْخَطَايَا، وَيَسْتَجِيبُ
فِيهِ الدَّعَاءَ،

(*Yuğaşşikümu'llâh*) Allah sizi hayırla kaplar. İçinde bir hayır vardır, o hayrı sizin üzerinize yayar. Sizi hayırla örter Allah... Yeryüzü, müslümanların üstü hayırla, kaplanır. Sonra, (*feyenzilü'r-rahmetü*) rahmet iner. Bu ayda gökyüzünden Allah'ın rahmeti yağar. Hanelere, gönüllere, evlere, ülkelere, beldelere, camilere yağar rahmet...

(*Ve yahuttu fihi'l-hatâyâ*) Allah bu ayda, günahları affeder. Her akşam iftar vakti affediyor. Her sahur vakti affediyor. Her yalvarana mağfiret ediyor. Yani çok insanlar mağfirete eriyor, çok insanlar affoluyor bu ayda... Allah bizleri de mağfurîn zümresine dahil eylesin, ilhak eylesin...

(*Ve yestecîbu fihi'd-duâ*) "Allah bu ayda duaları da kabul eder." Bilmiyorum, ne istiyorsunuz Allah'tan?.. Yani, el açıyoruz, bir şeyler isteniyor. Duaları da bilmek lâzım!.. İnsanın neyi isteyeceğini bilmesi lâzım.

Mirac'dan biliyorsunuz, Peygamber SAS Efendimiz'in bile izni olup olmadığını soruyorlar. Ama bu Ramazan ayının

bereketlerinden, güzelliklerinden bir mânevî husus şudur ki, g   n kapıları a ılı or. Yâni engel olmadan dualar Allah-u Te   l  Hazretleri'nin kabul edeceği makama v s l oluyor.

يَنْظُرُ ٱللَّهُ تَنَافُسَكُمْ، وَيِي   هِ بِكُمْ مَلَائِكَتُهُ،

(*Yenzuru'llâhu ten f sek m*) Allah-u Te   l  Hazretleri sizin hayırlardaki gayretinize, birbirinizle y r şırcasına yaptığınız ibadetlere rahmet nazarıyla nazar eder. (*Ve y b    bik m mel  keteh *) Meleklerine sizi gösterip sizinle m b hat eder. Yâni    nmek gibi bir söz bu kelime... “Bakın, meleklerim görün; sizin tenkid ettiğiniz insano ulları ne güzel ibadetler yapıyorlar!” diye medheder, m b hat eyler. Allah-u Te   l  Hazretleri bizleri meleklerine göstererek takdirlerini onlara ifade eder.

Tabii, biliyorsunuz meleklerin m cer sını... Adem AS'ın yaratılması bahis konusu olduğu zaman, “Yâ Rabbi sen yeryüzünde kan döken, fesat çıkartan varlıklar mı yaratacaksın?” diye söyleyince; “Sizin bilmediklerinizi ben bilirim.” diye Allah-u Te   l  Hazretleri cevap vermişti. Onlar da hat  ettiklerini anladıklarından, istiğfar sadedinde, Beytül Ma'mur'un etrafında, hacıların Kâbe'nin etrafında tavaf ettiği gibi tavaf etmişlerdi. Tabii bu Ramazanda meleklerle m 'minleri gösterip de Allah-u Te   l  Hazretleri'nin, m 'minleri medhetmesi; “Bakın, hani siz, ‘Bu insanlar kan döker, günah işler.’ diye söylüyordunuz, ne güzel ibadetler ediyor?” diye bir m n  da taşıyor.

ف   و  ٱللَّهُ مِنْ  نْفُسِكُمْ خَيْر ،

(*Feeddu'llâhe min enf sik m hayr *) Mâdem Allah-u Te   l  Hazretleri bunca hayrı hasenâtı, nimetleri bu ayın içinde kullarına böyle hazırlamış; ey kullar, ey mü'minler, siz de kendiniz nefislerinizden bir gayrete gelin ve Allah'a karşı kulluk

vazifelerinizi edâ edin!.. Yâni, siz de gayrete gelin, bu güzel ayın içinde çalışmalarınızı yapın!..

c. Oruçlunun Mükâfâtı Kat Kat Verilir

Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'den Rasûlüllah SAS'in bir hadis-i şerifi daha var okumak istediğim; Peygamber SAS buyuruyor ki: ³³

نَوْمُ الصَّائِمِ عِبَادَةٌ، وَصَمْتُهُ تَسْبِيحٌ، وَدَعَاؤُهُ مُسْتَجَابٌ، وَعَمَلُهُ
مُضَاعَفٌ (هَب. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى)

(*Nevmü's-sàimi ibâdetün*) Mükâfatlar, özellikler, husûsî ikramlar bu aya mahsus... “Oruçlunun uykusu bile ibadettir.” Gece namaz kılar, sahura kalkar, camiye gelir, mukabele dinler, dayanamaz; uzun günler olur, yorulur açlıktan, susuzluktan; uyuyabilir. “Onun uykusu bile ibadettir.” buyuruyor Peygamber Efendimiz...

(*Ve samtühû tesbîhun*) Sonra, “Sükûtu da tesbih gibidir.” Yâni, insan oruçlu olduğu zaman biraz boynu bükük duruyor, sessiz duruyor. Benzi sararmış oluyor. Ama sükûtu bile tesbihtir, onun da sevabı vardır.

Zâten, sükût bir ibadettir. İslâm'da sükût, tefekkürün sebebi olduğundan veya kötü şeyler söylememek için insanın kendisini tutma olduğundan, sükût bir ibadettir. Müslümanların genel kanaatleri, “İbadet nedir?” diye sorsalar, ilk hatıra gelen şeyler: Namazdır, tamam namaz ibadettir... Oruçtur, oruç ibadet... Zekât, zekât da ibadet... Tabii, o da mâlî bir ibadettir; keseni açyorsun, fukaraya kendi öz kazancından, temiz alın terinden kazandığın

³³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.415, no:3937; Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.397, no:3761; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.718, no23602 ve s.728, no:23631; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.25, no:13696.

şeyini veriyorsun. İslâm'ın güzelliklerinden birisi budur ki, parayla da ibadet yapılıyor. Parasını sarfederekten mâlî yönden de gayret göstermek sûretiyle, o da bir ibadet oluyor; tamam...

Hac da ibadettir; Kâbe-i Müşerrefe'yi ziyaret ediyor. Sükût da ibadettir. İnsanların çoğu kadrini kıymetini bilmez. Ya hayır söylemeli insan, ya da sükût etmeli!.. Hele sükûtu tefekkür olursa, düşünme olursa; o zaman en büyük ibadetlerden birisi de o oluyor. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:³⁴

لَا عِبَادَةَ كَالْتَفَكُّرِ (أبو بكر بن كامل ، وابن النجار عن
الحارث عن علي)

(*Lâ ibâdete ke't-tefekkür*) “Tefekkür kadar kıymetli, sevabı çok olan ibadet olmaz!”

Bir rivayet vardır:³⁵

تَفَكَّرُ سَاعَةً ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ .

(*Tefekkürü sâatin hayrun min ibâdeti seneh*) “Bir saatlik, bir miktar tefekkür bir senelik ibadetten hayırlıdır.”

Başka bir rivâyet var:

تَفَكَّرُ سَاعَةً ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةٍ .

³⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.68, no:2688; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.157, no:4647; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.38, no:836; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.36; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.179, no:7889; Mizzî, *Tezhîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.239; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.256; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Ebî'd-Dünyâ, *Vera'*, c.I, s.122, no:216; Hz. Hasan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.163, no:44135; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2039, no:3038; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVI, s.446, no:17233, 17253.

³⁵ *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.369, no:1004.

(*Tefekkürü sâatin, hayrun min ibâdeti sittîne seneh*) “Bir saatlik tefekkür altmış yıllık ibadetten daha hayırlıdır.”

Tabii, ikisi de doğru olabilir. İnsanın düşündüğü şeyin önemine göre, düşündüğü şeyin insan hayatında meydana getirdiği değişmeye göre, altmış yıllık ibadete de bedel olabilir. Bakıyorsunuz, bir insan yaptığı hata kendisine söylendiği zaman veya bir hadiseden ibret aldığı zaman, bir derin düşünceye dalıyor, kötülükleri bırakıyor, doğru yola giriyor, tevbe-kâr oluyor. Eh işte o tefekkür, o zaman altmış yıllık ibadetten hayırlı oluyor.

(*Ve duâühû müstecâbün*) “Oruçlunun duası da müstecâbdır.” Dua da ibadettir. İnsanların bazılarının bilmediği hususlardan birisi de budur.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁶

الدَّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ (حم. ش. خ. في الأدب، ت. حسن صحيح،
ن. ه. حب. ك. هب. عن النعمان بن بشير؛ ع. ض. عن البراء)

(*Ed-duâü hüve'l-ibâdetü*) “Dua ibadetin kendisidir, özüdür, ilîgidir.” Kemiğin içindeki ilik gibidir, özüdür, hülasasıdır.

Biz sanıyoruz ki, namazı kıldığımız zaman elimizi açıyoruz, bir şeyler istiyoruz Allah’tan... Tabii, istiyoruz, Allah-u Teâlâ

³⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.76, no:1479; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.211, no:2969; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1258, no:3828; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.267, no:18378; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.249, no:714; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.667, no:1802; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.208, no:1041; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.37, no:1105; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.450, no:11464; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.21, no:29167; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.485, no:3243; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.108, no:801; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.492; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.51, no:29; Abdullah ibn-i Mübarek, *Müsned*, c.I, s.74; Hatib-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.279, no:6719; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, c.XXXII, s.307, no:7081; Ubû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.120; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.62, no:3113, 3151; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.403, no:1295; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.3, no:12416.

Hazretleri dua edene istediğini verecek ama; o istemek, o dua, o da ibadettir. Yâni insan sabahtan akşama Allah’tan bir şeyler istese boyna, istesin; çünkü ibadet etmiş olur.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³⁷

مَنْ لَمْ يَدْعُ اللَّهَ، غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ (حم. ش. عن أبي هريرة)

(*Men lem yed’u’llàhe, gadıba’llàhu aleyhi*) “Kim Allah’a dua etmezse, Allah ona gazab eder.”

Şaşılacak bir müjde bu! “Ey kulum çok dua ettin, yeter artık, çok isteme!” demez de, isteyenin istemesinden memnun olur da, o istemesini ibadete sayar. Aksine Allah’a dua etmeyene, Allah’tan bir şey istemeyene Allah gazab eder. Dua da ibadettir.

Onun için, kimisi namazı kılıyor, “*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llah... Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llah...*” diyor, kalkıyor gidiyor. Mübarek, namaz da ibadettir, arkasındaki dua da ibadettir. O da sana sevap kazandıracak! Hem sevap kazandıracak, hem de istediğin şeyi Allah verecek!..

Diyebilir ki insan, şeytan hatırına getirir, aklına gelebilir böyle bir şey:

“—Ben bazı şeyleri istiyorum, olmuyor...”

Böyle diyenler var... Meselâ geçende duydum, kadının birisi:

“—Allah benim dualarımı kabul etmiyor.” diyormuş.

Şimdi Allah-u Teâlâ Hazretleri, kul bir şey istediği zaman duasını, şartlarına uygunsa kabul eder. Tabii, haramla beslenmiş, haram yiyen, haram konuşan, haram giyinen insanın duasını kabul etmeyeceğini anladık hadis-i şeriflerden... Ama helâlinden yemiş, şartlarına uygun bir insanın duasını üç şekilde kabul eder:

1. İstedliğini aynen ona verir. “Yâ Rabbi, tarlam kurudu, yarın

³⁷ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.278, no:3817; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.2, s.443, no:9717; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.6, s.22, no:29169; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.394; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VII, s.295; Ebû Hüreyre RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.II, s.68, no:3160; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXI, s.404, no:23844.

yağmur ihsan eyle... Yoksa mahvolacağım, çok zarara uğrayacağım.” der. Bakarsınız ertesi gün şakır şakır yağmur yağar. Allah bazan kulun istediğini aynen verir.

2. Bazan istediğinden a'lâsını verir. Bu neye benzer?.. Hasta doktora diyor ki:

“—Bana aspirin ver!”

Doktor da diyor ki:

“—İyi ama, senin midende ülser var, gastrit var... Aspirin yersen miden daha fenâ olacak. Sen aspirini niye istiyorsun; başın ağrıdığı için... Tamam, ben sana aspirin vermeyeceğim ama, başının ağrısını geçirecek daha güzel bir ilâç vereceğim!” diyor.

Allah da bunun gibi, kul bir şey istediği zaman istediğini vermiyorsa, daha iyisini verecektir de onun içindir. Biraz sabretmek lâzım!..

Diyor ki Peygamber Efendimiz: “İstedim de Allah vermedi demeyin; biraz sabredin, durun bakalım!.. Her şeyin biraz sabırlı olması lâzım! Tamam, kabul olmuştur, olacaktır.”

Peygamber Efendimiz bir müşrikle münakaşa ederken, Cebrâil AS müşrikin yanına gitmiş, bir şeyler yapmış, gelmiş. Peygamber Efendimiz sormuş:

“—Yâ Cebrâil kardeşim, ne yaptın?..”

“—Ben onun can damarını koparttım.” demiş.

Yâni o anda bir şey anlamıyor ama, Cebrâil ona ne yaptıysa yaptı, biraz sonra belâsını bulacak. Yâni zamanı var, işin bir oluşma müddeti var...

Onun için telâş etmemek lâzım, istemek lâzım!.. İstedikten sonra edeple beklemek lâzım!.. Allah bazan istediğinden a'lâsını verir, onu görürsünüz. Beklediğiniz zaman, böyle misaller sizin hayatınızda da vardır demek istiyorum. Benim hayatımda çok misaller var...

3. Bazan da mükâfatını Allah ahirette verir. Dua eden kimseye duasının karşılığını ahirette verir. Neden?.. Öyle bir şey istemiştir ki, olmayacak. Meselâ; babası veya hocası, veya oğlu, sevdiği bir

kimse vâdesi yetmiş, artık vefat edecek... Yanındakiler el açıp dua ediyorlar:

“—Yâ Rabbi buna sağlık ver, afiyet ver, ömür ver, ayağa kalksın... vs.” diye, ama ölecek.

Bu çeşit dualar olduğu zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri yine mükâfatı verir. Yine kulunun duasına icabet eder; duasının karşılığını ahirette verir. İsteddiği şey kader-i ilâhiyeye aykırı bir şeydi, olmayacak bir şeydi.

Hem de bazan ne oluyor, hani derler ya: Ekinci yağmur yağmasını ister, çömlekçi güneş çıkmasını ister. Dünya üzerinde her insanın ayrı bir arzusu oluyor. Bazısı olmayacak o zaman... Çünkü zıt şeyler isteniyor. İkisi de iyi kul, zıt şeyler istiyorlar. O zaman olmayacak olana Allah ahirette mükâfat verir.

d. İlim Öğrenmenin Önemi

Askerdeyiz. Bir arkadaşımız, Abdülkadir-i Geylânî KS

Hazretleri'nin vaazlarını ihtiva eden bir kitabın tercümesini şöyle şurasına sokmuş. Müslüman mütedeyyin bir arkadaş ama, cebinde güzel bir kitapla geziyor. Boş bir vakit buldu mu, açacak okuyacak, istifade edecek. Çünkü, ilimden bir bölümü öğrenmek, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır. "İlimden bir bahsi kişinin teallüm etmesi, öğrenmesi hem dünyadan, hem de dünyanın içinde mevcut olan bütün her şeyden daha hayırlıdır, daha sevablıdır." diyor Peygamber Efendimiz... Yanında kitapla geziyor, ne kadar güzel!.. Keşke bu alışkanlık bütün müslüman kardeşlerimizde yerleşmiş olsa... Fırsat bulduğu zaman insan, elini cebine sokup açsa, okusa...

Ben üniversitede hocalığım zamanında talebelere söyledim:

"—Yanında kalemle beraber şuranızda bir defter olsun! Hani şurda cep oluyor ya ceketlerde, orda bir defter olsun; beğendiğiniz güzel bir şeyi hemen kaydedin!.. Yanında kalem olsun. Akıl defteri, hafıza defteri gibi bir defter olsun. Bir de, cebinde bir kitap olsun."

Muhterem kardeşlerim! Biz ilme en büyük hizmeti vermiş olan bir ümmetiz. Müslüman ecdadımız, dünya tarihinde emsâli görülmemiş alimler olmuşlar; cihan durdukça adları anılacak, eserleri okunacak kıymetli kimseler... Sonradan biz şimdi bu devirde o ilim sevgisini, o ilmin sevabını pek bilmediğimiz için gevşetmişiz. O arkadaş cebinde kitapla geziyordu. Temenni ederiz ki, hepiniz gezin!

Bir de zıt bir misal vereyim: Japonları tanıyan bir arkadaş anlattı. Zıt misal, ters misal ama, insanın hatırında iyi kalır:

"—Hocam, çok kitap okuyorlar." diyor.

Avrupalıların içinde en çok Almanlar okur, ama Japonlar kat kat daha fazla kitap okuyorlarmış. "Yüznumaralarında bile kitap rafı var!" diyor. Yâni bu ne demek?.. Orda iken bile okuyor.

Tabii, biz ilmi bu kadar da ayağa düşürmeyiz; her şeyin bir yeri var, âdâbı var, erkânı var, güzelliği var... Biz yapmayız ama, adamların halini bilelim, çok okuyorlar. Biz de sair zaman vaktimizi zayli etmeyelim, onları orda geçelim ama, adam yüznumaradaki oturuşunda bile kitap okumak için oraya kitaplar

koymuş. “Orda bile kitap rafı var.” diye söyledi bir arkadaş... Ben görmedim, hayretler içinde kaldım.

Şimdi bizim arkadaşımız cebine kitabı koymuş; Allah râzı olsun, müslüman mütediyyin bir kardeşimiz... Şimdi böyle üniversitelerden mezun, yüksek tahsilli çok kardeşlerimiz var böyle... Çok güzel, şuurlu yaşıyorlar. Kitabı buraya koymuş. Yanımda da bir talebem vardı.

“—Ne yazıyor bakalım, şu kitabı ver bakalım, ne kitabıymış?” dedi, cebinden çekti.

Parkasının cebinden çıkarttı kitabı... Ben de baktım Abdülkâdir-i Geylânî Efendimiz’in vaaz kitabı... Vaazlarının tercümesi... Dedim, “O zaman besmeleyle bir sayfa açın da, madem kitabı almış olduk, bir nasihat etmiş olsun bize Abdülkâdir-i Geylânî Efendimiz (KS)...” dedim. Şu söyleyeceğim hadis çıktı müjde olarak, nasihat olarak bize:

Ahirette müslümanlardan bazıları; defterler açılacak, sevaplar günahlar tartılacak ya mahkeme-i kübrâda... Birtakım sevaplar göreceklermiş, defterlerine yazılmış muazzam sevaplar... “Allah Allah!.. Bu sevabı ben acaba nerden kazanmışım?.. Nerden almışım, bu sevabın geliş yeri neresi?..” diyecekmiş. Soracakmış:

“—Yâ Rabbi! Ben bu sevabı nerden kazandığımı bilemedim; aceb ne ola bu?” diye...

O zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuracakmış ki:

“—Ey kulum! Bu sevaplar sen dünyada iken dua ettiğin için, o dualarının sevabı olarak senin defterine yazıldı. Çünkü, senin o anda istediğin şey, benim kader-i ilâhime zıt idi, olmayacak bir şeydi. Ama, dua ettin diye ben sana bu sevabı bahşettim, ihsan ettim. Böyle karşıladım senin duanı...” diyecekmiş.

O zaman kullar, oradaki o sevabın büyüklüğü karşısında:

“—Keşke Allah-u Teâlâ Hazretleri dünyadaki bütün dualarımızın mükâfatını böyle ahirete bıraksaydı, bu tarzda

verseydi!.." diyeceklermiş.

Demek ki, dua kabul olur. Eğer insan haram yememişse, haram giymemişse, Allah'ın sevmediği bir durumda değilse, duası kabul olur. Çünkü, Allah vaad etmiş:

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (المؤمن: ٦٠)

(*Ve kàle rabbüküm üd'unî estecibleküm*) "Bana dua edin, ben duanıza icabet edeceğim!" diye... Dua kabul olur. Ama dua, ya hemen istediğin gelir, öyle kabul olur; ya istediğinden a'lâsı gelir, öyle kabul olduğunu anlarsın; ya da ahirette verilecektir.

Niye bu izahatı verdik?.. Bu Ramazan'da yapılan duaları Allah kabul eder. "Oruçlunun duası müstecab olur." diyor Peygamber SAS Efendimiz... Bu müjdeyi okuduğumuz için bu izahatı buradan verdik.

Duası müstecab olan insanlardan birisi de biliyorsunuz,

hastalardır. Hastanın da uykusu ibadettir, iniltisi tesbihtir, duası müstecabdır. Hasta olduğu için yapamadığı alışkanlık olan amelleri de, yapıyormuş gibi sevabı yazılır. Yapamadığı halde, hastalık dolayısıyla yapamadığı için, yapıyormuş gibi amellerinin sevapları yazılmaya devam eder. Ve defter-i âmâlindeki bütün günahlar da silinir, defteri tertemiz olur. Hastanın da durumu böyledir.

Demek ki oruçlunun da durumu böyle... Uykusu ibadettir, sükûtu tesbihtir, duası müstecabdır ve ameli mudâaftır. *Mudâaf* ne demek?.. Kat kat değerlendirilmiş, büyütülmüş demek... Oruçlunun yaptığı bütün ameller yetmiş kat daha sevaplıdır; orucu müstesnâ... Çünkü, hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz bildiriyor ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri: “Oruç benimdir, benim için tutulmaktadır. Binâen aleyh, onun mükâfatını ben vereceğim!” buyuruyor. Hesaba sığmayacak kadar, bigayri hisâbdır orucun mükâfatı... Yalnız öteki hayrat ü hasenâtına yetmiş kat verileceğini hadis-i şeriflerden biliyoruz.

e. Ramazan Günahlara Kefâret Olur

Bir müjde daha Ramazan’la ilgili, muhterem kardeşlerim, Ebû Hayseme RA rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁸

رَمَازَانُ إِلَى رَمَازَانَ ، وَالْحَجُّ إِلَى الْحَجِّ ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ ،
وَالصَّلَاةُ إِلَى الصَّلَاةِ كَفَّارَةٌ بِمَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتَنَبْتَ الْكَبَائِرَ .

(*Ramadànu ilâ ramadàn*) “Bir Ramazan öteki Ramazan’a kadar, eski Ramazan bu Ramazana kadar; (*ve’l-haccü ile’l-hac*) evvelce yaptığın hac ile bu sefer yapmış olduğun hac, ikisi arası için; (*ve’l-cumuati ile’l-cumuah*) evvelki kıldığın cuma ile, bu sefer

³⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.400, no:9186; Ebû Hüreyre RA’dan.

kıldığın cuma arası; (*ves salâtü ile salâh*) evvelki kıldığın namaz ile bu kıldığın namaz arası, (*keffârâtün limâ beynehünne*) aralarında günahlara kefarettir. Günahlara kefarete olur, affına sebep olur, günahlar silinir.

Demek ki, Ramazan'ı âdâbına uygun olarak tutabilmişsek, geçtiğimiz geçen seneki Ramazandan bu Ramazana kadar aradaki hatalarımız, günahlarımız neyse onlara kefarete olur ve silinir. Bir müjde bu...

Eğer mütaddit defalar hacca gidebilmişsek, yapılan hac makbul ise, helâl para ile yapılmışsa, aradaki günahlara kefarete olur. Tabi, hacca herkes gidemiyor, ama Ramazan'a herkes erişiyor, her yerde Ramazan var... Binâen aleyh, Ramazan büyük bir müjde...

Bir de ne müjde?.. Cumalar müjde... Bir cuma evvelki cuma ile aradaki günahlara kefarettir. Binâen aleyh, cuma namazlarını müslümanların hiç terketmemesi lâzım!.. Evvelki günahları silmeye sebep oluyor.

Tabii, cumalarda günahların silinmesinin başka yolları da var... Cumaya gelirken gusül abdesti alındığı zaman da, on günlük günahı silinir. Bir de Sûre-i Kehf vardır onbeşinci cüzde... Cuma gününde bu sûreyi okuyanın da, on günlük günahı affolur diye müjde vardır.

Görüyorsunuz, gece gündüz hatalarımız olabiliyor, kusurlarımız olabiliyor ama ibadete devam edersek, cumaya devam edersek, hac vazifemizi yaparsak, Ramazanları güzel tutarsak; bu ibadetlerin hepsi hataları götürüyor, siliyor. Hatalar silinince yarın rûz-i mahşerde yüzümüz ak olacak, kusurlardan dolayı bir ceza olmayacak.

Silinmeseydi;

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ . وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

(الزلزال: ٧-٨)

Mehmed Zâhid KOTKU, MEKKE

(Femen ya'mel miskâle zerretin hayran yerah. Ve men ya'mel miskâle şerren yerah.) “Zerre ağırlığı kadar hayır işleyen, hayrının karşılığını görecek; zerre ağırlığı kadar şer işleyen de cezasını çekecek.” (Zilzâl, 99/7-8) ayet-i kerimesine göre o zaman çok perişan olacaktık.

Bir insan hac ederse günahlar o kadar silinir, o kadar tertemiz olur ki, dönerken “Acaba Allah beni affetti mi diye tereddüt ederse, ilk günah o zaman yazılır.” diyor hadis-i şerifler... Yâni tereddüt bile etmeyecek. Silindi el-hamdü lillâh, tertemiz oldu. Ama şartı ne?.. Helâl para ile haccedecek. İş dönüp dolaşıyor, bizim evliyâullah büyüklerimizin dediği noktaya geliyor: Helâl lokma yemek, haram yememek... Şu boğazından içeriye haramın girmemesi...

Biliyorsunuz Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in bu husustaki titizliğini... Birisi bir tabak hediye getirmiş. Beğenmiş ağzına almış, sonra sormuş: “Nerden geldi bu?..” Eyvah!.. Haram bir yerden

geldiği anlaşılnca, parmağını boğazına sokarak çıkartmış, kusmuş. Şöyle demiş: “Haramla beslenen vücuda cehennem ateşi mutlaka dokunur, çare yok!..” Onun için haramın girmemesi lâzım!..

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim, bizim evliyâullah büyüklerimiz, mürşid-i kâmillerimiz diyorlar ki: “Müslümanın her şeyden önce helâl lokma yemeğe dikkat etmesi lâzım!.. Kimsenin hakkını yememesi lâzım, haram yememesi lâzım!.. Haram ve helâli iyi öğrenmesi lâzım!..” Bu çok önemli...

Babayiğit Hazret-i Ömer RA Efendimiz emîrû'l-mü'minîn iken, teftiş için çarşıya pazara girermiş. Nasıl girermiş?.. Kırbaçla girermiş. Yanında kırbacı, çarşıya pazara girermiş. Neyi teftiş ediyor?.. Sorarmış haramı, helâlî, muameleyi... Hangi muamele haramdır, hangi muamele helâldir; ne yaparsa faiz olur, ne yaparsa haram olur?.. İmtihan edermiş, bilemeyen pataklarmış. “Haramı helâli bilmiyorsun, burada niye ticaret yapıyorsun?” diye dövermiş.

Onun için muhterem kardeşlerim, her şeyi başı helâl lokma olduğu için, buralarda maksadımız Ramazan'ı anlatmak ama, yeri gelmişken altını çizip, koca harflerle söyleyelim: Her şeyin başı helâl lokma olduğundan kazancın helâl olmasına ve boğazdan haram lokma gitmemesine çok dikkat etmeliyiz. Çoluk çocuğumuza haram lokma yedirmemeye çok dikkat etmeliyiz. Helâlinden kazanmanın yollarını iyi ve doğru öğrenmeliyiz.

Keşke fakültelerimiz çeşitli meslek erbabına ilkönce... Meslekleri öğretiyor; doktor oluyor, mühendis oluyor, veteriner oluyor, ziraatçi oluyor, hukukçu oluyor... Çok güzel, Allah adetlerini arttırsın, mâşaallah...

Amma temenni ediyorum ki, ilkönce kendi mesleklerinde ne yaparsa haram olur, ne yaparsa helâl olur; keşke ilkönce onu öğretse de insanlar kurtulsa... Çünkü, haram lokma yedi mi mutlaka cehenneme gidecek. O zaman ibadeti de kabul olmuyor. Hac yapıyor, kabul olmuyor. Dua ediyor, kabul olmuyor. Çok feci bir durum olmuş oluyor. O bakımdan bu arada, helâl lokmaya dikkat etmenizi hatırlatalım.

İki Ramazan, aradaki günahlara kefarete olur. İki cuma, aradaki günahlara kefarete olur. İki namaz, aradaki günahlara kefarete olur. İki hac, aradaki günahlara kefarete olur... Bunları saydı. Bir şartla: (*Me'tünibeti'l-kebâiru*) Büyük günahlardan kaçınıldığı müddetçe... Büyük günahlar nedir?.. Adam öldürmektir, hırsızlıktır, zinadır... vs. O büyük günahlardan kaçınıldığı zaman, mü'minin düşe kalka, dikkat yürürken sağdan soldan bulaşıp karıştığı günahlar silinir. Büyük günahlardan sakındığı müddetçe...

Büyük günahlardan sakınıyoruz. Mü'min olarak, mü'minler olarak sizler bizler sakınıyoruz. Yâni, hırsızlık yapmıyoruz el-hamdü lillâh... Adam öldürmüyoruz, el-hamdü lillâh... Allah böyle büyük günahlara bulaştırmasın... Yalnız, bu devrin bir mü'min için en tehlikeli büyük günahı zinadır. Maalesef zinaya herkesi bulaştırıyor zamane... Zamanedeki şartlar herkesi zinaya az çok bulaştırıyor muhterem kardeşlerim!..

Ne diyor Peygamber SAS Efendimiz:³⁹

الْعَيْنَانِ تَزْنِيَانِ، وَالْيَدَانِ تَزْنِيَانِ (حم. طب. عن ابن مسعود)

(*El-aynâni tezniyân*) “Gözler de zina eder.” buyuruyor. Gözün zinası nedir?.. Bakmaması gereken yere bakmasıdır.

(*Ve'l-yedân, tezniyân*) “Eller de zina eder.” buyuruyor. Ellerin de korunması lâzım, harama değmemesi lâzım, haram bir şeyleri yapmaması lâzım!.. İşte bu gözle olan zinadan dolayı çok dikkat etmek lâzım!..

Nasıl oluyor bu gözle zinâ?.. Bir kere gazete ve mecmualarda oluyor. Ben şimdi bugün gelirken, bazı gazeteleri almayın dedim arkadaşlara... Şimdi birkaç tanesini daha sildireceğim, bunları da almayın diyeceğim. Üç-dört tane gazete alıyoruz ki, toplumun meselelerini duyalım, bilelim, çeşitli görüşleri öğrenelim diye... Hoca olduğumuz için, size bilgi hazırlayalım diye çeşitli gazeteleri alıyoruz. Bir gazetede bir erkeğin bir erkekle resmi var... Yarım yapmış ama o resim var... Bu korkunç bir şey!.. Ondan sonra o çıplak kadın resimleri var, onlar da feci şeyler... O mecmuaların bir kısmı sırf bu işi meslek edinmiş; korkunç şeyler... Ahlâksızlığın en kötüsünü reklam ediyorlar. Başlıklarla gıcıklayıcı konuları öne çıkarıyorlar, millet o dergiyi alsın diye... Dinî bakımdan tamâmen zinaya girecek, harama girecek şeyler...

—Tamam hocam, o gazeteyi almayalım, o mecmuaya

³⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.412, no:3912; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.134, no:8661; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.246, no:5364; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.394, no:384; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.311, no:1956; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.211, no:2282; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.II, s.98; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.344, no:8520; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.X, s.267, no:4419; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.IV, s.365, no:5428; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.89, no:13289; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.72; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.116, no:30; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.473, no:8913; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.213, no:2284; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.327, no:13062; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.77, no:1799; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.390, no:10543; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.382, no:14541.

bakmayalım! Gazete büfesinin yanından şöyle transit geçelim, uğramadan geçelim!..

—Peki, güzel; evdeki televizyon ne olacak?.. İşte o evdeki televizyondan müslümanlar çok zarara uğruyor.

Dün Konya’da vaaz veriyorum. Böyle kâğıtlar gönderiyorlar bize ya... Orada demiş ki:

“—Hocam! İçinde televizyon bulunan evden imanlı ölü çıkmaz diyorlar; doğru mu?..”

“—Yooook, o kadar uzun boylu değil, Allah’ın işine kimse karışamaz! İman meselesi... O kadar diyemeyiz ama, bu televizyonun tehlikesi de az değil...” dedim.

Neden? Hatırlıyorum ben, Ankara’da vaaza gitmiştim. Vaazı yaptık, o akşam Yunan asıllı İngiliz pop müzikçisi Yusuf İslâm’ın röportajı vardı 32. Gün’de... Mehmed Ali Birand’ın 32. Gün’ünde...

Ben Yusuf İslâm’la tanıştım. Ameliyat olmuşum, ziyaretime geldi İstanbul’da... Allah râzı olsun, tanıştık. Mâcerasını da biliyorum. İyi, ihlâslı müslüman, benden uzun sakalı var... Cübbeyle gezer, sarıkla gezer. Birisi görse, “Tamam, bu bizim Karadenizli bir molla...” diye zanneder. Tipi itibariyle böyle bir müslüman kardeşimiz... Sağlam müslüman...

Nasıl müslüman olmuş?.. Denizde boğuluyormuş, öyle bir noktaya gelmiş. Demiş ki: “Yâ Rabbi! Eğer ben ölümden kurtarırsan, bundan sonra ben sana güzel ibadet edeceğim. Hak din üzere güzel ibadet edeceğim.” demiş. Bir vesile olmuş, yanından bir şey geçmiş, Allah kurtarmış onu boğulmaktan... Kurtulmuş. Bu unutmuş.

İnsanoğulları böyledir muhterem kardeşlerim!.. Zelzele olduğu zaman herkes softa kesilir; zelzele geçtiği zaman unuttur. Kıtlık olduğu zaman, harb darb olduğu zaman, Kıbrıs’a çıkartma olduğu zaman herkesin nasıl olduğunu hepiniz biliyorsunuz; gazetelerin, radyoların havası değişti. O bittikten sonra dinle imanla ilgi azalıyor. Gemiye bindiği zaman dalgalar gemiyi sarstığı zaman;

Yusuf İSLÂM

دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ (يونس: ٢٢)

(*Deavu'llàhe muhlisîne lehü'd-dîn*) [Gemi fırtınaya tutulunca hlâsla Allah'a dua ederler; karaya çıktıkları zaman unutulurlar.] (Yunus, 10/22) İnsanoğlunun yapısı bu...

Yusuf İslâm da verdiği sözü unutmuş. Ama rüya görmüş: “Hani sen, ‘Yâ Rabbi bu ölümden beni kurtarırsan sana güzel ibadet edeceğim!’ demiştin; ne oldu?” diye birkaç defa rüya gördükten sonra müslüman olmuş. Allah ikaz etmiş onu...

Bu kardeşimizi seviyoruz, çünkü tanışıklığımız da var... Eh, hadi seyredelim şunu dedim. Programın saatine baktık, o saatte 32. Gün’ü açtık. Allah cezasını versin hazırlayanların... Yusuf İslâm, müslümanların seyretmesi için konulmuş bir program... Ben de onun için seyrediyorum. Baş tarafında müstehcen bir filmin yatak sahnesini koymuş. Hainliğe bak, zalimliğe bak!.. Yâni, halkla alay eder gibi... Ben onu istemiyorum ki, ben Yusuf İslâm’ın neden

müslüman olduğunu anlatacaksın diye senin programını izliyorum. Alçak! Ne diye müstehcen sahneyi koyuyorsun da beni günaha sokuyorsun?.. Kendin günaha giriyorsun zâten...

Ben istemedim ki öyle bir şeyi, söylemedin ki, pazarlıkta yoktu ki... Biz Yusuf İslâm'ı seyredecektik, ne yapacağımızı şaşırdık. Gözümüzü kapattık ama, istediğin kadar kapat... Evin içinde meyhane, evin içinde bar, evin içinde pavyon... Evin içinde kilise, evin içinde papaz... Evin içinde şarkıcı, evin içinde gazino... Her şey... Bu televizyon her şey...

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim, göz zinası konusunda çok dikkat edin!.. Ne diyor Peygamber Efendimiz: "Gözler de zina eder." Yâni harama baktı mı, gözün zinası olur demek bu... Zina da büyük günahdır. Binaen aleyh, buradan pek çok kimse yaralanıyor, kan kaybediyor. Aman, gözümüzü açalım, çok ihtiyatlı ve dikkatli olalım!.. Bu büyük günahlara bulaşmayalım!

Neden?.. (*Me'tünibetî'l-kebâiru*) Evet Ramazanlar kefarete olacak, cumalar kefarete olacak, namazlar haclar kefarete olacak ama; büyük günahlardan kaçınırsak olacak... O halde ne yapalım?.. Büyük günahlardan kaçınmağa çok dikkat edelim!..

Bir insan yolda bir kadını görse, ilk görüş affolunur. İkinci baktığı zaman günah yazılmağa başlar. Çünkü, ikinci bakış şeytandandır. İlk gözüne takıldığı zaman; normal, ne yapsın, mâsum, çaresi yok... İkinci bakması şeytandandır, günah başlar. Onun için bizim Nakşî Tarikatı'nda prensiplerden bir tanesi acaibdir: (*Nazar ber kadem*) "Bakışı, nazarı pabucunun ucunda olacak, ayakkabısında olacak, ayağında olacak!" diyor. Ne demek bu?.. Sağa sola bakma, kız gibi hayâlî, edebli yürü demek... Sağa sola baktı mı insan, gördü mü, bazan orda günaha girer. Şair ne diyor:

*Göz gördü gönül sevdi, a benim yüzü mâhım!
Kurbanın olam, var mı benim bunda günahım?..*

Evet var... Göz baktığı için günah işte... Gözünü baktırtma-

yacaksın, tedbirini alacaksın, edepli olacaksın. Hanımını müeddeb, mestûre giyindireceksin. Kızına küçük yaşta, “Bak, bu başını örtersen şöyle sevap, böyle sevap...” diye öğreteceksin, tesettüre riayet ettireceksin.

Büyük günahlardan kaçınıldığı zaman affolunuyor, onu da müjdeledik.

f. Şakî Kimdir?

Bir hadis daha okuduktan sonra, bir ihtarı yapıp sözümü keseceğim. Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edilmiş ki, Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor:⁴⁰

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ وَقَامَهُ ، إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ
ذَنْبِهِ ، وَمَا تَأَخَّرَ (ت. ه. حم. عن أبي هريرة)

(*Men sàme ramadâne*) “Kim Ramazan ayında orucunu tutarsa,” (*ve kàmehû*) Bu ne demek?... *Kàme* ayakta durmak demek ama, Ramazan’da ayakta durursa; yâni teravih namazını geceleyin kılsa demek... “Kim Ramazan orucunu tutarsa, Ramazan’a mahsus o sünnet olan o teravih namazını kılsa; (*îmânen va’htisâben*) inanarak, mü’min olarak, bir de sevabını Allah’tan bekleyerek bunları yaparsa; (*gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihi ve mâ teahhara*) evvelki ve sonraki günahları afvü mağfiret olur.”

Bir hadis-i şerifte de Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan ayı için buyuruyor ki:⁴¹

⁴⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.104, no:619; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.221, no:1316; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.503, no:10544; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.V, s.330, no:1953; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.II, s.103, no:439; Ebû Hüreyre RA’dan.

⁴¹ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no:1887; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Heysemî, *Müsnedü’l-Hâris*, c.I, s.412, no:321; Selâm-ı Fârisî RA’dan.

أَوَّلُهُ رَحْمَةٌ، وَوَسَطُهُ مَغْفِرَةٌ، وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ.

(خز. هب. عن سلمان)

(*Evvelühû rahmetün, ve evsatühû mağfiretün, ve ahiruhû itkun minen nâr*) “Ramazan’ın evveli Allah’ın merhametine, rahmetine mazhar olmaktır. Ortası günahlarının silinmesi, afvü mağfiret olunmasıdır. Sonu da cehennemden âzâd olunmaktır.” Neden?.. Ramazan’da oruç tutmağa başladı, Allah’ın rahmeti yağıyor üstüne... Allah’ın merhametine mazhar oluyor. Ortasına doğru devam ediyor, Ramazan’ın ortasında mağfiret olunuyor. Ramazan’ın sonunda da, “Sen artık cehennemden kurtuldun, âzâd oldun!” diye müjdeye eriyor, cehennemeden kurtuluyor.

Şimdi en önemli noktaya geliyorum:

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.757, no:23714 ve s.961, no:24276.

فَإِنَّ الشَّقِيَّ، مَنْ حَرَّمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

(*Ve inne's-şakıyye men harume fihî rahmetu'llâhi azze ve celle*)
“Bu kadar güzel sevapların olduğu bu Ramazan ayında, bir insan eğer bu hayırlara erememişse, bu ayda Allah'ın rahmetini kazanamamışsa, işte o eşkıyadır.” diyor Peygamber Efendimiz...

Eşkıya, dağdaki eşkıya demek değil... İslâm literatüründe insanlar iki sınıftır. Birincisi süedâ, saidler zümresi; yâni dünya ve ahiretleri bahtiyar olup cennete gidenler... Bunun karşılığı ötekiler de eşkıyâdır. Şakîler; yâni Allah'ın rahmetine erememiş cehennemlikler zümresi demek... *Şakî* demek, cehenneme gidecek demek; *said* demek, cennete gidecek demek... Şimdi, “Bu Ramazan ayının feyzinden, bereketinden, rahmetinden istifade edememiş olandır eşkıyâ... Asıl mahrum olan kimse odur.” diyor Peygamber SAS Efendimiz...

Bu ne demektir aziz ve muhterem kardeşlerim: Bu kadar fırsatlarla dolu olan bu ayda kendimize dikkat edelim, ibadetlerimize dikkat edelim!.. Bu sevabları kazanalım da, bu sevabları kazanamayan, sınıfta kalan, okuldan tardedilmiş bir beceriksiz bir insan gibi olmayalım demektir. Önemli olan nokta budur.

g. Burnu Yerde Sürtecek Üç Kimse

Peygamber SAS Efendimiz minbere çıkıyormuş. Bir merdiven çıkmış, “Amin...” demiş. Bir basamak daha çıkmış, yine “Amin...” demiş. Bir daha çıkmış, yine “Amin...” demiş. Hutbesini okumuş. Aşağı indiği zaman sormuşlar, demişler ki:

“—Yâ Rasûlallah, siz her zaman böyle yapmıyordunuz. Bu sefer hutbeye çıkarken üç defa her basamakta amin dediniz; niye?..”

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

“—Cebrâil AS bana geldi. Üç beddua etti. Ben de o üç bedduaya amin dedim.”

Nedir üç bedduası:

1. “Anasana babasına eriştiği halde —her ikisine veya bir tanesine— cenneti kazanamayan evlâda yuh olsun, yazıklar olsun, burnu yerde sürtsün!” dedi, “Amin...” dedim.

2. “Ramazan ayına ulaşmış, yaşamış da, Ramazan ayına girmiş de, Ramazan ayının sonunda afvü mağfiret olamadan çıkmışsa, yuh olsun, yazıklar olsun, burnu yerde sürtsün!” dedi, ben de “Amin...” dedim.

3. Ben yanında peygamber olarak Muhammed diye adım anılmış da, zikredilmişim de bana salât ü selâm getirmemiş bir kimseye, “Yuh olsun, yazıklar olsun, burnu yerde sürtsün!” diye Cebrâil söyledi, ben de “Amin...” dedim diyor.

Şimdi buradan ne anlıyoruz:

1. Anneye babaya iyi hizmet edeceğiz de cenneti kazanacağız. Çünkü, o bir hayır dua etti mi, “Allah seni cennetlik etsin evlâdım! Sağ olası, çok güzel hizmet ettin.” dedi mi cenneti kazanacak. “Cennet anaların ayağı altındadır.” diye hadis-i şerifler var... Kazanamamışsa, yuh olsun, yazık olsun, çok fenâ...

Demek ki, anne babaya erişmişsek, öksüz büyümemişsek, annemiz babamız sağsa, birisi veya her ikisi sağsa cenneti kazanabiliriz. Bu büyük bir fırsattır, kazanmalıyız. Kazanamazsak çok büyük bir mahrumiyettir. Bir de Cebrâil’in ve Peygamber Efendimiz’in bedduasına uğruyor insan...

2. Ramazan’da insanın afvü mağfiret olabileceği bir hava var, fırsatlar var, imkânlar var... Ramazan’a girip çıkınca afvü mağfiret olması lâzım!.. Bunu yapamamışsa, demek ki vazifelerini yapmamış, başaramamış; burnu yerde sürtsün, yuh olsun, yazıklar olsun!..

Onun için, Ramazan’a çok dikkat etmemiz gerekiyor. Şimdi bu Ramazan’ın sonunun nasıl gideceğini, şimdiye kadarki halimize bir bakalım, anlayalım: Bizde bir değişme oldu mu?.. Bizde bir düzelme oldu mu?.. Huylarımızda bir inkişaf var mı?.. Bir ölçelim bakalım! On gün oldu, yarın on birinci günü tutacağız. Bu güzel ayın on

gününde bu ilaçlar bize tesir etmiş mi?.. Biz bu kurstan istifade ediyor muyuz?.. Notlarımız birinci karnede iyi mi?.. Bakalım sene sonunda sınıfı geçecek miyiz, kursu başarı ile bitirecek miyiz?.. Bunu bir ölçmemiz lâzım!..

Şimdi bakıyorum yolda, top patladı, sigarayı yaktı adam... Eski hamam eski tas... Sen Allah'ın helâl kıldığı şeylere bile sabrediyordun, babayıgittin. Mâşaallah yemiyordun, içmiyordun. Senin için normal olan şeyleri bile yapmıyordun. Akşam niye mekruh —bazılarına göre haram— olan şeyi yapıyorsun?.. Tutman lâzımdı kendini... Demek ki sen, bu işin ruhunu kavrayamamışsın.

Ramazan'da takvâ sahibi olacaktın, nefsine hakim olabilecektin. Kötülükleri yapmayabilecektin... O hale gelecektin. Demek ki, daha gelememişsin, yapamıyorsun daha... Bu bir kırmızı işarettir. Amma henüz daha Ramazan bitmemiştir, iş işten geçmemiştir. Daha ondokuz gün var... Bu önümüzdeki günlere gayret edelim de, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rahmetini kazanmağa çalışalım!.. Bu çok önemli bir nokta!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Hakkı hak olarak görüp, ona uyacak bir kabiliyet ihsân eylesin... Şu Ramazan ayındaki mekanizmadan istifade ederek, bu güzel ayın hayrından bereketinden faydalanarak Allah'ın sevdiği takvâ ehli, müttakî, salih bir kul haline gelmeyi nasib eylesin... Kötü huylarımızı atmayı nasib etsin, iyi huyları kazanmayı nasib etsin...

Bir hadis-i şerif daha var, o Ramazan'dan sonra belli olacak. Bir insan Ramazan'dan sonra Ramazan'daki güzel huylarını bırakıyorsa, Ramazan'dan önceki haline, düşük seviyeye düşmüşse, bu nedir?.. Oruçlarının, namazlarının, ibadetlerinin kabul olmadığına alâmettir. Kabul olmasının alâmeti nedir?.. Hâlinin daha iyi bir hâle dönmesidir. Ramazan'dan önceki hâli başka, Ramazan'dan sonraki halinin çok daha güzel olması lâzım!..

Hani ne diyorlar:

“—Milattan önce, milattan sonra...”

Yâni, sizin de hayatınızda ne olacak?..

“—Ramazan’dan önce, ben eskiden şöyleydim; ama Ramazan’dan sonra, el-hamdü lillâh böyleyim!” diyebileceksiniz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi gaflet uykusundan uyandırсын, ârif, âgâh kullarından eylesin... Âşinâsından eylesin, evliyâsından eylesin... Ömürlerimizi rızâsına uygun geçirmeye muvaffak eylesin... Tevfikını refik eylesin, has kullarından olmayı nasib eylesin... Hüsn-ü hâtimeler ile ahirete göçmeyi nasib eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esrârı sûreti’l-fâtihah!

10. 02. 1995 - MERSİN
10 Ramazan 1415

11. CEHENNEME GİRECEK KİMSELER

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkihî seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn... Emmâ ba'd:

Aziz ve kıymetli ve sevgili müslüman kardeşlerim, mübarek cemâat-i müslimîn!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri oruçlarımızı, namazlarımızı, niyazlarımızı kabul eylesin... Dünyadaki, ahiretteki muradlarınıza cümlemenizi nâil eylesin...

Size yatsı namazının arkasındaki bu zamanda kısa bir iki ayet-i kerime ve bir hadis-i kudsîden cümleler anlatmak istiyorum:

a. Ahiret İçin Hazırlanın!

Muhterem kardeşlerim! Allah-u Teâlâ Hazretleri birçok ayet-i kerimesinde bize takvâyı emrediyor. “Müttakî kul olun, takvâ ehli kul olun, takvâya sarılın, takvâyı şiar edinin!” diye bizden takvâyı istiyor. Her zaman duyduğunuz ayet-i kerimeler...

Haşr Sûresi'nde “*Huvallehu'llezî lâ ilâhe illâ hû*” ayetlerinin evvelinde, Mevlâmız şöyle buyuruyor, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرَ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ، وَاتَّقُوا

اللَّهِ ، إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (الحشر: ١٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'tteku'llâhe veltenzur nefsün mâ kaddemet li-gad, ve'tteku'llâh, inna'llâhe habîrun bimâ ta'melûn.*) (Haşr, 59/18)

Meâli: (*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman eden kullarım, ey

müslümanlar! (*İtteku'llâh*) Allah'tan sakının, ittikâ eyleyin, takvâ ehli olun! (*Veltenzur nefsün mâ kaddemet li-gad*) Bir nefis, bir insan, bir kişi yarın için şimdiden neyi hazırladığını, yarına neyi gönderdiğini, takdim ettiğini; yarınına malzeme olarak şimdiden ne yaptığını gözlesin, ne yaptığına baksın!”

Bugün dediği, şu dâr-ı dünyadaki hâl-i hazır hayatımız... Yarın dediği, ahiret... Bu dünyadan ahiret için ne yaptığına bir kişi baksın!.. Neyi gönderiyor ahirete, neyi takdim ediyor?.. Oraya ne hazırlıyor burada önceden?..

Biliyorsunuz Peygamber SAS Hazretleri bir benzetme ile herkesin anlayacağı şekilde meseleyi izah eylemiş:⁴²

الدنيا مزرعة الآخرة .

(*Ed-dünyâ mezraatü'l-âhireh*) “Dünya ahiretin ziraat yeridir, tarlasıdır.” Burada ahiret mahsullerinden ne ekerseniz, ahirette karşınıza gelecek. Ne ekerse insan, onu biçer. Buğday ekip de pamuk biçmez. Ektiği şey ne ise, alacağı da odur. Bu dünyada yaptığı neyse, ahiretteki karşılığı da odur. Basit, çok açık; köylü dayının da, ümmî insanın da, alim fâzıl kâmil bir mübarek zâtın da kolayca anlayacağı gibi basit ve açık; iki iki daha dört eder gibi aşikâr gerçekler...

“Kişi bu dünyadan ahirete neler yaptığına baksın?” diye Rabbimiz emrediyor. O halde bizim her gün ne yaptığımıza bir bakmamız lâzım!.. Dönüp geriye doğru bir bakmamız lâzım!.. Binâen aleyh, her akşam bir muhasebe yapmamız lâzım!..

Bazı büyükler bu işi ciddî yapmışlar. Eline kâğıt kalem almış; gündüz yaptığı sevapları günahları, defterinin sevab günah hanesine yazmış. Günahları bir daha işlemeyeyim diye, sevapları terketmeyeyim diye; “Vay ben bunu nasıl kaçırdım dikkatimden?” diye muhasebesini tutmuş bu işin...

Hazret-i Ömer RA tavsiye ediyor:⁴³

⁴² *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.301, no:1320.

⁴³ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.96, no:34459; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühhd*, c.I, s.103, no:306; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-*

حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تَحَاسِبُوا (ت. ش. عن عمر)

(*Hàsibû enfüseküüm kable en tühàsebû*) “Ahirette hesaba mâruz tutulmadan, hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin! Siz burada bir hesap yapın bakalım!”

Sene sonu gelmeden, insan dükkânının hesaplarını önceden kontrol etmez mi?.. Nereye gidiyor, kasa ne oluyor?.. Her insan dikkat eder. Dikkat etmezse, sene sonunda ne kadar büyük açıklar vereceği, ne kadar büyük zararlara uğrayacağı belli olmaz. Her akşam kontrolünü yapıyor.

Onun için, “Ahirete neler gönderiyorum?” diye bir düşünmesi lâzım!.. Her gün yatmadan önce, insan o günün olaylarını bir hatırlamalı; “Sabahleyin ne yaptım ben?.. Ne zaman evden çıktım, nerelere gittim, ne işler yaptım?..” diye araştırmalı bunu!..

Medine-i Münevvere’de bir mübarek varmış. Hâli de güzelmiş, iyi bir müslümanmış. Peygamber Efendimiz’in türbesini ziyaret ediyormuş da, “*Es-salâtü ves selâmü aleyke yâ rasûlallah!*” dediği zaman, Rasûlullah SAS Efendimiz’in selâmına selâmla karşılık verdiğini duyuyormuş. Kulağa bak, duruma bak; güzel!.. Selâm verince, selâmının alındığını duyuyor, selâmı alınıyor; güzel bir hâl...

Bir gün memleketinden hemşehrileri gelmiş. O da memleketinden sormuş: “Ne var ne yok?.. Falancalar nasıl, filâncalar nasıl?.. Ne oldu, ne kaldı, ne bitti?..” Memleket hasretiyle sohbet yapmışlar, konuşmuşlar. Sonra yine namaz vaktinde Mescid-i Nebvî’ye gitmiş, Peygamber Efendimiz’e salât ü selâm getirmiş amma, selâmın karşılığını almamış, duymamış.

“Eyvah! Bir kabahat işledim, bir hatam var benim!” demiş, hemen geriye doğru neler yaptığını düşünmüş. “Ben ne yaptım yâ Rabbi?.. Niye Rasûlullah benim selâmımı almadı, niye selâmımın

Gâbe, c.I, s.828; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIV, s.314; Hz. Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.188, no:44203; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXVI, s.433, no:29408.

karşılığını duyarken duymaz oldum?.." diye düşünmüş, taşınmış, bulamamış. Bir daha aramış, bir daha aramış, sonunda anlamış, yakalamış hatâsını... Meğer demiş ki: "Ah o memleketin yoğurtları ne kadar güzeldir, ne kadar kaymaklıdır; buranın yoğurtları da yoğurt mu?.. Burada doğru düzgün yoğurt yiyemiyoruz." demiş.

Sen misin Rasûlüllah SAS Efendimiz'in beldesini, beldesinin ahvâlini ve oradaki yaşantıyı beğenmeyen?.. Mertebesinden düşmüş. Sonra, işte artık uzun çalışmalardan sonra tevbe etmiş, gözyaşı dökmüş de hâli düzelmiş.

İnsan geriye doğru ciddi bir şekilde araştırdı mı, ne hayır ne şer işlediğini anlar.

Hayır nedir?.. İnsanın gönlüne inşirah veren, huzur veren şeylerdir. Günah nedir?.. İnsanın gönlüne takılan, ağırlık veren, hoşuna gitmeyen şeylerdir. Ölçü bu, gayet kolay anlaşılır.

وَاتَّقُوا اللَّهَ

(*Ve'tteku'llâh*) "İttikâ edin, Allah'tan sakının, takvâ ehli olun, müttakî kul olun!" demek. "Kişi şimdiden yarına ne takdim ettiğine baksın!" Bakacağız, demek ki muhasebe edeceğiz. Ama ilk kelime *itteku'llah*'tır; "İttikâ ediniz, takvâ ehli olunuz!" İttikâ ne demek?.. Sakınmak çekinmek demek...

b. Takvâyı Öğrenme Ayı

İşte bu Ramazan ayında mübarek ibadet oruç da niçin bize farz kılınmış?.. Bu Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor, *bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة: ١٨٣)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû kütibe aleykümü's-sıyâmü kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm lealleküm tettekün.*) “Ey iman edenler, sizin üzerinize oruç tutmak yazıldı. Farz olarak yazıldı boynunuza... (*Kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm*) Sizden önceki ümmetlere de oruç tutmak farz kılındı. Onlara yazılmış olduğu gibi, size de bu vazife olarak, dinî bir ibadet olarak farz kılındı, yazıldı. (*Lealleküm tettekün.*) Tâ ki, ittikâ edesiniz, sakınmayı öğrenesiniz, takvâ ehli olasınız diye...”

İlk ayetin tamamını okuyalım, bir kere daha takvâyı tavsiye ediyor Allah... *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ، وَاتَّقُوا
اللَّهَ ، إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (الحشر: ١٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'tteku'llâhe veltenzur nefsün mâ kaddemet li-gad*) “Ey iman edenler, Allah’tan sakının, ittikâ eyleyin, takvâ ehli olun! Kişi yarın için şimdiden neyi hazırladığına baksın! (*Ve'tteku'llâh*) Allah’tan yine ittikâ eyleyiniz! (*İnna'llâhe habîrun bimâ ta'melûn.*) Allah sizin her işlediğinizden hakkıyla haberdardır. İçini dışını, gizlisini, âşikârını bilir. Yaptığınızı, işlediğiniz amellerin her tarafını çok iyi biliyor. Her şeyden haberdardır.” buyruluyor.

Şimdi biz ittikâ edeceğiz. İttikâ etmek, kelime olarak sakınmak demek... Sakınacağız. İyi ama neden sakınacağız?.. (*İtteku'llâh*) Allah’tan sakının!.. İyi ama Peygamber SAS Efendimiz buyurmuyor mu:⁴⁴

⁴⁴ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, *İman* 1/39, no:91; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.201, no:7365; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.367; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.39, no:85; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:70, Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.203, no:7822, Ebû Ümâme RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.78, no:6906, Câbir RA'dan.

إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ، يُحِبُّ الْجَمَالَ (م. حم. حب. ك. هب. عن

عبد الله بن مسعود)

(*İnna'llâhe cemîlün, yuhibbü'l-cemâl.*) “Allah güzeller güzeldir, güzelliği sever.”

Allah’a aşık olunur ancak... Allah’tan sakınmak niye?.. Alah’ın azâbından, cehennemden sakınmak... “Cehenneme düşmekten kendinizi kollayın, koruyun, sakının, vikâye edin!..” Vikâye etmek, korumak demek... Yâni, “Ey mü’minler kendi kendinizi cehenneme girmekten siz koruyun, korunun!”

Nasıl korunacak?.. Günahlara düşmemek sûretiyle korunacak. Çünkü cehennem tariflere sığmayacak kadar müthiş, fecî, korkunç bir yerdir. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki: “Cehennemde Allah’ın günahkârlara içireceği zakkumun bir damlası dünyanın o koca deryâlarına, okyanuslarına damlasaydı, bütün denizleri zehir gibi acı yapardı. Cezâsı bunu içmek olan insanların vay hâline!..”

Bir damlası okyanusların sularını mahvediyor, zehir ediyor; bunu içen insanların hâli ne olacak?.. İçecek;

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ . كَغَلِيِّ الْحَمِيمِ (الدخان: ٤٥-٤٦)

(*Ke’lmühli yağlî fi’l-butûn.*) “Karınlarında fokur fokur kaynayacak, ne azaplar çekecekler.” (*Kegalyi’l-hamîm.*) Allah zebânilere emreder: “Tutun onu! Cehennemin ortasına sürükleyin!” der. (Duhan, 44/45-46)

Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.320, no:1055; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.299, no:2322; Enes ibn-i Mâlik RA’dan. Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.330, no:2420; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.528, no:7748, 7763, 7769; c.VI, s.642, no:17188-17190; *Câmiu’l-Ehâdis*, c.VIII, s.12, no:6775-6781; RE. 87/11.

Bir de Peygamber SAS buyuruyor ki:

“—Ey mü'min kardeşler, ey mü'minler, ey müslümanlar! Cehenneme düşmemeğe gayret edin!”

Bazı insanlar burada söyleyemeyeceğim sözler söylüyorlar. Cehennem önemli bir yer... Çünkü içine bir kere girdi mi insan... Hani mü'minlerden cehenneme girecek olanlar var... Sayacak işte, kimler girecek; bir hadis-i kudsîde onları sıralayacağız.

Mü'min olup da cehenneme girecek olanlar var... Kimler?.. Günahkârlar; Allah'ın yapmayın dediği işleri yapanlar... Mü'min ama, yapıyor. Yapmaması lâzımdı, yaptı. O zaman cehenneme girmemesi lâzımdı, girer. Mü'min olarak girmemesi lâzımdı ama, girer, cezâsını çeker.

“Cehenneme girmemeğe gayret edin!” diyor Peygamber Efendimiz... Çünkü giren cehennemde ne kadar kalacak:

لَا بُشَيْنَ فِيهَا أَحْقَابًا (النَّبَأُ: ٢٣)

(*Lâbisîne fîhâ ahkâben*) “Orada hukublar kadar kalacaklar.” (Nebe',78/23)

Hukub, bir zaman birimidir Araplarda... O zaman biriminin bizim anlayabileceğimiz miktarı nedir?.. Bir *hukub* seksen küsur senedir, bir ömürdür yâni... *Ahkâben* ne demek; ömürlerce kalacak demek... En aşağısı nedir ahkâbenin?.. (*Ekallül cem'i selâseh*) “Çoğun en aşağısı üçtür.” der Araplar... Çünkü, iki'nin başka sîgası var Arapçada...

En aşağı üç hukub kalacak. En aşağı üç seksen küsur sene kalacaksa, biz de biraz matematik bilgimizi kullanalım: $3 \times 83 = 259$ Yâni, en aşağı ikiyüzelli sene kalacak. Cehenneme düşen bir insan mü'min de olsa, düştü ya cezâsı icabı, en aşağı iki yüz elli sene kalacak.

Bitti mi bu kadarla?.. Hayır, daha hesap bitmedi. Matematik bilgimizi biraz daha kullanacağız. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki... Allah bizi afv ü mağfiret eylesin, rahmetine mazhar eylesin:

وَإِنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ (الحج: ٤٧)

(*Ve inne yeumen inde rabbike keelfi senetin mimmâ teuddûn*)
“Allah indinde bir gün, sizin saydığınız bin yıl kadardır; haberiniz olsun!” (Hac, 22/47)

Bizim bugünkü takvim yılı, dünyanın güneş etrafında dönmesi hesabına göre bin sene yapar bir gün... Ne oldu şimdi iş?.. Bir gün bir sene olunca, üç yüz altmış beş gün üç yüz altmış beş bin sene oldu mu?.. 250 x 365 000 kaç ediyor, varın hesap eyleyin!.. Varın hesap eyleyin de hiç düşmeyin!.. Mü'min de olsa insan cehenneme düştü mü, milyonlarca sene cehennemde cayır cayır yanacak. O halde Allah'ın her şeyi hikmetlidir, boşuna söylemez.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ (آل عمران: ١٣١)

(*Vetteku'n-nârelletî uiddet li'l-kâfirîn*) “Kâfirlere hazırlanmış olan cehennemden kendinizi koruyun, kollayın, sakının!” (Âli-İmran, 3/131) demesinin hikmeti var!

Acıyor mü'min kullarına... Acıdığı için Kur'an-ı Kerim'de çok yerde, cehennemden sakınmamızı bize emrediyor.

Emrediyor da, cehennemden nasıl sakınacağımızı da bize öğretiyor. Biliyor musunuz nasıl öğretiyor?.. Farkında mısınız nasıl öğretiyor bize?.. Çok kimse farkında değil... Çünkü şâir demiş ki:

Ol mâhîler ki deryâ içredür, deryâyı bilmezler.

Balık denizin içinde ama, haberi yok... Denizde olduğundan haberi yok, farkında değil... Biz Ramazan'da bir ay takvâ kursu görüyoruz. Her sene müslüman bir ay kursa çekiliyor, takvâ kursu görüyor.

İnsan her sene otuz gün bir kurs görse, o işin profesörü olur. Kambur bir ihtiyar her yıl bir ay takvâ dersi görse, önüne geleni

devirir. Kolay mı, bir ay eğitim az mı?.. Her sene, her sene... İnsan korkar yanına yaklaşmağa, parmağının ucunda döndürür insanı... “Yâ bu eğitim görmüş, jimnastikli bu, alışkın... Lastik gibi vücudu var... Aman, ezip gidiyor.” filân denilir.

Her sene bir ay takvâ eğitimi görüyoruz. Neden?.. Oruç takvâ içindir; takvâyı öğrenmek için, sakınmayı, çekinmeyi öğrenmemiz içindir oruç...

—Nasıl öğretiyor Allah?..

Suyu içmeden yaşayabilir miyiz?.. Yaşayamayız, su lâzım!.. Su bize de lâzım, çiçeklere de lâzım, ağaçlara da lâzım, ekinlere de lâzım!.. Allah suyu indirmese, hayat söner.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ (الملك: ٣٠)

(*Kul eraeytüm in asbaha mâüküm gavren femen ye'tüküm bi-mâin maîn.*) [De ki: Suyunuz çekilirse, söyleyin bakalım, size kim bir akar su getirebilir?] (Mülk, 67/30)

Suyu Allah gökten yağdırmasa, yeryüzünden çekse, susuz ne yapacak millet?.. Mahvolur. Su çok önemli...

Sonra gıda... Gıda da çok önemli, yemeden yaşayamayız. Bir müddet yaşarsız, ondan sonra iflahımız kesilir.

Üç yüz altmışbeş x 250 = Doksan bir milyon iki yüz elli bin sene... En az yanacak olan müslüman cehennemde doksan bir milyon iki yüz elli bin sene yanacak!.. Gel de sen günaha yanaş bakalım!.. Gel de sen harama bak bakalım!.. Doksan bir milyon iki yüz elli bin sene cayır cayır yanacak ateşe tahammül et... Güneşin harâretine tahammül edebiliyor musun?.. Gölgenin altına kaçırıyorsun, başına bir şey giyiyorsun, gazete örtüyorsun... Doksan bir milyon iki yüz elli bin sene!..

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim, orucumuzu adam gibi tutalım!.. Adam gibi derken, mertçe, erkekçe demek istiyorum, tam demek istiyorum.

c. İnsanı En Çok Cehenneme Sokan İki Şey

Oruç sadece midenin terbiyesi, yokluğa, açlığa, susuzluğa tahammülü demek değildir. Bir de cinsel duyguların terbiyesi gerekir, ona da sabır var... O da çok mühim bir duygudur.

Su da çok lâzım insana, yemek de çok lâzım insana; öteki duyguyu da Allah vermiş insanın içine, o da çok kuvvetli bir duygu... Birçok insan ondan rezil rüsvâ oluyor. İnsanları yerlere seren, rezil rüsvâ eden, cehennem sokan en kuvvetli duygulardan birisi nedir?... İşte o şehvet duygusudur.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴⁵

أَكْثَرُ مَا يَدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ الْأَجْوَفَانِ: الْفَمُ، وَالْفَرْجُ (حم. خ.
في الأدب، ت. ه. ك. حب. هب. عن أبي هريرة)

(*Ekseru mâ yüdhilü'n-nâse'n-nâre el-ecvefân*) Ekseriyetle insanları iki boşluk cehenneme sokar:

1. (*El-femü*) “İki dudağı arası...” Yâni dil.. Diliyle olmadık bir laf söyler, cehennemlik olur gider, eşkıyâ olur gider. İki dudağı arasından söylediği sözden cehennemlik olur. Demek ki, iki dudak arası insanları cehenneme götürüyor.

2. (*Ve'l-fercü*) “İki bacağı arası...” Bir de oradan gidiyor işte gümbürtüye... Birçok Allah'tan korkmaz, utanmaz neşriyatçı bunun ticaretini yapıyor. Mecmuada basıyor, gazetede basıyor...

⁴⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.363, no:2004; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.442, no:9694; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.224, no:476; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.108, no:289, 294; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.360, no:7919; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.324, no:2474; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.235, no:4914; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.137, no:1050; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.470, no:3787; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Vera'*, c.I, s.93, no:135; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.379, no:1073; Ramhürmüzî, *Emsâlü'l-Hadîs*, c.I, s.159, no:132; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.470; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.60, no:2340; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.311; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.141, no:44071; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.V, s.357, no:4283; RE. 80/3.

Film var, tiyatro var, bar var, pavyon var... Bunun üzerine ticaret kurulmuş. Cehennemin üzerindeki köprüde ticarî dükkân kurmuş. Cehennemin içinde dükkân kurmuş. Bunun için ışıklı reklamlar, en lüks yerler, sıra sıra şişeler... O likör, rakı, votka, bilmem ne fabrikaları ve sâireler... Hepsi işte oraya hizmet ediyor.

Yâni ne cür'ettir, şu zâlim insanoğlunun şu cür'etine bakın ki, cehennemin üzerinde eğlenmeye yüreği titremiyor. Ne kadar aptal, ne kadar câhil, ne kadar gâfil, ne kadar vurdumduymaz, ne kadar bir adım ötesini görmez bir yaratık şu insanoğlu!..

Onun için, bu bir aylık zamanda orucun, bu kursun bize fayda vermesi lâzım!.. Bu kurstan bizim geçiş belgesi, takdirnâme almamız lâzım!.. Bu kursu başarı ile bitirmemiz lâzım, takvâyı öğrenmemiz lâzım!..

Takvâ yalnız yememek değildir, takvâ yalnız içmemek değildir, takvâ yalnız cinsel ilişkilerden uzak durmak değildir. Başka nedir?.. Gönlün de takvâsı vardır. Gönlün takvâsı nedir?.. Harama bakmamaktır. Çünkü Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:⁴⁶

الْعَيْنَانِ تَزْنِيَانِ (حم. طب. عن ابن مسعود)

(*El-aynâni teznîyân*) “Gözler de zina eder.”

Hadi... İnsan oruçluyken zinâ eder mi?.. Ederse oruç kalır mı, takvâ olur mu?.. Gözler de zinâ ederse, gözümüz harama bakarsa,

⁴⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.412, no:3912; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.134, no:8661; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.246, no:5364; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.394, no:384; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.311, no:1956; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.211, no:2282; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.II, s.98; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.344, no:8520; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.X, s.267, no:4419; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.IV, s.365, no:5428; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.89, no:13289; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.72; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.116, no:30; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.473, no:8913; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.213, no:2284; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.327, no:13062; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.77, no:1799; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.390, no:10543; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.382, no:14541.

o zaman orucun sevabı gider. Onun için, oruçluysan bakmayacaksın!.. Allah'ın haram kıldığı tarafa bakmayacaksın!..

Sonra, dilin de afetleri vardır. O da günahlardan korunacak. Kulağın da afetleri vardır, kulağını da haramdan koruyacak. Dilini de haramdan koruyacak, elini de harama uzatmayacak; adımları da harama yürümeyecek, varmayacak, harama gitmeyecek... Bütün âzâlarına takvâyı öğrettiği zaman zâten, orucu kabul oluyor.

İmâm-ı Gazâlî sıralıyor: Oruç üç mertebededir:

1. *Avâmın orucu*... Avâm ne demek?.. Tahsilsiz, cahil güruh, yığın... Avâmın orucu nedir?.. Aç kalmak, susuz kalmak, cinsel ilişkiden uzak durmak... Basit, bu kadar...

2. *Havâsın orucu*, yâni yüksek şahsiyetlerin orucu nedir?.. Yemez, içmez ama, gözlerini de haramdan sakınır, kulağını da haramdan sakınır, dilini de haramdan sakınır... Elini de harama uzatmaz, ayağıyla da harama varmaz... Her taraftan günahlardan tam kesilir. İşte asıl oruç budur.

Eğer gözünü haramdan tam sakınmazsa, dilini gıybetten, yalandan, iftiradan sakınmazsa, havâsın orucu bozulur, sevabı gider. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴⁷

رَبِّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَالْعَطَشُ (حم . خز. ع .

⁴⁷ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.VIII, s.257, no:3481; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahih*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

هب. ق. كر. عن أبي هريرة؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin*) “Nice oruç tutan insan vardır ki, (*leyse lehû min sıyâmihi ille’l-cûü ve’l-ataş*) orucundan ona bir kâr yoktur, bir fayda yoktur. Akşama kadar aç ve susuz kalmıştır.” Demek ki, avâmın orucudur; makbul olmadı. Neden?.. Gözüyle harama baktı, kulağıyla haramı dinledi, diliyle haramı söyledi, elini harama uzattı... Ondan dolayı kabul olmuyor.

3. Bir de *hâssü’l-havâs* vardır, hasların hasları vardır. Onlar da tabii, mâsivallahtan kendilerini çekmişlerdir. Mâsivallahı da seyretmezler, sâdece Allah’ın cemaline gözlerini dikmişler, sâdece cemâlullahı müşâhede zevkindedirler. Oruçları mâsivallahtan da alâkalarını kesmekledir, mâsivallaha iltifatları yoktur.

Tabii, onu biz onu anlayamayız. Ortadakini biraz anlayabiliriz. Aç kalmak, susuz kalmakla beraber öteki günahlardan da kesilmeyi öğrenirsek, tamam... O zaman oruç kabul olur.

Biz bu ay içinde günahlardan gündüz kendimizi tutar da, gece günahları işlersek, yine olmaz!.. “Akşamda söz verip de, sabaha dönüş mü olur?” diyor şair... “Karakolda doğru söyler, mahkemede şaşırır.” diyor bir başkası... Gündüzde oruç tutuyor, mâşaallah filân diyorsun; akşama bakıyorsun, tamam, oruç bitti, yallah günah yerlerine... Olmadı. sen bu orucu niye tuttun; bir idman yaptın, niye yaptın?..

Mehmed Akif (Rh.A) bir şey anlatmış Safahat’ında: Sarhoşun birisi içki içmemeye karar veriyor:

“—Tamam, söz verdim, tevbe ettim içki içmeyeceğim!” demiş.

Meyhanenin sokağına gelince yüreği küt küt atmağa başlıyor. Kapıya doğru heyecanlanıyor. O da kendisine takviye veriyor, diyor ki:

“—Bak söz verdin, heyecanlanma! Kapıya doğru bakma, yürü geç git!”

Kapının hizasına gelince sallanıyor. Yine yürü, yine takviye...

Kapıyı geçiyor, akli arkada... Gözleri önde ama, akli arkada... Meyhanenin kapısı geride kaldı. Canı istiyor. Köşeye varınca duruyor:

“—Aferin, sen bu işi başardın. Gel sana bir kadeh mükâfat!..” diyor, geri dönüyor.

Ne oldu şimdi?.. Tevbe ne oldu, söz ne oldu?.. Böyle tevbe mi olur?..

Gündüzleyin oruç tutup da, akşama günah işlemek olur mu muhterem kardeşlerim?.. Onun için, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “Allah bu mübarek ayın gündüzlerinde size oruç tutmayı farîza kıldı, mecburiyet kıldı; geceleri namaz kılmayı tatavvu’, nafil ibadet, sevaplı ibadet kıldı.” Gündüz oruç tutacaksın; geceleyin de teheccüde kalkacaksın da namaz kılacaksın! Geceni de namazla niyazla geçireceksin. Gündüz oruç tutulup da akşam çiftetelli oynamağa gidilmez!.. Gündüz oruç tutulup da gece içki içilmez!..

Bazı amcalara bakıyorum, müezzin “Allahu ekber...” dedi mi, iftar topu patladı mı, hemen sigara yakıyor. Be mübarek adam, aziz kardeşim, sevgili kardeşim, canım ciğerim, sen gündüz sabretmedin mi?.. Akşam da sabret!.. Akşamleyin ahdini niye bozdun?.. Bu da mekruh...

Bizim alimlerimiz incelemişler, sigaraya kerahet-i tahrimiye ile mekruh demişler. Tamam, mekruh; ne derlerse başımızın üstünde fıkıh alimlerimizin sözü... Amma bazı alimler de var ki, haram diyorlar. Haramlığını isbat için de yazılar yazıyorlar. “İsraf haram değil mi?.. Haram... Sıhhate zararlı bir şey haram değil mi?.. Haram... Duman haram değil mi?.. Haram... Binâen aleyh, bu da haramdır.” diyorlar.

Ben üniversite hocalığım zamanında, İstanbul’da Sahaflar Çarşısı’na gittim. Orda bir elyazması kıymetli eser satın aldım. Elyazması eser kıymetlidir, antikadır çünkü... Eski yazı ile yazılmış, bizim çağımızdan üç asır önce yazılmış. Kitabı yazan alim, sigara ilk çıktığı zaman Mekke-i Mükerrreme’de dört mezhebin

kadısına, “Ne dersiniz bu sigara hakkında?” diye fetvâ sormuş. Dört mezheb; Hanefî, Şâfiî, Mâlikî, Hanbelî...

Bizim memleketimizdeki insanların çoğu Hanefîdir. Şarktaki bir kısım kardeşlerimiz İmâm-ı Şâfiî Hazretleri’ne mensubdur, Şâfiyyü’l-mezhebdir. İmâm-ı Şâfiî Efendimiz Hazretleri’nin kabri-i şerifi Kahire’dedir. Ebû Hanife Hazretleri’nin kabri-i şerifi Bağdat’tadır. “*Ana gibi yâr olmaz, Bağdat gibi diyar olmaz.*” demişler. Abdülkâdir-i Geylânî Efendimiz’in kabri-i şerifi de ona yakındır.

Mekke’deki dört mezhebin kadılarına, alimlerine duhan hakkında soru sormuş, cevaplarını yazmış. Hepsi de o zaman haram demişler. İhtilâflı mesele; haram diyenler de var ama, iyidir, hoştur diyen yok... Doktorlar da diyorlar ki: “Sigara içiyorsan, yavaş yavaş intihar ediyorsun.”

Hastanelerde diyor ki:

“—*Lütfen burada sigara içmeyiniz!.. Sigara içmek yasaktır!*”

Bazı müesseselere kibar bir levha koymuşlar:

“—*Sigara içmediğiniz için teşekkür ederiz.*”

Yâni, içmeyin diyor. Vasıtalarda, otobüslerde, uçaklarda sigara yasaktır. Neden?... Sağlığa zararlı, içmeye de zararlı... Ötekisi içti mi, onun dumanı içmeyenin de canına okuyor.

Adam gündüz oruç tutuyor, akşam sigara içiyor, orucu sigarayla açıyor. E mübârek işte Allah sana bir fırsat vermiş gündüz sabretmişsin; akşam da sabret, yarın da sabret, bitsin bu iş, kurtul şu meretten!.. Şu nâmertten kurtul, sıhhatine kavuş!..

Bir hukuk profesörü arkadaşım anlattı. Akademide bazı günler dersimiz vardı, onun da dersi vardı, aynı akademide hocayız. Hukuk profesörü şimdi ama, eskiden mesleğe savcı olarak başlamış. Kendisi savcı olduğu için, hani ölümler, cinayetler, boğulmalar vs. olduğu zaman savcıyı çağırırlar, resmî işlemler yapılır.

“—Bir gün beni, bir yüzme şampiyonumuz suda boğulmuş, ona çağırdılar.” diyor. Türkiye yüzme şampiyonlarından 18-20 yaşında bir delikanlı boğulmuş. Savcı efendiyi de çağırmışlar. “Gittim.”

diyor. İstanbul morgunda meşhur bir Alman profesör varmış. O doktor Alman profesör, talebeleri yanında... Bu genç de boğulmuş, 18-20 yaşında... Demişler ki:

“—Demek ki, kramp girdi de yüzme şampiyonu ondan boğuldu.”

Alman profesör:

“—Nayn, hayır!.. Kramp girseydi, şampiyon kendisini suda tutar, boğulmazdı.” demiş.

“—Peki, neden boğuldu o zaman?..” demişler.

Demiş ki:

“—Bakın şu parmaklarına!.. Bu müthiş sigara tiryâkisi...” demiş.

Nerden belli oluyor?.. Sigarayı tutan kısımları kahverengi oluyor, koyu renkli oluyor. Dumanı, zifiri boyuyor orayı...

“—E nasıl boğulmuş?..”

Otopsi yapmışlar, göğsünü açmışlar, ciğerini çıkartmışlar. Profesör arkadaş diyor ki: “Lastik eldiven vardı ellerinde... Ciğerini çıkarttılar. Ciğerin aşağısı simsiyah, yukarıya doğru koyu kahverengi... Şöyle bir sıktı, deliklerinden boncuk boncuk zift aktı.” diyor. Alman profesör demiş ki:

“—Bakın, bu ciğerini sigara dumanıyla doldurmuş. Yüzeceği zaman da, vücudun oksijene ihtiyacı var, adaleler çalışıyor. O zaman, bu ciğer vücuda lâzım olan oksijeni sağlayamadı. Hareket etti etti, oksijensizlikten öldü.” demiş.

Yâni, zararlı bir şey... Doktorlar aleyhinde, fıkıh alimleri aleyhinde... İnsanın bundan vaz geçmesi lâzım!.. İçeniniz varsa, ibret olsun bu...

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Bu bir ay içinde kendimizi, günahlardan, kötülüklerden, mekruhlardan alıkoymayı öğreneceğiz.

Diyor ki, bir hadis-i kudsîde: “Bir günah işlediğin zaman, o günahın küçüklüğüne bakma; kime karşı işlendiğine bak!..” Allah’a karşı işlenmiş bir kusur; o zaman küçüklüğü kalmaz. Allah’ın huzurunda günah işlenmez. Küçük büyük günahlardan Ramazanda insanın kesilmesi lâzım!..

Ben kısa olsun dedim ama, matematik hesapları, takvâ filân derken biraz uzadı. İsterseniz burda keseyim, isterseniz bir hadis-i kudsînin sonunu okuyayım diyordum; onu kısaca okuyuvereyim, söz verdiğimiz için...

d. Cehenneme Girecek Kimseler

Cehenneme kimler girecek diye bu hadis-i kudside sayılmış, bunları sizlere anlatayım; sizler de bunları bilin! Eğer yakınlarınızdan bu kusuru işleyenler varsa, söyleyin! Sizde bu kusurlardan parçalar varsa, kendinizi düzeltin!..

يَا ابْنَ آدَمَ! مَا هَذَا النَّيرانُ إِلَّا لِكُلِّ عَاقٍ الْوَالِدَيْنِ ، وَلِكُلِّ بَخِيلٍ ،
وَنَمَّامٍ ، وَمُرَّاءٍ ، وَمَانِعٍ الزَّكَاةَ ، وَآكِلٍ الرِّبَا ، وَشَارِبٍ الْخَمْرِ ، وَظَالِمٍ
الْيَتِيمِ ، وَالْأَجِيرِ الْغَادِرِ ، وَالنَّايِحَةِ ، وَجَامِعِ الْحَرَامِ ، وَنَاسِيَ الْقُرْآنِ ،
وَلِكُلِّ فَاجِرٍ ، وَمُؤَذِّي الْجِيرَانِ ؛ إِلَّا مَنْ تَابَ ، وَأَمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا
صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَبْدُلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا
(الفرقان: ٧٠) فَارْحَمُوا أَنْفُسَكُمْ يَا عِبَادِي ، فَإِنَّ الْإِبْدَانَ ضَعِيفَةٌ ،
وَالسَّفَرُ بَعِيدٌ ، وَالْحَمْلُ ثَقِيلٌ ، وَالْمَنَادِي إِسْرَافِيلُ ، وَالنَّارُ تَلْظِي ،
وَالْقَاضِي رَبُّ الْعَالَمِينَ ، وَيَحْذَرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ .

(Ye'bne âdem!) “Ey Ademoğlu!” Biz hepimiz Hazret-i Adem’in oğullarıyız, torunlarıyız. Yâni, kardeşiz hepimiz aslında... Adem AS bizim babamız.

(*Mâ hâzen nîrânü*) Bu ateşler şunlar için... Kusurları saymaya başlıyor, siz aklınızda tutun, dikkatli dinleyin!

1. (*İllâ li-küllî àkkî'l-vâlideyn*) Anne ve babasına âsî olanlar için...

Eğer içinizde annesiyle babasıyla dargın olanınız varsa, gidin, elini öpün, barışın! Annesine babasına âsî olanınız varsa, gidin, gönlünü alın!.. Çünkü, annesine bebesine âsî olan ne oluyormuş?.. Cehenneme atılacakmış. Cehennem onlar içinmiş.

Bir hadis-i şerifi var Peygamber Efendimiz'in: Peygamber Efendimiz hutbeye çıkarken, Cebrâil AS buyurmuş ki:

“—Anne ve babasına yetişip de, sağlığında anne ve babasını görüp de cenneti kazanamayanlara yuh olsun, yazıklar olsun, burnu yerde sürtsün!..”

Peygamber Efendimiz de:

“—Amin!..” demiş.

Bundan ne anlaşıyor?.. Anne ve babasına âsî olanlara Cebrâil AS beddua ediyor, Peygamber Efendimiz “Amin!” diyor. Hem anne babasının gönlü olacak; hem Cebrâil sevinecek, melekler sevinecek, hem de Peygamber Efendimiz sevinecek... Onun için, anne babanın gönlünü almak lâzım, anne babanın duasını almak lâzım!.. Elini öpmek lâzım, gönlünü hoş etmek lâzım!.. Hediye vermek lâzım, bir şeyler yapmak lâzım!.. Ustalık yapmak lâzım, politika gütmek lâzım!.. Anne babayı memnun etmek lâzım!..

Biliyor musunuz, anne babaya yapılan harcamalar bire yedi yüzdür. Cihada sarf edilen para kadar kıymetlidir. Onun için anne babanızın gönlünü alın!.. Ana babaya âsi durumunda evlat olmayın!.. Böyle bir durumunuz varsa, gidin, barışın!..

Bizim fakültede, bir talebem geldi karşıma... Kapıyı çaldı. —Biz tabii, hoca olduğumuz için, her talebe ile yüz-göz olmuyoruz ama, bazıları özel gelirse ilgileniyoruz onlarla—

“—İçeri girebilir miyim hocam?..” dedi.

“—Buyur gir!” dedim.

Sakallı bir çocuk...

“—Sizinle konuşmak istiyorum...” dedi.

“—Buyur, konuş!” dedim.

“—Hocam! Babam beni evden kovdu, evlatlıktan reddetti.” dedi.

“—Eyvah! Neden?..”

“—Sakal bıraktım diye beni evlâtlıktan reddetti.”

“—Nedir babanın mesleği?..” dedim.

Çalgı imalcisi imiş. Hoşuna gitmemiş oğlunun sakal bırakması, dindar olması... Evlatlıktan reddetmiş.

“—E, ne yapıyorsun şimdi?..” dedim.

Evden atılmış çocuk, açıkta kalmış. Yardımcı olayım dedim.

“—Yok... Mâlî durumum iyi, mâlî destek istemem. Bir evde kalıyorum. Yalnız, durum bu...” dedi.

Ben ona dedim ki:

“—Anne baba rızâsı çok önemlidir, sen onlara bir mektup yaz!” dedim. Allah söyletti bana... “Mektupta çok güzel bir üslûb kullan!.. De ki: ‘Sevgili ve değerli, muhterem, başımın tâcı annem, babam!.. Ellerinizi öperim, ayaklarınızı öperim. Benim dinim, benim İslâmî inancım bana, size güzel evlatlık yapmayı emrediyor. Ben onu yapmak istiyorum. Siz bana lütfen bu fırsatı verin!.. Siz bana kızdınız, evinizden attınız; müsaade edin ben sizin elinizi öpeyim, ayağınızı öpeyim, size hizmet edeyim!.. Size güzel evlatlık yapayım... Bunu istiyorum.

Amma, ne olursunuz benden Allah’a âsî olmamı istemeyin!.. Allah’ın yolundan dönmemi istemeyin!.. Allah’ın emirlerini tutmamamı istemeyin benden... O zaman mecbûren, belki parçalanarak Allah’ın yolunu tercih ederim. Çünkü o alemlerin Rabbidir, benim Hâlikımdır; siz vız gelirsiniz. Allah’ın sözünü tutarım, size itaat etmem. Ne olur beni bu durumda bırakmayın, müşkül durumda bırakmayın!.. Ben size hizmet etmek istiyorum.’ filân diye yaz!” dedim. Demek iyi niyetle geldi çocuk ki, Allah bunu bana söylettirdi.

“—Peki hocam!” dedi, gitti.

Aradan birkaç ay geçti. Yanında tepeden tırnağa örtülü, elleri eldivenli, bol maksi mantolu bir genç kız vardı. Yine kapıyı çaldı.

“—Hocam, girebilir miyiz?..”

“—Buyurun!” dedim.

Yanında da baktım bir kız var, çok güzel kapalı... Herhalde bizim talebe evleniyor galibâ diye düşündüm.

“—Hocam, bu kızı tanıyor musunuz?”

“—Tanımıyorum. İlk defa görüyorum, nerden tanıyayım?” dedim.

“—Bu benim kız kardeşim... Hani siz bana bir mektup yazın demiştiniz ya, ben o mektubu sizin söylediğiniz şekilde yazdım. Benim mektup evde bomba gibi patlamış, darmadağın olmuş ev... Annem ağlamış, babam ağlamış, kardeşlerim ağlamış.” dedi.

Mektuptaki samîmiyetten baba yola gelmiş, affettim demiş. Bizim talebe eve gitmiş, barışmışlar el-hamdü lillâh...

Biraz daha zaman geçti, çocuk bir daha geldi karşıma...

“—Hocam girebilir miyim?..”

“—Gir içeri!..”

“—Hocam müjde!..” dedi.

“—Hayrola!..” dedim.

“—Annem, babam, kardeşlerim hepimiz hacca gidiyoruz.” dedi.

El-hamdü lillâh, ne güzel!.. İşte annenizle babanızla ihtilâfınız varsa, böyle çözümleyin!.. Olabilir, bazan anne babalar haksız oluyor.

“—Lokantaya içki koyacağım!” diyor babası...

“—Neden baba?..”

“—E evlâdım, müşteri gelmiyor. İçki olsa, ayyaş sarhoşu kazıklarız, alırız paraları... İçki olmayınca, normal lokantadan bir kâr oluyor.”

“—Baba! İçki koyacaksan, müsaade et ben senin evinden gideyim!.. Çünkü, haramla beslenemem! Haramla kazanılmış lokmayı ağızımdan içeri atamam!.. İçki koyacaksan, müsaade et ben evden gideyim. Benim evden gitmemi istemiyorsan, içkiyi koyma!..” demiş.

Bazan babalar yanlış yolda oluyor, o zaman evlat onu

doğrultuyor. Bazan evlatlar haylaz oluyor, delikanlı oluyor, başında kavak yelleri esiyor; anne baba doğru yolda oluyor, evlâdını doğru yola çekmeğe çalışıyor.

Ama evlat âsî oluyor, söz dinlemiyor, laf dinlemiyor, annesini babasını üzüyor, Tamam, işte buna ne derler?.. *Âkku'l-vâlideyn*; anne babasını üzen, anne babasına asî olan... O cehenneme gidecek.

2. (*Ve li-küllü bahîlin*) Cimriler, eli sıkı, bahil olanlar... Eskiden bahal derlerdi. O da cehenneme girecek.

“—Cimriliğin ölçüsü nedir, hududu nedir hocam?.. Herkes veremiyor, kolay değil... Para biraz sıcak, canlı, seviyor insan... Cebinde para olsun istiyor. Hududu nedir?”

Cimrilikten kurtuluşun sınırı, hududu zekâtıdır. Zekâtını veren, cimrilikten beraat eder. Zekâtını vermeyen cimridir. Zekâtını veren tamam, farzını yapmıştır, bahillikten beraat eder. En aşağısı zekâtı verecek.

Zekâtınızı verin Ramazan'da, ihmal etmeyin! Ramazan'da verirseniz sevabı yetmiş kat fazladır. Amma bir şeyi hatırlınızda tutun muhterem kardeşlerim: Zekât cömertliğin en aşağıdaki çizgisidir, asgarî hudududur, en düşük seviyesidir.

—Yukarısı nedir?”

Yukarısı, her şeyini Allah için vermektir. Nesi varsa Allah için vermektir.

“—Kim yaptı bu işi, var mı dünyada böyle yapan?”

Var tabii, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz her şeyini verdi.

Hazret-i Ömer de yarısını vermiş. Düşünmüş ki: “Peygamber Efendimiz'in hayır gösterdiği her zaman Hazret-i Ebû Bekir beni geçiyor. Bu sefer de ben düşüneyim, taşınayım, Hazret-i Ebû Bekir'den daha çok vereyim!” demiş. Malının yarısını ayırmış, Rasûlüllah'a vermeğe... Bir de gelmiş ne duysun, Ebû Bekr-i Sıddîk her şeyini vermiş, hiçbir şeyi kalmamış.

Peygamber Efendimiz soruyor:

“—Çoluk çocuğuna ne bıraktın yâ Ebâ Bekir?..”

“—Allah'ı ve Rasûlünü bıraktım.” diyor.

Allah Rezzâk değil mi, Ganî değil mi, Muğnî değil mi?.. *Muğnî*

ne demek, zenginlik veren demek... *Mu'tî* ne demek, bahşeden demek... Zenginliği veren Allah, rızkı veren Allah... Tedbiri ne yapacaksın; Rasûlüllah râzı olursa bir insanın sırtı yere gelir mi?.. Demek ki siddîk olunca insan, imanı o mertebede olunca, her şeyini verir. Canını da verir, koşa koşa verir, sevinerek verir.

3. (*Ve nemmâmin*) *Nemmam*; laf taşıyan, ara bozan demek... Ali'nin söylediğini Veli'ye söylüyor. Ali'le Veli'nin arasını bozuyor. Veli de Ali'yi duymadığı halde sokakta görse canına kıyacak hale geliyor. O da cehenneme girecek.

4. (*Ve mürâin*) Mürâi cehenneme girecek. Mürâi ne demek?.. Gösterişçi; ahiret amelini dünya menfaati sağlamak için, gösteriş yapmak için yapıyor, ihlâslı değil... Yaptığı şeyi şöhret kazanmak için, işini görmek için yapıyor. Başkası görsün diye yapıyor. Bu da ihlâslı olmadığı için, niyeti bozuk olduğundan, Allah'ın rızâsı için değil de, kulların kalbini çelmek maksadıyla iş yaptığı için, ameli makbul olmadığından cehenneme girer.

5. (*Ve mânîi'z-zekâtî*) Zekâtı men'eden, vermeyen... Zekâtını malından ayırıp vermeyen; o da cehenneme girecek...

Tabii, başkalarının zekâtına da mâni olur mu bazı insanlar?.. Böyleleri de oluyor. Bizim bir kardeşimiz, vakfımızın bir toplantısında külliyetli bir miktar çıkardı, kendi şehirlerindeki vakfımızın şubesine verdi, hayır olsun diyerek...

Ertesi gün yolda baba dostu birisi görmüş:

“—Yâhu, bu kadar da cömertlik yapılmaz!” demiş.

Çatmış ihvânımıza, hayır yaptı diye... Bizim arkadaş da demiş ki:

“—Amca, sen babamın arkadaşısın; sohbetin var biliyorum, dostusun babamın... Ama bak babam öldü.” demiş.

“İnsan ölüveriyor, hayr u hasenâtı olması lâzım! Babam öldü. Sen de onun arkadaşısın, sen de ölebilirsin; sen de hayır yap!” demek istemiş. Anlamış o da o lafı:

“—Sus, beni ölümle tehdit etme, ölümle korkutmağa çalışma!” demiş.

“Hocam, Allah'ın ibretli işine bak ki, birkaç gün geçti. Şehrin

ortasındaki en kıymetli yerde, bir metrekaresi milyonlarca lira eden yerde arsası vardı, belediye istimlâk ediverdi.” dedi. Sen misin başkasının hayrına bile o kadar hayır yapma diyen?.. Bak, elindeki para durdu mu?.. Elindeki arsa durdu mu?.. Hadi bakalım belediye istimlâk etti. Ne kadar verdi?.. O kadar vermez, ettiği kadar vermez.

Onun için, kimisi de başkasının hayrını da engellemeğe çalışıyor.

6. (*Ve âkilü'r-ribâ*) Faiz yiyen... Faizi alıyor, faizi veriyor, faiz yiyor. Bu da cehenneme girecek.

7. (*Ve şâribü'l-hamr*) İçki içen... O da cehenneme girecek.

8. (*Ve zâlimi'l-yetîm*) Yetime zulmeden... Hem döğüp söğüp zulmeden, hem malını çarçur edip zulmeden... Yetim anasız, babasız kalmış, koruyucusu yok diye, ona zulmeden kimse de cehenneme girecek.

9. (*Ve'l-ecîri'l-gâdir*) İşçi çalıştırıp da işçinin ücretini vermeyen, ücretlisine gadreden, haksızlık eden... Bu da cehenneme girecek.

Bazı insanlar var... Suudî Arabistan'da pek çok kardeşimiz iş yaptılar, birçok firmalarda çalıştılar, parasını alamadılar. Firmadan alamadılar, firmaya da öbür taraf vermiyor. Libya'da iş yapanlar var... Kazzafî vermiyor iş adamlarının parasını... İşçiler de o kadar çalışmışlar, ücretleri birikmiş, şu kadar lira olmuş; alamıyorlar.

Haa, işçiyi çalıştırıp da ücretini vermeyenler, haksızlık edenler de cehenneme girecek... Bazı zorba adamlar var; “Şu kadar aldığın yeter, kaybol!” diyor. Mafia babası, işçi hakkını arayamıyor. Arayamıyor ama, Allah hakkından gelecek; o zaman cehenneme gidecek.

10. (*Ve'n-nâyihati*) Ölü ağlayıcıları... Bazı kadınlar vardı Araplarda, bizim mevlidciler gibi para ile tutulurdu. “Gel bakalım bizim ölümüz var, bizim ölümüze ağlayıver!” denirdi. Saç yolup, yaka yırtıp, “Ah şöyleydi... Vah böyleydi... Kömür gözlüydü...” diye feryad ederlerdi. Nâyiha deniliyor buna... Feryad eden, ölüye ağıt

yakan kimse...

11. (*Ve câmii'l-haram*) Haram mal toplayanlar... Mal toplamış ama, malı cem etmiş ama, haram mal toplamış. O da cehenneme girecek.

12. (*Ve nâsi'l-kur'ân*) Kur'an'ı unutan... Kur'an'ı unutan da cehenneme girecek.

Muhterem kardeşlerim! Kur'an-ı Kerim'i unutmak iki türlü olur:

a. Ezberlemiştir, sonra üzerine düşmemiştir, Kur'an-ı Kerim'i unutmuştur. Bu çok oluyor, sizin de aranızda vardır. Ezberlediğini unutmak çok büyük bir günahdır. Ezberlediği yeri hatırında tutacak, çalışacak, kuvvetlendirecek. Bir bu unutmak var... Çünkü, Kur'an'ı Kerim'e önem vermiyor da, eskiden ezberlediği yeri unutup.

“—*Er-rahmân Sûresi*'ni ezbere biliyor musun?”

“—Biliyordum ama, şimdi okuyamam!”

“—*Tebâreke*'yi biliyordun, oku!”

“—Unuttum.”

Günah... Bildiği Kur'an'ı unutmak günah...

b. İkincisi: Kur'an-ı Kerim'in ahkâmını unutup, tutmuyor, uygulamıyor. Ne yapacak müslüman?.. Kur'an ahkâmına uyacak, Allah'ın buyruğunu tutacak, haram işten kaçınacak.

13. (*Ve li-küllî fâcir*) Fâcir, günah işleyen demek...

14. (*Ve mü'zi'l-cîrân*) Komşusuna ezâ cefâ veren kimse... Şimdi geçtiğimiz şehirlerin birisinde, birisi şikâyet etti:

“—Hocam! Ben bir mahallede oturuyorum, komşularımız var... Tabanca çekip beni tehdit ediyorlar.” dedi.

Allah seni onların şerlerinden korusun!.. Ya onları ıslah etsin, ya seni onların arasından kurtarsın, ya da onları oradan def etsin...” dedim.

Komşusuna ezâ cefâ edenler cehenneme girecek.

Bir daha sayalım: Anasına babasına âsî olanlar, cimri olanlar, laf taşıyıcı olanlar, mürâi olanlar, zekâtı vermeyenler, faiz yiyenler,

içki içenler, yetime zulmedenler, ücretli işçisine gadredenler, ölüye meslek icabı ağlayanlar, haram mal toplayanlar, Kur'an'ı unutanlar, fâcirler, komşusuna ezâ cefâ edenler, müslüman da olsa cehenneme girecekler.

“—E ne olacak şimdi hocam, ya bunlardan bazısı bizde varsa?.. Biraz cimrilik varsa, biraz onun sözünü buna götürmüşsek, nemmamlık olmuşsa, mürâilik olmuşsa, zekât vermemişse ne olacak?.. Kolay değil ki mürâi olmamak, gıybet yapmamak, nemmamlık yapmamak.”

Haa, bir kurtuluş kapısı var:

e. Tevbe Etmek ve Sâlih Amel İşlemek

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ

حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (الفرقان: ٧٠)

(İllâ men tâbe) “Evet, bunları yapmış ama, tevbe etmişse...”

Tevbe ne demek?.. Dönmek demek... Vaz geçmişse, dönmüşse yaptığından; onlar girmeyecek.

Hazret-i Ali Efendimiz diyor ki:

“—Sözle ‘*Estağfiru’llah el’azîm ve etûbü ileyh*’ demek, yalancılardan tevbesidir.”

Tevbe, dönüş demek... Olduğun yerde duruyorsun, olduğun işi yapıyorsun, tevbe diyorsun; bu yalancılardan tevbesidir. Asıl tevbe, günahı bırakmak, günahattan dönmektir.

Tevbe edecek, dönüş yapacak. Hani bazan diyoruz ki, “Falanca adam dönüş yaptı. Artistti, şarkıcıydı, dansözdü; tevbekâr olmuş, başörtüsü örtmüş, Kur'an kursuna gitmiş, müslüman mütedeyyin insan olmuş. İslâm'ı yaymak için çalışıyor. İçkiciydi, dönüş yaptı. Hapishaneye düşüyor, hapishanede ıslah oluyor, tevbekâr oluyor, çıkıyor; iyi insan oluyor.

Tevbe eden; bir... (Ve âmene ve amile amelen sâlihan) Sâlim bir şekilde iman ediyor ve amel-i sâlih işliyor. Yâni, Allah'ın hoşuna

gidecek güzel işler yapıyor. Tевbe edenler ve imanını kurtaracak amel-i sâlih işleyenler müstesnâ... Ne olur bunlar?..

(*Feülâike yübeddilu'llâhu seyyiâtihim hasenât*) Allah bunların günahlarını hasenâta döndürür. Affeder, affetmekle yetinmez, günahlarını silmekle yetinmez; seyyiatlarını da hasenâta döndürür. Günahlarını sevaba dönüştürür. Neden?.. Tевbe etti diye... Tевbe edenin eski günahları siliniyor.

(*Ve kâne'llâhu gafûran rahîmâ*) “Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretleri Gafûr'dur, Rahîm'dir.” (Furkan, 25/70)

Gafûr ne demek?.. Çok çok çok mağfiret edici demek... *Rahîm* ne demek?.. Çok çok çok merhamet edici demek, merhameti çok demek... Allah çok merhametlidir, çok mağfiret edicidir.

Onun için tevbe etmişse, imanını kuvvetlendirmişse, iyi insan olmuşsa, amel-i sâlih işliyorsa; hem affeder, hem siler günahlarını, hem de seyyiatlarını da hasenâta döndürür. Çünkü, Allah Gafûru'r-Rahîm'dir. Çok mağfiret edicidir, çok merhametlidir.

f. Kendinize Merhamet Edin!

فَارْحَمُوا أَنْفُسَكُمْ يَا عِبَادِي! فَإِنَّ الْأَبْدَانَ ضَعِيفَةٌ، وَالسَّفَرُ بَعِيدٌ،
وَالْحَمْلُ ثَقِيلٌ، وَالْمَنَادِي إِسْرَافِيلُ، وَالنَّارُ تَلْظِي، وَالْقَاضِي رَبُّ
الْعَالَمِينَ، وَيَحْذَرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ.

(*Fe'rhamû enfüsekü'm yâ ibâdî!*) O halde ey benim kullarım, kendinize merhamet ediniz!.. (*Feinne'l-ebdânü daifetün*) Çünkü, şu bedenler azaba dayanamaz, zayıftır. Ateşe dayanamaz bu bedenler... Acıyın kendinize!.. (*Ve's-seferu baîdün*) Ahiret yolculuğu uzak bir yolculuktur, uzun bir yolculuktur. (*Ve'l-hamlü sakîlün*) Yükler, vazifeler ağırdır. Beden zayıf, yol uzun, yük ağır... (*Ve'l-münâdî isrâfîl*) İnsanları çağıran da İsrâfil AS'dır. Sura üförece,

insanları Arasat meydanına çağırarak. Herkes nerde gömüldüyse, oradan kalkıp o meydana toplanacak. Oraya gidecek. Yol uzaktır, yük ağırdır, bedenler zayıftır Kendinize acıyın, günahlara dalmayın!..

(*Ve'n-nâra telezzà*) Cehennem ateşinin alevleri de fişkırıncıdır. Bir hadis-i şerifte anlatıyor Peygamber Efendimiz: Mahşer yerine cehennem melekler tarafından getirilecek. Muazzam bir şey, müthiş genişlikte ama melekler tarafından mahşer yerine getirilecek. Sağa sola saldırarak. Mücrimler cehenneme atılacaklar, mücrimler cehenneme atılacaklar. Allah-u Teâlâ Hazretleri cehenneme soracak:

“—Doldun mu yâ cehennem?.. İçin doldu mu, tamam mı?..”

Cehennem cevap verecek:

“—Var mı daha yâ Rabbi, gönder!.. Daha ziyadesi varsa, onu da gönder!..” diyecek.

(*Vel kâdî rabbü'l-âlemîn*) Allah-u Teâlâ Hazretleri mahkeme-i kübrâsını kuracak da, insanlara bu dünyada yaptıklarının hesabını soracak. Zerre kadar hayrın karşılığı olacak, zerre kadar şerrin de cezâsı olacak.

(*Ve yühazzirukümü'llâhu nefsehû*) “Allah sizi kendisinden ikaz ediyor, sakındırıyor, korkutuyor; önceden bildiriyor.” diyor hadis-i kudsi... Ben de size naklettim. Peygamber SAS Efendimiz hadis-i kudsiyi bildirmiş, ben de kürsüye çıktım, tebliğ ettim. Siz Arapça bilmiyorsunuz, bu hadisi okumamışsınız diye benden de bildirmesi... Hitab hem bana, hem size...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi sevdiği işleri yapan iyi mü'minlerden eylesin... Cehennemden âzâd olanlardan eylesin...

g. Ramazan Mağfiret Ayı

Peygamber SAS Efendimiz Ramazan ayı hakkında buyurmuşlar ki:⁴⁸

⁴⁸ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no:1887; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.412, no:321; İbn-i Şâhin, *Fadâilü*

وَهُوَ شَهْرُ أَوَّلِهِ رَحْمَةٌ، وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ، وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ
(خز. ق. عن سلمان)

(*Ve hüve şehri'n evvelühû rahmetün, ve evsatühû mağfîretün, ve âhirühû itkun mine'n-nâr*)

(*Ve hüve şehri'n evvelühû rahmetün*) “Bu Ramazan öyle bir aydır ki, evveli Allah’ın merhametinin, rahmetinin kullara yağdığı zamandır. (*Ve evsatühû mağfîretün*) Ortası kulların affedilmesi zamanıdır. (*Ve âhiruhû itkun mine'n-nâr*) Cehennemden azad olma

Şehri Ramadân, c.I, s.18, no:16; Selmân-ı Fârisî RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.311; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXVII, s.19, no:3146; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.162, no:671; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, c.VI, s.33, no:135; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.38, no:79; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.757, no:23714 ve s.961, no:24276; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.176, no:25782 ve c.XXXV, s.105, no:37946.

belgesinin müslümanın eline verilmesidir. “Hadi kulum seni affettim, günahlarını mağfiret ettim, cehenneme düşmeyeceksin. Cehennemden kurtulma belgeni al!” diye cehennemden azad olunma belgesinin verilmesidir.

“—Kime?”

Ramazan’ı Allah’ın sevdiği gibi güzel geçirenlere...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Fırsat elden kaçmamıştır. Ramazan sona ermemiştir. Çalışma imkânı vardır. Allah’tan korkun!.. Takvâyı şiar edinin, takvâyâ riayet edin!.. Gündüz oruç tutup akşam günah işlemeyin!.. Allah’ın yolunda dâimâ sağlam bir şekilde yürüyün!.. Arif kullar olun, mutî kullar olun!.. Cehennemden âzadlık belgesini kaçırmayın!.. Ramazan fırsatını elden kaçırmayın; bir dahaki Ramazan’a çıkmayanlar olabilir, ilerde bu fırsat eline gelmeyenler olabilir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi nevm-i gafletten îkâz eylesin... Sevdiği amelleri işlemeğe muvaffak eylesin... Yolunda dâim zikrinde kâim eylesin... Huzuruna sevdiği râzı olduğu bir kul olarak varmayı nasib eylesin...

Bi-hürmeti habîbihî muhammedini’l-mustafâ... Ve bi-hürmeti şehru ramazâne’l-mübârek... Ve bi-hürmeti esrârı sûreti’l-fâtihah!

11. 02. 1995 – ADANA

11 Ramazan 1415

12. AHİRETE HAZIRLANMAK

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fih... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Aziz ve muhterem cemâat-i müslimîn!

Allah-u Teâlâ Hazretleri ruhunu şad eylesin; hayatta olanlarına sıhhat afiyet ve güzel hizmetler nasib ü müyesser eylesin... Rahmetli kardeşimiz Fikri Yavuz'un tercüme ettiği *Kırk Kudsî Hadis* kitabının 26. hadisi şerifi... Yolda gelirken otomobilde kitabı açmıştım, bu sayfa çıktı. Buradan okuyayım müsaade ederseniz:

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: يَا ابْنَ آدَمَ! أَكْثَرُوا بِالزَّادِ فَإِنَّ الطَّرِيقَ بَعِيدٌ،
وَجَدَدُوا الْمَرَّاكِبَ فَإِنَّ الْبَحْرَ عَمِيقٌ، وَأَخْلَصْ عَمَلَكَ فَإِنَّ النَّاقِدَ
بَصِيرٌ، وَابْعَدْ مِنَ النَّارِ يَبْغِضُ الْفَجَّارُ، وَادْخُلِ الْجَنَّةَ بِحَبِّ
الْأَبْرَارِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ (هود: ١١٥)

(*Yekûlu'llâhu teâlâ*) diyor Peygamber SAS Efendimiz... Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz'in, lafzı kendisinden olmak üzere Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden rivâyeten bize bildirdiği hadis-i şeriflere *hadis-i kudsî* diyoruz. Yâni, söyleyen Mevlâmız da, Peygamber SAS Efendimiz bize Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin böyle söylediğini beyan buyuruyor.

Rahmetli kardeşimiz hadislerin tahkîkini yapmamış, kaynaklarını göstermemiş ama, olsun; öyle olsaydı daha iyi olurdu.

Tabii, yeni kitap yazacak olan, ilim yolundaki kardeşlerimize bütün söyledikleri sözlerin kaynaklarını araştırmalarını tavsiye ederiz. Abdülfettah Ebû Gudde isimli bir alim var, Allah ömür versin... Alimlerle ilgili çok güzel bir kitap yazmış, gözyaşları içinde okuyor insan... Kalbi ne kadar katı olsa, gözleri gene sulanıyor insanın... Çok güzel dipnotlarıyla, tahkikleriyle neşretmiş.

Sonra İstanbul'da, Mısırlı profesörlerden Nûreddin ibn-i Şureybe diye bir mübarek zâtın hazırladığı Sülemî'nin *Tabakâtüs Sôfiyye*'sini okuyoruz. O kadar güzel dipnotlar eklemiş ki, kitap zâten kıymetli, Ebû Abdurrahmân es-Sülemî KS isimli büyük alimin eseri ama, içindeki dipnotlarıyla insanın bir başka lügata veyahut bir başka kaynağa bakmasına lüzum kalmadan, hem hadis râvileri, hem beldelerin isimleri, hem diğer mâlûmatı altına çok güzel dercetmiş. Aşk olsun, rûhu şâd olsun... Demek ki, güzel hazırlanılır ve güzel sunulursa, onun da sevabı çok daha fazla olur. Allah-u Teâlâ Hazretleri kabirlerinde kabir istirahatlerini ziyâde eylesin, makamlarını a'lâ eylesin, derecelerini daha yüceltsin... Ruhları şâd olsun...

a. Amellerin Arz Olunması

(*Yekûlu'llâhu teâlâ*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:” diyor Peygamberimiz SAS Efendimiz Hazretleri:

يَا اِبْنِ اَدَمَ!

(*Yebne âdem*) “Ey Ademoğlu!..”

Hepimiz Adem AS'ın evlatlarıyız. Binâen aleyh hepimiz kardeşiz. Adem AS da topraktan olduğuna göre, hepimizin aslı, mayası toprak olduğuna göre, topraktan olduğumuzu da unutmamamız, mütevâzi olmamız lâzım gerekiyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizde sevmediği ne gibi kötü huylar varsa, onları şu mübarek Ramazanda tasfiye eylesin... Bizi sâfileştirsın, kötü huylardan kurtarsın... Kibir, gurur, ucüb, hased, kin ve sâir kötü

huylara tutulmuşsak, onlardan kurtarsın... Güzel huylara sahipsek, güzel huylarımızı ziyadelendirsin...

Hepimiz Adem AS Atamız'ın evlatlarıyız. Peygamber-i Zîşânız miracda kendisiyle mülâkî olmuş, görüşmüş. Sağına baktığı zaman gülüyormuş, soluna baktığı zaman da ağlıyormuş. Sağına bakıp güldüğü, Allah yolunda yürüyen imanlı evlatlarının, mü'min evlalarının ruhunu, topluluğunu görünce; o tarafa bakıp, bu evlatlarım cennetlik oluyor diye sevinç duyup gülüyormuş. Sol tarafına baktığı zaman da cehenneme ayrılan, cehennemlik olan kâfir, müşrik, gâfil, cahil, mücrim, günahkâr evladlarını görüp, onların da azaba uğrayacağını düşünüp ağlıyormuş.

Allah-u Teâlâ Hazretleri dedemizi güldüren, ecdâdımızın kemiklerini sızlatmayan, kabirlerini nur dolduran hayırlı evlatlarından olmayı cümlemişze nasib eylesin...

Peygamber-i Zîşânımız SAS buyuruyor ki:⁴⁹

تَعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ عَلَى اللَّهِ؛ وَ تَعْرَضُ عَلَى
الْأَنْبِيَاءِ وَعَلَى الْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ؛ فَيَفْرَحُونَ بِحَسَنَاتِهِمْ
وَتَزْدَادُ وَجُوهُهُمْ بَيَاضًا وَإِشْرَاقًا؛ فَاتَّقُوا اللَّهَ، وَلَا تُؤْذُوا مَوْتَكُمْ
(الحكيم عن عبد الغفور بن عبد العزيز عن أبيه عن جده)

RE. 253/1 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîsi ale'llâh*)
“Bizim yaptığımız ameller, pazartesi ve perşembe günleri Allah'a
arz olunur. (*Ve tu'radu ale'l-enbiyâi ve ale'l-âbâi ve'l-ümmehâti
yevme'l-cumuati*) Cuma günleri de Peygamber Efendimiz'e ve
büyüklerimize, ecdadımıza arz olunur.”

(*Feyefrahûne bi-hasenâtihim ve yezdâdü vücûhehüm beyâdan ve*

⁴⁹ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.260.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.469, no:45493; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.307, no:991;
Câmiü'l-Ehâdis, c.XI, s.292, no:10810.

işrâkan) “Onlar da dünyadaki evlatlarının yapmış oldukları sevaplı işlerden sevinç duyarlar. Nurları ve sürurları ziyadeleşir. Işıkları artar kabirlerinde, sevinçleri ziyadeleşir. Kötü bir şey yaptıkları nakledilirse, o zaman da kemikleri sızlar, üzürlüler.”

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz o hadis-i şerifinin sonunda biz mü'minleri ikaz eylemiş, buyurmuş ki:

(*Fe'tteku'llâhe ve lâ tû'zû mevtâküm*) “Allah'tan korkun da mevtânızı, ahirete göçmüş eski büyüklerinizi, ölülerinizi ezâlandırmayın! Öldüler gittiler, kabirde onları rahatsız etmeyin!.. Üzüntüye ezaya düşürmeyin!” buyurmuş.

Demek ki muhterem kardeşlerim, biz günah işlediğimiz zaman kimlere zararımız gidiyor. Başta kendimize zararımız gidiyor. Onun için, günah işlemenin lisân-ı dînîde tabiri nefesine zulmetmektir. İnsan nefesine zulmediyor günah işlediği zaman... Neden?... Cezâyı bulacak da onun için... Belâsını çekecek!

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ . وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ
(الزلزال: ٧-٨)

(*Femen ya'mel miskâle zerretin hayran yerahû ve men ya'mel miskâle zerretin şerren yerah.*) *Miskâl*, ağırlık... *Zerre* de, güneşin ışığı vurduğu zaman havada uçuşan tozlar... “Zerrenin ağırlığı kadar hayır işleyen, karşılığını görecektir; zerrenin ağırlığı kadar şer işleyen, onun cezasını ahirette bulacaktır!” Ne kadar ince bir hesap olacak yâni!..

Onun için günah, bir kere günahı işleyen insana zarar veriyor. Kendisine zararlı... Kişi kendisine zulmetmiş oluyor günah işlemekle; bu bir... Kendisine zulmetmekle kalmıyor, başkalarına da zararı oluyor. Bir kere en başta sevgili annesine, babasına zararı oluyor; kabirde kemiklerini sızlatıyor, üzüyor annesini babasının... Çünkü, duyuyorlar; melekler kendilerine bildiriyor yaptığı kötülükleri...

Eğer mevtânızı seviyorsanız, eğer onlara karşı evlatlığınızı

güzel yapmayı düşünüyorsanız, eğer onları sevindirmeyi düşünüyorsanız, günahlardan biraz da onlar için vazgeçin!.. Allah için vazgeçin, nefsinizi kurtarmak için vaz geçin, ananızın babanızın hatırı için vazgeçin!.. Dedenizin hatırı için vaz geçin! Çünkü bildirilecek, üzülecekler, ezâlanacaklar.

b. Günahın Başkasına Zararları

Başka kimlere zararlıdır günah?.. Hadis-i şerifte okumuştum muhterem kardeşlerim, günah başkalarına da zararı dokunan bir acaib şey, acaib bir fiil...

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁵⁰

الذَّنْبُ شَوْمٌ عَلَى غَيْرِ فَاعْلَمْ: إِنَّ عَيْرَهُ، أَبْتَلِي بِهِ؛ وَإِنْ اغْتَابَهُ، أَثَمٌ؛
وَإِنْ رَضِيَ بِهِ، شَارَكُهُ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 208/17 (*Ez-zenbü şu'mün alâ gayri fâilihî*) “Günah, işleyenden başkası için de uğursuzluktur, belâdır.”

1. (*În ayyerahû, übtüliye bihî*) Eğer günahkârı ayıplarsa; “Yazıklar olsun be! Tüh yâ, olur mu böyle şey?.. Utanmaz arlanmaz herif...” diye ayıplarsa; o zaman Allah ayıplamayı da sevmez. Ayıpladığı kusuru, günahı ayıplayan kimseye de hayatında düşürür, işlettirir. Ayıplarsa, o belâ onun da başına gelir. O zaman anlar: “Haa, ben falanca kimseyi ayıplamıştım. Gördün mü Allah ayağımı dolaştırdı, beni de şu hataya düşürdü.” der. Ayıplamağa da gelmez.

2. (*Ve in iğtâbehû, esime*) Eğer günahı işleyeni başkaları söylerlerse sağda solda, “Falanca şu günahı işledi, şöyle yaptı. Ne kadar ayıp, ne kadar fenâ!..” diye; gıybetini yapmış olurlar, onlar da günaha girerler. Günahı söyleyenler de günaha girerler. “Ahmed

⁵⁰ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.249, no:3169; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.145, no:5536.

şu günahı işlemiş... Mehmed şu işi yapmış... Vah vah... Tüh tüh...” Birbirleriyle konuştuğundan, gıybet yaptığından, aybını açtığından, onlar da günaha girerler. (*Esime*) Gıybetini yapar, âsim olur.

3. (*Ve in radiye bihî, şârekehû*) Yaptığı günaha rızâ gösterirse, cevaz verirse; “Yapsın canım ne olacak?.. Ben olsaydım, ben de yapardım.” deyiverirse, veyahut hoş görürse; ona iştirak etmediği halde rızâsı dolayısıyla iştirak etmiş olur, o da fenâ...

Meselâ minibüste gidiyoruz, konuşuyorlar. Birisi diyor ki:

“—Yâhu duydun mu? Falanca dindar adam çocuğuna davullu, zurnalı düğün yapmış, çengi getirmiş, içki dağıtmış.” diyor.

Ötekisi de diyor ki:

“—Yâhu yapsın, bir tanecik oğlu var, ne olacak? Ben de olsam ben de yaparım!”

Tamam, hapı yuttun şimdi!.. “Ben de olsam ben de yaparım.” dedin ya, yapmadın ama râzı oldun ya; (*şârekehû*) sen ona minibüste otururken iştirak ettin, sen de günaha girdin. Günahkârı dile dolamak da yok, günaha râzı olmak da yok...

Görüyor musun günahın kimlere zararı var?.. İşleyene zararı var, cemiyete zararı var, ana-babaya zararı var... Ayıplayana zararı var, sözünü edip nakledene zararı var, râzı olana zararı var... E bu günahı niye işliyor bu akıllı uslu müslümanlar?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri insanoğluna akıl vermedi mi?.. Tefekkür kabiliyeti vermedi mi?.. Hayır şerri ölcek bir terâzisi, bir muhakeme kabiliyeti yok mu?.. Hayret edilecek bir şeydir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi hakkı görüp hakka uyanlardan eylesin... Batılı görüp de kendisini tutanlardan eylesin... Ama bu nasıl olacak?.. Bu soruyu şimdi kafamızda bırakalım, hadis-i şerife başlayalım!

c. Ahiret İçin Yol Azığı Hazırlayın!

أَكْثِرُوا بِالزَّادِ فَإِنَّ الطَّرِيقَ بَعِيدٌ،

(*Eksirû bi'z-zâdi feinne't-tarîka bâîdun*) “Yol azığını çok temin edin yanınıza, yolculuk malzemesini çok çok alın; çünkü gidilecek yol çok uzaktır.”

وَجَدُّوْا الْمَرَكَبَ فَإِنَّ الْبَحْرَ عَمِيقٌ،

(*Ve ceddîdû'l-merâkibe*) “Bineklerinizi yenileyin; (*feinne'l-bahra amîkun*) çünkü, deryâ derindir. Küçük, çürük sandallar, gemiler tahammül etmez bu deryâyâ; yeni gemi yapın kendinize!..”

وَاخْلَصْ عَمَلَكَ فَإِنَّ النَّاقِدَ بَصِيرٌ،

(*Ve ahlis ameleke*) “Amelini ihlâslı eyle; (*ve inne'n-nâkide basîrun*) çünkü, seni tenkid gözüyle gören, yaradan Mevlâ her şeyi çok iyi görmektedir. Binâen aleyh, niyetindeki bozukluğu da görür. Onun için, ihlâslı yap yaptığın ameli!..”

وَابْعَدْ مِنَ النَّارِ بِيْغْضِ الْفَجَّارِ، وَادْخُلِ الْجَنَّةَ بِحُبِّ الْآبَرَارِ،

(*Ve'b'ud minen nâri bi-buğdi'l-füccâr*) “Fasıkları, fâcirleri sevmeyerek cehennemden kendini uzaklaştır! (*Ve'dhuli'l-cennete bihubbi'l-ebrâr*) Allah'ın ebrâr, has, hâlis, iyi kullarını sevmekle cennete girer.”

فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ (هود: ١١٥)

(*Feinna'llâhe lâ yudîu ecre'l-muhsinîn.*) “Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretleri muhsin kullarının sevaplarını zâyî etmez, mükâfatlarını ihsan eder, verir.” (Hûd, 11/115)

Ulu Cami, MARAŞ

Aziz ve muhterem kardeşlerim, hadis-i şerif bu...

“—Şimdi azığınızı çok çok temin edin, yedeğinize çok çok yolculuk malzemesi alın; çünkü yol uzundur.” diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Kur'an-ı Kerim'de de böyle teşbihler, temsiller vardır. İnsanoğlu iyi anlasın, hafızasına iyi yerleşsin, gözünün önünde tecessüm etsin diye...

Bu sözlerden murad nedir?.. Murad şudur ki, mü'minler, bütün insanlar muvakkat bir zaman için gelmişlerdir. Burada demir atıp kalkacaklar, göçüp gidecekler. Burası devamlı bir yer değil, burası bir geçip gitme yeri... Binâen aleyh, dünyaya gelen insanların hepsi yolcu... Nereye gidiyorlar?.. Doğumdan ölüme, dünyadan ahirete gidiyorlar. Bir yolculuk var... Bu yolculuk uzun bir yolculuktur, meşakkatli bir yolculuktur. Bu yolculuğun durakları kabirdir, berzah alemidir, ahiret alemidir, mahşer yeridir... Mahşerde binlerce yıl beklemektir... Muhakeme günüdür, yevm-i dindir. Amellerin tartıldığı, insanların hesaba çekildiği, suçluların cezasının, iyilerin mükâfatının verildiği merhale... Ondan sonra da

son merhale olan, son durak olan cennet mü'minler için, cehennem kâfirler için... Uzun bir yolculuk...

Bu gerçekten bir yolculuktur, gerçektir de... Hakîkaten biz o tarafa doğru sefer ediyoruz. Ahirete doğru sefer etmekteyiz. Binâen aleyh, yol uzak olduğundan yolda bize lâzım olacak azıkları, yiyecekleri, yol malzemesini almamız lâzım geldiği söyleniyor.

“—Acaba yol malzemesi, yol azığı nedir?” diye soracak olursak, hemen hatırimıza ayet-i kerime geliyor. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَتَزُودُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى (البقرة: ١٩٧)

(*Fetezevedû feinne hayre'z-zâdi't-takvâ*) “Yol azığı hazırlayınız ey mü'minler, ey insanlar!” diye, ayet-i kerimede de yol azığı meselesi var... “Yol azığının, yolda insanın yanına alacağı malzemenin en hayırlısı takvâdır.” (Bakara, 2/297) diyor.

“—Bu takvâ nedir, nasıl bir şeydir, boyu nedir, eni nedir, ağırlığı nedir?... Nerde satılır, nerden alınır, nasıl bulunur, nasıl elde edilir? O zaman bu metâi satan yeri arayıp bulmak lâzım! Nereden alacağız bu takvâyı?... Mâdem yolculukta bize zâd lâzımmış. Zâd da Kur'an-ı Kerim'in ifadesiyle takvâ imiş. Bunu nerden alacağız?”

d. Takvâyı Öğrenme Ayı

İçinde bulunduğumuz ay, işte bu azığı hazırlama ayı... Çünkü, bu ayın içinde oruç tutmayı bize bildiren ayet-i kerimede Rabbimiz ne buyuruyor?... *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة: ١٨٣)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler! (*Kütibe*

aleykümü's-sıyâm) Sizin boynunuza farz olarak oruç tutmak yazıldı, farz kılındı. Vazife bu... Oruç tutacaksınız diye yazıldı. (*Kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm*) Sizden önceki ümmetlerin boyunlarına da bu oruç farzı yazılmıştı." Onların da aslında namazları vardı, oruçları vardı.

Orucun yazıldığını bu ayet-i kerime gösteriyor. Demek ki, insanoğlunun tabiatı aynı olduğundan, hastalıklarına ilaç da aynı olduğundan, her devirde aynı ilaçlar Allah tarafından emredilmiş. Bu bizim derdimize deva oruç, eski ümmetlere de farz kılınmış, bize de farz kılınmış oluyor. (*Lealleküm tettekùn*) "Tâ ki ittikâ edesiniz, takvâ sahibi olasınız, takvâyı öğrenesiniz, takvâyı edinesiniz diye..."

Demek ki, bizim ahiret yolculuğunda takvâ denilen şeyi elde etmemizin mevsimi, zamanı, yolu yöntemi, şekli şemâilini Allah-u Teâlâ Hazretleri harc-ı alem bir şekilde, herkesin istifade edeceği bir şekilde koymuş. Bir fariza olarak koymuş. Çünkü, bütün amellerin, dinin bütün emirlerinin bize dünyada ahirette muazzam faydası vardır. İslâm, bütün ferdî, rûhî, bedenî, ailevî, ictimâî, siyâsî, iktisâdî dertlerin ilacıdır. Bütün dertlerin ilacı İslâm'da vardır. Tabii, bunu insanlar, inkâr edenler de zamanla öğreniyorlar, itiraf ediyorlar. İnkâr edenlerden de imana gelenler oluyor.

İranlı bir şair buyurmuş ki:

ا کر پند خردمندان ز جان و دل نیاموزی

جهان آن پند بتلخی بیاموزد ترا روزی

Eğer pend-i hıred-mendân zi cân u dil neyâmûzî

Cihân ân pend be-telhî beyâmûzed turâ rûzî

"Eğer sen akılllıların nasihatını can ü gönülden dinleyip de öğrenmezsen, nasihattan hisse alıp da durumunu düzeltmezsen; cihan ve zamane başına acı olayları getirir de, sana o nasihatları

acı acı öğrettirir. Burnunu sürttüre sürttüre öğrettirir.”

Evet, 1400 yıl önce İslâm nimeti gelmiş, İslâm ilacı gelmiş, bütün dertlerin devası 1400 yıl önce gelmiş. Bazıları muhalefet ediyorlar ama, burnu sürte sürte bütün tutukları dalların boş olduğunu anlaya anlaya, kapitalizm çökerek, komünizm çökerek, bütün insanlık İslâm'ın deva olduğunu anlama yoluna girmiş bulunuyor. Doğunun, batının, şarkın, garbın mütefekkirleri müslüman oluyor, araştırmacıları müslüman oluyor. Bîtaraf profesörleri, feylesofları, yazarları, politikacıları, büyük alimleri müslüman oluyorlar. Zamanla öğreniyorlar, ister istemez öğrenecekler.

Çünkü her şeyin esrarını, evvelini, ahirini, en güzelini Allah-u Teâlâ Hazretleri bilir. Cihan yaratan, insanı yaratan, cihanın problemlerinin çözümüne, insanın dertlerine devanın ne olduğuna dair en güzel bilgileri bildiğinden, onları öğretir. Anlayan anlıyor, kullanan şifa buluyor, yükseliyor; dünyanın ve ahiretin saadetine eriyor.

Anlayamayan da eninde sonunda zorla anlıyor. Yeter ki, temennî ederiz ki, bu anlama hal-i ye'sde olmasın... Yâni, eceli gelip, vâdesi yetip, gözünden perdeler kaldırılıp, her işin hakikatını görme durumuna geldiği zaman olmasın... Firavun'un imanı gibi olmasın...

Firavun Mûsâ AS'la uğraştı, mücadele etti. Asmaktan, kesmekten, arkasına düşmekten geri durmadı. Ordusunu Mûsâ AS'ın ashabıyla giderken peşine taktı. Denizin kenarına kadar geldi. Mûsâ AS'ın ashabı bir arkaya baktılar; tozu dumana katarak Firavun hırsla hınçla geliyor, kesecek, öldürecek... Bir ön tarafa baktılar, önleri deryâ... Dediler ki:

قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّ لَمُدْرَكُونَ (الشعراء: ٦١)

(*Kâle ashâbu mûsâ innâ lemüdreku*) “Mûsa AS'ın ashabı dediler ki: Eyvâh! Yakalandık, yakalanacağız, mahvolduk!” (Şuarâ,

26/61)

Çünkü önleri deryâ, kaçacak yer kalmadı, yol bitti; arkadan da Firavun geliyor. Tozu dumana katarak ordusuyla geliyor, kılıcıyla geliyor. Bunlar az, onlar çok... Ama Mûsâ AS ne diyor:

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ (الشعراء: ٦٢)

(*Kâle kellâ*) “Hayır öyle şey olur mu?.. Aslâ olmaz! (*İnne maiye rabbî seyhedîn*) Rabbim benimle beraber, Rabbim yanımızda, bize bir yol gösterecek!” dedi. (Şuarâ, 26/62)

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ

كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ (الشعراء: ٦٣)

(*Feevhaynâ ilâ mûsâ enıdrib bi-asâke'l-bahr*) “Bunun üzerine Musa’ya: ‘Asân ile denize vur!’ diye vahyettik. (*Fenfelaka fekâne küllü firkın ke’ttavidî’l-azîm*) Vurunca deniz derhal yarıldı on iki yol açıldı, her bölük koca bir dağ gibi oldu.” (Şuara, 26/63)

Allah-u Teâlâ Hazretleri: “Yâ Mûsâ, deryaya asânı vur!” diyor. Deryaya asâsını vurunca, on iki tane yol açılıyor. (*Ke’ttavidıl azîm*) Büyük bulvarlar gibi... Mûsâ AS’ın ashabı kabileler halinde, gruplar halinde geçiyorlar.

Firavun ordusuyla onların peşine düşüyor. Tam ortaya gelince, onlar karşıya geçince, tuzağın ta içine girince; o adüvvallah, Allah düşmanı, mâbudluk iddiasında bulunan küstah Firavun, o katil Firavun, o mazlumlara öldüren, erkekleri öldüren, kadınları ayıran o zâlim, boğulma durumuna geliyor. Kavmiyle, ordusuyla kendisi boğulma durumuna geliyor. Ne diyor:

حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو

إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ (يونس: ٩٠)

(*Hattâ izâ edrekehü'l-garaku*) Boğulma zamanı gelince, Firavun'a bakın ki, (*Ene rabbükümü'l-a'lâ*) "Ben sizin rabbinizim, en yüce rabbiniz benim!" diyordu. Başka putları da tanıyor da, bir de *a'lâ* diyor. Öyle aptal adamlar ki, timsahtan tanrıları var... Öyle aptal adamlar ki, şahinden tanrıları var... Öyle aptal adamlar ki, öküzden tanrıları var... Güneş'e, Ay'a, öküze, şahine, timsaha tapmışlar. Bir ibret yâni, Mısır'a gidip görmek lâzım!..

Tabii, bir sürü putları olduğu için, bir de diyor ki: "Benden gayri size bir tanrı tanımıyorum, en büyük tanrınız benim!" diyordu. Tanrılık iddiasıyla ortaya çıkmıştı. Ama ne diyor, tam boğulma zamanı gelince: (*Kâle lâ ilâhe ille'llezî âmenet bihî benû isrâile ve ene mine'l-müslimîn*) "Benî İsrâil'in inandığı Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden gayri ilâh olmadığına ben de inandım. *Lâ ilâhe illallah*, ben de müslümanlardanım." diyor. Ama öbür ayet-i kerimede ne buyruluyor:

آلَآنَ (يونس: ٩١)

(*Âl-âne*) "Şimdi mi aklın başına geldi?.. Tam ölüm vakti, tam boğuluyorsun, gözünden perdeler kalktı, hayatın bütün şeyleri geride kaldı, ümidin kalmadı; şimdi mi aklın başına geldi?" (Yunus, 10/91) deniliyor.

Onun için temenni ederiz ki, dua ederiz niyaz ederiz ki, uyanma zamanında olsun... İnsan vaktinde uyansın, amel-i salih işlesin, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne lâıyk işler yapsın da, huzuruna iman-ı kâmil ile varsın, yüzü ak olsun, Allah'ın rahmetine ersin.

Onun için, takvâyı şiar edinmesi lâzım!.. Ramazan'da bir takvâ eğitimi görüyoruz. İşte İslâm'ın bütün emirleri, aslında insanlar için bir devâdır dedik. Oradan söz Firavun'a kadar uzadı.

Şimdi Kur'an-ı Kerim'in, İslâm'ın emirleri incelenirse hepsinin insana, insanın nesline, insanın malına, insanın ruhuna, insanın

dinine fayda vermek için, onları korumak için Allah tarafından emredildiğini; yâni insanın dünya ve ahiret saadetine yarayacak emirler olduğunu herkes görüyor, aşına oluyor ve iman getiriyor.

İşte Ramazan orucu da öyle bir ibadettir ki, Ramazan ayı da öyle mübarek bir aydır ki, takvâyı öğrenme ayıdır. Takvânın eksersizinin yapıldığı bir aylık kurstur. Bir ay sabahtan akşama nefsimize muhalefet ediyoruz. Hoca efendinin buyurduğu gibi, büyük cihadı nefse muhalefet ederek, sabahtan akşama oruç tutarak bir ta'lim yapıyoruz. Akşam da sabaha kadar teravih namazı kılacağız, Kur'an okuyacağız, mukabeleye gideceğiz, teheccüd namazı kılacağız diye, geceleri kıyam, gündüzleri sıyam ile bir güzel çalışma içinde neyi öğrenmeye yönelik oluyor bu ibadetler, bu emirler?.. İnsanın takvâyı öğrenmesine yönelik oluyor.

Takvâ nedir?.. Takvâ, insanın kendisini koruması, sakınması demek... Neden koruyor?.. Allah'ın azabından, cehennemden koruyor.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ (آل عمران: ١٣١)

(*Fetteku'n-nâre'lletî üiddet li'l-kâfirîn*) "Kâfirlere hazırlanmış olan cehennemden kendinizi koruyun, vikâye edin, korunun!" (Âl-i İmran, 3/131) diye emredilmiş ayet-i kerimelerde...

İşte o takvâ nedir? Cehennemden sakınmaktır. Cehennemden sakınmak nasıl oluyor? Günahları işlememek sûretiyle oluyor. Günahları işlememek için ne lâzım? İrade lâzım, irade kuvveti lâzım!.. Nefse hakim olmak lâzım, nefsin arzularını bastırabilmek lâzım!.. İşte bir ay, biz nefsin en kuvvetli arzularını bastırabilmeyi tâlim ediyoruz.

Nefsin en kuvvetli arzuları nedir?.. Yemektir, yedirmiyoruz... İçmektir, içirmiyoruz... Evlenmektir, evlendirmiyoruz... Nefsin arzularını yerine getirmemeyi, nefsin arzularına rağmen onları dinlemeyip sabretmeyi, kendimizi tutmayı öğreniyoruz. Binâen

aleyh, kuvvetli bir talim oluyor.

En hayırlı azık işte böylece, dinimizin emirlerini tuttuğu zaman, kendiliğinden insanın cebine giriyor. Torbasına, heybesine giriyor. Namazlar kılıyoruz, sevap kazanıyoruz. Oruçlar tutuyoruz, sevap kazanıyoruz. Sonra, Ramazan'da yapılan bütün ibadetlerin mükâfatı var... Başka zamanda yapılmış olduğundan yetmiş kat daha fazla sevap veriyor Allah Ramazan'da...

Ramazan'da insan bir sadaka verdiği zaman, Ramazan'ın dışında verdiğinden yetmiş kat daha fazla oluyor. Zekâtını öne alıp Ramazan'da verirse, yetmiş kat daha fazla oluyor. Ramazan'da nafil namaz kılarsa, başka zamandan yetmiş kat fazla oluyor. Tesbih çekerse, hatim indirirse, iftar verirse, ziyafet çekerse; ne yapsa yetmiş kat fazla oluyor. Çok güzel bir ay... “Keşke bütün sene Ramazan olsa, bu hayır ve bu ikramiye devam etse!” diye insan temennî eder.

وَجَدُّوْا الْمَرَكَبَ فَإِنَّ الْبَحْرَ عَمِيقٌ،

(*Ve ceddîdû'l-merâkibe feinne'l-bahra amîkun*) “Gemilerinizi sağlamlaştırın, yenileyin; çünkü derya derindir, dalgaları müthiştir. Öyle çürük gemi dalgalar vurduğu zaman parçalanabilir. Onun için, geminizi yenileyin!” diyor. Yâni, bu hayatın cilveleri var... İnsanın hayatta başına gelen olaylar var, kendisini sarsan olaylar var; tokat vurur gibi, gemiye dalgaların çarpması gibi... Bunların karşısında insanın kuvvetli olması lâzım!.. Mâneviyatının kuvvetlenmiş olması lâzım!.. İşte bu da yine bu ibadetlerle kuvvetlenmiş oluyor.

وَإِخْلَصْ عَمَلَكَ فَإِنَّ النَّاقِدَ بَصِيرٌ،

(*Ve ahlis ameleke*) “Amelini ihlâslı eyle; (*ve inne'n-nâkıde basîrun*) çünkü, seni tenkid gözüyle gören, yaradan Mevlâ her şeyi çok iyi görmektedir.”

Tamam, ibadet edeceğiz ama, ibadetin de şartı vardır. İbadetin birinci şartı nedir?.. İbadetin ihlâs ile yapılmasıdır. Çok iyi niyetle, Allah rızâsı için yapılmasıdır.

إِلَهِیْ أَنْتَ مَقْصُودِیْ ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِیْ !

(*İlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî*) “Maksadım sensin yâ Rabbi, ben senin rızanı arıyorum yâ Rabbi!” yapılmasıdır. Allah’ın rızâsından başka bir art niyet, menfaat duygusu, şöhrat vs. bir şey düşünmemektir.

e. Hak Din İslâm

Ankara’da mahallemizde bir cami yapacağız, para bulamıyoruz. Bahçesi geniş bir ev alacağız, yer pahalı... Mahalleye mescid yapmamışlar. Kocaman bir mahalle kurmuşlar, modern evler yapmışlar, bahçeli evler yapmışlar; çarşı düşünmüşler, sığınak düşünmüşler, sinema yeri düşünmüşler, çocuk parkı düşünmüşler, her şeyi düşünmüşler; sanki burada oturan insanlara ibadet lâzım değilmiş, Allah’a yönelmek, dua etmek lâzım değilmiş gibi, ibadet yeri bırakmamışlar.

Vallâhi Amerikalılar kursaydı, kilise yeri bırakırdı. Belki kanunî mecburiyettir onu da bilmiyorum, ben Amerika’da hangi mahalle arasında dolaştıysam, her adada köşede kilisenin binasını gördüm. Avustralya’ya gittiğim zaman, baktım ki Yunanlılar çok iyi organize olmuş, bizim kardeşlerimiz perişan, camileri perişan... Camileri yok, ya da küçük, ya da perişan... Dedim:

“—Bu Yunanlılar nasıl böyle olmuş?”

“—Hocam! Yunan hükümeti yunanlıları destekledi, her oniki Yunan ailesine bir papaz gönderdi.” dediler.

Yunanlı din adamının, batıl dinlerinin... Çünkü haça tapıyorlar, çünkü tahrif edilmiş, muharref bir dine inanıyorlar. Allah’ın birliğinden ayrılmışlar, Allah’ın kuluna Allah’ın oğlu diyorlar, kâfir oluyorlar.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ (المائدة: ١٧)

(*Lekad kefere'llezîne kâlû inna'llàhe hüve'l-mesîhü'bnü meryem*)
(Mâide, 5/17)

Allah'ın peygamberi İsâ AS'ı biz onlardan çok seviyoruz. Çocuğumuza İsâ adı veriyoruz, Mûsâ adı veriyoruz. Kızımıza Meryem diyoruz seve seve... Ama onlar yanlış yapıyorlar, Allah'ın oğlu diyorlar. Allah soracak:

يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي إِلَهَيْنِ
مِنْ دُونِ اللَّهِ (المائدة: ١١٦)

(*Yâ ise'bne meryeme eente kulte li'n-nâsi'ttehûzînî ve ümmiye ilâheyne min dûni'llâh*) “Yâ İsâ gel bakalım! Sen mi söyledin bu hristiyanlara, beni ve anamı tanrı edinin diye?.. Bana, anama tapının diye sen mi söyledin bunlara?” (Mâide, 5/116)

Terliyor mübârek... Öyle görmüş Peygamber Efendimiz, hamamdan çıkmış gibi pembe beyaz bir ten, boncuk boncuk terli, mahcub, mübârek bir peygamber... Aleyhi ve alâ nebiyyine's-salâtü ves selâm... “Sen böyle söyledin mi?..”

قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ، إِنْ كُنْتَ قُلْتَ
فَقَدْ عَلِمْتَهُ، تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ، إِنَّكَ أَنْتَ
عَلَامُ الْغُيُوبِ (المائدة: ١١٦)

(*Kâle*) Diyecek ki: (*Sübhâneke mâ yekûnü lî en ekûle mâ leyse lî bi-hakkın*) “Hâşâ! Seni tenzih ederim; hak olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. (*În küntü kultühû fekad alimtehû*) Eğer ben bunları

söyleseydim, sen zâten bilirdin. (*Ta'lemü mâ fî nefsi*) Sen benim içimdekini bilirsin; (*ve lâ a'lemü mâ fî nefsi*) halbuki ben senin zâtında olanı bilmem. (*İnneke ente allâmü'l-guyûb*) Gizlilikleri eksiksiz bilen yalnızca sensin!” (Mâide, 5/116)

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ عِبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ

(المائدة: ١١٧)

(*Mâ kultü lehüm illâ mâ emertenî bihî*) “Yâ Rabbi, ben senin kullarına, sen bana ne emrettiysen onu söyledim: (*Eni'budu'llâhe rabbî ve rabbeküm*) ‘Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah’a kulluk edin!’ dedim.” (Mâide, 5/117) diyecek Hazret-i İsâ...

Demek ki, Hazret-i İsâ’nın şehadetiyle hristiyanlar yanlış yolda... Hazret-i İsâ’nın istemediği yolda... Hazret-i İsâ’nın söylemediği şeylere inanıyorlar, bu kesin...

Yanlış yolda olan bir dinin mensublarına hükümetleri itibar ediyor da, Avustralya’ya gönderdiği her on iki aileye bir papaz gönderiyor da, Kıbrıs’taki Rumların başına bir papazı devlet başkanı olarak geçiriyor da, bir hak dinin mensubları, Allah’ın sevdiği râzı olduğu İslâm dinine bağlı olan insanlar;

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ (آل عمران: ١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llâhi'l-islâm*) “Allah indinde makbul olan din İslâmdır.” (Âl-i İmrân, 3/19)

وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا (المائدة: ٣)

(*Ve radîtü lekümü'l-islâme dînâ*) Bütün cihan halkı bilsin, Allah’ın râzı olduğu, Allah’ın indinde geçerli olan din İslâm’dır. Ey bütün benî Adem, ey benim sesimin yayıldığı fezâdan bu sesleri

duyan insanlar, bilin ki Allah'ın râzı olduğu, sevdiği, Allah'ın indinde geçerli olan din İslâm'dır. Hristiyanlık değildir, haça tapmak değildir, puta tapmak değildir, Japonların Güneş'e tapması değildir, Hintlilerin öküze tapması değildir, maddeye tapmak değildir, paraya tapmak değildir, hevâsına tapmak değildir; Allah indinde geçerli olan din İslâm'dır!..

Allah ancak kullarının İslâm dinine girmesinden râzı olacak! İslâm dinine girmeyenler helâk olacak! Ey insanlar duyun!.. Ey hristiyanlar, ey Avrupalılar, ey ileriyiz diye öğünen Amerikalılar, ey Japonlar, ey Hintliler, ey Afrikalılar; duyun ki işin aslı budur. Sizin dininiz yanlışdır. Doğru yola gelin, iş işten geçmeden Allah'ın râzı olduğu dine girin!..

Bizim dinimiz hak iken, bize bu hürmet gösterilmemiş, bizim din adamlarına bu hürmet gösterilmemiş. Din adamlarının ne kadar hürmete lâıyk olduğuna Maraş şahittir, Sütçü İmam'ımız şahittir. Ama, din adamları politikanın emrinde olmaz! Din adamlarının emrinde olur politika... İnsanlar din adamlarının emrinde olur. Çünkü, insanlara Allah'ın emrini din adamları gösterir. Doğru olan budur. Neyse, herkes yaptığının cezasını çekecek, ettiğini bulacak. Allah-u Teâlâ Hazretleri yanlış iş yaptırmasın... Yanlış iş yapanlara da doğru yolu göstereyin...

f. Amellerde İhlâs

Evet, bu derya dalgalı bir deryadır, burada sağlam olması lâzım insanın... İbadetini güzel yapması lâzım amma, yaptığı işleri de ihlâsla yapması lâzım!.. İhlâsla yapmazsa kıymeti yoktur.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵¹

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ، إِلَّا مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا

⁵¹ Neseî, *Sünen*, c.X, s.204, no:3089; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4348; Ebû Ümâme el-Bâhili RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.23, no:5261; RE. 91/13.

(ن. طب. عن أبي أمامة)

(*İnna'llàhe azze ve celle lâ yakbelü mine'l-ameli, illâ mâ kâne lehû hâlis*) “Kendisi için hâlis muhlis yapılmadan, ihlâsla yapılmadan, Allah bir ameli kabul etmez.”

“—Efendim, hem Allah rızâsı için yapıyorum, hem de şu menfaati birazcık, kıyidan köşeden, düşünüyorum!” derse de olmaz.

Çünkü, ortaklığı da kabul etmez Allah... “Ben ortakların en hayırlısıyım. Bana birisini ortak mı koştunuz, hepsini ona veririm. Yâni, ben kabul etmem!” buyurmuş. Sırf Allah için olacak!.. Din sırf Allah için olacak, ibadet sırf Allah için olacak, konuşma sırf Allah için olacak... Her şey; almak vermek, sadaka, hayır, hasenât, binâ vs. hepsi Allah için olacak...

Ankara’da mahallemizde çocuk bahçesi dahil, salıncak dahil, sinema dahil her şeyi yapmışlar, ibadet yeri yapmamışlar. Biz bir cami yapmak için bir ev alacağız, yıkacağız, cami yapacağız; para yok... Bizim oralı olan çok kıymetli bir hoca kardeşimiz var... O da beraberce, zengin bir köylü teyze duyduk. “Falanca köyden ekspres yol geçmiş, karayolu geçmiş, tarlalar para etmiş. Köylülerin cebine para girmiş, parası varmış hacı teyzenin...” diye duyduk. “Gidelim, ondan cami parası isteyelim!” dendi. İdare heyeti olarak, ben de varım. Evine gittik kadıncağızın... Allah selâmet versin, ölmüşse rahmet eylesin...

Hoca kardeşimiz dedi ki:

“—Hacı teyze! Mahallemize cami yapacağız. paramız yetmiyor, para lâzım!.. Ev alacağız da, şöyle olacak da, böyle olacak da... Sen parayı ver, camiye senin adını verelim, adını yazalım!” dedi.

Kadıncağız şöyle baktı. Boynunu böyle edebli bir şekilde büktü:

“—Evlâdım, şan ve şöhret istemem! Parayı vereceğim. Ne ismimi yazın, ne ismimi anın; Allah bilsin, Allah sevsin, kâfi...” dedi.

Utandım. İhlâsa bak!.. İnsan yaptığı ibadeti Allah için yapmalı, başka bir şey için yapmamalı!..

وَاخْلَصْ عَمَلَكَ فَإِنَّ النَّاقِدَ بَصِيرٌ،

(*Ve ahlis ameleke*) “Amelini ihlâslı eyle; (*ve inne'n-nâkıde basîrun*) Allah her yaptığınızı görüyor, ne niyetle yaptığınızı da biliyor.” İhlâsla yapılmazsa, onun da cezâsı olduğu muhakkak... İhlâsın zıddı riyâdır. Riyâ ile yapılan ameli Allah kabul etmiyor.

g. Allah İçin Sevmek

وَابْعَدْ مِنَ النَّارِ بِيْغْضِ الْفَجَارِ،

(*Veb'ud minen nâr, bi-buğdı'l-füccâr*) “Cehennemden uzaklaş, füccârı, fâcirleri sevmeyerek!..” İnsan fîsk u fücûru sevmeyecek, fîsk u fücûr ehlini de sevmeyecek. Kişi sevdiği ile beraber haşrolacak da, onun için kimi seveceğine insanın çok dikkat etmesi lâzım!.. Sevgi büyük tehlikedir. Yanlış insanı severse, yanlış yere sevgisini bağlarsa, sevdiği ile beraber güme gider, mahvolur.

“—Efendim, ben filânca artisti çok seviyorum!.. Grata Karlo'nun saçları, Gray Keyvır'ın bıyıkları, filâncanın giyişi, Ceymıs Bond'un bilmem nesi... “

Olmaz!..

“—Kimi sevecek?”

Sevgisi fayda verecek kimseleri sevecek, cennetlik kimseleri sevecek! Çünkü, kişi sevdiği ile beraber haşr olacak, kişi sevdiğinin yanına varacak, kişi sevdiği ile sonunda buluşacak. İyilerle sevişen, iyilere muhabbet eden, dost olan, sevgi besleyen iyilerin yanına ilhak olunacak; kötülere seven iyilerin arasında yaşıyor bile olsa, kötülerin arasına sevk olunacak.

Onun için dinimizin en önemli işlerinden birisi, bir müslümanın dikkat etmesi gereken en önemli işlerden birisi, sevgili kardeşlerim dikkat edin: Allah için sevmektir, Allah için buğz etmektir. Allah için Allah'ın dostlarını, Allah'ın iyi kullarını, iyilik yapan insanları sevmek lâzım; Allah için, kötülük yapan kötü kullara da kaş

çatmak lâzım!..

“—Bir fâsık, fâcir kimseye (*Yâ seyyidi!*) ‘Ey efendim!’ dese bir insan, Arş-ı A’lâ titrer.” diyor Peygamber Efendimiz... Alışmışsınız ya biz, telefon çalıyor, açıyoruz, “Buyurun efendim!” diyoruz. Dur bakalım, efendi mi karşıdaki, mü’min mi, kâfir mi, ne?.. Efendim diyoruz Haa, “Bir fasık fâcir kimseye insan, ‘Ey efendim!’ dese, Arş-ı A’lâ titrer.” diyor. Arş-ı A’lâ neden titrer?.. “Eyyvah! Ne kadar fenâ bir şey yaptı bu adam!.. Şimdi Allah bir gazaba gelecek, çok fenâ olacak.” diye titrer. Öyle fâsıka, efendim filân denmez.

Fısk u fücûr ehline nasihat etmek lâzım, kaş çatmak lâzım!.. “Bu yaptığın doğru değil!” demek lâzım!.. Gülmemek lâzım, alkışlamamak lâzım!.. Tebessüm bile günahdır. Sevmeyecek, tebessüm bile etmeyecek, yüz vermeyecek. Kaşını çatacak Allah rızası için... Neden?.. Günaha şımarmanın, günahı yapmaya teşvik almasın, “Falanca güldü bana, hoş gördü beni...” demesin... Allah rızâsı için, kötülük yayılmasın diye...

İslâm’da *hubb-i fillâh* var, Allah için sevmek var; *buğz-i fillâh* var, Allah için sevmemek var... Babası da olsa, evlâdı da olsa, dostu da olsa, arkadaşı da olsa, kötü bir şey yaptığı zaman, “Aaa, bu olmadı! Bu yaptığın doğru değil...” demek lâzım!..

Fıkralar anlatıyorlar: “Efendim, hoca şöyle yapmış da, böyle yapmış da... Şöyle demiş böyle demiş...” Hoca fıkra konusu olmaz; bir kere onu bırak! Sen din düşmanı mısın? Sen dini kötülemek mi istiyorsun? Hocayı niye fıkra konusu yapıyorsun, gülünecek bir mevkie düşürüyorsun? “Bilmem şu hoca şöyle demiş, falanca hoca böyle demiş. Sofraya oturduğu zaman şöyle yemiş... Efendim, ölü gözünden yaş, imam evinden aş çıkmazmış.” Çıkmaz olur mu yâ?..

Allah rahmet eylesin, bizim Ankara’da Hacı Bayram-ı Velî Camii’nin imamı vardı, Zekâî Hoca... Sabah namazını kıldık.

Kalabalık, Hacı Bayram Camii bu... Hacı Bayram-ı Veli KS'in ruhanîyetiyle güzel bir cami... Cemaate döndü: "Ey cemaat, haydin hepinizi lokantaya davet ediyorum, buyurun yemek yiyelim!" dedi. Arkasından da ekledi: "Hadi bakalım, ölü gözünden yaş çıkar mıymış, çıkmaz mıymış; imam evinden aş çıkar mıymış, çıkmaz mıymış görün!" dedi.

Kim bulaştırdı hocaların alnına bu kara lekeyi?.. Bu kadar cömertlik yapar, bu kadar gayret eder, bu kadar din için fedâkarlık yapar, meşakkat çeker... Sen ticaret yaparsın, para kazanırsın; o burda talebeye Kur'an-ı Kerim okutacağım diye uğraşır. Nerden çıkartıyorsun, alay mevzuu yapıyorsun hocayı?.. Niye küçük düşürüyorsun?..

Şimdi yolda, bir yerde görüyor birisi, sakallı... Sakalı neden bırakıyoruz?.. Efendimiz'in yolunca gidelim diye, sakalı kazımak haram diye... Haramdan korunmağa çalışıyoruz. Bana şöyle bir

bakıyor. Ayağımda da mest var, lastik var...

“—Hafız, gel buraya!.. Otur!.. Söyle bakalım nerde vazife görüyorsun; müezzini misin, imam mısın?..”

“—Emekliyim.”

“—Nerden emeklisin?”

“—Üniversiteden...”

“—Müstahdem miydin, neydin?.. Kahveci miydin, çaycı mıydın?..”

“—Profesördüm efendim...”

“—Haa, hocam özür dilerim.”

“—Yâhu sen Allah’tan özür dile! Niye hor görüyorsun hafızı, müezzini, imamı?.. Bir insan hafız olmuşsa, kolay mı hafız olunuyor yâni...”

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, mü’minleri seveceğiz, fasıklara da buğz edeceğiz, kaş çatacağız, “Yapma böyle!” diyeceğiz. “Böyle şaka olmaz, böyle fıkra olmaz; böyle yapma!” diyeceğiz. “Sen din düşmanı mısın?.. Din düşmanlarının, din adamlarını küçük düşürücü fıkralarını Ramazan’da, iftar sofralarında niçin anlatıyorsun? Öyle fıkra anlatılır mı, hiç bulamadın mı başka bir şey?.. Anlatsana sütçü İmam’ın kahramanlığını erkeksen!.. Hadi bakalım, millet gerçekleri bilsin!”

h. Sâlihlerin Hayatını Okuyun!

وَادْخُلِ الْجَنَّةَ بِحُبِّ الْإِبْرَارِ،

Onun için, (*Ve’dhuli’l-cennete bi-hubbi’l-ibrâr*) “İyileri sevmekle cennete girin!” diyor. Allah diyor, Peygamber SAS Efendimiz naklediyor. Ebrârı, Allah’ın iyi kullarını, takvâ ehli kullarını seveceksiniz. Salih kullarını seveceksiniz, evliyâ kullarını seveceksiniz, mübarek kullarını seveceksiniz.

Paraya tenezzül etmemişler, mevkie, makama tenezzül etmemişler. Allah’ın rızâsını düşünmüşler, ev bark edinmemişler, mal mülk edinmemişler, bir gömlekle yetinmişler.

Evliyâullahtan bir zat hacca gidiyor. Bir kasabaya gelmiş. Oturmuş mescide... Namaz kılmış, kimse hoş geldin demiyor. Oturmuş, mescid Allah'ın evi... Öteki namaz olmuş, kılmış... Öteki namaz olmuş, kılmış... Öteki namaz olmuş, kılmış... Dışarı da çıkmıyor. Aç olunca, insanın dışarı çıkmağa da ihtiyacı olmaz.

Bazı evliyâullahı da biliyorum, okudum kitaplardan... Mekke'de haftada bir abdest alırmış. Bu ne demek muhterem kardeşlerim, kendimizi de bir ölçelim! Hatada bir abdest alırmış, hem de Harem-i Şerif hudutlarında abdest bozmazmış, Harem'e hürmetinden... 25 km uzağa gidecek, araba yok o zaman... Dolmuşa mı binecek, iki riyal verip de Harem hududuna gitsin diye?.. Yürüyecek Harem-i Şerif'in hududuna gidecek, abdest bozacak, abdest alacak. Tamam, aldı. Uyku uyumuyor demek ki adam... Bir hafta uyku uyumuyor, yemek yemiyor, dışarı çıkmıyor; sevgisine saygısına bak!..

O adam da oturmuş, kalkmış mescidde... Üç dört gün geçtikten sonra cemaat uyanmış, farkına varmış. Demişler ki: "Yâhu, bu adam kim? Dışarı çıkmıyor, yemek yemiyor. En erken gelenimiz camide bunu görüyor. En geç çıkanımız camide bunu görüyor. Zâten kaşık kadar küçük bir kasaba... Bir yerden bir şey alsa, herkes duyar görür." Nihayet uyanmışlar da gitmişler, demişler ki:

"—Yâ mübarek, sen kimsin? İn misin, cin misin?.. Ne yersin, ne içersin?.."

"—Ben filânca yerden aciz nâçiz kardeşiniz." demiş.

"—Yâhu, bizim eve buyur!" demişler.

Günaydın, hayırlı sabahlar, mâşâallah!.. Çağırılmışlar evlerine...

Yine böyle sâlihlerden bir zât Medine-i Münevvere'ye, Peygamber SAS Efendimiz'in mescidine gelmiş. Aç, kesede para yok... Kafada ilim var, kesede para yok... Durmuş, durmuş, durmuş... Sıcak, açlık canına tak etmiş. Gözünü kapatmış, demiş ki: "Yâ Rasûlallah! Ben seni ziyarete geldim, açım..." demiş. "Senin misafirinin ben, sana geldim yâ Rasûlallah!" demiş. Bayılmış, halsizlikten yığılmış kalmış. Bizim gibi iftar sofrası elli tane nimetle dolu değil ki!..

Biraz sonra birisi gelmiş, omuzuna şöyle vurmuş: “Kalk mübarek!” demiş. Bakmış, seyyid... Kıyafetinden anlaşıyor, Peygamber Efendimiz’in soyundan, seyyid... Sarığından, kıyafetinden belli... Bir tepsiyle gelmiş yanına:

“—Kalk mübarek! Dedemiz Rasûlullah’a bizi şikâyet eden sen misin?.. Buyur!” demiş.

Meğer rüyâsına girmiş Rasûlullah Efendimiz;

“—Benim camimde benim dostum, benim misafirim bir kimse var; kaç gündür aç, niye onu ağırlamadınız?” diye söylemiş de, “Dedemizin söylediği, kendisi için bizi azarladığı şahıs sen misin? Buyur yemeğe!” diye söylemiş.

Mânevî haberleşmeye bak!.. Rasûlullah Efendimiz nasıl haberdar ediyor.

Bu alimler bilmez miydi para kazanmasını, akli yok muydu?.. Aklını para kazanmaya sarf etse, dünyanın en zengini olurdu ama, dünyanın en zengini Kârun olmuş da ne olmuş?.. Dünyanın en

zengini Firavun olmuş da ne olmuş?.. Altından mezarlara koymuşlar, kilolarca altın çıkartıyorlar kazılarda Firavun'un mezarından; ne olacak, Allah sevgisini kazanmadıktan sonra?.. Onun için iyileri sevmek lâzım!.. Allah'ın iyi kullarını, ebrârı arayıp bulmak, sevmek lâzım!..

Muhterem kardeşlerim!.. Ebrârın, evliyâullahın hayatını okuyun lütfen!.. *Tabakâtü's-Sôfiyye*'yi biz onun için okuyoruz İstanbul'da... Okuyun biraz *Tezkiretü'l-Evliyâ'yı*, *Tabakâtü's-Sôfiyye*'yi, *Hilyetü'l-Evliyâ'yı*, *Menâkıb-ı Asfiyâ'yı*, Peygamberler tarihini, sahabe-i kirâmın hayatını anlatan eserleri... Biz de mecmuamızın abonelere hediyesi olarak Sahabe Hayatından Tablolar diye üç cilt neşrettik, hediye verdik ki, okusunlar. Şu büyüklerin hayatını bir okuyun da, gerçek müslümanlık neymiş, bizim müslümanlığımız neymiş, bir anlaşılın!..

Fuzûlî diyor ki:

*Pehlevanlar, bad-pâlar seyr idende her yana,
Tifl hem cevân ider ammâ ağacdan atı var!*

“Pehlivanlar, süvariler, kahramanlar zırhlarını, kılıçlarını kuşanıp da ata binip de, deh deyip de, sağa sağa rüzgâr gibi at sürüp de koşuştukları zaman; çocuk da coşar, o da biner, o da deh deh der ama, ağaçtan atı var... Çomağın üstüne biner, eline de küçük bir çomak alır, deh diye o da çomağı sürer.”

Bizim işimiz çocuksu, bizim müslümanlığımız çocuksu müslümanlık. Gerçek müslümanlığı peygamberlerin (*Aleyhimü's-salâvâtü ve't-teslîmât*) hayatlarını okuyun anlayın!.. Görün bakalım, neler çekmişler... Peygamber Efendimiz'in hayatını, sîret-i nebeviyeyi bir okuyun, anlayın bakalım neler çekmiş Peygamber-i Zîşân'ımız... Allah'ın en sevgili kulu, server-i enbiya, Muhammed-i Mustafâ (*Aleyhi efdalü's-salevâti ve't-teslîmât*) Hazretleri'nin hayatını bir görün bakalım!..

Nasıl yemekler yemiş, mutfağında kaç türlü yiyecekler varmış?.. Mutfakının, kilerinin, deposunun ebadı ne kadarmış?.. Kaç tane buzdolabı varmış, kaç tane yatağı varmış?.. Köşkü, sarayı

kaç odahymış, dubleks miymiş, tripleks miymiş?.. Neyse bir anlayın bakalım!..

Hatem-i Esâm KS, Medine-i Münevvere'ye gelmiş. Şöyle etrafa bir bakmış. Arif insan... Yanaşmış esnafa:

“—Es-selâmü aleyküm!” demiş. “Yâhu, bana Rasûlüllah'ın sarayını göstersenize!” demiş.

“—Yabancı, sen çok cahilsin gâlibâ!” demişler.

Hâtem-i Esam büyük şeyh, büyük evliyâullahtan... Tanımıyorlar tabii...

“—Rasûlüllah'ın hiç sarayı olur mu?.. Onun evini bilseydin sen, ağlardın!” demişler.

Küçücük hücre... Ezvâc-ı tâhirâtının odaları bir arşın eninde, üç arşın boyunda muhterem kardeşlerim!.. Dar bir somya ebadında odaları... Oda güya, somya büyüklüğünde...

“—Rasûlüllah'ın sarayı mı olur?.. Rasûlüllah'ın hayatı çok mütevâzi idi. Toprak üstünde yatardı, hasır üstünde yatardı.” demişler.

Ellerine hasırlar iz etmiş de, Hazret-i Ömer görünce ağlamış ya... “Kisralar, kayserler nasıl yaşıyor; sen Allah'ın has peygamberisin, en yüksek kulusun, sen nasıl yaşıyorsun?” diye ağlamış. Peygamber Efendimiz diyor ki: “Üzülme yâ Ömer! Onların mükâfatları bu dünyada veriliyor. Allah bizim mükâfatlarımızı ahirette verecek. (*Mâ li ve li'd-dünyâ*) Benim dünya ile ne işim var?” diyor Peygamber Efendimiz...

Hâtem-i Esam sormuş:

“—Peki bu saraylar kimin?..”

“—İşte falancanın, filâncanın...”

“—Vayy, demek ki Rasûlüllah'ın şehrini Firavunlar doldurmuş.” demiş.

Bir sürü saraylar, saraylar... Hani nerde tevâzu, hani nerde mahviyet?.. Hani nerde gelen maddiyatı gecelendirmeden fukaraya dağıtmak, yarın için endişe etmemek?.. Hani nerde Allah rızâsı için vermek, yokluktan korkamayanın verişiyle vermek, derya gibi

cömertlik nerde?..

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, İslâm'ı doğru öğrenemezsiniz, ebrârın hayatını iyice öğrenmedikçe... Yanlış anlırsınız, yanlış değerlendirirsiniz. Zamana bakmayın, zamânenize bakmayın, sâlih insanlara bakın!.. Onların hayatından anlırsınız, onları sevin; çünkü, kişi sevdiği ile beraber haşrolunacak.

Peygamber Efendimiz SAS müjdeliyor ki:⁵²

المرء مع من أحبَّ (خ. م. عن ابن مسعود)

(*El-mer'ü mea men ehabbe*) “Kişi ahirette sevdiğiyle beraberdir.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri cennette kişiyi sevdiğine kavuşturacak.

Sevban RA'den bir müjdeyi size nakledeyim: Sevban RA, Peygamber Efendimiz'in hizmetçisi... Şöyle yüzüne sevgi ile bakıyor... Güneş gibi pırıl pırıl nûrânî yüzü hayran hayran seyrediyor. Peygamber Efendimiz'in gözüne ilişmiş onun öyle hayran bakışı:

“—Yâ Sevban ne oluyor, hayrola?.. Gözünü dikmişsin, öyle bakıyorsun.”

Demiş ki:

اتمتع بالنظر اليك يا رسول الله!

(*Etemetteu bi'n-nazari ileyke yâ rasûla'llah*) “Senin yüzüne bakarak nimetleniyorum yâ Rasûlallah!.. Senin yüzüne bakmak, senin cemâlini seyretmek nimet benim için... Nimetleniyorum da, sevinçliyim de, memnunum da, mesrûrum da yâ Rasûlallah, ahireti düşününce üzüldüyorum. Çünkü sen ahirette Firdevs-i A'lâ'ya gireceksin, Makam-ı Mahmud'a ereceksin, cennette en yüksek

⁵² Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.145, no:5702; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.95, no:4779; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

derecelere ulaşacaksın! Ben ne yapacağım?.. Cennete girecek miyim, girmeyecek miyim, bilmem... Amma, cennete girsem bile, nerede senin makamın, nerede benim derecem?.. Seni acaba orda görebilecek miyim?..”

“—Milyonlarca müslüman olacak, milyarlarca insan olacak, hepsi Rasûlüllah’ın aşkıyla, ‘Köşkümüz Rasûlüllah’ın köşküne komşu olsun!’ diye dua edip duruyor. Nerede, biz yanına yanaşabilir miyiz o devletlinin?” diye endişe ediyor.

Peygamber Efendimiz:

“—Üzülme! Kişi sevdiği ile beraber olacak!..” buyurmuş. Allah kâdir, seveni sevdiğinden ayırmayacak; çünkü, cennette mahzunluk yok...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi cennette Rasûlüllah Efendimiz’den ayırmasın... Cehennemine sokmadan bi-gayri hisâb cennetine dahil eylesin... Rasûlüllah Efendimiz’e komşu eylesin...

İyileri sevdi mi insan, iyilerle beraber haşrolur.

فَلِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرُ الْمُحْسِنِينَ (هود: ١١٥)

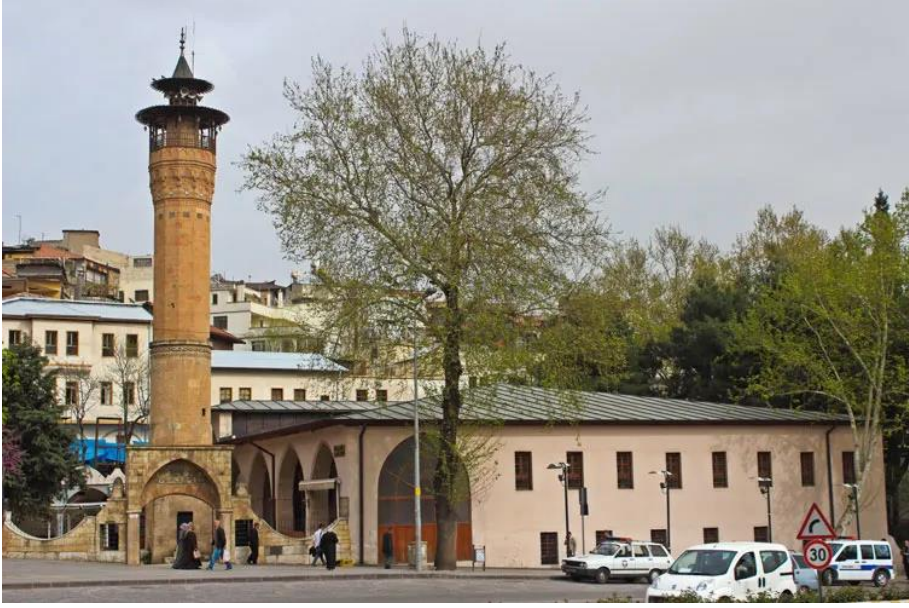
(*Feinna’llâhe lâ yudîu ecre’l-muhsinîn*) “Çünkü Allah, iyilerin ecrini, sevabını zâyî etmez. Muhsin kulların sevabını zâyî etmez.” (Hûd, 11/115)

i. İhsan Nedir?

Muhterem kardeşlerim! Muhsin kelimesini azıcık izah edivereyim müsaade ederseniz: *Muhsin* demek, bir şeyi güzel yapan demek... *İhsan*, yaptığı şeyi güzel yapmak demek... İbadette ihsan nedir, yâni ibadeti nasıl güzel yapabiliriz, mükemmel yapabiliriz?

وَمَا الْإِحْسَانُ ؟

(*Ve me’l-ihsânü*) “İhsan nedir yâ Rasûlallah?” diye sormuş Cebrâil AS...

Ulu Cami, KAHRAMAN MARAŞ

Rasûlullah SAS Efendimiz cevap veriyor:⁵³

اَلْاِحْسَانُ اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ ، فَاِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ ، فَاِنَّهُ يَرَاكَ
(خ. م. ن. ه. حم. خز. حب. ش. حل. عن أبي هريرة؛ م. د.

⁵³ Buhârî, *Sahih*, c.I, s.27, no:50; Müslim, *Sahih*, c.I, s.39, no:9; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.101, no:4991; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.25, no:64; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.426, no:9497; İbn-i Huzeyme, *Sahih*, c.IV, s.5, no:2244; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.I, s.375, no:159; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.157, no:30309; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:117222; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahih*, c.I, s.36, no:8; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.6, no:2610; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.635, no:4695; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.97, no:4990; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.24, no:63; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.I, s.389, no:168; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.203, no:20660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:11721; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Beyhakî, *el-Erba'üne's-Suğrâ*, c.I, s.61, no:23; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.44, no:5249; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.57, no:140; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.X, s.494, no:10108.

ت. ن. ه. ح. ب. ق. عن عمر)

(*El-ihsânü en ta'büda'llâhe keenneke terâhü*) “İhsan, sanki görüyormuşsun gibi, karşısındaymış gibi Allah’a kulluk etmendir. (*Fein lem tekün terâhu feinnehû yerâke*) Çünkü, her ne kadar sen onu görmüyorsan da, o seni görüyor.”

Sen *Allahu ekber* deyince, onun huzurundasın. O sana şahdamarından daha yakın...

وهو معكم أين ما كنتم (الحديد: ٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) O her yerde hâzır ve nâzır...

لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ (الأنعام: ١٠٣)

(*Lâ tüdrikühü'l-ebşâr ve yüve yüdrikü'l-ebşâr*) “Gözler onu görmez, o gözleri de idrak eder.” (En’am, 6/103) Gözlerin idrakini de bilir. Gözden sinirler beyine idrak götürüyor, onu da bilir Allah, her şeyi bilir.

O bakımdan ibadette ihsan budur. Görüyormuş gibi ihlâslı ibadet etmektir. Allah’ın gördüğünü bilerek, Allah bana bakıyor, görüyor diye edepli ibadet etmektir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁴

⁵⁴ Müslim, *Sahîh*, c.X, s.122, no:3615; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.485, no:2342; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.295, no:1329; Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.394, no:4329; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.125, no:17179; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.112, no:1970; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.199, no:5883; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.62, no:4494; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.274, no:7115; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.482, no:11071; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.60, no:15856; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.411; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.III, s.184, no:4650; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.48, no:7738; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.421, no:28508; Abdürrezzak, *Musannef*, c.IV, s.492, no:8604; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.14, no:3468; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.192, no:1262; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.565, no:2069; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.152, no:1119; Deylemî, *Müsnedü'l-*

إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ (م. د. ت. ن. ح. م.)
حب. عن شداد بن أوس)

(*İnna'llâhe ketebe'l-ihsâne alâ külli şey'*) “Her şeyde ihsanı, Allah mü'mine emretmiştir.”

Mü'min her yaptığı işi iyi yapmakla, güzel yapmakla emrolunmuştur. Mestçi mestini en güzel yapacak... Fırıncı ekmeğini en güzel pişirecek... Terzi en güzelini dikecek, kumaşçı en güzelini dokuyacak... Hattat en güzelini yazacak. Herkes yaptığı işi en güzel yapacak. Kurbanı kesen bıçağını en güzel şekilde bileyecek, kurbanı en zahmetsiz kesecek. Her şeyin en güzeli mü'mine vazifedir; çünkü, Allah muhsinlerin, güzel yapanların ecrini zâyî eylemez, mükâfatını verir ve mü'mine her şeyin güzeli yakışır. Güzeline yapmak yakışır, güzeline mazhar olmak yakışır.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bütün amellerimizi, fiillerimizi, tâatlarımızı, işlerimizi güzel yapmayı nasib eylesin... Ve mükâfatların en güzellerine, nimetlerin en güzellerine ermeyi, yurtların en güzeli olan cennet yurduna girmeyi, Allah'ın en güzel kullarıyla komşu olmayı nasib eylesin...

Sübhâneke lâ ilme lenâ, illâ mâ allemtenâ, inneke ente'l-alîmü'l-hakîm... Sübhâne rabbînâ rabbi'l-izzeti ammâ yesîfûn... Ve selâmün ale'l-mürselîn... Ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn, el-fâtihah!

12. 02. 1995 / 12 Ramazan 1415

Ulu Cami - Kahraman Maraş

Firdevs, c.I, s.173, no:648; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.278, no:2774; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.386, no:640; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.262, no:15609; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VIII, s.107, no:6933.

13. ZİKİR DERSİ

Beraber bir tevbe edelim:

Estağfirullâh... Estağfirullâh... Estağfirullâh... Estağfirullâh...

Estağfirullâhe'l-azîm, el-kerîm, er-rahîm, ellezî lâ ilâhe illâ hu...

El hayye'l-kayyûm ve etûbü ileyh... Ve es'elühü't-tevbete ve'l-mağfirete ve'l-hidâyete lenâ innehû hüve't-tevvâbü'r-rahîm... Tevbete abdin zâlimin li-nefsihî lâ yemlikü li-nefsihî meuten ve lâ hayâten ve lâ nüşûrâ...

Allahümme ente rabbî... Lâ ilâhe illâ ente halaktenî... Ve ene abdüke... Ve ene alâ ahdike ve va'dike mestetağtü... Eûzü bike min şerri mâ sana'tü... Ebûu leke bi ni'metike aleyye... Ve ebûu bizenbî... Fağfirlî... Feinnehû lâ yağfiruz zünûbe illâ ente..."

Bu Peygamber-i Zîşânımız SAS'in duasıdır, seyyidül istiğfardır, hadis-i şeriftendir. Mübarek Ramazan ayındayız, Allah'ın mübarek bir mekânı olan camisindeyiz. Mübarek bir vakitte yaptığımız bu güzel duayı, Rabbimiz lütfuyla, keremiyle, Mucübü'd-deavât ismi hürmetine kabul eylesin... Bizim günahlarımızı bağışlasın... Defteri i a'mâlimizi pâk eylesin... Bundan sonraki ömürlerimizde günahlara, haramlara bulaşmadan, sevdiği bir kul olarak yaşamayı nasib eylesin...

Tevbe etmek lâzımdır ve iyidir. Tevbe edenleri Allah sever. Tevbe sözle, "Tevbe yâ Rabbi!" demek değildir; hâlini hak yola döndürmektir. Tevbenin hakîkatî nedir?.. Sözü söylemek değil, halini değiştirmektir. Dönüş yapmaktır yâni... Aslında Arapçada da *tâbe-yetûbü*, dönmek demektir. Kişi dönüş yapınca, tâib olunca, yâni gûnahtan dönen bir kişi olunca, Allah daha çok döner. Tevvâbdır yâni, mübalağa sîgasıyla... Allah da ona teveccüh eder. Kul yanlış yoldan Allah'ın yoluna dönünce, Allah da kuluna teveccüh eder. Tevbenin asıl kelime mânâsı ve mantığı mantalitesi, özü esas budur.

Onun için, tevbenizi sadece sözle yapılan bir tevbe etmeyin, hakîkî bir tevbe eyleyin! Hak tevbe olsun, haliniz hakka dönsün,

her şeyinizle Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girmeyi azmedin, isteyin!..

Allah tevbe edenleri sever ama, tevbe deyince her şey silinmez. Silinmeyen şeyler nedir?.. Kul hakları silinmez. Üzerinizde birisinin malı mülkü, hakkı varsa, “Tevbe ettim ben Maraş Ulu Camii’nde Es’ad Hoca ile beraber...” deseniz de olmaz. Ne olacak?.. Hakların sahiblerine haklar verilecek.

Mirasta haksız bölünme olmuşsa, yanlış alınma olmuşsa, birisinin malı mülkü sende kalmışsa, gasb olmuşsa, haksızlık olmuşsa, aldatma olmuşsa ne olacak?.. Hak sahibine verilecek. Mânevî haklar geçmişse, helâlleşilecek; “Beni affet!” denilecek, “Hakkımı helâl et!” denilecek, “Helâl etmen için ne yapmak gerekiyorsa yapayım!” denilecek... Böylece gönlü alınacak, hak sahibi kalmayacak. Ahirette yakana yapışacak insan kalmayacak diye çalışacaksın; bu bir...

Sonra, kılınmamış namazlar varsa, tutulmamış oruçlar varsa, onlar da tevbe demekle silinmez. Borç borçtur, kalır. Ya vaktinde güzel güzel kılarırsın namazları; ya aklın başına gelince sonradan ödersin namazları, oruçları; ya da bunu da yapmazsan, ahirette çok büyük cezalara çarpılarak ödersin. Ahirette ödemek çok büyük cezalı olacaktır. Onun için, namaz oruç borçlarını da ödemeye başlayın!..

Devamlı abdestli gezin! Peygamber SAS Efendimiz devamlı abdestli gezermiş, adet-i seniyyeleri öyle imiş. Hattâ abdest bozulan yerden suyun olduğu yere gelinceye kadar abdestsiz olmamak için, orada kumla teyemmüm abdesti almış, suyun yanına gelince normal abdestini tamamlamış. Evliyâullah büyüklerimiz, mürşid-i kâmillerimiz de bu adeti sürdürmüşlerdir. Onun için, siz de bu adete mülâzemet eyleyin, devamlı abdestli gezin, hiç abdestsiz durmamağa dikkat edin!..

Sonra, her gün zikir vazifelerinizi yapın!.. Biliyorsunuz Kur’an-ı Kerim emrediyor, Peygamber SAS Efendimiz Kur’an-ı Kerim’in emrinin nasıl uygulanacağını öğretiyor. Meselâ, Kur’an-ı Kerim

diyor ki: “Namaz kılın!.. Zekât verin!..” Ama, namazın nasıl kılınacağını Peygamber Efendimiz’in sünnet-i seniyyesinden öğreniyoruz. Rükûsuyla, sücûduyla, *Sübhâneke*’siyle, tahiyyatıyla, selâmıyla, sehiv secdeleriyle ve sâiresiyle Peygamber Efendimiz’den öğreniyoruz. Devenin zekâtı nasıl, koyunun zekâtı nasıl, malın zekâtı nasıl, paranın zekâtı nasıl; Rasûlüllah’ın sünnetinden öğreniyoruz.

Bir de Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur’an-ı Kerim’de buyuruyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الاحزاب: ٤١)

(*Yâ eyyühe’llezîne âmenü’zküru’llâhe zikren kesîrâ*) “Ey iman edenler Allah’ı çokça zikredin!” (Ahzâb, 33/41)

Hoca efendinin teravihte okuduğu sûrede:

وَإِذْ كَرَّمَ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا (الانسان: ٢٥)

(*Ve’zkürî’sme rabbike bükreten ve esîlâ*) “Sabah akşam Rabbinin ismini an!” diye emirler var... Bu emirlerin nasıl uygulanacağına dair Peygamber Efendimiz’in hadis-i şeriflerinde mâlûmat vardır; ben size onları nakledeyim... Böylece Kur’an-ı Kerim’in o emrini tutun, zikir vazifelerini yapın!..

Zikri herhangi bir saatte yapabilirsiniz. Mekruh zamanı yoktur. Sabah, öğlen, güneşin doğmasından sonra, zeval vaktinde, güneş batarken... her zaman zikir yapabilirsiniz.

Zikir yapmanın âdâbı şöyledir: Zikir yapacağınız zaman sakın, temiz, تنها bir yerde kibleye doğru oturursunuz. Abdestli olursunuz. *Aks-i teverrük* oturma diye bir oturma vardır sahabe-i kirâmın oturması gibi, öyle oturursunuz. Gözlerinizi yumarsınız. Evvelâ 25 defa “*Estağfiru’llah*” diye istiğfar ederek, tevebe ederek başlarsınız. Sonra 1 *Fâtîha*, 3 *İhlâs-ı Şerif* okuyup, bunları Peygamber SAS Efendimiz’e ve silsile-i turuk-u aliyyemize mensub

pirlerimizin, mürşidlerimizin ruhlarına hediye edin!.. O mübareklerin himmetlerini, teveccühlerini, sevgilerini kazanırsınız, faidesini görürsünüz.

Sonra gözünüz kapalı tefekkür eyleyin!.. Üç şeyi tefekkür edeceksiniz: Ölümü, mürşidi, Allah'ın huzurunda olduğunuzu... Ölümü düşünmeye *râbıta-i mevt* derler, mürşidi düşünmeye *râbıta-i mürşid* derler, Allah'ın huzurunda olduğunuzu düşünmeye *râbıta-i huzur* derler.

a. Râbıta-i Mevt

Ölümü düşünmeyi Peygamber SAS emrediyor hadis-i şeriflerinde... Sevabı çoktur, faidesi çoktur, kalbi cilâlar, insanın feyzi artar ve gafletten uyanması mümkün olur, nefsi ıslah olur. Onun için ölümü güzelce düşünün!..

Şöyle kendinizi yatakta yatıyor gibi göz önüne getirin... Son anlarınızmış diye düşünün... Azrâil AS geliyor karşınıza, sizde bir heyecan başlıyor... Göğsünüze çöküyor, canınızı almağa başlıyor... Bir telâş, bir ter, bir korku ve bir acı... İmdâd-ı ilâhî erişip;

“—*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abdühü ve rasûlühü*” diyorsunuz, öylece ruhunuzu teslim ediyorsunuz... Yıkıyorlar, kefenliyorlar, tabuta koyuyorlar, camiye getiriyorlar... Namazınızı kılıyorlar... Göz önüne getiriyorsunuz; işte cemaat tabutunuzu aldı götürüyor... İşte kabristana getirdiler, gömdüler... İmam talkın verdi... Cemaat dağıldı, gittiler...

Kabrin içinde meleklerle baş başa kalıyorsunuz. Melek soruyor: “Rabbin kim, dinin ne, peygamberin kim, kitabın ne, kıblen neresi?..” Onlara cevap verdiğini düşünün, kabrin genişlediğini düşünün!.. Ahiret aleminde evliyâullah büyüklerimizle, Cenâb-ı Mevlâ'nın zikir ü tesbihi ile ruhlar aleminde vaktimiz geçerken, dünyanın da sonunun geldiğini, kıyametin de kopmağa başladığını düşünün!..

O dehşetli halleri, insanların kabrinden kalkıp İsrâfil AS sûra üfürünce mahşer yerinde toplandığınızı düşünün... Binlerce yıl el

pençe divan durulup bekleildiğini düşünün... Herkesin birbirinden korkup kaçtığını, telâşa düştüğünü, mahkeme-i kübrânın kurulduğunu, insanların hesaba çağrıldığını, defterlerin açıldığını, sevapların günahların tartıldığını; iyilerin cennete gidip nasıl bahtiyar olduğunu, kötülerin cehenneme atılıp nasıl cayır cayır yanacağını ayet-i kerimelerin anlattığı gibi düşünün...

Nefsinize deyin ki: “Ey nefsim, bu işin şakası yoktur. İnsan hayata bir defa geliyor, aklını başına topla!.. Bu dünyada yaşıyorken, elinde imkân varken cehennemden kendini kurtarmağa çalış!.. Cenneti kazanmak için ibadet ve tâate gayret göster!.. Cennet yoluna koştur! Hayatının bir anını bile boş geçirme!.. Nefeslerini zâyi etme, aklını başına topla!” diye nefsinize nasihat edin!.. *Râbıta-i mevt* bu...

b. Râbıta-i Mürşid

Sonra, *râbıta-i mürşid* yapacaksınız. Bizi evliyâullah pirllerimizle, hocalarımızla karşınızda göz önüne getirin... Ben aciz nâciz kardeşiniz de onların yanına oturmuşum diye düşünün...

Gönlünüzü gönlümüze bağlayıp gelecek olan feyz-i ilâhîye muntazır olun!..

İnsan evliyâullah bir zât-ı muhtereme rabîta eyleyince, kendisine ondan irtibat hasıl olur, çok feyizler gelir. Bunu yapanlar, tadanlar bilirler. Böylece mânevî hayatın esrarına âşinâ olur, şeyhi uzakta olsa da feyz alır. Sonunda *fenâ fi'ş-şeyh* hâli vardır, *fenâ fi'r-rasul* hâli vardır, daha başka haller vardır. Onlara ulaşması mümkün olur.

Bu bir sevgi bağlantısıdır, muhabbet ve saygı bağlantısıdır. Bunu da güzelce yapın ki, bu temrinden sonra tasavvufî tecrübeniz gelişerek daha güzel hallere ulaşmanız mümkün olsun...

c. Râbîta-i Huzur

Üçüncüsü de *râbîta-i huzur* yapacaksınız. Başınızı kalbinize eğip, Allah'ın size şahdamarınızdan bile yakın olduğunu, her yerde hâzır ve nâzır olduğunu, sizi gördüğünü düşünerek, duyduğunu düşünerek, dua edeni sevdiğini düşünerek boyun büküp niyaz edeceksiniz:

“—Yâ Rabbi!.. Çok kusurluyum, kusurlarımı affet... İstiyorum ki sana güzel kulluk edebileyim; bana tevfikını refik eyle... Ben de senin sevdiğin ve râzı olduğun kulların arasına girebileyim... Nasib eyle seni zikreden, sana şükreden kullardan olayım yâ Rabbi!.. Senden diliyorum, istiyorum, yardım eyle...” diye gözyaşıyla yalvarıp yakarın...

Ondan sonra Allah'ın huzurunda olduğunuz mânâsını kaybetmeden, elinizde tesbihle zikre başlayın!..

d. Zikirler

1. Yüz defa “*Estağfiru'llah...*” deyin!.. Hadis-i şerifte vardır, Peygamber Efendimiz SAS'ın tavsiyesidir.

2. Yüz defa “*Lâ ilâhe illallah*” deyin!..

3. Bin defa “*Allah...*” deyin!.. Her yüz defasında “*Îlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî*” deyin!.. Bu da hadis-i kudsîden alınma

bir sözdür. “Yâ Rabbi! Maksudum sensin, ben senin rızanı istiyorum.” demektir.

4. Yüz defa *salevât-ı şerife* getirin! Bu da hadis-i şerifte vardır.

5. Yüz defa da *Kul huva'llahu ehad*'ı okuyun!.. Bu da hadis-i şerifte vardır. Hadis-i şerifleri uygulamış oluyorsunuz. Zikri hadis-i şeriflere uygun olarak yapmış oluyorsunuz.

Bunları böyle yaptıktan sonra el açıp dua edin Allah'a... Kendinize, ana-babanıza, sevdiklerinize, dostlarınıza, dünyanıza, aheretinize, müslümanlara, Çeçen kardeşlerimize, Boşnak kardeşlerimize, dünyanın her yerindeki mazlum ve müstaz'af kardeşlerimize dualar edin, hayırlarını murad edin, Allah'tan isteyin! Bizi de duadan unutmayın!..

Şimdi ben size an'anevî olarak, Rasûlüllah SAS Efendimizi'in ashabına zikir telkîn ettiği gibi, zikir telkîn edeyim, beni dinleyin:

“*Lâ ilâhe illallah... Lâ ilâhe illallah... Lâ ilâhe illallah...*”

Buyurun, siz de beraberce söyleyin, Allah şahid olsun!..

“*Lâ ilâhe illallah... Lâ ilâhe illallah... Lâ ilâhe illallah...*”

“Allah...”

“*Allah...*”

“Allah...”

“*Allah...*” “

Allah...”

“*Allah...*”

Devam edin!..

“*Allah... Allah... Allah...*” “

Şimdi ağzınızı kapayın, gözlerinizi yumun, içinizden devam edin:

.....

Allah mübarek etsin... İşte böyle sessizce, içinden insanın Allah demesi zikirlerin en faziletlisidir, efdalıdır. Çünkü, kimse bilmez, riyâ olmaz, gösteriş olmaz. Her tarikatta vardır. Her tarikatta iyice eğitim gördükten sonra öğretirler, size şimdiden öğretilmiş oluyor. Bu zikre de, gününüzün her münasib zamanında devam edin!.. Çarşıda, pazarda, tarlada, yolda, otururken, gezerken, hattâ

yatarken zamanınız boşuna geçmesin, kalbiniz Allah desin! Kimse de duymasın, gösteriş de olmasın... Amma:

*Bir kez Allah dese aşk ile lisân,
Dökülür cümle günah misl-i hazân.*

Bir kere aşk ile Allah deyince günahları dökülüyor, ondan sonra insan faziletler kazanmaya başlıyor. Zikrullahın şerefi, fazileti, sevabı çoktur, tesirleri büyüktür. Onun için bu zikre de her zaman devam etmeğe çalışın!.. Ne olacak, hangi hale ulaşmak için?.. Halk içinde Hak'la olmak haline ulaşmak için... *Bismillâhir rahmânir rahîm*:

رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ (النور: ٣٧)

(*Ricâlün lâ tülhîhim ticâratün ve lâ bey'un an zikri'llâh*) [Onlar, ne ticaret ne de alış-verişin kendilerini Allah'ı anmaktan,

alı koyamadığı insanlardır.] (Nûr, 27/37) ayetine mâ sadak olmak için...

Bizim yolumuz Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılmak yoludur. Prensip budur, esas budur. Çünkü, bid'at yolunun faydası yoktur. Bid'at yolunda yapılan amellerin mükâfatı yoktur, kabul olmaz. Onun için, sünnet-i seniye'nin çizgisinden sapmamaya dikkat edin!.. *Riyâzü's-Sâlihîn* kitabı ders kitabınız olsun, okuyun!.. Çünkü İmam Nevevî'nin o kitabı sahih hadisleri ihtivâ eder. Onu okuyun, Rasûlullah Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden istifade edin!.. Ruhsatlarla değil, takvâ yolundan azîmetlerle amel ederek, ihtiyatla günahlardan uzak durarak öyle çalışın!..

e. Nâfile Namazlar

Farz namazları camide cemaatle kılmağa gayret edin, nâfileleri evinizde kılarırsınız. Farzlardan ayrı:

1. Sabah namazından sonra kerahat vakti çıkıncaya kadar zikirle meşgul olun; evradla, dua ile, Kur'an'la meşgul olun!.. Ulûmu şer'iyye ile meşgul olun!.. Sonra, iki rekât veya dört rekât *işrak namazı* kılın! Çok sevaptır, bir hac ve umre sevabı kazanırsınız.

Peygamber Efendimiz İmam Tirmizî'nin hasen hadistir dediği bir rivayette bu namazı tavsiye ediyor.

2. *Duhâ namazı*'nı tavsiye ederiz. O da sabahla öğlenin arasında kılınır. "Duhâ namazına müdâvim olanlar, muhsinîn zümresine kaydolunur." diye geçiyor hadis-i şerifte...

3. Akşam namazının arkasından evvâbîn namazı vardır. İlmihal kitaplarında yazar, sahih bir namazdır. Onu da iki rekât / dört rekât / altı rekât kılın!.. O da, "İnsanın günahları denizlerin köpüğü kadar çok olsa, affına sebeptir." diye müjde olduğundan, kılınması gereken bir namazdır.

4. Gece yatarken abdestinizi tazeleyin, taze abdestle şöyle tecdîd-i vudû namazı diye dört rekât bir namaz kılın! Ondan sonra abdestli yatın!.. Abdestli yatan bir insanın bütün gecesini melekler ibadete yazarlar. Başucunda melekler toplanırlar. İzdihamlı bir şekilde etrafına toplanırlar:

“—Yâ Rabbi! Bu kulun temiz yattı, bunu mağfiret eyle...” diye dua ederler.

Hadis-i şerifte böyle bildiriliyor. Binâen aleyh abdestli yatmak da prensibiniz olsun!

5. Geceleyin sahura kalkmaya tâlim ediyoruz şimdi, yemek yemek için... Tabii, sahura kalkmak da sünnettir. Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz:⁵⁵

⁵⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.678, no:1823; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.770, no:1095; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.88, no:708; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.141, no:2146; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.540, no:1692; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11968; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.11, no:1696; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.213, no:1937; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.245, no:3466; Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.II, s.295, no:2028; Taberânî, *Mu'cemül's-Sağîr*, c.I, s.58, no:60; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.235, no:2848; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.227, no:7598; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.274, no:8913; Beyhakî, *Şuabül-İman*, c.III, s.408, no:3908; Beyhakî, *Sünenül-Kübrâ*, c.IV, s.236, no:7902; Neseî, *Sünenül-Kübrâ*, c.II, s.75, no:2456; Ebû Nuaym, *Hilyetül-Evliyâ*, c.III, s.35; İbnül-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.215, no:1425; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.395, no:677; Deylemî, *Müsnedül-Firdevs*, c.II, s.55, no:2310; İbnül-Cârud, *el-Müntekâ*, c.I, s.104, no:383; İbn-i Hibbân, *Tabakâtül-Muhaddisîn*, c.III, s.127; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.354, no:283; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.305; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.230; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.177, no:2737; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.238; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.140, no:2144; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.213, no:1936; Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.X, s.138, no:10235; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.7, no:5073; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.217, no:1821; Neseî, *Sünenül-Kübrâ*, c.II, s.75, no:2454; Ebû Nuaym, *Hilyetül-Evliyâ*, c.III, s.305; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.395, no:675, 576; İbn-i Hibbân, *Tabakâtül-Muhaddisîn*, c.IV, s.69; Mizzî, *Tehzibül-Kemâl*, c.XXIV, s.515; İbn-i Hacer, *Tehzibül-Tehzib*, c.IX, s.62; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.300, no:510; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.103; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.67, no:712; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.178, no:2745; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.141, no:2147-2151; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.377, no:8895; Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.V, s.175, no:4990; Taberânî, *Mu'cemül's-Sağîr*, c.I, s.162, no:253; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.228, no:7601; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.275, no:8914; Neseî, *Sünenül-Kübrâ*, c.II, s.75, no:2457; Ebû Nuaym, *Hilyetül-Evliyâ*, c.III, s.322; İbn-i Hibbân, *Tabakâtül-Muhaddisîn*, c.III, s.20; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.233, no:2719; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.15; Dâra Kutnî, *İlel*, c.XI, s.103; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.178, no:2744; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.32, no:11299; Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.VIII, s.91, no:8064; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.275, no:8920; İbn-i Esir, *Üsdül-Gâbe*, c.I, s.1185; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

تَسَحَّرُوا ، فَلَيْنَ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً (ط. حم. خ. م. ت. ن. ه.
حب. عن أنس ؛ ن. حل. حم. خط. ض. عن أبي هريرة ، و
أبي سعيد ، وجابر)

RE. 251/7 (*Tesahharû, feinne fi's-sahûri berekeh*) “Sahur yemeği yeyin, sahur yemeğinde bereket vardır.” buyurmuştur.

Bir hurma ile de olsa, bir bardak su ile de olsa sahura kalkmak iyidir. Hem de sahura kalkmayı Ramazan’da öğreniyoruz; başka zamanda da oruç tutmasak bile o vakitte kalkıp teheccüde alışmak bakımından iyidir. Çünkü, *teheccüd namazı* çok sevaplı bir namazdır.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁵⁶

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

(*Rek’atâni mine’l-leyl*) “Geceleyin kalkıp kılınan iki rekât namaz, (*hayrun mine’d-dünyâ ve mâ fihâ*) dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha kıymetlidir.”

Kıymetini ahirette anlayacak insanlar... Gözleri o zaman açılacak, “Niye çok kılmadık, niye her zaman yapmadık?” diye pişmanlık duyacaklar.

Teheccüd namazına da şu Ramazan’da alıştırın kendinizi!..

Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VII, s.90; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.111, no:1116; İbn-i Adîy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.98; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.60, no:1126; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.849, no:23966; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.361, no:976; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XI, s.262, no:10736.

⁵⁶ Lafız farkıyla: Deylemi, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.455, no:5404; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.VII, s.785, no:21405; *Camiü’l-Ehadis*, c.XIII, s.145, no:12782.

Hazır şimdi takvâ kursu görüyorken, teheccüd namazına da alıştırın kendinizi!.. Ramazan'dan sonra da yine saatiniz saat: 4'e kurulu olsun, sahura kalkar gibi gene teheccüde kalkın!.. Kalkalım inşaallah; çünkü bu gece kalkmak sâlihlerin adetidir. Bir de geceleyin göğün kapıları açıktır, duanın niyazın önünde mânî yoktur. Geceleyin Allah-u Teâlâ Hazretleri duaları kabul eder. Muradı olan kalsın, Mevlâsından istesin; seher vakti, sahur vakti, teheccüd vaktinde...

f. Nâfile Oruçlar

Pazartesi ve Perşembe oruçlarını tutarsınız inşaallah, Ramazan'dan sonra... *Eyyâm-ı bıyz* oruçlarını tutun!.. Bunlar sünnet oruçlardır, Efendimiz'in mülâzemet ettiği oruçlardır. *Sitte-i şevvâl*'i tutun; Şevval ayında altı gün oruç... *Aşr-i zilhicce*'yi tutun; hacıların hacca gittiği o Zilhicce'nin ilk on günü... Hele arefe günü orucu çok sevaptır, bir senelik günahlara kefarettir; kaçırmayın!..

Böylece Receb'de, Şa'ban'da, kandillerde oruç tutarak ibadetlerle, zikirlerle, namazlarla her sevaplı işe koşturarak sevabınızı arttırmaya bakın kardeşlerim! Çünkü, dünya ahiretin tarlasıdır. Cennet çalışmadan kazanılmıyor. Mutlaka insanın hüsn-ü niyetini gösterip a'mâl-i sâliha işlemesi lâzım!..

Kâbe'nin örtüsünde yazılıdır:

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى (طه: ٨٢)

(*Ve innî gaffârun li-men tâbe ve âmene ve amile amelen sâlihan sümme'htedâ*) “Ben tevbe eden, imanını kuvvetlendiren, amel-i sâlih işleyen, böylece doğru yolda giden kimseyi afv ü mağfiret edeceğim.” (Tâhâ, 20/82) buyruluyor.

Onun için muhterem kardeşlerim, amel-i sâlih şartı vardır; hayırları, amel-i sâlihleri işlemeğe gayret edin!.. Bu hususta hepimizin bildiği bir ayet-i kerimeyi de ihtar olarak hatırlatıyorum:

فَالْيَوْمَ لَا تَظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

(يس: ٥٤)

(*Felyevme lâ tuzlemü nefsün şey'en ve lâ tüzzevne illâ mâ küntüm ta'melûn*) "O gün hiçbir kimse en ufak bir haksızlığa uğramaz. Siz orada ancak yaptıklarınızın karşılığını alırsınız." (Yâsin, 36/54)

Hiçbiriniz Allah tarafından zulme uğramayacaksınız. Ne işlemişseniz, onun karşılığını alacaksınız." Yâni, hayırla karşılaşan Allah'a hamd etsin! Şerle karşılaşacaksa orada bir insan; kendi nefsini ayıplasin, ah vah etsin, kabahat kendisindedir. Çünkü, (*İllâ mâ küntüm ta'melûn*) buyruluyor.

Amel-i sâlih yapmak çok mühimdir. Amel-i sâlihlerimizin hepsini bir çuvala doldursak beş para etmez; çünkü, Allah'ın nimetleri çok büyüktür. Ne kadar ömrümüzü Allah yolunda geçirsek, bir nimetini ödeyemeyiz ama, amel-i sâlihsiz de olmaz; Allah'ın emirlerini tutmak lâzım!.. Allah'ın buyruğunu tutmamak yakışık almaz iyi bir müslümana...

Sevaplı işlere koşturacaksınız. Takvâyı şu Ramazan'da öğreneceksiniz, (*lealleküm tettekûn*) diyor; müttakî, takvâ ehli bir kul olacaksınız, günahlardan da kaçınacaksınız.

Ayıp olan, garib olan bir şey var: Gündüz oruç tutuyor, helâllerden bile sabrediyor, su içmiyor, yemek yemiyor; akşam mekrûhâta, muharremâta, lehviyâta oruç bitti diye dalıyor... Olmaz!.. Gündüz takvâ, gece günah; olmaz!.. Binâen aleyh, gündüz edindiğiniz takvâyı gece de devam ettirin!.. Ramazan'da öğrendiğiniz takvâyı Ramazandan sonra da devam ettirin!.. Doğru olan budur. Bunu sağlamağa çalışacaksınız, işin doğrusu budur.

Günahlardan kaçınacaksınız. Gözünüz harama bakmayacak, diliniz haramı söylemeyecek, kulağınız haramı dinlemeyecek!.. Midenize haram lokma girmeyecek, eliniz harama uzanmayacak, ayağınız haram yere varmayacak, her âzânız günahlardan

korunacak!.. Vazife bu...

Amel-i sàlih işleyeceksiniz; bir... Günahlardan kaçınacaksınız; iki... Üçüncü vazifeniz de, hepimizin vazifesi: Güzel ahlâkı elde edeceğiz. Güzel ahlâk sebab-i dühûl-i cennettir. İnsan güzel ahlâklı oldu mu, Allah o güzel ahlâkından dolayı çok mükâfat verir. Bir güzel ahlâklı insan, gündüzleri sàim, geceleri kàim insanın kazandığı sevabı güzel huyları dolayısıyla kazanır. Ekseriyetle insanlar cennete takvâsıyla ve güzel ahlâkı sebebiyle gireceklerdir. Ahlâkı kötü olduğu zaman, iflâs durumuna düşeceklerdir. Ahlâklarının kötü olmasının cezasını bulacaklardır. Onun için, kötü huyları atıp iyi huyları almak lâzımdır.

Aslında tarikat değimiz şey, eğitim demektir, ahlâk eğitimi demektir, tekke terbiyesi demektir. İnsanın kâmil bir insan olması demektir. Allah bu işleri yapmağa sizleri muvaffak eylesin...

Her biriniz bir *Fâtîha*, üç *Kulhuwallah* okuyun da, bunları Peygamber Efendimiz'e, pirlarimize ve mürşid-i kâmillerimize hediye edelim, ondan sonra duanızı yapayım:

.....

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ، يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ، فَمَنْ
نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ، وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ
فَسِيؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا (الفتح: ١٠)

(*Inne'llezîne yübâyiùneke innemâ yübâyiùna'llâh... Yedu'llâhi fevka eydîhim... Ve men nekese ve innemâ yenküsi alâ nefsihî... Ve men evfâ bimâ âhede aleyhu'llâhe feseyü'tîhi ecran azîmâ.*)
Sadaka'llâhu'l-azîm.

[Muhakkak ki sana bey'at edenler gerçekte Allah-u Teâlâ'ya bey'at etmişlerdir. Allah'ın kuvvet ve yardımı bey'at edenlerin

üstündedir. Şu halde kim bu bağı çözerse, kendi aleyhine çözmüş olur. Kim de Allah ile sözleştiği şeye vefa, onun hükmünü ifâ ederse, Allah da ona büyük bir ecir verecektir.] (Fetih, 48/10)

Ahdinize sâdık olun, Allah'ın yoluna vefâlı olun, sırat-ı müstakîmden sapmayın!.. Allah-u Teâlâ sizleri bundan sonra nefse şeytana yenilmeyenlerden eylesin... Yolunda dâim eylesin, zikrinde kâim eylesin... Tarikatın âdâbını, ahlâkını öğrenip, tekke âdâbına sahib kâmil, sâlih, velî, mahbub bir kul olmayı nasib eylesin...

Gönlünüzü nurlandırın, gönlünüzün pasını izâle eylesin, gönlünüzün perdesini kaldırsın... Ma'rîfetullahı erdirmiş, ârif kullar olun... Aşkullahı, muhabbetullahı erdirmiş; Allah'ın aşıkları olarak Allah'ın dinine aşıkâne hizmet eyleyin... Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzur-u izzetine sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varıp, Rabbim sizi cennetiyle, cemâliyle taltif eylesin... Rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin...

Bi-hürmeti esrâr-ı sûretil fâtihah!

12. 02. 1995 / 12 Ramazan 1415

Ulu Cami - Kahraman Maraş

14. GÜNÜN ZİKİRLE GEÇİRİLMESİ

*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ
hayri halkihî, seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî, ve sahbihî, ve
men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...*

a. Sabah Namazından Sonra Zikirle Meşgul Olmak

Aziz ve muhterem cemâat-i müslimîn!

Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ (*Sallallâhu aleyhi ve âlihî ve selleme teslîmen kesîrâ*) Hazretleri, sabah namazını camide edâ ettikten sonra, oturup zikir ve ibadetle meşgul olmayı severdi. Adet-i seniyyeleri bu idi ve böyle yapmağa kendisi hadis-i şeriflerinde bizleri de teşvik eylemiş, böyle yapmayı tavsiye buyurmuştur.

İmam Tirmizî (Rh. A) Hazretleri'nin, *Sıhah-ı Sitte*'den birisi olan kitabında, Enes RA'den rivâyet ettiği bir hadis-i şerife göre Peygamberimiz SAS şöyle buyurmuştur:⁵⁷

مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ
الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حِجَّةٍ وَعُمْرَةٍ
تَامَةٍ، تَامَةٍ، تَامَةٍ (ت. حسن عن انس)

RE. 426/14 (*Men salle'l-fecre fî cemâatin sümme kaade yezküru'llâhe hattâ tatlua'ş-şems, sümme sallâ rek'ateyn, kânet lehû*

⁵⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.481, no:586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.9; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.808, no:21508; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.496, no:22727.

keecri haccetin ve umretin, tâmmetin tâmmetin tâmmeh.)

İmam Tirmizî bu hadis-i şerife, hasen hadistir buyuruyor. Meali şöyle: “Kim sabah namazını camide cemaatle kılar edâ ederse, sonra oturup zikrullahla meşgul olursa, sonra güneş doğduktan sonra, kerahat vakti çıkınca kalkıp iki rekât namaz kılsa; böyle yapmak onun için tam bir hac ve umre sevabı kazanmaya sebep olur, tam bir hac ve umre sevabı, tam bir hac ve umre sevabı!..” diye üç defa buyurmuşlar. Bu hususta başka rivayetler de vardır.

Hazret-i Ömer RA rivayet buyuruyor ki: Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere’den müşrik kabileler üzerine bir askerî müfreze hazırladı, gönderdi. Onlarla cihad etmek üzere İslâm ordusu gitti. Fakat hemen kısa bir zamanda büyük ganimetlerle ve zafer kazanarak Medine-i Münevvere’ye döndüler. Herkes memnun oldu. Çünkü, hem zafer kazanılmıştı hem de çok mallar, davarlar, sürüler kazanılmıştı. Birisi:

“—Oh, mâşâallah ne kadar güzel! Bu kadar kısa zamanda bu kadar büyük bir ganimet!..” dedi.

Rivayete göre, bu Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz imiş.

Peygamber SAS buyurdu ki:

“—Ben size bundan daha büyük bir ganimeti haber vereyim mi?”

“—Buyur yâ Rasûlallah, ver!” dediler.

Buyurdu ki:

“—Kim sabah namazını cemaatle kılar, oturup zikrullahla meşgul olursa, bu onun için daha büyük bir ganimettir, mânevî kazanç olur.”

Onun için Peygamber SAS Efendimiz’in bu güzel tavsiyesini ve adetini evliyâ-yı kirâm, ulemâ-yı izâm devam ettirmişlerdir. Sabah namazından sonra, böyle işrak vaktine kadar ibadet ederek, zikrederek, zamanı güzel değerlendirip, sonra bu namazı kılmışlardır.

(Sümme kaade yezküru’llâh) “Oturup zikrederek...” deniliyor. *Zikir* Arapçada hatırında tutmak, hatırlamak demek, unutmanın

mukabili... Zikrin çeşitleri vardır. Diliyle “Allah” demek, “Lâ ilâhe illallah” demek; esmâ-i hüsnânın birisini söylemek, kelimât-ı tayyibât olan “El-hamdü lillâh, Sübhânallah, Allahu ekber” gibi bir sözü söylemek, eline tesbih alıp tekrar etmek zikirdir. Zikir denilince bizim anladığımız, ilk hatırimıza gelen budur.

Sonra, Kur’an-ı Kerim zikirdir. Hattâ Kur’an-ı Kerim’in isimlerinden birisi de zikirdir. *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:*

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (الحجر: ٩)

(İnnâ nahnü nezzelne’z-zikra ve innâ lehû lehâfizûn) “Zikri biz indirdik, elbette onu yine biz koruyacağız.” (Hicr, 15/9) ayet-i kerimesinde Kur’an-ı Kerim’dir, *ez-zikr* sözünden kasdedilen... Yâni, “Kur’an-ı Kerim’i biz indirdik, onu biz koruyacağız.” demektir.

Namaz da zikirdir ve zikrin en büyük, muazzam bir koleksiyonudur. Başlangıcı zikirdir, ortası zikirdir, sonu zikirdir.

“*Allahu ekber*” diye başlıyor, “*Sübhâneke*” ile devam ediyor... Hamd ile devam ediyor, Kur’an-ı Kerim’le devam ediyor... Rükûlarda, secdelerde tesbihlerle devam ediyor, tahiyatlarla devam ediyor... Salât ü selâmlarla devam ediyor, selâmla bitiyor. Namaz da baştan aşağı zikirdir.

b. Allah’ı Zikretmenin Önemi

Fakat zikrin zikir sayılması, Allah indinde makbul sayılması için zâkirin, zikredenin Allah’a mutî olması lâzımdır. Bir insan Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne itâatte ise, itâat etmekteyse zikretmektedir; çünkü itâat ediyor. Neden itâat ediyor?.. Allah hatırında da Allah’a âsî olmuyor, onun için o zikir halindedir. Eğer bir insan Allah’a âsî durumda ise, isyan etmekte ise, isyan halinde ise, dilinde bizim anladığımız mânâda bir takım güzel kelimelerin tekrarı olsa bile, zikretmiyor demektir. (RE. 405/4) Çünkü Allah hatırında olsa, o günahı, o isyanı yapmayacak.

O bakımdan zikir Allah’a itâatla beraber olan bir şeydir. Dil ile zikir, yâni “*Allah*” “*Lâ ilâhe illallah*” demek, veyâ esmâ-i hüsnâyı, diğer kelimât-ı tayyibâtı tekrar etmek, asıl maksad olan Allah’ın şuuru, hatırlanması, zihinde canlı olsun diye o hali sağlamak içindir. Onun için ulemâmız buyurmuşlardır ki:

الذِّكْرُ بِالتَّذَكُّرِ

(*Ez-zikrû bi’t-tezekkürî*) “Allah’ın dâimâ insanın gönlünde, hatırında, aklında olması tezekkürle, zikir ede ede hasıl olur.” Yâni zikri yapa yapa insanın gönlüne bu şuur yerleşir.

الْعِلْمُ بِالتَّعْلُمِ

(*El-ilmü bi’t-teallümi*) gibi; yâni “Alimlik öğrenene öğrenen olur, teallüm ile olur.” Zikir de tezekkür ile, zorlama ile olur. İnsan çalışma çalışma sonunda bir hale gelir ki, *zikr-i müdâam* hâli denir buna;

Allah-u Teâlâ Hazretleri hatırından hiç çıkmaz. Hiç bir şey Allah'ın zikrinden onu alıkoymaz. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

رَجَالَ لَا تَلْهِمُهُمْ تِجَارَةً وَلَا بَيْعًا عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ (النور: ٣٧)

(*Ricâlün lâ tülhîhim ticâretün ve lâ bey'un an zikri'llâh*) [Onlar, ne ticaret ne de alış-verişin kendilerini Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoyamadığı insanlardır.] (Nûr, 24/37) hâli kendisinde tahakkuk eder. Dâimâ Allah hatırında olur. Peygamber SAS'in hayatı gibi olur hayatı...

Peygamber SAS Efendimiz dua ile, zikir ile yatardı. Yanında misvakı bulunurdu. Arada uyanırsa zikrederdi, dua ederdi, misvakını kullanırdı. Kalkınca zikrederdi, dua ederdi. Yüznumaraya giderken zikrederdi, Allah'a sığınırdu. Yüznumaradan dönerken zikrederdi, Allah'a hamd ederdi. Abdest alırken zikrederdi, dua ederdi. Camiye girerken zikrederdi, dua ederdi. Namaz kıldıktan sonra çıkarken zikrederdi, dua ederdi. Elbisesini giyerken zikrederdi, dua ederdi; çıkartırken zikrederdi, dua ederdi. Yemek yerken zikrederdi, dua ederdi; yemeği bitirince zikrederdi, dua ederdi.

Neyi gösteriyor bu hal?.. Her an Allah-u Teâlâ Hazretleri ile olduğunu gösteriyor. Her an zikr-i hakîkî halinde, zikr-i müdâm halinde olduğunu gösteriyor. Bir an gafletinin olmadığını gösteriyor. Ki, maksud da budur, insanın böyle olması lâzımdır.

Onun için, tasavvufun prensiplerindendir; *hûş der dem* olmak... Yâni, her nefes alış-verişte şuurlu olmak... *Eş-şuûr fi'l-enfâs*, nefeslerde, nefes alıp verirken şuurlu olmak... Yaşamak için nefes alıp vermek lâzım tabii...

*Her nefeste Allah adın de müdâm,
Allah adıyla olur her iş tamâm!*

dediği gibi Süleyman Çelebi'nin, her nefes Allah hatırında olmak,

Allah'ı unutmamak, Allah'a karşı kulluğunu bilmek hâli maksuddur ve prensiptir. Böyle olmaya dikkat etsin denilir.

“*Halvet der encümen*” olmak tavsiye edilir. Yâni, halkın içindeyken de Hak'la beraber olmak; eli kârda, gönlü yârda olmak... *Kâr*, iş demek Farsçada... Eliyle iş yaparken, kalbiyle de yine Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni zikretmek... Bunun Türkçesi de: “*Eli işte, gönlü bilişte...*” *Biliş*, tanıdığı Mevlâsı, dostu demektir. Bu halde olmak muraddır. Zikir böyledir işte...

Onun için, sabah namazından sonra oturunca da insan zikirle meşgul olacak. Ya eline tesbihi alır, o güzel zikirleri yapar; ya Kur'an-ı Kerim'i alır, Kur'an-ı Kerim'i okur, böylece zamanını değerlendirmiş olur. Namaz kılınmaz; çünkü sabah namazından sonra, güneşin doğmasından belli bir zaman geçinceye kadar vakt-i kerahattır. İnsan sabah namazını güneş doğmadan önce kalkıp kılmamışsa, o anda kılamaz, kerahat vakti çıktıktan sonra kılar. Yâni, o vakitte namaz kılınmıyor.

O namaz kılınmayan kerahat vakti, güneşin doğmasından 25-30 dakika sonra geçer; güneş ufuktan bir mızrak boyu yükseldiği zaman... Tabii, şimdi bizim yanımızda mızrağımız olmadığı için, mızrağın boyunu da bilmediğimizden, bu ne miktardır bilemiyoruz amma, şöyle ufka baktığı zaman insan, ufuktan güneşin biraz yükseldiğini görür. Güneşe bakmaktan gözleri kamaşmazsa, işte o vakit işrak vakti demektir. Eğer güneş iyice yükselmiş ve güneşe bakılmayacak hale gelmişse, o zaman işrak vakti geçmiş, duhâ vakti gelmiş demektir.

İşte güneşin doğmasından 25 dakika, yarım saat veya biraz daha sonra kalkıp iki rekât namaz kılmak tavsiye ediliyor. Ve bir hadis-i şerifte Mevlâmız'ın:

“—Ey Ademoğlu! Sen bana günün evvelinde iki rekât namazı tekeffül et, ben de sana günün ahirine kadar senin halinin güzel olmasına kefil olayım!” buyurduğu rivayet ediliyor.

Bu iki rekât namaz, bir kısım rivayetlere göre işte bu vakitte kılınan namazdır. Çünkü nehâr-i örfî, güneşin tulûundan sonradır. Gündüz denilince bizim anladığımız, güneşin doğmasından

sonradır. Tabii, nehâr-i şer'î fecirle beraber başlar. Şark ufkunda aydınlık başladığı zaman fecr-i sâdıkla birlikte nehâr-ı şer'î başladığından, biz oruca o zaman başlıyoruz. Sabah namazını kılmanın vakti de o zaman geliyor. Bundan dolayı bazı alimler de, “Mükâfât va'dedilen namaz, sabah namazının iki rekâtlık ilk sünnetidir.” demişler.

Öyle veya böyle olsa bile, başka hadis-i şerifler bu işrak namazını kılmayı tavsiye ediyor. Bu namazın kılınmasının, insanın rızkının da artmasına sebep olacağını beyan ediyor bazı hadis-i şerifler:

“—Bir insanın âfâkı dolaşp rızık taleb etmesinden, sabah namazından sonra camide oturup böyle ibadet etmesi, kendisine daha fazla rızık celbedicidir.” diye rivayetler vardır.

Çünkü, rızkı insana Allah veriyor. Herkes zengin olmak istiyor ama, herkes zengin olamıyor. Herkes karnını doyurmak istiyor ama, karnını doyuramıyor. Herkes bolluk bereket olsun istiyor ama, Afrika'daki insanlar açlıktan kırılıyor. Yağmuru indiren, otu bitiren, müşteriyi gönderen, rızkı veren Allah-u Teâlâ Hazretleri olduğundan ve müsebbibü'l-esbâb olması dolayısıyla Mevlâmızın, kulu rızâsına uygun, emrine muvâfık hareket edince rızkını da tekeffül ediyor, veriyor ve bol veriyor.

İnsan bu işi yapmasa, sokağa çıksa, alışverişe gitse, filânca köyden mal alsa, filânca kasabadaki pazara götürse, alışveriş yapsa; bir ticaret yapacaktır muhakkak, bir kazanç umuyor, “Evde çocuk var, rızkımı temin edeyim, kazancımı sağlayayım!” diye ama; camide böyle ibadet edince, Allah-u Teâlâ'nın daha fazla rızık veririm diye vaadi vardır. Vaadi haktır, va'dinden hulfü yoktur Mevlâmızın... Rezzâk-ı âlemdir. Bodrumdaki örümceğe bile rızkına kanat takıp gönderiyor. Örümceğin rızkı da bodrumun içine gidip, ağa takılıp onun gıdası oluyor.

c. İbadeti İhmal Edip Rızık Peşinde Koşmak

Büyüklerimizden rivayet edilmiştir ki, bir insanın Allah'ın

kendisinden istediği kulluğu ihmal edip de, Allah'ın kendisine garantilemiş olduğu rızkın peşinde koşmayı bahane etmesi, rızık kazanacağım diye ibadeti ihmal etmesi, gözünün körlüğüne alâmettir.

Onun için Atâullah-ı İskenderânî Hazretleri'nin güzel bir vecîzesi vardır *el-Hikemü'l-Atâiyye*'de:

اجْتِهَادُكَ فِي مَا ضُمِّنَ لَكَ ، وَتَقْصِيرُكَ عَمَّا طُلِبَ مِنْكَ ،
دَلِيلٌ عَلَى انْتِمَاسِ الْبَصِيرَةِ عَنْكَ .

(*İctihâdüke fî mâ dumine leke*) “Sana garanti verilen rızık için koşup durman, (*ve taksîruke ammen tulibe minke*) ama senden istenen kulluk vazifelerini ihmal etmen, (*delîlün ale'ntimâsi'l-basîreti anke*) basîretinin kapalı olduğuna alâmettir.” buyurmuştur.

Be adam, be mübârek! Sen Allah'ın emrini tut, Allah sana neler nasib eder. Allah'ın emrini tut, ondan sonra da öteki çalışmalarını yap!.. Her şeyi yerli yerinde, Allah-u Teâlâ'nın istediği gibi yapmak, akıllı insanların kârıdır. Namaz zamanında namaz, uyku zamanında uyku, ibadet zamanında ibadet, çalışma zamanında çalışma... Her şeyin zamanını bilmek lâzım!..

Aksini yapıyor insanlar: Uyku zamanında kumar oynuyor, çalışma zamanında uyku uyuyor, ibadet zamanında çalışıyor... Yanlış iş yapıyor. Onlar dinimizin emrettiği şeyleri yapıyor ama, yerlerini bozunca, sırasını karıştırınca ters oluyor. Dinimizin emretmediği şeyleri de yapıyorlar arada...

O halde bizim ne yapmamız lâzım?.. Günümüzü Allah'ın rızâsına uygun tanzim etmemiz lâzım!.. Bizim günümüz ne zaman başlar?.. Bizim günümüz teheccüd namazıyla başlar, işin doğrusu...
. Peygamber SAS buyuruyor ki:⁵⁸

رَكَعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(*Rek'atâni mine'l-leyl*) “Geceleyin kalkıp da kılınan iki rekât namaz, (*hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fihâ*) dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır.”

Kur'an-ı Kerim'de de, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا

(اسراء: ٧٩)

(*Ve mine'l-leyli ve tehecced bihî nâfileten lek, asâ en yeb'aseke*)

⁵⁸ Lafız farkıyla: Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.455, no:5404; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.785, no:21405; *Camîü'l-Ehadis*, c.XIII, s.145, no:12782.

rabbûke makàmen mahmûdâ) [Gecenin bir kısmında uyanarak, sana mahsus bir nafîle olmak üzere namaz kıl. Böylece Rabbinin, seni Makam-ı Mahmud'a göndereceğini umabilirsin.] (İsrâ, 17/79) diye Peygamber-i Zîşânımız'a, Allah-u Teâlâ Hazretleri geceleyin kalkıp teheccüd namazı kılmasını tavsiye buyuruyor.

Hattâ vahyin ilk gelen ayetlerinden olan Müzzemmil Sûresi'nin başında, "Gecenin yarısı geçince, üçte birisi geçince, üçte ikisi geçince kalk Rabbine ibadet eyle!" diye peygamberliğin ilk zamanlarında bu gece namazı tavsiye edilmiştir.

Ashâb-ı kiram da, Peygamber Efendimiz'e inen bu ayet-i kerimleri dinleyerek, ittibâ ederek geceleri çok güzel ihyâ ederler, ibadet eylerlerdi. Ondan sonra da uzun ibadetlerin tahfîfine dâir Müzzemmil Sûresi'nin sonundaki ayet-i kerime inmiş; seyahatte olabilirsiniz, hastalık olabilir, çeşitli sebepler olabilir, ağır yapmayın hafif yapın diye... Demek ki, gece ibadeti vardır.

Binâen aleyh, bizim Allah'ı rızâsını taleb eden insanlar olarak;

إِلَهِیْ أَنْتَ مَقْصُودِیْ ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِیْ !

(*Îlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî*) "Yâ Rabbi, maksûdum sensin! Ben senin rızânı kazanmak istiyorum." diye düşünen insanlar olarak, mâdem burda bir mânevî teşvik var; mâdem dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyi kazanmaktan daha iyiymiş, Allah-u Teâlâ Hazretleri daha büyük mükâfat veriyormuş; o halde saatimizi kurmalıyız, teheccüd namazına kalkmalıyız. Şimdi kalkıyoruz, sahur yemek için kalkıyoruz. Sahurda da bereket vardır, sahur da sünnettir. Bundan sonra da bu sahur alışkanlığımızı inşaallah ramazandan sonra da devam ettiririz. Geceleyin kalkıp teheccüd namazı kılarız, bunu kaçırmamış oluruz; bir...

İkincisi: Bir müslümanın sabah namazını camide kılması lâzım!.. Alimlerimiz, ariflerimiz, büyüklerimiz, "Bir insanın bütün gece ibadet edi de evinde namazı kılıp yatmasından, bütün gece

uyuyup da sabah namazını camide kılması daha hayırlıdır.” demişler. Çünkü, sabah namazı önemli bir namazdır. Yatsı namazı da önemlidir. Bu iki namaza münafıklar tâkat getiremezler, gelemmezler. Çünkü, keyiflerine düşkündürler, geceleyin gelmek zorlarına gider, uykularından kalkmak zorlarına gider. Münafıklar yapamaz.

Binâen aleyh, mü'minler de münafıkların durumuna düşmez, münafıklara benzemek istemez. Mü'minler mü'minlere benzemek ister, Peygamber Efendimiz'e benzemek ister. Onun için sabah namazını camide kılmak ana düşüncesi, esas kararı olması lâzım bir mü'minin... Teheccüd namazına kalkacak, sabah namazına gelecek.

Ondan sonra işe gitmesi, rızkını talep etmesi tavsiye ediliyor. Erkenden işe gitmesi tavsiye ediliyor.

İslâmî devrelerde mü'minler erkenden işe başlarlardı, çarşı pazar çabuk kurulurdu. Herkes işini bitirirdi, ikindiye doğru işlerin sonuna gelirdi. Herkes köyüne kentine gündüz, göz göre göre dönerdi. Eskiden böyleydi. Hattâ çok kere öğleye kadar biterdi

işler... Şimdi değişmiştir. Geceler uykusuz geçiyor, sabahlar uyuyor, sabah namazına kalkılmıyor. Teheccüd değil sabah namazına bile kalkılmıyor. Saat dokuzda, onda çarşıya pazara gittiğin zaman açık dükkân az görüyorsun, kepenkler kapalı oluyor. Beyler gece uyanık olduklarından, çarşı pazar çok geç açılıyor. Değişmiştir durum ama, İslâmî bakımdan böyle değildir.

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قَالَ

(*Kâne'n-nebiyyü salla'llâhu aleyhi ve selleme kad kâle*)
“Peygamber SAS Efendimiz günün ortasında, öğle civarında uyurdu.” Buradaki *kâle*, *kaylûle* masdarından... Ve bu öğle uykusu sıhate çok uygundur ve çok dinlendiricidir. Çok faidelidir ve gece ibadetine de destektir. Çünkü erkenden kalkmış olan bir vücut, öğle vaktinde dinlenme ihtiyacı duyar. Onun için, öğleyin insan bir miktar uyuyunca yeniden dinlenmiş olur, yeniden dinleşmiş olur. Öğleden sonra tabii işlerini yapacak, akşam namazından evine gelecek.

Bizim eski töremiz böyleydi. Akşam namazında herkes evinde toplanırdı. Biz koca delikanlı olduğumuz zaman bile, akşam ezanı okunduktan sonra eve gidememişsek, korka korka giderdik eve... “Eyvah! Çok büyük suç işledik...” diye, korkumuzdan titreye titreye giderdik. Çünkü, akşam namazında aile evde toplanacak. Çünkü, oruç tutulmuş olabilir, oruç akşam namazından sonra açılıyor, akşama evde olunacak.

d. Namazları Cemaatle Camide Kılmak

Tabii, gündüzün planlaması nasıl yapılıyor?.. Mutlaka ve mutlaka namazları cemaatle kılacak şekilde planlamalı insan... Bizin tanıdığımız esnaf kardeşlerimiz vardı. Dükkânını açar, namaz vakti geldiği zaman, müşterisi bile olsa, “Namaza gideceğim, buyurun gidelim! Sonra isterseniz gelin!” derdi kibarca... Ondan sonra dükkânı kapatır, camiye giderdi. Dünyanın

işi bitmez, ama namazın vakti geçer. Geçti mi de, o fazileti bir daha yakalamak mümkün olmaz.

Bizim asıl takib edeceğimiz şey, Allah'ın rızâsıdır, sevaplı işlerdir. Binâen aleyh, işimizi kapatıp öğle namazını camide kılmalıyız. Yirmi yedi kat sevab... Yalnız dükkânda tezgâhın yanında seccâdeyi yayıp veya tahtayı koyup, “*Allahu ekber*” deyip alel acele namaz kılmaktan, camide namaz kılmak yirmiyedi kat daha sevab... Eğer böyle Ulu Cami gibi cuma namazı kılınan bir camide olursa, namaz elli kat sevaptır. Eğer dağda çoban, tarlada işçi elini kulağına götürür, ezan okur, namaz kıalarsa orda da elli kat sevab... Dağa taşa “*Allahu ekber*” diye nidâ etmiş oluyor. Etrafına, Allahın nice görünmez mahlûkları vardır, onlar toplanıyor; orda da sevab elli mislidir.

Binâen aleyh, çalışacak öğleye doğru dinlenecek, öğle namazını camide kılacak. Öğleden sonra çalışsın, ikindide mutlaka camide olacak...

İkinci namazı çok önemli olduğu için, Allah-u Teâlâ Hazretleri (*Vel asrı*) diye asra yemin etmiştir. Bir rivayette bu asırdan

maksad, ikinci namazıdır; çünkü ikinci namazı çok önemlidir. İkinci namazı insanın dünya meşguliyetleri içine gömüldüğü zamandır. Ticaretin civcivli zamanıdır, çarşı pazarın toplanmağa başladığı zamandır.

“—Karanlık basmadan aman işi toparlayayım!” diye herkesin telâş ettiği zamandır.

İnsanların bahane bulup da, ibadeti ihmalinin en çok olduğu zamandır. “Sıkıştım, şimdi abdest almam zor!” der, şöyle der, böyle der... İkindide işinden ayrılmak istemez.

Onun için, ikinci ibadeti çok önemli olduğundan, (*Ve'l-asr*) “Asra and olsun ki, “ diye asra yemin edilmiştir. Tabii, asrın başka mânâlarını da söylüyor müfessirler, ama ikinci namazının da çok önemli olduğu muhakkaktır.

Peygamber Efendimiz’e birisi geldi, “Çok üzüldüm, mahvoldum.” diye bir derdini anlattı. Dinledi Peygamber Efendimiz de, “Yâhu, ben de sandım ki sen ikinci namazını kaçırdın!..” dedi. Yâni mühim değilmiş demek istedi. İkindin namazını kaçırmamak önemlidir, camide kılmak lâzım!.. Akşama eve gelmek lâzım!..

Muhterem kardeşlerim! Bizim memleketimizde yaygın olan kötü bir adetimiz var, kusurlarımızı bilelim kendimizi düzeltmeğe çalışalım: Akşam namazları Ramazanlarda yok gibidir. E mübarekler, hani Ramazan ibadet ayıydı?.. Akşam namazı Ramazan’da yok... Neden?.. Oruç tutuyor millet, orucu bahane ediyor, orucu açacağız diye akşam namazına camiye gelmiyor, evinde kılıveriyor. Akşam cemaati ramazanda sanki kaldırılmış gibi... Böyle şey olmaz, bu yanlış!.. Doğrusu nedir?.. İftariyesi yanında olacak, akşamleyin camide namazını kılacak, ondan sonra efendi efendi evine gidecek, güzel güzel yemeğini yiyecek.

Arabistan’daki mü’min kardeşlerimiz buna dikkat ediyor. Arabistan’da her ezandan sonra, belli bir miktar beklenilmesini müftülük kararlaştırmış, duvarlara asmış. Diyor ki: “Öğlen ezanı okunduktan yarım saat sonra, yirmi dakika sonra farz kılınır. İkinci ezanı okunduktan yirmi dakika sonra farz kılınır...”

e. Ramazan'da Mekke ve Medine

Ramazan'da umreye gitmiş olanlar bilirler; Mekke-i Mükەرreme ve Medine-i Münevvere bir farklı, bir mübarek havaya sahiptir. Mescidlerin içinde sofralar kurulur, herkes sofraya açar. Peygamber SAS Efendimiz'in mescidinde sofrası vardır her zengininin... Sofra örtüsünü alır buradan, yuvarlaya yuvarlaya öbür tarafa kadar 5m, 10 m, 20 m, 30 m sofrayı açar. Hurmaları ve sâireleri döker, zemzem suları doldurulur. Daha başka içeriye sokulmasına müsaade edilen iftariyeler konulur. Siz caminin kapısından içeriye girdiğiniz zaman, herkes kolunuza yapışır;

“—Lütfen bizim soframıza buyurun!” diye.

Yâni bir dâvet hengâmesi olur, kendi sofranıza gidinceye kadar kırk tane davet alırsınız muhtelif yerden...

“—E arkadaşlarla falanca sofrada bizim de yerimiz var!” filân diye zor geçersiniz şahısların yanından...

Top patlar, ezan okunur. Akşam olduktan sonra herkes hurmasıyla, zembemle orucunu açar. Beş dakika bir beklenir, sofralar toplanır. Ondan sonra kamet getirilir, namaz kılınır. Cemaati hiç ihmal etmiyorlar. Bizde Ramazanlarda cemaatle namaz dört vakittir. Niye?.. Akşam yok, herkes evinde yemek yiyecek... Olmaz!.. Camiye gel, namazını cemaatle kıl, yirmi yedi kat sevabı kazan, ondan sonra evine git!..

Hem de ferahlıyor insan... Dün akşam ne kadar rahat ettik. Tam iftar vakti bir caminin önünde arkadaşlar bizi durdurdu, namaz kıldık. İki kişi varmış: Bir imam, bir de ihtiyar... Caminin asıl kısmını açmamışlar, odasında kılıyorlar; çünkü cemaat gelmiyor. Etrafında ev yok mu?.. Var ama, adet yok!.. Bu nasıl bir adettir?.. Yanlış bir adettir. Bizim yanlış adetlerimizden birisi budur, birisi ezandan sonra hemen farza durmaktır.

Benim oturduğum mahallede öyleydi kardeşler, Allah selâmet versin... Benim evim camiye dört veya beş ev ilerde idi, o kadar yakındı. Ezanı duyduğum zaman kapıdan çıkarsam, farza zor yetişirdim. Sünnet acele acele kılınır, farza durulur, birkaç rekât kaçıracak yetişirsiniz. Ne oluyor?.. Niye beni çağırdın?.. (*Hayye ales salâh*) “Haydi namaza gel!” diye minareden beni çağırmadın mı sen?.. Ey müezzin gel bakalım, sen beni çağırmadın mı?.. Ben evimde duruyordum, “Namaza gel!” demedin mi?.. İşte geldim namaza, niye ben gelmeden kıldın? Biraz beklesene!..

Beklemek güzel... Biz de bir kaide koysak, “Her ezandan sonra şu kadar bekleyelim de, cemaat abdest alacaksa alsın!” desek... Ezanı duydu bir insan... Uyuyordu meselâ, ezanı duydu, kaktı abdest alacak, gelecek... Abdest alıp gelmesine kadar müsaade et, gelenin de sünneti kılmasına kadar müsaade et; farza öyle dur!.. Bizim acelemiz budur; bir...

İkincisi de: Namazları hızlı kılmak... O da bir bid’attir, yanlıştır. Çünkü buyrulmuş ki:⁵⁹

⁵⁹ Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.247, no:4256; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.89,

العَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ (ت. طب. عد. عن سهل بن سعد ؛

ع. هب. ق. عد. عن أنس)

(*El-aceletü mine'-ş-şeytân*) “Acele etmek şeytandandır.”

İbadette vakar olması lâzım, sekînet olması lâzım!.. Namazda ta'dîl-i erkân vâcibdir, bazılarına göre farzdır. Her rûknün hakkını vermek lâzım, acele etmemek lâzım!.. Namaz aceleye getirilmez; çünkü namaz çok güzel, çok büyük bir ibadettir. Namazdaki acelemiz de, rûkûnleri birbirine eklememiz de hatâlıdır.

Peygamber SAS Efendimiz hızlı namaz kılan bir kimseyi gördü. Bir bedevî hızlı hızlı namaz kılıyordu. Öyle hızlı namaz kıldığını görünce, çağırdı onu:

“—Sen namazını yeniden kıl, çünkü sen namaz kılmadın!” dedi.

Halbuki kılmıştı. Demek ki, kabul olmadı. Bir daha kıldı, “Acaba eksişim mi var?” filân diye... Yine hızlı kıldı.

“—Sen namaz kılmadın, bir daha kıl!” dedi.

Ondan sonra yine hızlı kılınca, çağırdı:

“—Bak, ayakta durduğun zaman tam dur! Rûkûa vardığın zaman bütün âzâların istikrar buluncaya kadar tam dur! Kalktığın zaman tam dur, âzâların tam istirahat etsin. Her rûkne hakkını ver!” diye tavsiye buyurdu.

Böyle yapmamak da sünnete muhaliftir; binâen aleyh, bid'attir. Böyle hızlı kılmak yoktur.

no:4367; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.104, no:20057; Hâris, *Müsned*, c.III, s.387, no:857; Hatib-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkîh*, c.III, s.287, no:1159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.78, no:2440; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.151; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.310, no:2358; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.428, no:494; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.367, no:2012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.122, no:5702; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.374; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.241, no:1076; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.343; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.98, no:5674, 5675; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.56, no:1713; *Câmü'l-Ehâdis*, c.XI, s.42, no:10212 ve s.390, no:11041; RE. 197/7.

Ondan sonra, daha başka kusurlarımız oluyor. Ezan okunuyor, camiye gelmiyor. Ezan okunuyor, evinde kılıyor. Halbuki, cami komşusunun evinde namazı olmaz!.. Ezanı duyduktan sonra, ezana icabet etmesi lâzım bir insanın...

Abdullah ibn-i Ümmü Mektum RA Peygamber Efendimiz'e dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah! Biliyorsun benim iki gözüm a'mâ... Birisi benim kolumdan tutarsa, onunla beraber camiye geliyorum; geceleri çok zor oluyor. Yol yok, iz yok, çukur var, vs. var... Ben namazı evimde kılsam olur mu?..” dedi.

“—Peki, mâzeretin var, olabilir.” dedi Peygamber Efendimiz...

Fakat biraz gittikten sonra, çağırdı:

“—Sen ezanı duyuyor musun?..”

“—Duyuyorum.”

“—Duyuyorsan, geleceksin!” dedi.

Ezanı duydu mu bir insan, Allah dâvet ediyor da, dâvete icabet etmiyor olur. Buna benzer de kusurlarımız var; Allah kusurlarımızı düzeltmeyi nasib eylesin...

Şimdi sabah namazından sonra oturmak dedik, zikrullahla meşgul olmak dedik, kerahat vakti geçince kalkıp iki rekât namaz kılmak dedik ama, sabah namazını hoca efendi çok güzel kıraatle kıldırđı. Ben de bu izahatı verdim, bu vakte kadar geldik. Şimdi ne oldu?... Bizim bu konuşmamız da zikirdir, sizin dinlemeniz de zikirdir. Neden?.. Ulûm-u dîniyye müzakeresi; o da zikirdir, o da çok sevaplıdır. “İnsanın ilimden bir bölüm öğrenmesi, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden hayırlıdır.” diye Efendimiz’in müjdesi vardır.

Binâen aleyh, biz bir meseleyi konuştuk burada; “İbadetlerimizi nasıl yapacağız, günümüzü nasıl değerlendireceğiz?” diye... Günün nasıl değerlendirilmesinde akşam namazına kadar geldik, ondan sonra yatsıyı anlatmadık. Yatsının da cemaatle kılınması lâzımdır. Yorgun olabilirsin, sonra dinlen!.. Şu veya bu bahane olmaması lâzım!.. Yatsı namazını da camide kılacaksınız.

Yatsıdan sonra?.. Yatsıdan sonra Peygamber Efendimiz ve sahabe-i kiram hemen istirahat ederlerdi. Hattâ birbirleriyle çok konuşmak bile istemezlerdi camide, sohbet açılır da iş uzar diye... Erken yatacak ki, teheccüde kolay kalksın...

Yatsıdan sonra uzun boylu konuşmaya, Arap dilinde *müsâmeretü'l-leyl* derler. *Müsâmeretü'l-leyl*, geceleyin sohbet etmek demek, yârenlik etmek demek... Bu doğru değildir; çünkü teheccüd namazını tehlikeye sokar. Hattâ sabah namazını tehlikeye sokar.

Onun için insan erkenden yatmalı, teheccüde dinç kalkmalı!.. Tabii erken yatacak ama, gece yatarken büyüklerimizin bir tavsiyesi var, onu da hatırlatayım: Taze abdest alacak, dört rekât namaz kılacak, abdestli yatacak!.. Çünkü, abdest almış olarak uyuyan bir kimsenin bütün gecesini melekler ibadete yazarlar. Bütün uykusu ibadete yazılır. Gökten melekler onun vücudunu bir nur olarak görürler, yanına inerler. Şurada bir kul abdestli yatmış diye izdihamlı bir şekilde onun etrafına yığılırlar ve o uyuyan kimseye dua ederler: “Yâ Rabbi! Senin bu kulun abdestli olarak

uyudu, sen bunu mağfiret eyle...” diye... Şeytan yanına sokulamaz, gecesi hayırlı, mübarek bir gece olur. Eğer eceli gelmiş de ölecekse, iman ile göçmesine vesîle olur.

Binâen aleyh, yatsıdan sonra çok oyalanmamalı!.. Bazan insan şu program, bu program filân diyor, onları seyretmeğe dalıyor. Çok oyalanmamalı, abdestini alıp, dediğim namazı kılıp abdestli yatmalı ki, teheccüd namazına kalkabilsin!..

Günü böyle değerlendirmeli, Allah’ın rızâsını kazanmağa çalışmalı!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri her işimizi Kur’an-ı Kerim’e ve Peygamber-i Zîşânımızın sünnet-i seniyyesine uygun, dinin aslına özüne muvafık tarzda yapmayı nasib eylesin... Bizleri bid’atlardan, ihmallerden, gafletlerden, şaşkınlıklardan, tembelliklerden, kusurlardan pâk eylesin... Bizde sevmediği ne gibi hâl, huy, fikir, adet ve düşünce varsa, bizi onlardan kurtarsın... Bizi sevdiği sıfatlara sahib eylesin... Sevdiği amelleri işlemeğe muvaffak eylesin... Sevdiği kullarından eylesin... Sevdiği, râzı olduğu bir kul olarak huzuruna varmayı, cennetiyle cemâliyle müşerref olmayı, rıdvân-ı ekberine vâsıl olmayı nasib eylesin...

Bi-hürmeti şehri-ramâzane’l-mübârek, ve bi-hürmeti habîbihî muhammedini’l-mustafâ, ve bi-hürmeti esrâri sûreti’l-fâtihah!

13. 2. 1995 / 13 Ramazan 1415
Ulu Cami - Kahraman Maraş

15. MAĞFİRET AYI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî, seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Aziz ve muhterem cemâat-i müslimîn! Kıymetli kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlenizden râzı olsun... Namazlarınızı, niyazlarınızı, oruçlarınızı, ibadetlerinizi, tâatlerinizi kabul eylesin... Muradlarınızı ihsân eylesin...

Oruç tuttunuz, terâvihinizi kıldınız, yoruldunuz. Ben de Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden bir nebze, bir demet, birkaç söz söyleyip münâsib bir miktar konuştuktan sonra sözümü kesmek istiyorum.

a. Kur'an-ı Kerim Şifâdır

Allah-u Teâlâ Hazretleri bir hadis-i kudsîde buyurmuş ki:

يَا اِبْنَ اٰدَمَ! اَكْثِرُوا بِالزَّادِ، فَاِنَّ الطَّرِيقَ بَعِيدٌ.

(*Ye'bne âdem*) “Ey Ademoğlu!” Hepimiz Hazret-i Adem'in evlatlarıyız. Binaen aleyh Hazret-i Adem'den gelen nesiller olarak, Adem AS'ın evlatlarının hepsi benî Adem'dir. Hepimiz kardeşiz... Ayrıca Peygamber Efendimiz, “Adem topraktandır.” buyurmuş; binâen aleyh aslımız toprak olduğuna göre, mütevâzî olmamız gerektiğine oradan işaret edilmiş oluyor.

(*Eksirû bi'z-zâd, feinne't-tarika baîd*) buyrulmuş. *Zâd*, Arapçada yol için hazırlanılan yiyecek, içecek; torbasına konulan nevâle demek... Eskiden yolcular yola çıkarken, yanlarına yol azıklarını almaları gerekirdi. Çünkü, yollar şimdiki gibi konforlu değildi. El-

hamdü lillâh biz bugün Maraş'tan çıktık da, nereleri geçtik, dağları aştık; eski zamanın imkânlarına göre kaç haftalık yoldan kalktık, Aksaray'a ulaştık; Allah'ın lütfuyla, keremiyle...

Tabii, yollarda da her türlü imkân var... Benzin istasyonları var, abdest yerleri var... Yiyecek sıkıntısı yok, nevâle derdi yok... Ama, eskiden böyle değildi. Çöle çıkan bir insanı düşünelim: Çölde ne yiyecek, ne içecek?.. İkisi de büyük problem... Suyunu kırbasına veyahut tulumuna doldururdu, devesinin veya bineğinin bir yanına asardı. Yiyecek olarak da —ekmek mi olur, kavrulmuş un mu olur— yolda bozulmayacak, uzun zaman dayanacak besleyici kuvveti olan şeyi —buğday gibi, hurma gibi— yanlarına alırlardı. Torbalarına koyarlardı, yola çıkarlardı.

Yollarda da sıkıntı çektikleri çok olurdu. Yorgunluk bir tarafa, uzun mesafeleri zahmetlerle aşmak bir tarafa, yiyecek içecek sıkıntısı da olurdu. Bu sıkıntıdan dolayı Peygamber SAS'ın bir hadis-i şerifi var:

“—Çölde yolculuğunuz esnasında bir yere misafir olduğunuz zaman, eğer size misafirin hakkı olan ikramı yapmazsa, alabilirsiniz.” diyor.

Neden?.. Hayâtî tehlike var, ikram etmesi lâzım!.. Çadırdaki veya obadaki veya köydeki insanın, misafire hiç olmazsa birazcık su, birazcık yiyecek vermesi lâzım!.. “Vermezse, misafirin hakkını alabilirsiniz. Ölecek değilsiniz ya, alın!” diyor Peygamber Efendimiz... Tabii bu, işin vehâmetini, ciddiyetini gösteriyor.

Burada sahabe-i kirâmın bir seyahatini de hatırladım:

Sahabe-i kirâmdan bir grup yola çıkmışlar. Kimbilir hangi vazifeyi verdi Peygamber SAS Efendimiz kendilerine... Çölde kumlara bata çıka, sıcaaktan terleyerek, yorgun argın giderken, nihâyet bir vâhaya gelmişler. İşte biraz hurma ağaçları var, su emâresi var, birkaç çadır var... Sevinerek gitmişler. Demişler ki:

“—Yolcuyuz işte...”

Onlar misafir etmemiş. Bu mübareklerin kim olduğunu bilememişler, misafir etmemişler o vâhada... Ne yiyecek vermişler, ne içecek vermişler, ne de obalarına alıp götürmüşler. Bunlar

sahabî... Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek asr-ı saâdetinde kendisinin etrafında bulunan, her birisi evliyâ olan insanlar ama, misafirperverlik göstermemişler.

Bizinkiler de obanın kenarında, kumların üstüne yatmışlar. Yorgunlukları gitsin bâri, ne yapalım... Aç ve susuzlar amma, hiç olmazsa yorgunluktan dinlensinler diye uzanmışlar, yatmışlar.

Biraz sonra obadan bir feryad, birtakım çığlıklar, telâş, bağırma vs. duyulmuş. Bir cariye yüzünü örte örte gelmiş, demiş ki:

“—Zehirli bir yılan kabile reisini soktu. İçinizde tedâvi bilen var mı?..”

Yaaa; sen böyle evliyâ, sahabe insanları obanda misafir etmezsen, nasıl bilir yılan sokacağı kimseyi... Obanın reisini sokmuş. Başlamış vücudu şişmeğe... Ölecek adam... Yılan zehirli, yılanı tanıyorlar. Soktuğu insanı öldüren cinsten yılan... Obanın reisi ölecek, vücudu şişmeğe başlamış. “Var mı sizde tedâvi bilen bir kimse?..” diye sormuş.

Onlardan bir tanesi:

“—Biraz ben biliyorum.” demiş.

“—Hemen gel!” demişler.

O zaman, obaya almışlar. Demin almamışlardı, şimdi almışlar. Kabile reisinin yanına gitmişler. Ne yapmış tedâvi olarak, bir şey mi içirmiş?.. Hayır! Sadece Kur’an okumuş. Şişmekte olan vücut iyileşmeğe başlamış, düzelmiş. Onun üzerine tabii, çok sevinmişler ve çok ikramlar etmişler. Baş tâcı etmişler, içeriye almışlar, yedirmişler, içirmişler, istirahat ettirmişler. Ertesi gün de yola giderken, onlara koyun, kuzu vs. bir sürü hediyeler vermişler.

Bunlar da aldıkları hediyelerle Medine-i Münevvere’ye gidiyorlarmış. Fakat, okuyan şahıs üzüntülü... Demiş ki:

“—Ben bu işe çok üzüldüm.”

“—Niye?..” demişler.

“—Kur’an-ı Kerim’i okudum, sonra bana bu hediyeleri verdiler. Kur’an-ı Kerim’i maddî menfaat celbinde mi kullandım diye üzülüyorum. Bunu Rasûlüllah’a soracağım. Verilenlere hiç el sürmeyin!” demiş.

Medine-i Münevvere’ye gelmişler. Peygamber SAS Efendimiz’e durumu anlatmışlar. Peygamber Efendimiz:

“—Siz haklısınız, herhangi bir mahzur yok... Niyetiniz gayet hâlis, gayet temiz... Obanın olaylarının seyir tarzı gayet güzel... Aldığınız hediyelerin de bir mahzuru yoktur. Hattâ, bana ikram ederseniz, getirin ben de alayım.” demiş.

Yâni, herhangi bir mahzuru olmadığı belli olsun diye... Sonra sormuş o zâta:

“—Ne yaptın da ilaç gibi tesir etti, ne okudun?”

“—Yâ Rasûlallah, *Fâtiha Sûresi*’ni okudum.” demiş.

Bu hadis-i şeriften ne çıkıyor?.. Esas itibariyle vücudu zehirlenmeye başlamış, şişiyor. Maddi bir hastalık var, hasar var, şişme var... Ötekisi ne yapıyor?.. Sadece dua ediyor. Onun dışında bir ilaç vermiyor. Ama şifâ Allah’tan olduğundan, Allah-u Teâlâ Hazretleri kâdir-i mutlak olduğundan, her şeye kâdir olduğundan;

yâni ölümden döndürmeğe kâdir değil mi?.. Yılanın zehirlemesiyle ölecek insanın ölmemesini emrettiği zaman, yaşatmağa kâdir değil mi?.. Âmennâ ve saddaknâ, kâdir... Hasta iyi oluyor, Fâtiha okumakla...

b. Af ve Mağfiret Ayı

Tabii şimdi Ramazan ayı içindeyiz. “Ramazan ayı nedir?” diye sorunca, birtakım tarifler yapılacağı, isimler verileceği zaman evvelâ ne denilir?.. Ramazan mâh-ı gufrândır. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kullarını çok afv ü mağfiret eylediği bir aydır. İftar vakitlerinde affeder, sahur vakitlerinde affeder.

Bu ayda Allah duaları kabul eder. Çünkü, (*Duâuhû müstecâbün*) “Oruçlunun duası müstecâbdır.” diyor Peygamber SAS Efendimiz... Oruçlunun duasının makbul dua olduğunu, müstecâb dua olduğunu bildiriyor. Akşam namazı yaklaştığı zaman, top atıldığı zaman, “Yâ Rabbi! Beni, anamı, babamı, mü’minleri mağfiret eyle...” diye dua edilmesini Peygamber SAS Efendimiz tavsiye ediyor.

Kulların çok mağfiret edildiği, cehennemî hak etmiş çok kimsenin cehennemden âzâd olduğu bir aydır Ramazan... Mâh-ı gufrân, veyahut Arapça tabiriyle *şehrü gufrân*... Kulların afvü mağfiret olduğu bir ay...

Sonra, başka nedir Ramazan?.. Peygamber SAS buyurdu ki:⁶⁰

أَوَّلُهُ رَحْمَةٌ، وَوَسَطُهُ مَغْفِرَةٌ، وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ.
(خز. هب. عن سلمان)

(*Evvelühû rahmetün*) “Evveli Allah’ın rahmetinin tecelli ettiği;

⁶⁰ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no:1887; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Heysemî, *Müsnedü’l-Hâris*, c.I, s.412, no:321; Selmân-ı Fârisî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.757, no:23714 ve s.961, no:24276.

(ve *evsatühû mağfiretün*) ortasının Allah tarafından kulların mağfiret olunduğu; (ve âhiruhû itkun minen nâr) sonunda da kulların cehennemden âzâd olduğu bir aydır.” Mâh-ı gufrândır.

Sonra nedir?.. *Mâh-ı Kur’ân*’dır, Kur’an-ı Kerim ayıdır Ramazan... Neden?.. Peygamber SAS Efendimiz Ramazan ayında Kur’an-ı Kerim’in bütünü Cebrâil AS’a okur ve mukabele ederdi. Onun için, hafızların camilerde Kur’an-ı Kerim okuması ve cemaatin Kur’an-ı Kerim’leri açıp onu dinlemesi, Peygamber Efendimiz ile Cebrâil AS’ın Kur’an-ı Kerim’i tekrârının bir nişânesidir. O adetin devamıdır.

İşte Ramazan aynı zamanda, Kur’an-ı Kerim’e sarılma, Kur’an-ı Kerim’i okuma, Kur’an-ı Kerim bilgisini tekrarlama ayıdır.

Kulların tabii kusurları, günahları vardır. İçki gûnahtır, yalan gûnahtır, iftira gûnahtır, gıybet gûnahtır... Harama bakmak gûnahtır, haram yemek gûnahtır. Kur’an-ı Kerim’i bildiği halde unutursa, en büyük günahlardan birisidir. Onun için bütün gün insanın Kur’an-ı Kerim’e sınıksız sarılıp, hafızasını tazelemesi lâzım!.. Ramazan’da bu işe gayret etmesi lâzım!..

“—Evvelce ben Rahmân Sûresi’ni ezbere bilirdim.”

“—Oku şimdi!..”

“—Okuyamıyorum.”

“—Yâsin’i bilirdim.”

“—Oku şimdi!..”

“—Okuyamıyorum.”

“—Annem babam sağ iken, küçükken hocaya göndermişlerdi. Amme cüzünü bitirmiştim.”

“—Oku şimdi!..”

“—Okuyamıyorum.”

Çok büyük günah!.. Onun için, Kur’an-ı Kerim’in tekrârı da lâzım!.. İşte bu münâsebetle, anlattığım menkabe de Kur’an-ı Kerim’in maddî bir devâ olduğunu da görüyoruz. Sahâbenin hayatından maddî bir devâ... Sanki ilaç almış da, sanki panzehir almış da zehrin tesirini durdurmuş gibi... Fâtîha’yı okuyor ve adamın hastalığı geçiyor. Ölecekken hayata geri dönüyor.

Demek ki, Kur'an-ı Kerim'in çok büyük özellikleri var... Mânevî sevabı var, maddî şifâ özelliği de var... Günümüzde de şifadır. İmansızların sorularına cevap verdiğinden onların iman zaaflarına şifadır, aynı zamanda insanların maddî rahatsızlıklarına şifâdır.

c. Ahiret İçin Hazırlanın!

Bu menkabeyi niçin anlattık?.. Hani çölde seyahat edildiği zaman, seyahat edenlerin başlarına ne manzaralar geliyormuş; aç kalıyorlarmış, susuz kalıyorlarmış, sıkıntı çekiyorlarmış. Onun için torbasına yiyeceğini doldurup öyle gitmeli insan... Suyunu koymalı!.. Neme lâzım, aç kalmak var, yayan kalmak var... Böyle bir şey olmasın diye azıkla yola çıkmak gerekiyor.

Diyor ki hadis-i kudsîde Allah-u Teâlâ Hazretleri:

“—Yol azığınızı çok yapın, biriktirin fazla alın yanınıza; çünkü, yol çok uzaktır.”

Buradan ne kastediliyor?.. İnsanoğlunun dünyadaki hayatı bir yolculuğa benzetiliyor. İnsanoğlu dünyaya geliyor... Ondan sonra

çocukluktan orta yaşa, orta yaştan ihtiyarlığa hayatın bir akışı oluyor. Ondan sonra vefat ediyor, ahiret alemine geçiyor. Ondan sonra alem-i berzahta ruhlar bekliyor. Kıyamet kopuyor... Kıyamet kopunca, mahşer yerinde insanlar toplanıyor. Ondan sonra hesapları görülüyor. Sıratı geçenler cennete varıyor.

Demek ki, insanoğlunun yolculuğu daha dünyaya gelmeden ruhlar aleminden başlıyor, dünyaya gelişle devam ediyor; ölümüyle öbür aleme geçiyor insan... Öbür alemdeki mahkemedan sonra, kıyamette hesabının görülmesinden sonra da yolculuğun sonu ebedî durak olan cennet veya cehennem... Yâni, kâfirler için cehennem, mü'minler için cennet...

Ama tabii, mü'minlerin de kusuru olanları, günahkâr olanları, âsî olanları, hak edenleri; onlar da cehenneme girecek. Onlar da ehennemde cezalarını bir müddet çekecekler, ondan sonra çıkacaklar, cennete girecekler. Neden?.. İmanlarından dolayı... Çünkü, “*Lâ ilâhe illallah*” diyen cennete girecek.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁶¹

مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، دَخَلَ الْجَنَّةَ (حب. عن جابر؛ حب. ط.

حل. عن أبي ذر؛ ك. عن أبي طلحة؛ طب. ع. حل. عن معاذ)

⁶¹ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.279, no:7638; Ebû Talha el-Ensârî RA'dan.

Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.60, no:444; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.172; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.313, no:790; Taberânî, *Dua*, c.I, s.434, no:1477; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXVI, s.290; Ebû Şeybe el-Ensârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.48, no:6348; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.328, no:2124; Seleme ibn-i Nuaym el-Eşcaî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.205, no:2932; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.214, no:2113; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.447, no:1929; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.68, no:1622; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.34, no:3941; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.174; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.,397; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mizzî, *el-Fevâid*, c.I, s.191, no:445; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c. XLVI, s.436; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

(*Men kàle lâ ilâhe illa'llahu, dehale'l-cenneh.*) “*Lâ ilâhe illa'llah* diyen cennete girecek.”

Girecek ama, nasıl girecek?.. Herkes cennete girecek ama, kimisi bi-gayri hisâb girecek. Bahtiyarlar, Allah'ın mübarek kulları, sevgili kulları, defter ve divan açılmadan, hesaba tutulmadan, sorgu sual olmadan, bi-gayri hisâb cennete girecekler.

Peygamber SAS bir hadis-i şerifinde buyurdu ki:

“—Yetmiş bin kişi benim ümmetimden bi-gayri hisâb cennete girecek.”

Ükkâşe ibn-i Mihsân es-Sakafî RA, Peygamber SAS Efendimiz'in orduların başına komutan olarak tayin ettiği sevdiği mübarek sahabilerinden birisi... O kalktı:

“—Yâ Rasûlallah, dua et; cennete bi-gayri hisâb girecek bahtiyarlardan birisi de ben olayım!..” dedi.

Gülerek baktı Peygamber Efendimiz:

“—Sen de onlardansın!” dedi.

Sonra buyurdu ki:

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri bana, ‘Yetmiş bin kişi cennete bigayri hisâb girecektir.’ buyurunca, ben artırılmasını diledim Mevlâmdan... ‘Yâ Rabbi, daha ziyâde eyle, yetmiş bini arttır!..’ dedim. Allah-u Teâlâ Hazretleri de yetmiş binin her birine yetmiş bin bağışladı.”

O zaman yetmiş bin kere yetmiş bin oluyor. Dört milyar dokuz yüz milyon mü'min cennete bi-gayri hisâb girecek. Bir de hadis-i şerifte esrarlı bir ifade var: “Rahmân'ın avuçlarından birkaç avuç daha eklenecek.” Yâni Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bir avucu dediği miktar ne kadardır, onu da bilmiyoruz. Hani çarşıda pazarda alışveriş yapıldığı zaman, satıcılar malı tartarlar da, “Bu da terazinin hakkı...” derler, fazla olarak bir avuç daha koyarlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'in niyazı üzerine yetmiş binin her birine yetmiş bin daha ihsân eylemiş; dört milyar dokuz yüz milyon ediyor. Bir de Rahmân'ın avucuyla birkaç avuç daha... Artık onun miktarı hangi noktada bilemiyoruz. Bi-gayri hisâb girecekler bazıları... Nasıl girecekler?.. Arş-ı A'lâ'nın

gölgesinde gölgelenecekler, defter divan açılmayacak, “Sen ne günah işledin; gel bakalım, ver hesabı!..” denilmeyecek. Hesaba tâbî olmadan cennete girecekler.

d. Cennete İlkönce Peygamber Efendimiz Girecek

Tabii, ilk cennete girecek kimdir?.. Peygamber Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz girecek. Hattâ buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:⁶²

آتِي بَابَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَأَسْتَفْتِحُ ، فَيَقُولُ الْخَازِنُ : مَنْ أَنْتَ ؟
فَأَقُولُ : مُحَمَّدٌ . فَيَقُولُ : بِكَ أُمِرْتُ لَا أَفْتَحُ لِأَحَدٍ قَبْلَكَ (م. حم).
وعبد بن حميد عن أنس)

RE. 3/1 (*Âtî bâbe'l-cenneti yevme'l-kıyâmeti, feesteftihu*) “Kıyâmet günü cennetin kapısına geleceğim ve kapının açılmasını isteyeceğim. (*Feyekûlû'l-hâzin*) Cennetin bekçisi olan Hâzin isimli melek diyecek ki:

(*Men ente?*) “Kimsin sen?..”

Diyecek ki Peygamber SAS:

(*Ene muhammedin*) “Ben Allah’ın sevgili kulu, habîbi, elçisi Muhammed-i Mustafâ’yım.”

O zaman cennetin vazifeli meleği Hâzin diyecekmiş ki:

(*Bike ümirtü en lâ efteha li-ehadin kableke*) “Buyur yâ Rasûlallah! Sorgu sual etmemin sebebi şu: Senden önce bu kapıyı kimseye açmamayı Allah bana emretti de ondan soruyorum. Buyur

⁶² Müslim, *Sahîh*, c.I, s.188, no:197; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.136, no:12420; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.379, no:1271; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.119, no:400; İbn-i Ebî Âsım, *Evâil*, c.I, s.62, no:10; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.447; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.138, no:418; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.462, no:955; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.532, no:31890; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.I, no:2; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.9, no:1.

yâ Rasûlallah!..” diyecek.

Cennete ilk önce Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri girecek.

Cennetten evvel mahşer yerinde her mü'min Peygamber SAS Efendimiz'in *Livâül Hamd*'i altında toplanacak. Adem AS ve bütün peygamberler, Mûsâ AS, İsâ AS... hepsi Peygamber Efendimiz'in *Livâül Hamd*'i altında toplanacaklar.

Onun için niyaz ediyoruz ki, “Yâ Rabbi! Bizi Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin hamd sancağı altında, *Livâül Hamd*'i altında, peygamberlerle, sıddiklerle, şehidlerle, salihlerle beraber haşr eyle... Onlarla topla, onlarla beraber eyle...” diye dua ediyoruz.

Bütün peygamberler Peygamber Efendimiz'in bayrağı altında toplanacaklar ve cennete doğrudan girecekler. Bunlara *duhûl-i evvelîn* denilecek. Burada *duhûl*, dâhil'in cem'idir; girenler demek... *Duhûl-i evvelîn*, ilk giren mübarekler demek... Peygamberler ilkönce girecek cennete ama, cennetin kapısına ilk gelen ve cennetin kapısının ilk açıldığı kimse, server-i enbiyâ Muhammed-i Mustafâ SAS'dir. Adem AS ve bütün peygamberler onun sancağı altında cennete gidecekler.

İşte bi-gayri hisâb cennete girenler ondan sonra girecek. Çünkü bu mübarekler şehidlerdir, Allah'ın çok sevgili kullarıdır, evliyâullahtır, mukarrebîndir.

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ . أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ . فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ .

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ . وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ (الواقعة: ١٠-١٤)

(*Ve's-sâbikûne's-sâbikûn. Ülâike'l-mukarrabûn. Fî cennâtin naîm. Sülletün mine'l-evvelîn. Ve kalilün mine'l-âhirîn.*) [Hayırda önde olanlar, ecirde de öndedirler. İşte bunlar, Allah'a en yakın olanlardır; naîm cennetlerinde... Onların çoğu önceki ümmetlerden, birazı da sonrakilerdendir.] (Vâkıa, 56/10-14) diye Vâkıa Sûresi'nde bildirilen mü'minlerin yüksek tabakasıdır.

Allah'ın kullarının seçkin tabakasıdır.

Ondan sonra hesaba göre, hesabı görülüp de cennete girecekler var... Bu hesap meselesini de bir menkabe ile size anlatmak istiyorum, muhterem kardeşlerim:

Hazret-i Ömer RA dünyada dostlarından biriyle anlaşma yapmış. Hayatta birbirlerini seviyorlar, anlaşma yapmışlar. Arkadaşı ona:

“—Yâ Ömer! Sen önce ölürsen, ahirete benden önce gidersen, benim rüyama gir; ahirette gördüklerini bana anlat!.. Ben önce gidersem, senin rüyana girmeye çalışayım, ahirette gördüklerimi anlatayım.” demiş.

Hazret-i Ömer RA, bu anlaştığı mübarekten önce ölmüş. Hazret-i Ömer RA'ı, biliyorsunuz hançerledirler, şehiden ahirete irtihal eyledi. Hazret-i Ömer'i defnetmişler. Adamcağız o gece merakla rüyada Hazret-i Ömer'i beklemiş. Yok Hazret-i Ömer... Ertesi gün beklemiş; yok Hazret-i Ömer... Ertesi gün beklemiş; yok... Onbeş gün Hazret-i Ömer'i beklemiş, rüyada görebilir miyim diye... Anlaştılar ya ikisi, rüyada gelecek Hazret-i Ömer; bilgi verecek.

Onbeşgün sonra Hazret-i Ömer RA'ı görmüş. Hamamdan çıkmış gibi terli olarak görmüş. Kıpırmızı olmuş yanakları, boncuk boncuk terliyor. Sormuş:

“—Yâ Ömer! Hani anlaşmıştık seninle, ölünce rüyada bana görünecektin?..”

“—Sus! Daha hesaptan yeni kurtuldum.” demiş.

Şimdi ben inanıyorum böyle şeylere... Birisi uydurmamıştır, gerçektir diye inanıyorum. Vukû bulduğuna kendim inanıyorum. Aziz ve muhterem kardeşlerim, şu dersi çıkartıyorum şahsen kendim: Hazret-i Ömer öyle bir insan ki, İslâm halifelerinin ikincisi... Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömerü'l-Fâruk... İkinci halife... Peygamber SAS Efendimiz'e kızını vermiş, Peygamber Efendimiz'in kayınpederi... Ebû Bekr-i Sıddîk RA kayınpederi, Ömerül Fâruk RA de kızın Hafsa Vâlidemiz'i verdiği için Peygamber Efendimiz'in kayınpederi... Arkadaşı...

Aşere-i Mübeşşere'den... Peygamber Efendimiz on kişinin cennete gideceğini hayatında iken; "Ebubekir cennetliktir, Ömer cennetliktir, Osman cennetliktir, Ali cennetliktir..." diye bildirmiş. Camilerde kenarlara, yuvarlak levhalara bu *Aşere-i Mübeşşere*'nin isimlerini yazarlar.

e. Ashabın Derecesi

Peygamber Efendimiz'in sahabesinin derecesinin ne kadar yüksek olduğunu biliyoruz. Yâni sahâbenin derecesine hiçbir evliyâ ulaşamıyor. Ehl-i sünnet itikadına göre, en yüksek evliyânın bile derecesi sahabeden aşağı...

Çünkü, Peygamber Efendimiz buyurdu ki:⁶³

⁶³ İbn-i Hacer, *Tahlisu'l-Hayr*, c.IV, s.204, no:2130; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.938, no:2509; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1962, no:2533; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.695, no:3859; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.378, no:3594; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.205, no:7222; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.180, no:1777; Beyhâkî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.122, no:20174; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.126; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.4; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.52; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.187; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.II, s.52; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.500, no:2221; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.426, no:19833; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.212, no:7229; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.535, no:5988; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.212, no:526; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.404, no:32410; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.549, no:2303; Taberânî, *Mu'cemü's-Sagîr*, c.I, s.220, no:352; Hz. Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.267, no:18374; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.121, no:6727; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.27, no:1122; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.404, no:32413; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.152, no:5673; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.125; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.940, no:1036; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.211, no:4871; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.285, no:2187; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.404, no:32408; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.148, no:383; Şeybânî, *el-Âhad ve'l-Mesânî*, c.II, s.47, no:726; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.180; Ca'de ibn-i Hübeyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.335, no:5475; Ebû Hüreyre RA'dan. *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.245, no:1265; RE. 280/5

خَيْرَ الْقُرُونِ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ (خ. م. ت. حم.
 حب. ق. حل. خط. كر. عن ابن مسعود؛ ت. حم. حب. ك. طب.
 ش. عن عمران بن حصين؛ ت. عن عمر؛ حم. حب. طب. ش.
 طح. حل. عن نعمان بن بشير؛ ك. طب. ش. وعبد بن حميد عن
 جعدة بن هبيرة؛ طس. عن أبي هريرة)

(*Hayru'l-kurûni karnî*) “Çağların en hayırlısı, devirlerin en güzeli benim devrimdir, insanları en hayırlıdır. (*Sümme'llezîne yelûnehüm, sümme'llezîne yelûnehüm*) Yâni önce ashâb, Peygamberimiz'i görenler; sonra tabiîn, ashâbı görenler; sonra tebe-i tabiîn, tabiîni görenler...” diye üç neslin çok mübarek olduğunu beyan ediyor. Rasûlüllah'ı görmek yetiyor. Sohbetine ermek, sahabesi olmak şerefi muazzam yükseltiyor.

Aşere-i Mübeşşere'den, Peygamber Efendimiz'in sahabesi, kayınpederi... Sonra ashabdan iki kişiye Peygamber Efendimiz'e kabir arkadaşlığı nasib olmuş, başkasına nasib olmamış. Birisi Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, biri Ömerü'l-Fâruk Efendimiz... Peygamber Efendimiz'in kabrini arkasında onların kabirleri var... Medine-i Münevvere'de, Kubbe-i Hadrâ'nın altında... İki kişiye nasib olmuş.

Hazret-i Aişe Validemiz bir gece bir rüyâ görmüş. *Delâilül Hayrât* kitabında anlatılır bu rüyâ... Rüyasında gökten üç tane dolunay Hazret-i Aişe Vâlidemiz'in odasına kadar gelmiş, oraya inmiş, toprağa geçivermiş.

Bunu babası Ebûbekr-i Sıddîk RA Efendimiz'e anlatmış. Demiş ki:

“—Babacığım, ben böyle bir rüyâ gördüm. Nasıl yorumlarsın bu rüyâyı, nedir bunun te'vili?..”

Demiş ki:

“—Kızım! Senin odana ilerde üç kişi vefat edince defnolunacak.

Onlar yeryüzünün en hayırlı insanlarıdır.”

Çünkü rüyada dolunay olarak görünüyor, pırıl pırıl görünüyor. En nurlu insanlar, yeryüzünün en hayırlı insanlarından üç kişi... “Onlar senin odana defnolunacak.” dedi.

Aradan yıllar geçti. Peygamber SAS Efendimiz ahirete irtihal edince, Ebûbekir Sıddîk kızı Aîşe Anamız’ın yanına yanaşıp dedi ki:

“—Yâ Aîşe, kızım! Hani sen bana bir zamanlar bir rüyâ anlatmıştın da ben de yorumlamıştım ya, işte senin dolunaylarından bir tanesi budur.”

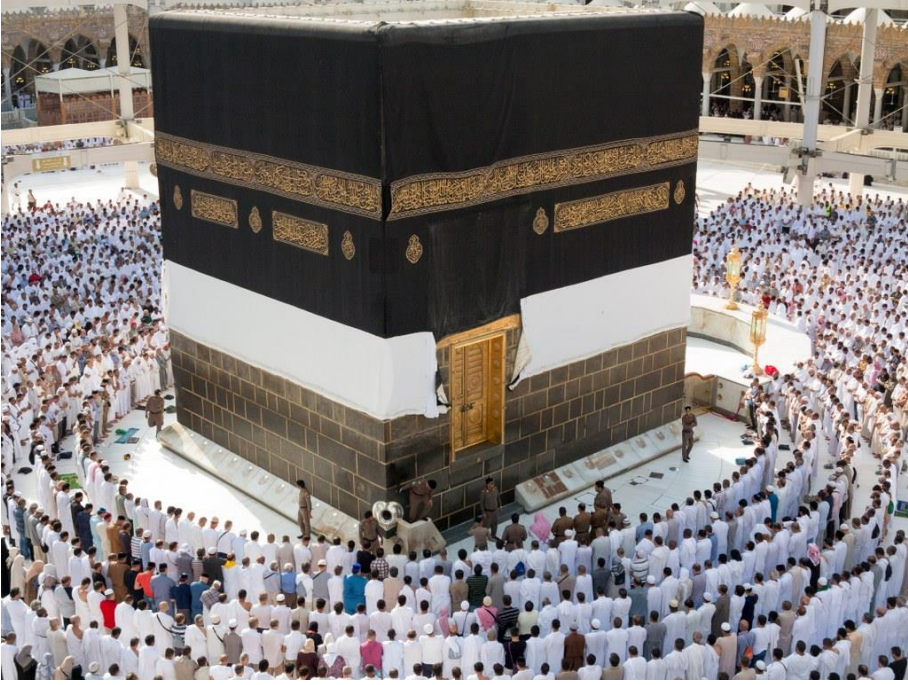
Çünkü, Peygamber Efendimiz Hazret-i Aîşe Vâlidemiz’in odasında vefat etti. Peygamberler vefat ettikleri yere gömülürler diye, oraya kabrini kazdılar; Peygamber Efendimiz’i Hazret-i Aîşe Vâlidemiz’in odasına gömdüler.

Ondan sonra kim gömüldü?.. Ebûbekr-i Sıddîk’in kendisi gömüldü. Ondan sonra kim gömüldü?.. İzin aldılar Hazret-i Aîşe’den, Hazret-i Ömer RA da gömüldü. Rüyâ çıktı, yeryüzünün en hayırlıları gömüldü.

Peki, Aşere-i Mübeşşere’den, yeryüzünün en hayırlılarından, cennetle müjdelenmiş, Peygamber Efendimiz’in kayınpederi, rüyada on beş gün sonra geliyor, hesaptan daha yeni çıktım diyorsa; aziz ve muhterem kardeşlerim, biz günahkâr âsî mücrim ümmetleriz, bizim hesap verirken halimiz nice olacak?.. Allah bize yardım eylesin... Allah bizi affeylesin, mağfiret eylesin... Biliyorsunuz, mağfiret etmek demek, günahları silmek demek, örtmek demek...

Onun için bu Ramazan’da muhterem kardeşlerim, Allah’ın mağfiret ettiği kullardan olmaya canla başla çalışalım, var gücümüzle çalışalım!.. Çünkü, Allah bizi bir hesaba çekerse hâlimiz haraptır. Mağfiret ederse, ne mutlu!.. Eğer bizi hesaba çekerse, hâlimiz haraptır.

Onun için, şu mübarek günlerde Allah-u Teâlâ Hazretlerinden biz günahkâr kullarını affetmesini, mağfiret eylemesini, rahmetine erdirmesini niyaz edelim, isteyelim; canla başla buna çalışalım, var gücümüzle çalışalım!

Hâtem-i Esam Efendimiz KS, namaza dururken şöyle bir şeyler düşünürmüş: Karşısında Kâbe-i Müşerrefe'yi düşünürmüş. Dururken de Kâbe'ye doğru dönüyoruz ya... Ayağının altında Sırat köprüsünü düşünürmüş; yâni, kayarsa cehenneme düşecek... Arkasında Azrâil AS'ı bekliyor diye düşünürmüş. Kıldığı namazın en son kıldığı namaz olduğunu düşünürmüş.

“—Bak, şu namazdan sonra selâm verince, kurbanlık kuzu gibi Azrâil canımı alacak!” diye düşünürmüş.

Korkuyla, ahirete rağbet ederek, böyle ihlâsla, “*Allahu ekber*” diye namaza dururmuş.

Allah hepinize uzun ömürler versin... Nice nice yıllar sıhhat afiyetle yaşamayı, nice Ramazanlara ulaşmayı nasib eylesin... Şu Ramazan'ımızı en sonuncu Ramazan'ımızmış gibi düşünelim, öyle ihyâ edelim!.. Bu Ramazan'dan sonra bir dahaki Ramazan'a çıkmayız diye düşünelim! Bunu bayağı ciddî düşünelim, çünkü gerçekten de olabilir.

Rabia-i Adeviyye, her sabah dermiş ki:

“—Bugün senin en son günündür, hadi bakalım ibadet eyle!..”

Her gece dermiş ki:

“—Bu gece senin en son gecen; hadi bakalım en son gecesi olan insan nasıl vakit geçirirse, öyle ibadet eyle!..” dermiş.

Öyle çalışmışlar mübarekler, öyle ağlamışlar, öyle yalvarmışlar, ihlâsla ibadet etmişler; o makamlara eren olmuşlar. Biz de onlardan ibret almalıyız. Biz onların ayağının tozu olamayız; onların derecesine ulaşmak nerde, biz nerde?.. Onun için çok gayret etmemiz lâzım geliyor.

Şimdi, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurmuş ya, “Yol azığını çok yapın, çünkü yol uzundur.” diye... Bu yol nedir?.. İşte hayatımız, ömrümüz... Ondan sonra ahiret, ahiretteki Mahkeme-i Kübrâ... Ondan sonra son durak olan cennet inşaallah mü'min kullara... Asi mücrim kullara da cehennem...

Tabii, cennete girenlerin derecelerini anlatıyorduk. Hesabı görülürken sevabı günahına gâlib olanlar; onlar da cennete girecek. Onların da dereceleri var... Kimisi sıratı (*ke'l-berkul lâmi*) şakiyan bir şişek gibi, çakan bir şimşek gibi, bir göz yumup açincaya kadar sıratı geçecekler. Kimisi koşarak geçecek, kimisi düşe kalka geçecek. Koşarak, emekleyerek, düşe kalka sıratı geçip cennete varacaklar. Cennete geldi mi, ne mutlu!..

فَمِنْ زُحْرِحَ عَنِ النَّارِ وَأَدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ (آل عمران: ١٨٥)

(*Femen zühziha ani'n-nâri ve udhile'l-cennete fekad fâz*) “Kim cehennemden kurtulursa, cennete dâhil olursa, işte o kurtuldu.” (Âl-i İmran, 3/185) Ne kadar büyük bahtiyarlık... Artık oradaki nimetlerin haddi hesabı yok...

f. Kabirde Azab Görenler

Bir de mü'min olduğu halde günahları dolayısıyla azab gören

kimseler olacak. Hem kabirde azab görenler olacak, hem de cehenneme düşüp azab görenler olacak.

Kabirde azabın misali hadis-i şerifte geçiyor: Mü'min kullardan bir tanesi kabrine konulur konulmaz, kabirde azab melekleri ateşten topuzu başına bir hızlı vuruyorlar ki, darmadağın oluyor. Çok büyük ızdırablar çekiyor ve diyor ki:

“—Yâhu ben müslümanım! Niye böyle beni azaplandırıyorsunuz, niye bana vuruyorsunuz?..” diye söyleyince, melekler diyorlar ki:

“—Evet sen müslümandın amma, hâl-i hayatında zalimler bir mazluma ezâ cefâ ediyorlardı. Sen onların yanından geçtin de mazluma yardım etmedin. Bu onun cezâsı!” diyorlar.

Demek ki, mü'min de olsa mazluma yardım etmeyince kabirde azab görebiliyormuş. Bu hadis-i şeriften onu anlıyoruz. Tabii artık Çeçenistan'a, Bosna'ya, dünyanın diğer yerlerindeki mazlumlara yardımı ne kadar yapabilirsek, elimizden ne gelirse onları yapmağa çalışmalıyız. burdan bu çıkıyor.

Sonra bir keresinde Peygamber SAS iki kabrin yanından geçiyordu. Mü'minlerin kabirleriydi bunlar... Dedi ki: "Bu iki kabirdeki şahıslar azab görüyorlar." Çünkü kabirdekilerin içini görürdü Peygamber Efendimiz... Hattâ evliyâullahın da evliyâlık mertebelerinde ilk dereceleri *keşfül kulûb* ve *keşfül kubûr*'dur. Yâni, gönlünden geçeni bilir, kabirde olanların halini bilir. İnsan evliyâlık derecesine yükseltirse, böyle olduğu rivayet ediliyor.

Bakın bu iki kabirdeki şahıs azab görüyor.

"—Neden?.."

Birisi laf taşırdı, ara bozardı. Onun lafını ona, onun lafını ona... Nemmamlık derler buna, Türkçede koğuculuk diye tercüme ediyorlar. Ara bozucu laf taşımak, onun lafını ona iletmek, casusluk gibi yâni... Oradan haber getirmek buraya, burdan oraya haber götürmek... Onun için azab görüyor.

Ötekisi de küçük abdestini yaparken sakınmazdı." diye geçiyor tarifte... "Şimdi bunlara taze dal getirin diyor. Taze dalı ikiye bölüyor. Birisini bir kabrin üstüne saphıyor, birisini öteki kabrin üstüne saphıyor. "Şimdi bu taze dallar kuruyana kadar bunlar azab görmezler." diyor.

Demek ki, bu hadis-i şeriften de anlıyoruz ki, mü'min olduğu halde, eğer kötü huyları varsa, kabrinde azab görebilir.

Sonra çeşitli günahları işlediği için, bazı insanlar cehennemin çengellerine takılacaklar ve cehenneme düşeceklerdir. Bir kısmı da Mahkeme-i Kübrâ'da hesabı bozuk çıktığı için, günahları sevabından daha fazla olduğu için, günahlarının cezasını çekmek üzere cehenneme girecekler.

g. Cehenneme Düşmemeye Çalışın!

Bir keresinde Peygamber SAS Efendimiz sordu:

"—Müflis kimdir?"

"—Ticaretini batırmış, parası pulu bitmiş, dükkânı yağmalanmış, elinde bir şey kalmayan kimseye müflis derler." dediler.

Dedi ki:

“—Asıl müflis o kimsedir ki, Mahkeme-i Kübrâ’ya, mizanın başına dağlar gibi sevaplarıyla gelir. Namaz kılmıştır, oruç tutmuştur, sadaka vermiştir, hayr u hasenât yapmıştır... Dağlar gibi sevapla mizanın başına gelir. Hesabı görülürken kendisinde hakkı ve alacağı olanlar birer birer karşısına gelirler:

‘—Yâ Rabbi, bunda bizim hakkımız var; hakkımızı isteriz!’ derler, alırlar.

Haklarını alırlar, haklarını alırlar... Sevabı onlara verilir, verilir... Sonunda sevap kalmaz. Fakat yine gelirler alacaklılar:

‘—Yâ Rabbi, bizim de hakkımız var bunda!.. E sevabı yok, ne olacak?..’

‘—Sizin günahlarınızı bırakın!’

Sevabı alamayınca, bu sefer günahı vermek sûretiyle hakkını almış olurlar. Böylece günahlar oraya bırakılmağa başlanır. Hesabı bittiği zaman, mizanın başına dağlar gibi sevapla gelmişken, sonunda dağlar gibi günahla cehenneme atılır.”

Buradan da alacağımız ders muhterem kardeşlerim: Kul haklarına dikkat etmemiz lâzım, ahirette yakamıza yapışacak insan bırakmamağa gayret etmemiz lâzım!.. Sevaplarımızı ahirette yağmalattırmamamız için, bugünkü hayatımızda, hâl-i hayatımızda herkesin hakkını vermemiz lâzım!.. Kimseye ezâ, cefâ, zulüm yapmamaya çalışmamız lâzım!..

Cehenneme girdi. Mü’min olduğu halde cehenneme girecek bir insan... Böyle bir durumdan dolayı, hesabı negatif olduğu için, günahlar biriktiği için cehenneme girecek ve orada cayır cayır yanacak. Hattâ putlara tapanlar da bunlarla alay edeceklermiş: “Bakın, sizin müslüman olmanız size fayda vermedi. *Lâ ilâhe illallah* dediniz ama, yine cehennemde yanıyorsunuz.” diyeceklermiş.

“—Mü’minlerden günahkârlar cehenneme girecek, acaba ne kadar yanacak?”

Peygamber SAS bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:

“—Ey mü’minler, ey müslümanlar! Kendinizi cehennemden

koruyun! Cehenneme düşmemeye gayret edin, dikkat edin!.. Cehenneme bir düşerseniz, orada *ahkâben* kalacaksınız.”

Ahkâben kelimesi Amme Sûresi’nde geçiyor:

لَا بُشَيْنَ فِيهَا أَحَقَابًا (النبا: ٢٣)

(*Lâbisîne fihâ ahkâbâ*) “Orada hukuplar kadar kalacaklar.” (Nebe’,78/23) İçecek bir meşrubat bulamayacaklar. Cayır cayır içleri dışları yanacak, azaba uğrayacaklar. Orada *ahkâben* kalacaklar.

Ahkâben demek, hukublar demek... Hukub ne demek?.. Seksen küsur yıl, 83 yıl filân demek... Araplar 83 yıla hukub diyorlar. En aşağı üç hukub kalacak. Bir hukub seksen küsur sene, 83 sene... Üç hukub, $3 \times 83 = 250$ sene... Cehenneme bir düşen, en aşağı 250 sene kalacak. Hattâ ayet-i kerimede geçiyor ki, *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ (الحج: ٤٧)

(*Ve inne yevmen inde rabbike keelfi senetin mimmâ teuddûn*) “Allah indinde bir gün, sizin bu dünya zamanına göre, bin yıl miktarıdır.” (Hac, 22/47)

Ahiretteki bir gün, bu dünya ölçümüyle, zaman birimiyle bin yıl... O zaman, ahiretin bir yılı 365 bin yıl eder. İki yüz elli yıl ise, o zaman doksan bir milyar iki yüz elli milyon sene eder. O kadar sene kalacak demek oluyor.

Binâen aleyh, aziz ve muhterem kardeşlerim, bu hadis-i şeriften şunu çıkartıyoruz ve sonuç olarak söylüyoruz: Cehenneme düşmemeğe çalışmak lâzım! Çünkü, düşen bir insan milyonlarca sene yanacak orda...

h. Takvâ Sahibi Olun!

Allah-u Teâlâ Hazretleri biliyorsunuz Kur’an-ı Kerim’in bir çok

ayet-i kerimesinde bize:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ (البقرة: ٢٧٨)

(*Yâ eyyühe'llezînê âmenu'tteku'llâh*) “Ey iman edenler, Allah’tan korkun!” (Bakara, 2/278) buyuruyor. Veyahut:

فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ (البقرة: ٢٤)

(*Ve'tteku'n nâre'lletî ve kûduhen nâsü ve'l-hicâreh*) “Yakıtı insanlar ve taşlar olan cehennemden sakının!” (Bakara, 2/24) buyruluyor.

Birçok ayet-i kerimelerde cehennemden sakınmak tavsiye ediliyor. Ramazan ayında oruç tutmanın farz olduğunu bildiren ayet-i kerime de nasıl bildiriliyor, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن

قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة: ١٨٣)

(*Yâ eyyühellezîne âmenû kütibe aleykümüs sıyâmü kemâ kütibe alellezîne min kabliküm lealleküm tettekûn*) “Ey iman edenler! Sizden önceki ümmetlere oruç farz kılındığı gibi sizin de boynunuza oruç farz kılındı, yazıldı. Mecburiyettir, farzdır, orucu tutacaksınız; (*lealleküm tettekûn*) takvâyı öğrenebilesiniz diye.” (Bakara, 2/183)

Allah CC Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetlerinde bize takvâyı tavsiye ediyor, “Allah’tan sakının!” diye emrediyor. Takvânın öğrenilmesi için de Ramazan orucunu nasib etmiş, Ramazan ayını nasib etmiş. Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi hikmetle yapmıştır, her şeyi hikmetlidir. Emirlerin tutulması için, çareleri de beraber gelmiştir.

Eski yıllarda okumuştum: Güneydoğu Asya’da Kanadalı bir diplomat alim, ismi Thomas Ervin... Müslüman olmuş, bir de İslâm üzerine kitap yazmış. Müslüman olduğunu anlatırken, bir şey benim dikkatimi çekti. Biz tabii müslümanlığı anneden, babadan gördük; namazımızı kılıyoruz, orucumuzu tutuyoruz... Ama, dışardan bir insan İslâm’a nasıl bakıyor, İslâm’ın neresini beğeniyor; bu mühim...

Bu müslüman olan Thomas Ervin diyor ki:

“—Ben hristiyan bir ülkede doğdum, hristiyanlığı biliyorum. Güneydoğu Asya’da diplomatlık yaptım yıllarca, Güneydoğu Asya dinlerini de biliyorum.” Ne var Güneydoğu Asya’da?.. Hintliler var, Çinliler var... Laoslular, Taylandlılar, Vietnamlılar var... Bunların budizm, brahmanizm, şintoizm gibi dinleri var... “Bunların dinlerini inceledim, hristiyanlığı da biliyorum. Bu adamların dinlerine de baktım, ibadetlerine de baktım. Müslümanlığa da baktım.”

Müslümanlıkta ibadetler neler?.. Namaz kılmak var, oruç tutmak var, zekât vermek var, hacca gitmek var, zikretmek var...

Hayr u hasenât yapmak var... “İslâm’ın bütün emirlerini çok güzel, çok mantıklı, çok faydalı, çok hikmetli gördüğüm için; ötekilerin de ibadetlerinin bomboş olduğunu gördüğüm için; maksatsız, faydasız, gayesiz, lüzumsuz gördüğüm için müslüman oldum.” diyor.

Şimdi muhterem kardeşlerim!... Hakikaten düşününce bir ay boyunca bir eğitim görüyoruz. İbadet yapıyoruz diye kendi irademizi kuvvetlendirme eğitimi görüyoruz. Su helâldir, su içmiyoruz. Yemek helâldir, yemek yemiyoruz. Günde kaç bardak su içerdik, çay içerdik susuzluğumuzu giderirdik, meşrubat içerdik. Gazozlar gelsin, pepsiler gitsin, bilmem ne derken; pastalar geldi, meyvalar geldi... Yasak!.. Niye yasak?.. Kendi irademizle kendimiz Allah’ın emri olduğundan yemiyoruz. Kendimizi tutmayı öğreniyoruz, bir şeyi arzu ettiğimiz halde sabretmeyi öğreniyoruz, sakınmayı öğreniyoruz.

“—Bu ne mânâya geliyor?”

“—Ey kullarım bakın! Sizin en büyük ihtiyacınız olan su, en büyük ihtiyacınız olan yemek; bakın bunları yememeyi başarıyorsunuz ya, ihtiyacınız olmayan günahlara hiç yanaşmayın!..” mânâsına geliyor.

Günaha ne ihtiyacı var insanın?.. Helâller var o kadar... Helâller varken, haramların adı mı olur?.. İnsan dönüp de haramın yüzüne mi bakar?..

Bizim fakültemizde Abdülhâlik Bey diye bir profesör vardı. Eskiden milli eğitim bakanlığı da yapmış, çok eski yıllarda... O kendisi anlatmıştı. Almanya’ya gitmiş, işte diplomatik bir ziyarette... Bunun önüne içki de koymak istemiş Almanlar...

O demiş ki:

“—İçki koymayın!”

“—Niçin efendim?” demişler.

O da filozof olduğundan, felsefeci olduğu için, şöyle cevap verdim diye anlatıyordu. Demiştir ki:

“—Allah’ın meşrubat olarak o kadar çok helâlleri var ki, o helâlleri bırakıp da harama el uzatmağa lüzum yok! İhtiyaç da

yok!..”

Hakîkaten de ihtiyaçtan mı içiyor insanlar?.. Hayır!..

Bir fıkra anlatırlar: Eski devirde şehirlerde içki yasakken, kervanla gidiyorlarmış akşamcılar... Sofra kurmuşlar, mezeleri çıkarmışlar. Deveci de şöyle yan yan bakıyormuş, canı istiyormuş.

“—Efendiler, zenginler sofraya kurmuşlar. Kim bilir kaymak vardır, bal vardır, tatlı vardır, şehirlilerin yemekleri vardır...” diye düşünerek geçerken, “Gel!” demişler, o da oturmuş.

O yemeklerden almış, tatmış. Derken, bir kadeh rakı vermişler buna... Bir içmiş rakıyı... Allaaah, ağzından midesine kadar alev alev yanmış içerisi... Gözünden ateşler fışkırmış. Öksürmüş, aksırmış. Gözünden yaşlar akmış. Ondaki sonra, acıyarak bakmış adamlara:

“—Beyler, efendiler siz bunu hükümet zoruyla mı içiyorsunuz?” demiş.

Hükümet zoruyla sözü buradan kalmış diye anlatıyorlar.

Yâni, hükümet mi zorluyor da bu çirkin, acı, pis, berbat, sıhhatte zararlı, karaciğeri harab eden, mideyi delen şeyi içiyorlar?.. Kanûnî mecburiyet mi var, asker mi bekliyor başında?.. Faydalı bir şey değil, zararlı bir şey... Tatlı bir şey değil...

Sigara da böyle... Vardır içinde kaç tane sigara içen insan... Sigaranın da faydası yok!.. Dumanını yel alır, parasını el alır, derdi kalır size... Kanseri yapıyor, çeşitli rahatsızlıklar yapıyor diyorlar. Onun için helâller varken, helâllerden istifade etmeli insan...

Şimdi Ramazan boyunca, Allah'ın helâl kıldığı şeyleri bile, çok ihtiyaç duyduğumuz şeyleri bile yemiyoruz. Yaşamak için su lâzım, yiyecek lâzım; onları bile yemiyoruz. Yâni aslî ihtiyaçlarımızı bile yemiyoruz; ihtiyacımız olmayan, kıyıda kenarda adı anılmayacak olan haramlara hiç uzanmayacağız. Kendimizi tutabilmeyi öğreneceğiz. Bir ay bunun talimini yapmış oluyoruz. Takvâ eğitimi olmuş oluyor.

Orucun hikmetlerinden birisi de; Allah insanlara cehennemden sakınmayı emretmiş, cehennemden sakınmak için de insanın

arzularını tutması lâzım!.. Arzularını tutmak için de irade eğitimi lâzım!..

Şimdi, bizim millî eğitimimizin en eksik taraflarından birisi, bilgi öğretiyor, ahlâk öğretmiyor. Vicdan eğitimi yok, ahlâk eğitimi yok; sadece bilgi öğretiliyor. Halbuki ahlâk eğitimi daha önemli... İnsan cahil olabilir ama, güzel ahlâklı olursa çok faydalı olur.

İslâm'ın ilk devirlerinde Hazret-i Ömer halifeyken Mekke-i Mükerreme'ye gidiyordu. Yanına bir arkadaşını almış; asker yok, tantana yok, lâlettâin yolcu gibi Mekkeye'ye doğru gidiyorlar. Yorulmuşlar, gölgelik bir yere oturmuşlar. Orda bir çoban da koyunları otlatıyormuş.

Hazret-i Ömer çobanı çağırmış:

“—Şu koyunlardan bir tanesini bize sat!” demiş.

Kesecek, yiyecekler. Parasını da verecek.

Çocuk karşısındakinin kim olduğunu bilmiyor, demiş ki:

“—Koyunlar benim değil... Ben sadece çobanım, sahibi değilim; satamam!”

“—Sat da kurt yedi dersin, ne olacak?..”

Demiş ki:

“—Hadi koyunların sahibini aldattık, Allah'ı aldatabilir miyiz?..” demiş.

Bu neyi gösteriyor?.. Hazret-i Ömer zamanında, daha İslâm yeni... Dağdaki çoban bile sapasağlam ahlâka sahip... Onun için güzel mü'min sahtekârlığı, yalanı dolanı yapamaz.

Hazret-i Ömer bir gece Medine'nin sokaklarında dolaşırken, bir evden bir ses geldi. Kızına sesleniyor kadın:

“—Kızım, sağdığın sütün içine birazcık su katıver!” diyor.

Hazret-i Ömer duvarın dışından geçiyor, ama ses duyuluyor. Çünkü, betonarme binalar değil... Çalılar örülüyordu, iki taraftan sıvanıyordu. İşte Medine'nin o zamanki evleri böyleydi.

Kızı itiraz ediyor:

“—Anne, Hazret-i Ömer dellal çıkartıp ilan etmedi mi?.. ‘Sütlerinize su karıştırmayın, halis satın!’ diye söylemedi mi?..”

“—Kızım sen de, şimdi Hazret-i Ömer nerden bilecek; kat!” diyor.

“—Hazret-i Ömer bilmiyor ama, Allah bilmiyor mu anne?..” diyor.

Bak, genç kız ne söylüyor, dağdaki çoban ne söylüyor!.. Bu nedir?.. Bu ahlâk eğitimidir. Ne olmuş?.. İslâm’ın mayası tutmuş da, halk müslüman olmuş; Allah korkusuna sahib olmuş, takvâyâ sahib olmuş. Zorluyorsun günahı yapmıyor; süte su katmıyor, koyunu satmıyor.

Şimdi?.. Şimdi bu kadar bilgi var ama, reisicumhurlar şikâyet ediyor, “Rüşveti engelleyemiyoruz!” diye... Çünkü alan da râzı, veren de râzı...

Haa, burada bir büyük hatâmız çıktı ortaya... Millî eğitimin büyük bir hatâsı çıktı ortaya... Evet mühendis yetiştirdik, evet doktor yetiştirdik, evet münevver yetiştirdik, evet bakan yetiştirdik amma, bilgi öğrettik, ahlâk öğretmedik. Onun için, rüşvet engellenmiyor, mafialar hakim oluyor, sûistimaller oluyor... Her gün gazetelerden binbir tane rezâlet duyuyoruz.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim! Mutlaka ahlâk eğitimine, takvâ eğitimine, ruh eğitimine önem vermek lâzım!

i. Nefsin Terbiyesi

Biliyorsunuz insanoğlunun bir bedeni var... Bu bedeninde nefsi var... Bu nefis esas itibariyle insana birtakım duygular veriyor, birtakım isteklerde bulunuyor. Nefsin isteklerine ne diyoruz?.. Hevâ-yı nefis diyoruz veya şehvât-ı nefsâniye diyoruz. *Şehvât* ne demek?.. Şehvetler demek; iştahâ, istekler, kuvvetli arzular demek... Yâni, insanoğlunun içinde bir nefsi var, birtakım istekler öne sürüyor. İnsan bunlara uyduğu zaman, haramlara dalıyor.

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي (يوسف: ٥٣)

(*İnne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi illâ mâ rahime rabbî*) “Nefis insana kötülükleri emreder, keyfiyle ameli emreder, şehvâtı emreder. Allah'ın rahmetine mazhar olup da günahlardan korunanlar müstesnâ...” (Yusuf, 12/53)

Çoğu kimse nefsin arzularına uyup da günahları işlerler, günahlara dalarlar. Bu günahlara daldığı zaman da, işte mü'min iken bile cehennemi boyluyor, milyonlarca sene yanma durumuna düşüyor.

O halde ne yapmak lâzım?.. Şehvât-ı nefsânîyyeye uymamak lâzım!.. Hevâyı nefse karşı koymak lâzım, direnebilmek lâzım!.. İnsan içinde Kur'an-ı Kerim'le, İslâm imanıyla terbiye görmüş olan aklını emir tayin etmesi lâzım!.. İnsanın vücudu bir ülkeyse, bu ülkeyi kimin idare etmesi lâzım?.. Aklın idare etmesi lâzım!.. Akılla mantıkla idare edilmesi lâzım!.. Ama nasıl akıl?.. İmanlı akıl, Kur'an'a dayanan, dine dayanan bir aklın idare etmesi lâzım!...

Eğer akıl idare etmez de, insanın içindeki nefs-i emmâresi insanı idare ederse;

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا . وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا (الشمس: ٩-١٠)

(*Kad eflehâ men zekkâhâ. Ve kad hâbe men dessâhâ*) [Nefsini kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiştir. Onu kötülöklere gömen de ziyan etmiştir.] (Şems, 91/9-10)

Nefsini terbiye edemeyen, hevâ-yı nefsine esir olan insan mahvolur, perişan olur. Nefsi terbiye etmek lâzım!.. İşte bu nefsin terbiyesi ve nefse takvâyı öğretmek, bu oruç ayında oluyor.

j. Ramazan'da Yapılacak Dört Şey

İslâmın beş büyük farzından üçü burada yapılıyor: Kelime-i şehâdet Ramazan'da var... Nasıl var?.. Peygamber SAS buyuruyor ki:

“—Ramazan'da dört şeyi çok yapın:

1. *Eşhedü en lâ ilâhe illallah*’ı, Kelime-i şehâdeti çok söyleyin!..
2. Estağfirullah’ı çok söyleyin!..” Ne demek?.. “Yâ Rabbi, beni mağfiret eyle... Benim ayıplarımı, günahlarımı siliver...” demek.
3. “Allah’tan cenneti isteyin!..
4. Cehennemden Allah’a sığın!..”

O halde Peygamber Efendimiz’in Ramazan’da sizlere bizlere tavsiye ettiği şey ne: “*Eşhedü en lâ ilâhe illallah*”ı çok söylemek, “*Estağfiru’llah*”ı çok söylemek... Mânâsını bile bile...

“Yâ Rabbi! Sen varsın, birsin, şerikin, nazîrin yok... Ben sana ibadet ediyorum. Senden başka ma’bud olmadığını biliyorum.” Bu “*Eşhedü en lâ ilâhe illallah*”ın mânâsı...

Estağfiru’llah ne?.. “Yâ Rabbi, benim suçlarım, günahlarım var; onların afvü mağfiret edilmesini istiyorum.” demek...

Sonra, “Cennetini istiyorum yâ Rabbi senden!.. Beni o nimetlerini topladığın, sevgili kullarını soktuğun cennetine dahil eyle... Beni cehenneminden âzâd eyle...” diyoruz.

İşte bu nasıl oluyor?.. Nefse takvâsını vermekle, haramlardan, günahlardan kaçınmakla...

Böylece İslâm’ın beş temel emrinden kelime-i şehadet Ramazan’da var... Sonra namaz var Ramazan’da... Hem de kaç kat artırıyoruz el-hamdü lillâh... Teravihler var, camiye gidiyoruz. Oruç var...

Bir de Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki: “Ramazan’da yapılan ibadetlerin sevabı başka zamanlarda yapılanlara göre yetmiş kat daha sevaptır.” Onun için, bunu bilen mü’minlerin çoğu zekâtlarını Ramazan’da veriyorlar.

Demek ki, Ramazan öyle bir ay ki, kelime-i şehadet var, namaz var, oruç var, zekât var; hepsi var... Her türlü ibadetin içinde toplandığı mübarek bir eğitim ayı... Bu ayın içinde irademizi kuvvetlendiriyoruz, vücud memleketimize aklı sultan yapıyoruz. Hangi aklı sultan yapıyoruz?.. Allah’a inanmış, Kur’an’a bağlanmış, imanlı aklı sultan yapıyoruz; kurtuluyoruz.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا (الشمس: ٩)

(*Kad efleha men zekkâhâ*) [Nefsini kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiştir.] (Şems, 91/9)

O zaman felâh buluyor insan... Amma, eğer nefsi hakim kılsak, nefs-i emâre insana hakîm olursa; nefs-i emmâresi kendisine hâkim olanlar ne yapıyor?.. Namaz kılmıyor, şöyle geçerken bakıyorsunuz sigara tütürüyor, çatır çatur simit yiyor, yiyecek yiyor. Bakıyorsun kazık kadar adam, müslüman evlâdı, anasa babası görse kan ağlayacak; sigara tütürüyor, namaz kılmıyor, utanmıyor, sıkılmıyor.

Eskiden gayrimüslimler bile, “Müslümanların oruç ayıdır, dışarda yemek yeme!” diye çocuklarını çağırırlarmış. “Müslümanların oruç ayıdır, karşılarında yemek yemeyin!” derlermiş.

Nefs-i emmâresi insana hâkim oldu mu, oruç tutmuyor, camiye gelmiyor, zekât vermiyor, haram helâl bilmiyor. Ne yapıyor sonra?.. Bu aydan hiç istifade edememiş olarak geçip gidiyor.

Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifinde buyuruyor ki: “Ramazan ayının ecriden, bereketinden istifade edememiş insan, şakîdir. Hakîkî şakî budur.” diyor.

Şakî ne demek?.. Cehennemlik demek... Süedâ zümresinden değil, eşkıyâ zümresinden, cehennemliklerden... Şakî o kimsedir ki, Ramazan gelmiş geçmiş, Ramazan’ın hayrına nâil olamamış, mahrum bırakılmış Allah tarafından...

Biliyorsunuz berat gecesinin duası var... Allah o zaman tesbit ediyormuş mukadderatı diye dua ediyoruz: “Yâ Rabbi eğer benim ismimi şakîler defterine yazdıysan, şu mübarek berat gecesinde benim adımlı o eşkıyâ defterinden sil; benim adımlı saidler, süedâ defterine kaydet yâ Rabbi!.. Eğer benim adımlı zâten süedâ defterine kaydettiysen, öyle takdir etmişsen; aman yâ Rabbi, ismimi orda tesbit eyle, sabit kıl, bana yardım eyle!..” diye dua ediyoruz, said olmayı istiyoruz, saadetli olmayı istiyoruz. Ahirette

cennete girip ebedî saadete ermeyi istiyoruz.

Amma, Ramazan'ın hayrından istifade edememiş kimseye, Peygamber Efendimiz diyor ki: "İşte şakî o kimsedir ki, Ramazan'ın hayrından mahrum..."

Şimdi el-hamdü lillâh, nasib olmuş sizler camiye gelmişsiniz. Allah size nasib etmiş, evine almış. Camiler Allah'ın evidir, Allah'ın misafirisiniz siz... Bu çok büyük bir bahtiyarlıktır ki, herkese nasib olmuyor. Bu nimetin kadrini kıymetini bilin!.. Etrafınızdaki komşularınızdan, arkadaşlarınızdan, tanıdıklarınızdan —askerlik arkadaşı; sokak, mahalle, mektep arkadaşı, dükkân arkadaşı— kimse, o arkadaşlarınıza da ikaz edin, ihtar edin, doğru yola çekmeğe çalışın!.. Şu ayın hayrından, bereketinden mahrum kalmasınlar!..

k. Cebrâîl AS'ın Üç Duası

Son bir hadis-i şerifi söyleyerek sözümü tamamlamak istiyorum. Peygamber Efendimiz'in bir hadis-i şerifinde şöyle anlatılıyor: ki:⁶⁴

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَحْضَرُوا الْمَنْبِرَ! فَحَضَرْنَا هـ.
فَلَمَّا ارْتَقَى دَرَجَةً، قَالَ: آمِينَ! فَلَمَّا ارْتَقَى الدَّرَجَةَ الثَّانِيَةَ، قَالَ:

⁶⁴ Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahih*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ'b ibn-i Ucre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

آمِينَ! فَلَمَّا ارْتَقَى الدَّرَجَةَ الثَّالِثَةَ، قَالَ: آمِينَ!

(Kàle rasûlü'llàh SAS: Ühduru'l-minber!) “Peygamber Efendimiz bir keresinde: ‘Minberi hazırlayın!’ dedi. (*Fehadarnâhu*) Minberi hazırladık. (*Felemme'rtekà dereceten, kàle: Âmîn!*) Minbere bir basamak çıktı, ‘Âmin!’ dedi. (*Felemme'rteka'd-derecete'sâniyeh, kàle: Âmîn!*) İkinci basamağa çıktı, ‘Âmin!’ dedi. (*Felemme'rteka'd-derecete'sâlisah, kàle: Âmîn!*) Üçüncü basamağa çıktı, yine ‘Âmin!’ dedi.”

فَلَمَّا نَزَلَ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَقَدْ سَمِعْنَا مِنْكَ الْيَوْمَ شَيْئًا مَا
كُنَّا نَسْمَعُهُ؟ قَالَ: إِنَّ جِبْرِيلَ عَرَضَ لِي، فَقَالَ: بَعْدَ مَنْ أَدْرَكَ
رَمَضَانَ فَلَمْ يَغْفِرْ لَهُ! قُلْتُ: آمِينَ.

(*Felemmâ nezele, kulnâ*) Minberden aşağı indiği zaman, dedik ki: (*Yâ rasûla'llâh*) “Yâ Rasûlallah! (*Lekad semi'nâ minke'l-yevme şey'en mâ künnâ nesmeuhû?*) Bu sefer sizden daha önce duymadığımız bir şeyi duyduk.” Yâni, “Eskiden böyle yapmıyordunuz, şimdi minbere çıkarken her merdivende ‘Âmîn...’ dediniz. Niye dediniz?” diye sordular.

(Kàle) Peygamber SAS buyurdu ki: (*Înne cibrîle arada lî*) “Cebrâil AS bana göründü, karşıma geldi. (*Fekàle: Beude men edreke ramadâne felem yuğfer lehû*) ‘Ramazan’a yetişmiş, Ramazan’ı idrak etmiş olduğu halde Allah’ın mağfiretini kazanamamış, afv ü mağfiret olamamış kimseye yazıklar olsun, rahmetten uzak olsun!’ dedi. (*Kultü: Âmîn*) Ben de, ‘Âmîn!’ dedim.”

İkincisi:

فَلَمَّا رَقِيتِ الثَّانِيَةَ، قَالَ: بَعْدَ مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ، فَلَمْ يَصِلْ عَلَيْكَ!

قُلْتُ: آمِينَ .

(*Felemmâ rakaytü's-sâniyete, kâle*) “İkinci basamağa çıktığım zaman, Cebrâil AS dedi ki: (*Beude men zükirte indehû, felem yusallî aleyke*) ‘Bir kimse yanında senin adın anıldığı halde, sana salât ü selâm getirmemezse, getirmemişse, o da rahmetten uzak olsun!’ dedi; (*kultü: Âmîn*) ben de, ‘Âmîn!’ dedim.”

Üçüncüsü de nedir:

فَلَمَّا رَقِيتُ الثَّالِثَةَ ، قَالَ : بَعْدَ مَنْ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ الْكَبِيرَ عِنْدَهُ أَوْ أَحَدَهُمَا ،

فَلَمْ يَدْخُلْهُ الْجَنَّةَ ! قُلْتُ : آمِينَ (الحكيم عن كعب بن عجرة)

(*Felemmâ rakaytü's-sâlisete, kâle*) “Üçüncü basamağa çıktığım zaman, Cebrâil AS dedi ki: (*Beude men edreke ebeveyhi indehû ev ehadehümâ, felem yüdhilâhü'l-cenneh*) ‘Bir kimse annesi ve babası ile beraber yaşamış, annesi ve babası veya bir tanesi onun yanında olmuş, sonra vâdesi yetince ahirete göçmüş ama, cenneti kazanamamış; o da rahmetten uzak olsun! Yazıklar olsun ona, burnu yerde sürtsün onun!’ dedi; (*kultü: Âmîn*) ben de, ‘Âmîn!’ dedim.”

Buradan da ne anlıyoruz: “Eğer bir insan annesine babasına güzel evlâtlık yapar da duasını alırsa, cenneti kazanacak, garanti demek... Kazanamamışsa yuh olsun, yazıklar olsun!..” diyor. Peygamber Efendimiz de o bedduaya “Amin...” diyor. Bu duruma da dikkat etmek lâzım!

Üçüncüsü nedir:

Ben Rasûlüllah anılıyorum da bir toplantıda, benim adımın geçtiği yerde, bir dudağını kıpırdatıp da bana salevât getirmemişse bir kimse; “Yâ Rasûlallah sana salevat getirmemişse bir kimse, ona da yazıklar olsun, burnu yerde sürünsün!” dedi Cebrâil; ben de ona “Amin...” dedim.

Demek ki üç vazife çıkıyor ortaya:

1. Rasûlüllah SAS Efendimiz'in adı anıldığı zaman, Hazret-i Muhammed denilince "Aleyhis selâm" diyeceğiz, "Sallahu aleyhi ve sellem" diyeceğiz. Dilimizi alıştırmış dedelerimiz, Allah râzı olsun; farkına varmadan söylüyoruz. İsa Aleyhisselâm, Mûsa Aleyhisselâm, Muhammed Mustafâ Aleyhisselâm deyiveriyoruz. Sanki ismi gibi geliyor bize... Allah râzı olsun, büyüklerimiz ne iyi terbiye etmişler bizi...

Getirmesek ne olacak?.. Ben okurken bizim fakültelerde böyle hocalar vardı. Sonra İlâhiyat Fakültesi'nde bu tip hocalar vardı. "Muhammed" diyor. "Muhammed geldi, Muhammed gitti..." Muhammed senin askerlik arkadaşın mı?.. Allah'ın en sevgili kulu!.. Allah'ın habibi o, Allah'ın sevgilisi, rasûlü...

Sen, "Süleyman geldi, Süleyman gitti..." diyebiliyor musun reisicumhura?.. "Sayın reisicumhurum!" deniliyor; "Sayın başbakanım, sayın bakanım, sayın müdürüm..." deniliyor, saygı gösteriliyor. "Muhammed" demeye ne hakkın var? Gayrimüslimler

bile (*Yâ Ebe'l-kâsım!*) “Ey Kâsım’ın babası!” derlerdi. Künyesiyle hitab ederlerdi ki, asillere künyesiyle hitab edilirdi, ismiyle hitab edilmezdi.

Babanın ismi Ahmed’sen, sen babana “Ahmed gel!” diyebilir misin?.. Bir tokat çarpar baban sana, herkes de kınar. Babasına, “Muhterem babacığım!” der insan; ismiyle hitab edilmez.

Peygamber SAS’in ismi anıldığı zaman;

“Aşk ile şevk ile eytün es-salât!

Mevlid’de dediği gibi biz de ona aşk ile şevk ile salât ü selâm getireceğiz. Neden?.. Çünkü, dinimizin en mühim esaslarından bir tanesi, Rasûlüllah’ı sevmesidir insanın...

Peygamber Efendimiz yeminle söylüyor:⁶⁵

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ ،
وَوَلَدِهِ ، وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ (حم . خ . م . ن . ه . و . عبد بن حميد ، و
الدارمي ، حب . عن أنس ؛ حم . خ . ن . عن أبي هريرة)

(*Ve’llezî nefsi bi-yedihî*) “Canım elinde olan Allah’a yemin

⁶⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.14, *İman* 2/7, no:15; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.67, *İman* 1/16, no:44; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.114, no:5013; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.26, no:67; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III s.177, no:12837; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.397, no:2741; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.405, no:179; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VI, s.23, no:3258; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.129, no:1374; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.355, no:1175; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11745; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.I, s.23; Enes RA’dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.14, *İman* 2/7, no:14; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.115, no:5015; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11746; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.132, no:1383; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.29, no:70, 71; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.344, no:2955; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XVI, s.490, no:17360; c.XXII, s.395, no:25156.

ederim ki, (*lâ yû'minü ehadüküm*) sizden biriniz hakîkî mü'min olmuş olamaz; (*hattâ ekûne ehabbe ileyhi min vâlidihî ve veledihî ve'n-nâsi ecmaîn*) ben ona babasından da, evlâdından da, bütün öteki insanların hepsinden de daha sevgili olmadıkça, o hakîkî iman etmiş olmaz!" diyor.

Mü'minin vazifesi neymiş, gerçek mü'min olmasının şartı neymiş?.. Rasûlullah'ı her şeyden çok sevmekmiş. Canından da çok sevecek!.. Ashâb-ı kirâm, "Anam babam, canım sana fedâ olsun yâ Rasûlallah!" derlerdi.

Onun için "Muhammed" deyince yüreğimiz ağzımıza gelecek. Sevdiğimiz, başımızın tacı, gözümüzün nûru, Muhammed-i Mustafâ SAS diyeceğiz, sevgi göstereceğiz.

Ben İran'a gittim 1981 yılında... On beş kişilik bir heyeti devlet gönderdi. Kutlama törenlerinde bulunduk. Bizi en büyük otellerinde ağırladılar. Devrim muhafızları, önde arabalar, arkada arabalar; resmî merasimle toplantılarda bulunduk. İşte o zaman

Humeynî mânevî liderdi. Emin olun her seferinde, “İmam Humeynî” dendi mi, salondaki herkes hooop ayağa kalkıyor;

“—*Allâhümme salli alâ muhammedin ve âli muhammed*” diyorlar.

Bir cümle sonra bir daha “İmam Humeynî” desin, hoop yine herkes ayağa kalkıyor;

“—*Allâhümme salli alâ muhammedin ve alâ muhammed*” diyor. Yâni, böyle edeb gösteriyorlar.

Biz de ne yapacağız?... Biz de Peygamber Efendimiz’in adı anıldı mı, sevgiden coşacağız, salât ü selâm getireceğiz. Bu bir... “Bunu yapmazsa bir insan, yazıklar olsun! Burnu yerde sürtsün!” diyor, Cebrâil böyle söylüyor. “Burnu yerde sürter.” mânâsına da geliyor.

2. Anne ve babamıza iyi evlâtlık edeceğiz, duasını alacağız, rızâsını kazanacağız. Elini öpeceğiz, hediye vereceğiz, istediği yere götüreceğiz. “Bir emrin var mı?” diyeceğiz. Sabahleyin uğrayacağız, akşamleyin uğrayacağız.

Benim rahmetli annem anlatırdı. “Evlâdım bir gün gelir evlenirseniz, halimizi hatırimızı siz sorun, elin kızına bırakmayın!” derdi. Fıkra anlatırdı: Adam kasabada pazara inecekmiş, hanımına diyor ki:

“—Annem bir şey istiyor mu, bir sor!”

Gelin de gidiyor:

“—Oğlun pazara gidecek anne, inci boncuk ister misin?” diyor.

Kadın kızıyor:

“—İstemem!” diye bağıyor.

İhtiyarlar boncuğu ne yapsın?... Sonra geliyor:

“—Bak duydun ya, istemem dedi. Bangır bangır bağıyor, sana kızdı.” diyor, fesatlık yapıyor. Öyle olmayacağız.

“Siz gelin, kendiniz sorun halimizi!” derdi. Öğretirdi bize rahmetli annemiz... Nur içinde yatsın, Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin...

Öyle başkasına havale etmeyeceksin. Sabahleyin ineceksin, “Babacığım!” diyeceksin elini öpeceksin. Akşamleyin elini

öpeceksin. Kapıcıyı gönderip de, “İhtiyacı varsa alıver!” demeyeceksin, kendin alacaksın! Kendin seçeceksin, kendin götüreceksin! O da diyecek ki: “Allah râzı olsun bu benim evlâdımdan... Tuttuğu altın olsun... İki cihanda aziz olsun... Allah cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...” Tamam...

Cennet annelerin ayağı altındadır. Annesine babasına erişti mi, duasını aldın mı insan, Allah kabul edecek, cennete girecek. Bu fırsatı kaçırdı mı, burnu yerde sürtecek. Sürtsün, cennetlik olamadıktan sonra sürtsün, Yazıklar olsun, vah vah...

Annemiz babamız sağsa hürmet edin, cenneti kazanmayı bilin!..

3. Üçüncüsü de, yine bizim içinde olduğumuz ayla ilgili... Ramazan gelip geçip de istifade etmeyen insan olmamaya çok gayret gösterin, çok dikkat edin!.. Ramazan’ı ciddîye alın!.. Çok çalışın, çok yalvarın!.. Çok namaz kılın, çok dua edin, çok Kur’an okuyun, çok sadaka verin!.. Ne yaparsanız yapın, allem edin kallem edin Ramazan’da müjdeyi alın, Allah’ın mağfiret ettiği, cehennemden âzâd ettiği kullardan olun!..

1. Bir Hac Hatırası

Benim talebelerimden birisi kfile başkanı olarak Hicaz’a gitmişti muhterem kardeşlerim!.. Döndü geldi, bizim evde bizi ziyaret etti:

“—Hocam, bizi kfile başkanı yaptılar âcizâne... Yedi tane otobüs vardı elimizde... Karayoluyla hacca götürdük, getirdik.” dedi.

“—Nasıl geçti, nasıl hacı efendiler?..” dedim.

“—Hocam maalesef milletimiz cahil!.. Oraya gidiyorlar, Hicaz’ın kıymetini bilmiyorlar da, çarşı pazarda vakit geçiriyorlar. Akşamleyin de birbirlerine aldıklarını gösteriyorlar. Sen bunu kaç riyale aldın?.. Nerden aldın?.. Harem’in kaç tane minaresi var, kaç tanesi kapısı var?.. Bilmem ne... Olmadık şeylerle meşgul oluyorlar.” dedi.

Yahu, insan çarşı pazarda vaktini geçirir mi?.. Ömründe bir defa

gittiği bir yer... Attığı bir adıma yediyüz Mekke hasenesi sevab veriliyor. Yaptığı ibadetler yüzbin misli Mekke’de... İnsan orda çarşı pazara gider mi?.. Çarşı pazarda vakit öldürür mü?.. Git, Harem-i Şerif’te Kur’an oku, namaz kıl, hayır yap, hasenat yap...

“İşte yatıyorlar, uyuyorlar, gafletle vakit geçiriyorlar.” dedi.

“Yalnız bir tane aşık bir insan vardı kabilemde, çok duygulandırdı beni. Medine’ye gittiğimiz zaman, otobüsten bir inişini görecektiniz! Otobüsten indi, yerleri öptü, ağlıyordu. Rasûlullah buralara ayağını bastı mı diye ağlıyordu. Aşık, seviyor. Yerlere yüzünü gözünü sürdü.” dedi.

“Haccı çok güzel yaptı. İbadetini çok güzel yaptı, kimseyi incitmedi. Hayır hasenâtını güzel yaptı. Sonra dönüşe geçtik, Medine-i Münevvere’ye geldik.” dedi.

Bakın muhterem kardeşlerim: Rüya görmüş bu aşık... Rüyada Rasûlullah SAS Efendimiz’i görmüş. Rasûlullah SAS Efendimiz ona demiş ki:

“—Evlâdım haccın makbul oldu. Kâğıt kalem getir de haccının makbul olduğunu bir kâğıda yazayım, imzalayıvereyem!” demiş

rüyada...

O da gitmiş içteki odaya; kâğıt aramış, kalem aramış, Rasûlüllah'a kâğıt yetiştireceğim diye... kâğıdı kalemi bulmuş, gelmiş. Bakmış ki, Rasûlüllah'ı oturuyor bıraktığı yerde şeyhi oturuyor. Tabii, bunun da mânâsı şu: Şeyhi Rasûlüllah'ın hakîkî varisi demek yâni...

İnsan haccı yapınca, böyle bir iltifata ermesi ne güzel değil mi?.. Hacca gitmiş gelmiş, rüyada Rasûlüllah'ı görüyor; "Haccın kabul oldu evlâdım! Getir bir kâğıdı da yazıvereyim, imzalayıvereyim!" diyor Rasûlüllah rüyada... Ne mutlu?..

Onun için Aziz ve muhterem kardeşlerim!.. Şu mübarek günlerde dua edelim de, Allah Rasûlüllah'ı rüyamızda bize gösterson de, "Ramazanın kabul oldu evlâdım!" diye Rasûlüllah'ın iltifatını Allah cümlemize nasib eylesin...

Sübhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ente'l-alîmül hakîm... Sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesîfûn... Ve selâmün ale'l-mürselîn... Ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... El-fâtihah!

13. 02. 1995 - AKSARAY

13 Ramazan 1415

16. SABIR, ŞÜKÜR VE TEVÂZU

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Seher vaktiniz, sahurunuz hayırlı ve mübarek olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri şu çok güzel, çok bereketli Ramazan ayının hayrından, feyzinden, ikramlarından cümlenizi a'zamî derecede istifade edenlerden eyesin...

Allah'a hamd olsun ki müslümanız ve İslâm'dan daha büyük bir nimet olamaz. Çünkü İslâm insanlara hem ahirette, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasına erdirerek cennetin sonsuz nimetlerini kazandırıyor, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, kimsenin hatırında tahayyül etmesi bile imkânsız olan sonsuz nimetlere erdiriyor; hem de dünyasını tanzim ediyor, dünya saadetini sağlayacak güzel, kıymetli prensipler ihtivâ ediyor. Onun için en büyük nimet olan İslâm nimetine ve Allah'ın üzerimize saçtığı sonsuz nimetlerine hamd ü senâlar olsun...

Bu arada tabii, bu güzel radyo hizmetini Ramazan'da sizin hizmetinize sunmuş, sunmayı başarmış olan Ankaralı kardeşlerime de candan tebriklerimi ve en iyi dileklerimi, teşekkürlerimi arz ediyorum.

a. Sabrın Önemi

Allah-u Teâlâ Hazretleri bir hadis-i kudsîde buyurmuşlar ki, sevgili dinleyiciler:

يَا ابْنَ آدَمَ، اصْبِرْ وَتَوَاضَعَ أَرْفَعَكَ، وَاشْكُرْنِي أَزِدَّكَ، وَاسْتَغْفِرْنِي
أَغْفِرَ لَكَ، وَصَلِّ رَحِمَكَ أَزِدَّ عُمْرَكَ.

(Ye'bne âdem, ısbir ve tevâda' erfa'ke, ve'skürnî ezidke, ve'stağfirnî ağfir leke, ve sıl rahimeke ezid umrek.)

Bunların izahını kısaca yapmak istiyorum, bu güzel mübarek vakitte:

(*Ye'bne âdem*) “Ey Ademoğlu!” diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri, hepimize hitab ediyor: (*İsbir*) “Sabret, (*ve tevâda*) ve tevâzu göster; (*erfa'ke*) ben de o zaman seni yücelteyim, yüceltirim.”

Muhterem dinleyiciler! Biliyorsunuz birtakım huylar, birtakım ahlâk, birtakım davranış şekilleri, düşünüş şekilleri, içimizdeki duygular... Bunlar da eğitim ister, bunların da bir eğitimi vardır ve bir eğitimle gelişir ve değişir. Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri bize yine bizim faydamız için, yine bizim saadetimiz için, iki cihanda mutlu olmamız için emirler buyurmuştur. Bütün bu emirlerin ifasından sonra, yapılmasından sonra ortaya çıkacak hayırlar yine bizim içindir, bizim hayrımızadır, bizi mutlu edecektir.

Onun için, İslâm'ın bütün emirleri birer ilaç gibidir, birer emsalsiz şifa kaynağı, deva membaı demektir. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emirlerini biz ibadet olarak yapıyoruz, sadece Allah rızası için yapıyoruz, başka bir şey düşünmüyoruz. İbadeti ibadet olarak yapıyoruz, Allah'a itaat etmek istediğimiz için, onun emrini tutmaktan mutluluk hasıl olacağı için yapıyoruz ama, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emirlerinin hepsinden çıkacak hayırlar da, bizim dünya ve ahiret saadetimizi sağlıyor.

İslâm'ın bir güzel tarafı, sonsuz güzelliklerinden bir güzelliği de şudur ki, İslâm hiç bir emri havada bir kuru emir olarak söylememiştir. O emrin insana uygulatılabilmesi için, insanın o emri yapabilmesi ve yaşayabilmesi için, en basit insanların dahi kolaylıkla uygulayacağı pratik birtakım hareketler hazırlamıştır. Onlar yapılır, sonucunda o emir uygulanmış olur.

Misalle açıklayayım bu duygumu... Meselâ,

“—Hemcinsine, senin gibi olan kardeşlerine, insanlara iyilik et!” diye, Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi dinimizde iyiliklere teşvik ediyor.

Ama bu iyiliğin nasıl yapılacağı hakkında, insan tabii tereddüde düşebilir. Her insan bir başka şey düşünebilir, bir başka şey yapabilir. Bunun ölçüsünü getiriyor, şeklini getiriyor dinimizin emirleri. Diyor ki:

“—Kazancından para ise, en aşağı kırkta birini zekât olarak ver!”

Zekât tabii hayrın asgarî ölçüsüdür. Yukarıya doğru, âzamîsine

doğru hudut kişinin mürüvvetine kalmıştır. Hani bizim Anadolu'muzda güzel bir söz vardır, Anadolu'da söylerler bunu birbirlerine:

“—*Ağanın eli tutulmaz!*”

Yâni, “Sen yapma, bırak ben yapayım!” denmez. Ağadır, tabii istediği kadar ikramda, cömertlikte bulunacak demektir. Hayrın ve iyilik yapmanın, ihsânda, bağıшта, ikrâmda bulunmanın da hududu yoktur. İnsan yukarıya doğru, üst derecesine doğru, yapabildiği kadar yapabilir. Ama alt derecesi, zekâtını vermesi lâzım bir zengin!..

Tamam, “Herkesi iyilik yap, malından yardım et!” diyor dinimiz ama, bunun şeklini de koymuş. Yâni, herkesin uygulayacağı bir şekli beyân etmiş:

“—Para ise, altınsa, gümüşse; bunun kırkta birini ver!” diyor.

“—Şu kadar koyunun varsa, o koyundan şu kadar ver! Şu kadar deven varsa, şu kadar deve için şu kadar koyun; bu kadar deve için şu kadar deve yavrusu...” diye birtakım müşahhas, elle tutulur, anlaşılır tavsiyelerde bulunuyor.

Yönetim için, yönetim ve işletme prensiplerindendir bu. Yâni, bir sözü söylediğiniz zaman, altınızdaki, aşağıdaki, emrinizdeki insanlara, onun nasıl uygulanacağını da düşünmeniz ve uygulanacak şekilde söylemeniz lâzım! İşte İslâm bunları yapıyor.

Tabii, iyi insan olması lâzım insanın, güzel ahlâkı kazanması lâzım! Bu güzel ahlâkı kazanmak da, “Güzel ahlâklı ol!” demekle olmuyor. Bal, bal demekle insanın ağzı tatlanmıyor. Fiilî birtakım hareketler yapması lâzım!..

İşte bu içinde yaşadığımız şu güzel ay, Ramazan ayı o kadar muazzam birtakım hikmetleri ihtivâ ediyor ki, insan derinden incelediği zaman görüyor. İnsan her seferinde İslâm'a daha dikkatli baktığı zaman, daha güzel detay görüyor, daha başka hikmetler görüyor ve bir başka yönden bir kere daha aşık oluyor, aşkı artıyor.

Evet, şimdi Allah-u Teâlâ Hazretleri:

“—Ey Ademoğlu!” buyurmuş biz kullarına; “Sabret ve tevâzu göster, ben de seni yükseltiyim.” buyurmuş.

Sabri nasıl yapacağız?.. Bu bir emirdir, ahlâki emirdir. Sabırlı olmak çok önemlidir ve hayatta başarı için de bu lazımdır. Öğrenci

derslerine sabredek, çalışacak, başarı kazanacak. İş yapan insan işi yaparken ter dökerek, sabredek ve sonunda işinin sonucunu alacak, üretim ortaya çıkacak. Hani,

“—*Sabırla koruk helva olur.*” deniliyor.

Tabii koruk üzüm olacak, sıkılacak, pekmez olacak... O pekmezden çeşitli tatlılar yapılacak, helva olacak, karşımıza gelecek. Tabii, bir sabır işi... Sonra, çeşitli ibadetlere de insanın tabii sabretmesi lâzım geliyor.

İşte bu sabrın nasıl olacağını şaşırsa bir insan, düşünse, hayrette kalsa... Hani talebeye imtihanında hocası,

“—Bildığın yeri anlat!” deyince, zor gelir.

“—Hocam siz sorun!” der.

Çünkü hakikaten, hangisini anlatması gerektiğinde, bu sefer kendisinde çeşitli ihtimallerin zihnine hücumundan dolayı şaşkınlık meydana geldiği için, ne yapacağını şaşıır.

“—Evet, sabredeceğiz ama neye sabredeceğiz, nasıl sabredeceğiz?” desek, Allah-u Teâlâ Hazretleri bizim dinimizde bunun da formunu koymuş:

“—Ramazan ayında, gündüz, çok arzu edilen ve vücuda çok gerekli olan şeyleri yapma, sabret!.. İşte su içme, yemek yeme, diğer arzularını firenle!” diye, bize sabrı fiilen öğretiyor.

Yâni, biz bir ay sabır tâlimi yapıyoruz ve sabır çok önemli bir duygu ve ahlâk. Peygamber SAS Efendimiz:⁶⁶

الإِيمَانُ نِصْفَانِ: فَنِصْفٌ فِي الصَّبْرِ، وَنِصْفٌ فِي الشُّكْرِ
(هَب. والديلمى عن أنس)

RE. 193/8 (*El-îmânü nısfânî*) “İman iki kısımdır, yarı yarıya iki yarımından meydana gelir, iki yarımır: (*Nısfun fi’s-sabr*) Yarısı

⁶⁶ Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.123, no:9715; Kudâî, *Müsnedü’s-Şihâb*, c.I, s.127, no:159; Harâitî, *Fadîletü’s-Şükr*, c.I, s.39, no:18; Cürçânî, *Târih-i Cürçân*, c.I, s.410, no:712; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.111, no:378; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.26, no:61; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XI, s.64, no:10261; RE. 193/8.

sabırdadır. (*Ve nısfun fi's-şükür*) Yarısı da şükürdedir.” buyurmuş.

Onun için, bu güzel vasfı, sabırlı olmak vasfını kazanabilmek, ağır başlı, engin, iradeli, sebatlı böyle bir insan olabilmek için; yâni başarının en önemli şartlarından birisi olan bu güzel ahlâkı kazanmak için, bir eğitim görmüş oluyoruz. Bir aylık eğitim... Hem de her sene bu eğitim tekrarlanıyor. Ve müslüman yaşlandıkça, kemâlâtı böylece ortaya çıkmaya başlıyor. Çünkü dinin emirlerini tutuyor.

b. Tevâzu Göstermenin Faydası

Sonra, tevâzu göstermeyi de tavsiye etmiş. Tevazu gösterince yükseleceğini bildiriyor bir insanın:

اصْبِرْ وَتَوَاضَعَ أَرْفَعَكَ،

(*İsbir ve tevâda' erfa'ke*) “Sen sabır gösterir, tevâzu edersen; ben seni yükseltirim.” diye vaad ediyor.

Hakikaten, bir insan tevazu gösterdiği zaman, hani alçak gönüllü olduğu zaman, “Acaba bir şeyler kayıp mı ediyor?” diye düşünebiliriz. Ama öyle olmuyor. Öteki insanlar, onun o tevazu göstermesinden dolayı rahatlıyorlar, ona karşı duyguları yumuşuyor ve sevgileri artıyor. Netice itibarıyla, bu tevâzu göstermesi onda kayıp meydana getirmiyor, çevrenin sevgisini kazanıyor; toplum düzene giriyor, insanlar muhabbetli oluyor ve sonunda o yükseliyor.

Tabii, bu maddî tarafı işin... Mânevî yönden de, insan kibir göstermeyip başkalarına tepeden bakmadığı için, bütün davranışlarına bu gizliden gizliye tesir ettiğinden, iyi bir şey yapmış oluyor ve Allah-u Teâlâ Hazretleri, ondan dolayı da ayrıca manevî mükâfatlar veriyor.

Evet, bu güzel ayda, bu güzel sıfatları yâni sabretmeyi ve tevazu göstermeyi biz de edinelim. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi de maddeten, mânen, bedenlen, sıhhaten yükseltsin, büyük sevaplar ihsân eylesin...

c. Şükür

Sonra buyurmuş ki hadis-i kudsînin devamında:

وَاشْكُرْنِي أَزِدْكَ،

(*Ve'shkürnî ezidke*) “Bana şükret, ben arttırırım.”

Evet, bu bir ilâhi kanundur. Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyimizi veriyor bize. Ömrümüz ondan, sıhhatimiz ondan, hayatımız ondan... Verdiği evlat, mal, mülk, zenginlik ondan... Yâni o ihsân ediyor her şeyi.

O halde, biz de ona şükredersek, yâni bunların Allah'tan geldiğini bilir ve ona teşekkür duyguları dolu olursak, minnet duyguları dolu olursak; Allah-u Teâlâ Hazretleri Müsebbibü'l-esbâb olarak, esbâbını ihsân eder, esbâbını ihyâ eder, hazırlar, ihzar eder ve çeşitli yönlerden bize nimetler gelir ve artar. Bu artmak, her yönden Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin va'didir. Ve hakikaten insan, şükrettiği zaman bunu görüyor.

d. İstiğfar

وَاسْتَغْفِرْنِي أَغْفِرْ لَكَ،

(*Ve'stağfirnî ağfir leke*) “Benden mağfiret iste ey Âdemoğlu, ben de seni mağfiret edeyim.” buyuruyor.

Sevgili dinleyiciler!

Peygamber SAS Efendimiz Ramazan ayını anlattığı bir hutbesinde, Şa'ban ayının son gününde minbere çıkmış, hutbe îrad eylemiş, orada hutbenin sonunda buyurmuş ki:⁶⁷

⁶⁷ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no:1887; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.412, no:321; İbn-i Şâhin, *Fadâilü Şehri Ramadân*, c.I, s.18, no:16; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.757, no:23714 ve s.961, no:24276; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.176, no:25782.

وَاسْتَكْثَرُوا فِيهِ مِنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ: خَصَلَتَانِ تَرْضَوْنَ بِهِمَا رَبَّكُمْ، وَ
 خَصَلَتَانِ لَا غِنَى لَكُمْ عَنْهُمَا. فَأَمَّا الْخَصَلَتَانِ اللَّتَانِ تَرْضَوْنَ بِهِمَا
 رَبَّكُمْ: فَشَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَتَسْتَغْفِرُونَ. وَأَمَّا الْخَصَلَتَانِ اللَّتَانِ
 لَا غِنَى لَكُمْ عَنْهُمَا: فَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الْجَنَّةَ، وَتَتَعَوَّذُونَ بِهِ مِنَ النَّارِ
 (هب. عن سلمان)

(*Ve'steksirû fîhî min erbai hisâl*) “Bu Ramazan dört işi çok yapın!.. (*Hasleteyni türdüne bihimâ rabbeküm*) Bu dört işin iki tanesi ile Rabbinizin rızâsını kazanacaksınız, Rabbinizi sizden râzı edebileceksiniz. (*Ve hasleteyni lâ ğınâe biküm anhümâ*) Öteki iki tane iş de sizin vazgeçemeyeceğiniz, mecbur olduğunuz, muhtac olduğunuz, elde etmek zorunda olduğunuz şeylerdir. Dört şeyi çok yapın!” diyor.

Ne imiş onlar?.. (*Feemme'l-hasletâni'lletâni turdüne bihimâ rabbeküm*) Rabbinizi râzı edeceğiniz, Rabbinizin rızâsına ereceğiniz iki iş nedir: (*Feşehâdetü en lâ ilâhe illa'llah*) “*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*” demektir. Bu çok önemli bir söz! “Ben şahidlik ederim, bilirim bildiririm ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin şeriki, naziri yoktur, tektir.” (*Ve testağfirûnehû*) İkincisi de, istiğfar etmektir.

Demek ki, bu Ramazan ayında ne yapacağız?.. *Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*'ı çok söyleyeceğiz; bir... *Estağfiru'llah*'ı çok söyleyeceğiz. “*Estağfiru'llahe'l-azîm ve etûbü ileyh*” de diyebilirsiniz.

Ramazan'da çokça “*Lâ ilâhe illa'llah*” diyeceksiniz, “*Estağfiru'llah*” diyeceksiniz. Bununla Rabbinizi râzı edersiniz diyor. Bakın, Rabbiniz ne kadar lütufkâr ki, biz “*Lâ ilâhe illa'llah*” diyoruz, o râzı oluyor; biz “*Estağfiru'llah*” diyoruz, “Beni affet yâ

Rabbi!” diyoruz, Rabbimiz râzı oluyor. Ne kadar güzel bir dinimiz var el-hamdü lillâh...

(*Ve emme'l-hasletâni'lletâni lâ gınâe biküm anhumâ*)
“Kendisinden müstağni kalamayacağınız öteki iki iş:
(*Fetes'elûna'llahel-cenneh, ve teüzûne bihî mine'n-nâr*) Allah'tan cennetini istemenizdir ve cehennemden Allah'a sığınmanızdır.”

“—Bu ayda bu dört şeyi yapın: Bir: *Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh*'i çok söyleyin. Yâni, Allah'ın birliğini ifade eden kelime-i tevhidi veya kelime-i şehadeti çok söyleyin! Allah'tan cenneti isteyin, Cehennemden Allah'a sığının!”

Lâ ilâhe illa'llâh... Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh... Allah'ın varlığını bildiren, “Yâ Rabbi senden başka ilâh yok, ben ancak sana ibadet ediyorum!” diye son derece asil, son derece yüce, eşsiz, emsâlsiz en güzel inanç tabii... Bunu Ramazan'da çok söylemeyi tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz.

“—Kelime-i şehadetin yanı sıra, bir de istiğfarı, yâni Allah'tan mağfiret istemeyi çok yapın!” diye tavsiye buyuruyor. Bunları ziyadeleştirin diyor.

Burada da hadis-i kudsîde:

“—Bana istiğfar eyleyin, yâni benden mağfiret talep edin, ben de sizi afv u mağfiret edeyim!” buyuruyor.

Sevgili dinleyiciler!

Ekremü'l-ekremîn olan Mevlâmız, kul ne isterse veriyor. Demek ki, kulun içindeki şiddetli arzular, dualar, istekler sonunda Allah tarafından kendisine ihsân ediliyor. Kanun-u ilâhîsi böyle... Onun için, biz kendimizin affolunmasını, kusurlarımızın bağışlanmasını istemekte dikkatli olmalıyız ve ısrarlı olmalıyız, devamlı olmalıyız.

Onun için tasavvufta,

“—Her gün, hiç olmazsa yüz defa istiğfar eyleyin, Allah'tan mağfiret isteyin!” diye bir vazife veriliyor.

Herkes tabii bunu tekrar ede ede, kendisinde bir alışkanlık haline geliyor. Ve tabii böylece, Allah'ın rahmetine ermesinin kapısı, yolu önüne açılmış oluyor.

e. Sıla-i Rahim

Sonra, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurmuş ki:

وَصَلِّ رَحِمَكَ أَزِدْ عُمرَكَ .

(*Ve sıl rahimeke ezid umrek*) “Yakınlarına bağlantını sağlamlaştıır, alâkanı devam ettir; ömrünü arttırayım.”

Tabii bu rahim dediğimiz şey, akraba demek. Yâni insanın doğum dolayısıyla çeşitli kimselerle olan yakınlıkları var; teyzelik, halalık, amcalık, dayılık, çeşitli şekillerde... Tabii, bu insanlar bizim yakınlarımızdır, akrabamızdır. Bunlarla ilişkimizi devam ettirmeyi, akrabalık bağlarının iyi sürdürülmesini Allah-u Teâlâ Hazretleri emrediyor. Ve bunun sonunda mânevî mükâfat olarak ömrün arttırılacağını vaad ediyor hadis-i kudsîde Allah-u Teâlâ Hazretleri, Rabbimiz, alemlerin Rabbi Mevlâmız.

Onun için, bu kadar cümleyle bu hadis sohbetimi tamamlamak istiyorum. Bu hadis-i şerifte bildirilen şeylere devam edelim! Rabbimizin tavsiyesi, emri, bizlerden istediği şeyler; bunları yapınca hangi mükâfatları alacağımızı da öğrenmiş oluyoruz.

Sabrederim; işte oruçla yemeğe sabrediyoruz, karşılaşacağımız çeşitli davranışlara sabrediyoruz, tevâzu gösteriyoruz. Bunun mükâfâtı yücelmek, rifat; yâni, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bizi daha yüksek makamlara çıkarması; dünyevî ve ilâhî, mânevî bakımdan...

Allah'ın bize verdiklerine şükredeceğiz, Allah-u Teâlâ Hazretleri verdiklerini arttıracak. Onun mükâfâtı da o, şükredince nimetler artacak.

Allah'tan mağfiret isteyeceğiz;

“—Bizi affet Allah'ım, günahlarımızı mağfiret eyle!” diyeceğiz; Allah bizleri bağışlayacak.

Biliyorsunuz, Ramazan Ayı özellikle mağfiret ayıdır.⁶⁸

أَوَّلُهُ رَحْمَةٌ ، وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ ، وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ
(خز. هب. عن سلمان)

(*Evvelühû rahmetün, ve evsatuhû mağfiretün, ve âhiruhû utkun mine'n-nâr*) “Ramazan'ın başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennemden azadlıktır, kurtulmaktır.” diyor Peygamber Efendimiz.

Tevbe ve istiğfar edeceğiz ki, Allah bizi mükâfât olarak mağfiret eyleyecek.

Akrabamızı da gözeteceğiz. Onlara hem ziyaretler suretiyle, gönlünü almak suretiyle, akrabalık bağlarında vazifemizi göstereceğiz, güzel yapacağız; hem de mâlî durumdan sıkıntıları varsa, tabii maddî mânevî sıkıntılarına da destek olacağız, yardımlarda bulunacağız.

Hattâ biliyorsunuz, bu ay biraz da zekâtların verildiği aydır. Çünkü bu ayda yapılan bütün hayırları, Allah-u Teâlâ Hazretleri yetmiş kat mükâfâtlandırıyor. Zekât verilirken de, önce akrabadan

⁶⁸ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no:1887; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.412, no:321; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.757, no:23714 ve s.961, no:24276.

başlamak adeti vardır. Akrobamıza da iyiliklerimizi yapacağız, hayırlarımızı vereceğiz. Allah-u Teâlâ Hazretleri ömrümüzü ziyade eyleyecek.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, kendisine mutî kullarından olmayı cümlemize nasîb eylesin... Mükâfâtlara, ilâhî ikramlara ermeyi nasîb eylesin... Dünyanız ve ahiretiniz mâmur olsun... İki cihan saadetine Mevlâmız sizleri, bizleri erdirmiş, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

**15. 02. 1995 – Ankara
(Sahur Sohbeti)**

18. RAMAZAN'IN ARDINDAN...

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fih... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, ihsânı, ikrâmı cümlenizin üzerinize olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri, Ramazan'dan ayrıldığıımız, bayrama erdiğimiz şu günde, cümlemizi mağfûrîn zümresine dahil eylesin... Rahmetine erdirdiği bahtiyarların cümlesine bizleri de katsın...

a. Ramazan'dan İstifade Edemeyen Kimse

Peygamber SAS Hazretleri Ramazan ayını medhederken, bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:⁶⁹

فَإِنَّ الشَّقِيَّ، مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
(طب. عن عبادة بن الصامت)

(*Feinne's-şakıyye men harume fihî rahmetu'llâhi azze ve celle*)
“Şakî olan kimse, bu ayda Allah'ın rahmetinden mahrum kalan kimsedir. Bu ayda Allah'ın rahmetine erememiş olan kimse, gerçekten bedbaht, kötü, berbat bir insan demektir.”

Bu öyle bir mübarek aydır ki, öyle bereket ve hayır ayıdır ki,

⁶⁹ Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.271, no:2238; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.749, no:23691, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.344, no:4783; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.158, no:255; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.60, no:1490.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bu ayda rahmetini indirir, hatâları günahları affeder, duaları kabul eder. Kulların ibadetlerdeki yarışmasına, gayretine bakıp da, meleklerine:

“—Bakın, benim kullarım nasıl ibadet ve tâate koşuşturuyorlar, gayret ediyorlar!” diye öğrenür.

Bu ayda bu kadar rahmet kapıları açılmışken, göğün kapıları açılmışken, melekler bile kullara tevbe ve istiğfar ederken, şeytanlar bağlanmışken, bu kadar hayır imkânları varken, bunlardan istifade edememiş olan kimse hakîkaten, gerçekten şakîdir. Eşkiyâdandır yâni... Asıl eşkiyâ o kimsedir ki, bu ayın hayrından, bereketinden istifade edememiştir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi o zümreden etmesin... Allah-u Teâlâ Hazretleri, bu ayın içindeki cûşa gelen rahmetinden, mağfiretinden cümlemizi hissemend ü hissedâr eylesin...

b. Oruçlunun Mükâfâtı

İçinde bin aydan daha hayırlı bir gecenin de bulunduğu bir ay geçirdik. Oruçlar tuttuk, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rasûlü Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde orucu şöyle medhetmiş:⁷⁰

مَا مِنْ عَبْدٍ أَصْبَحَ صَائِمًا إِلَّا فَتَحَتْ لَهُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ ، وَسَبَّحَتْ
أَعْضَاؤُهُ ، وَاسْتَغْفَرَتْ لَهُ أَهْلُ السَّمَاءِ الدُّنْيَا إِلَى أَنْ تَوَارَى بِالْحِجَابِ .
فَإِنْ صَلَّى رَكْعَةً أَوْ رَكْعَتَيْنِ أَضَاءَتْ لَهُ السَّمَوَاتُ نُورًا وَقُلْنَ أَزْوَاجُهُ
مِنَ الْحُورِ الْعِينِ : اللَّهُمَّ اقْبِضْهُ إِلَيْنَا ، فَقَدْ اشْتَقْنَا إِلَى رُؤْيَيْهِ . وَإِنْ

⁷⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.368, no:7749; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.92, no:840; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.299, no:3591; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, c.II, s.101, no:410; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.123, no:330; İbnü'l-Cevzî, *el-İlelü'l-Mütenâhiyye*, c.II, s.546, no:897; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.720, no:23630.

هَلَّلَ أَوْ سَبَّحَ أَوْ كَبَّرَ ، تَلَقَّاهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَكْتُبُونَ ثَوَابَهَا إِلَى

أَنْ تَوَارَى بِالْحِجَابِ (عد. قط. في الأفراد ، هب. عن عائشة)

RE. 386/3 (*Mâ min abdîn asbaha sàimen*) “Hiçbir kul yoktur ki, sabaha oruçlu çıksın...” Bu oruç, bizim Ramazan’da tuttuğumuz farz oruca da şâmildir, sair zamanlarda tuttuğumuz nafile oruçlara da —Allâh-u a’lem— şâmildir. “Sabaha oruçlu çıkan hiçbir kul yoktur ki, (*illâ fütihat lehû ebvâbü’s-semâ*) ona göğün kapıları açılmasın!” Allah-u Teâlâ Hazretleri onun için, ortadan mânevî mânileri kaldırır. Duaların göğe yükselmesine mâni olan sebepler vardır, göğün kapıları vardır; oradan geçemez. Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri göğün kapılarını o oruçlu için açar.

(*Ve sebbehat a’dâuhû*) “Oruçlunun bütün a’zâsı tesbih eder ve o ecri kazanır. (*Ve’stağfera lehû ehlü’s-semâi’d-dünyâ ilâ en tevârâ bi’l-hicâb*) Akşam oluncaya kadar, güneş örtünün arkasına gizleninceye kadar, güneş batıncaya kadar gökteki varlıkların hepsi, gök ehli oruçlu için tevbe istiğfar eder.”

(*Fein sallâ rek’aten ev rek’ateyni*) “Bir-iki rekât namaz kılsa oruçlu, (*edâet lehü’s-semâvâti nûrâ*) gökler onun için nur saçarlar. (*Ve kulne ezvâcühû mine’l-hûri’l-iyen*) Onun cennetteki nasîbi olan hûrileri derler ki: (*Allâhümme akbidhu ileynâ*) ‘Yâ Rabbi, onu bize nasib et! Gelsin bize... (*Fekad işteknâ ilâ ru’yetihî*) Biz o oruçlunun görmesine müştak olduk.’ derler.

(*Ve in hellele ev sebbeha ev kebbera, telkàhu seb’üne elfe melekin yektübüne sevâbehâ ilâ en tevârâ bil hicâb*) Eğer ‘*Lâ ilâhe illa’llâh*’ derse, ‘*Sübhâna’llâh*’ derse, tekbir getirirse, ‘*Allahu ekber*’ derse; ona yetmiş bin melek gelir, karşılar ve onun sevabını güneş batıncaya kadar yazar dururlar.” Böyle bir mübarek ibadet ayını geçirdik. Hadis-i şerifi Hazret-i Aîşe Vâlidemiz nakledivermiş.

c. Burnu Yerde Sürünecek Üç Kimse

Peygamber SAS Hazretleri Ebû Hüreyre RA’ın bize bildirdiğine

göre, buyurmuş ki:⁷¹

رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ ، فَلَمْ يَصِلْ عَلَيَّ ؛ وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ
دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ ، ثُمَّ أَسْلَخَ قَبْلَ أَنْ يَغْفَرَ لَهُ ؛ وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ
أَدْرَكَ عِنْدَهُ أَبَوَاهُ الْكَبِيرَ ، فَلَمْ يَدْخُلْهُ الْجَنَّةَ (ت . حسن
غريب ، حب . ك . عن أبي هريرة)

RE. 291/5 (*Rağime enfü racülün zekertü indehû felem yusallî aleyye*) “Yanında benim adım anılmış olup da, bana salât getirmemiş olan kulun, burnu yerlere sürtsün!..”

Allâhümme salli alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihi ve men tebiahû bihsânin salâten ve selâmen dâimeyni mütelâzimeyni ilâ yevmid dîn...

Peygamber Efendimiz’in adı her anıldıkça, ona salât ü selâm getirmemiz lâzım! Çünkü, dinimizin direği Rasûlullah’a muhabbet üzerine kurulmuştur. Yâni, Peygamber Efendimiz’e sevgi ve muhabbet olmadan, bağlılık olmadan, sünnetine sarılma olmadan, insanın bir mertebe kazanması, bir merhale kat etmesi mümkün değildir. Aynı şekilde, tasavvufta ilerleme de tıpkı bunun gibidir, şeyhine muhabbetle olur.

Hadis-i şerifin devamında deniliyor ki:

وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ ، ثُمَّ أَسْلَخَ قَبْلَ أَنْ يَغْفَرَ لَهُ ؛

(*Ve rağime enfü racülün dehale aleyhi ramadân, sümmen’seleha kable en yuğfera lehû*) Yine buyurmuş ki Peygamber Efendimiz: “O

⁷¹ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.455, no:3468; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.254, no:7444; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.437, no:8465; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.489, no:2148; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XIII, s.136, no:12755.

adamcağızın, zavallının burnu yerlere sürtsün ki, Ramazan ayı ona gelmiştir de, sonra çıkıp gitmiştir; fakat kendisine mağfiret olunmamıştır. Yâni, Allah'ın rahmetini, mağfiretini kazanamamış olan adamın burnu yerlere sürttü, veya sürtsün!" Dua da olabilir. Zâten perişanlığa uğramış kendisi... Hali ifade de olabilir. Yâni, yazıklar olmuştur, Ramazanın hayrından istifade edemeyen kimseye... Burnu yerlere sürtmüştür, mahvolmuştur o insan...

وَرَغِمَ أَنْفٌ رَجُلٍ أَدْرَكَ عِنْدَهُ أَبَوَاهُ الْكَبِيرَ، فَلَمْ يَدْخُلْهُ الْجَنَّةَ .

(*Ve rağime enfü racülün edreke indehû ebevâhü'l-kibera felem yüdhilâhü'l-cennete*) "O adamın da burnu yerlere sürtsün veya sürtmüştür ki, (*edreke indehû ebevâhü'l-kibera*) ana babası onun yanında yaşamışlardır, yaşlanmışlardır, yaşlılığa ermişlerdir de; (*felem yüdhilâhü'l-cennete*) o çocuk, anne babası sağ iken onlara hizmet edip de cenneti kazanamamıştır."

Burada tabii, hem Ramazanın ne kadar kıymetli olduğunu anladık bu hadis-i şeriften... Hem de Peygamber SAS Efendimiz'e muhabbetin, salât ü selâm getirmenin ve ana babaya hürmet ve hizmet etmenin ne kadar sevaplı olduğunu anlamış olduk.

Bildiğiniz gibi, hadis-i şeriflerin çoğunda bize belirtilmiş olduğu gibi, hac daha önceki hac ile aradaki günahların affına sebeptir. Ramazan, daha önceki Ramazan'la arada işlenmiş günahların affına mağfiretine sebeptir. Önceki Ramazan'dan bu Ramazana kadar işlediğimiz günahlar, bu Ramazan'da affolunuyor. Bütün senenin günahları affolunuyor. Cuma da bir önceki cuma ile aradaki günahların affına sebeptir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rahmeti bu kadar geniştir. Yoksa, bu kadar günahla, kusurla, kabahatle insanın cennete girmeğe imkânı mı olurdu!.. Bu kadar affettirici şeyler oluyor da, ondan dolayı insan böyle cennete, cemâle eriyor.

d. Ramazan Orucunu Tutup da Ölen Kimse

Bir başka hadis-i şerifte Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:⁷²

مَنْ حَجَّ وَاعْتَمَرَ فَمَاتَ مِنْ سُنَّتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ
مَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ غَزَا فَمَاتَ مِنْ سُنَّتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ (الديلمي
عن أبي سعيد)

RE. 417/1 (*Men hacce va'temara femâte min senetihî dehale'l-cenneh*) “Kim hac veya umre yapar da, o senesinde ölürse cennete girer.” Çünkü hacca gitti, umreye gitti, temizlendi, paklandı. O sene içinde ölürse, cennete girer.

(*Ve men sâme ramadâne sümme mâte dehale'l-cenneh*) “Kim Ramazan orucunu tutar da ölürse, cennete girer.”

(*Ve men gazâ femâte min senetihî dehale'l-cenneh.*) “Kim gazâya

⁷² *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.15, no:11846.

giderse, cihada giderse ve o senesinde ölürse, cennete girer.”

Ramazan ayı orucu böyle kıymetli bir oruçtur.

Yine hadis-i şeriflerden; Ramazan geldi geçti ama, bundan sonrakiler için ibret olsun diye, hatırdaki şimdi daha iyi kalır diye söylüyorum:⁷³

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، فَعَرَفَ حَدُودَهُ، وَتَحَفَّظَ مِمَّا يَنْبَغِي أَنْ
يَتَحَفَّظَ مِنْهُ، كَفَرَ مَا قَبْلَهُ (حم. ع. حب. حل. هب. ق.
ض. عن أبي سعيد)

RE. 426/2 (*Men sàme ramadâne fearafa hudûdehû ve yetehaffezu mimmâ yenbağî en yetehaffaza minhû küffira mâ kablehû*) “Kim Ramazan orucunu tutarsa, ama sınırlarını kollarsa, hudutlarına tecâvüz etmezse; Ramazan orucunun hakkını verip de yasaklarına tecâvüz etmezse, ayak basmazsa ve orucun sakınılması gereken şeylerinden de sakınırsa, eski günahları affolunur.”

Demek ki, orucun şartlarına riayet edecek idi oruçlu... Şartları vardı ve korunması gereken şeylerini koruyacaktı, orucun ahkâmına riayet edecekti. O ahkâm nedir, oradan şöyle bir küçük kapı açıvereyim!

e. Orucun Sevabını Kaçırtan Beş Şey

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁷⁴

⁷³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.55, no:11541; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.219, no:3433; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.322, no:1058; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.310, no:3623; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8288; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.180; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.392, no:4496; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.761, no:23727; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.459, no:22613.

⁷⁴ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, c.II, s.86, no:347; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*,

خَمْسٌ يَفْطَرْنَ الصَّائِمَ: الْكَذِبُ، وَالْغَيْبَةُ، وَالنَّمِيمَةُ، وَالنَّظَرُ
بِالشَّهْوَةِ، وَالْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 279/7 (*Hamsün yuftırne's-sàim:*) “Beş şey oruçlunun orucunun, sanki yemek yemiş de bozmuş gibi sevabını giderir. Beş şey:

1. (*El-kezibü*) Yalan... Yalan söyledi mi, gitti sevabı...
2. (*Ve'l-gıybetü*) Gıybet... Başkasının arkasından velev haklı bir kusuru da olsa onu söylemek, onun hoşlanmayacağı şeyleri arkasından konuşmak...
3. (*Ve'n-nemîmetü*) Söz taşımak, onun sözünü buna, ötekisinin sözünü berikisine naklederek, koğuculuk yaparak ara bozmak...
4. (*Ve'n-nazaru bi's-şehveti*) Şehvet ile bakmak...
5. (*Ve'l-yemînü'l-kâzibeh*) Yalan yere yemin etmek...” Millet alışmış, en küçük şeylerden yemin etmeğe; “Vallâhi... Billâhi... Tallâhi...” diye yemin ediveriyor. Halbuki orucun sevabını gideriyor.

f. Ramazan'da İ'tikâfın Sevabı

Oruç tutan kimsenin nefesine hakim olması gerekiyordu, ahlâkını güzel yapması gerekiyordu, dilini tutması gerekiyordu. Öyle o şartlarına riayet etmiş olduğu takdirde, oruç ona eski günahlarını affettirecek, rağmet-i ilâhîye, mağfıret-i Rahmân'a erdirecekti.

Hele hele Ramazan ayının içinde, son on gününde, bin aydan daha hayırlı bir gecenin olduğu hadislerde bildirilmiş. Kadir gecesinin olduğu biliniyor. Zamanı saklanmış ama, “Son on

c.II, s.197, no:2979; İbn-i Ebî Hâtim, *İlel*, c.I, s.258, no:766; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.752, no:23813 ve s.795, no:23820; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.318, no:11993; RE. 279/7.

gününde arayın!” demiş Peygamber SAS Efendimiz... Kendisi de bize nümûne olsun diye Ramazan’ın son on gününde evinden çıkmış, mescide gelmiş, mescide yerleşmiş. Mescidde yatmış, kalkmış, yemiş, uyumuş, uyanmış, ibadet etmiş. Çünkü hadis-i şerifte geçer ki, “Bir kul namazı beklediği müddetçe namazdadır.”

Şimdi biz oturduk burada, bekliyoruz. Ne yapıyoruz?.. Tıpkı oturup kalkıp rükûsuyla, secdesiyle namaz kılıyormuşuz gibi huzurdayız şu anda... O ecri kazanıyoruz, çünkü bayram namazını bekliyoruz, vakti gelsin diye bekliyoruz. Mescidde iken insan bir namazı beklerken, namazda gibi oluyor, namaz kılıyor gibi oluyor.

İşte i’tikâfa giren insan da ister namaz kılsın, ister kılmasın; ister uyusun, ister tesbih çeksin, Kur’an okusun, ibadet etsin hepsi bir... O mescidde olduğu müddetçe büyük ecirlere eriyor i’tikâf eden kimse...

Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁷⁵

اعْتَكَا فُ عَشْرِ فِي رَمَضَانَ ، كَحَجَّتَيْنِ وَعُمَرَتَيْنِ (طب. عن علي
بن حسين عن أبيه)

RE. 74/1 (*İ’tikâfu aşrin fî ramadân, kehacceteyni ve umreteyni*)
O kadar büyük ki sevabı, Allah bu sene kaçıranlara bir dahaki sene nasib eylesin... Bu buyruğu tutanlara, yapanlara da ecr-i cezîl, sevab-ı kesîr ihsân eylesin... Ramazanın sonunda i’tikâf edenlere bu müjdeyi yazmadan geçemedim, hadisleri karıştırırken: “Ramazanın son on gününde i’tikâf edenlere iki hac ve iki umre sevabı vardır.” buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz... Bir hac değil, (*hacceteyni ve umreteyni*) iki hac ve iki umre!..

Ne mutlu Allah’ın yolunda yürüyenlere, öyle o ibadetleri ihyâ edip Peygamberimiz’in sünnetine tâbî olanlara!..

g. Şevval’de Altı Gün Oruç Tutmanın Sevabı

⁷⁵ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.III, s.128, no:2888; Hz. Hüseyin RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.864, no:24008; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.404, no:5025.

Bir de şu anda biliyorsunuz Ramazan bitti, bayramın birinci günündeyiz. Biraz sonra bayram namazını kılacağız. Şevval ayıdır bu ay... Arabî aylardan Ramazan ayından sonra gelen ay, Şevval ayıdır. Bu hususta hadis-i şerifler vardır. Buyuruluyor ki:⁷⁶

⁷⁶ Müslim, *Sahîh*, c.II, s.822, no:1164; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.132, no:759; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.547, no:1716; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.417, no:23580; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.134, no:3902; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.49, no:4640; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.347, no:3730; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.292, no:8214; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.163; Abdür-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.315, no:7918; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.188, no:380; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.321, no:1944; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.98, no:178; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.272; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.168, no:2696; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1142; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.57, no:1002; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXI, s.284, no:4207; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.308, no:14341; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.292, no:8215; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.326, no:1949; Hâris, *Müsned*, c.II, s.25, no:331; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.113; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، وَأَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ، كَانَ كَصَوْمِ الدَّهْرِ
(ط. حم. م. د. ن. ت. ه. حب. عن أبي أيوب؛ بر. هب.
عن ثوبان)

RE. 425/11 (*Men sàme ramadâne*) “Kim Ramazan orucunu tutarsa, (*ve etbeahû sittin min şevvâl*) bunun arkasına Şevval ayından altı günü de eklerse, (*kâne kesavmi'd-dehr*) bütün zamanını, ömrünü, senesini oruç tutarak geçirmiş gibi sevap alır.”

Peşpeşe de olur, ayrı ayrı da olur; yâni peşpeşe olma mecburiyeti de yoktur. Bugün hariç, bayramın ilk günü oruç tutmak yasaktır. Bayram edeceğiz, sevinç günüdür. Sonra tutulacak.

Şöyle izah ediyorlar ki: Ramazan otuz gün... Bire on olduğuna göre sevabı, üçyüz gün... Altı da burdan, o da altmış gün... Sanki 360 gün, bütün sene oruçluymuş gibi ecir kazanıyor insan... İnşallah bu şevval orucunu da turalım!..

Bu hususta Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri'nin kitabında hadis var, Müslim'in meşhur sahih kitabında var, Ebû Dâvud'da var, Nesei'de var, Tirmizî'de var, İbn-i Mâce de var, İbn-i Hibbân'da var... Hem de râvisi Ebû Eyyûb diyor. Allahu a'lem, bu bizim beldemizin medâr-ı iftihârı, başımızın tâcı Ebû Eyyûb e'l-Ensârî Hazretleri'dir râvisi...

Bu orucu turalım!.. Bu kadar sağlam hadis kaynaklarında bu oruç zikredilmiş. Hani:

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ. وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ
(الانشراح: ٧-٨)

İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.VIII, s.398, no:3645; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III; s.349, no:3735; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.278, no:485; Sevban RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.745, no:23680 ve 23681; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.425, no:5103; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.460, no:22614.

(*Feizâ ferağte fensab. Ve ilâ rabbike ferğab.*) Şöyle bir rahatladı mı, yeniden bir atılım yapacak müslüman... Öyle gevşemek yok, tekrar hamle yapacak!.. Çünkü içinde muhabbet var, sevgi var; onu tutmaz, boş durdurmaz olduğu yerde...

Ramazan bitti, şevval orucunu tutarız. Bir dahaki Ramazanı şevk ile bekleriz. İnşâallah, Allah o Ramazan'a muhabbetimizden, şevkimizden, arzumuzdan; o oruca olan muhabbetimizden dolayı senemizi de oruçlu gibi sayar. Mâdem namazı beklerken insan camide, namazlı gibi sayılıyormuş; eh Allah'ın fazlu kereminden de umulur ki, Ramazan'ı sevene de bütün sene oruçlu gibi Allah ecir verir.

h. Ramazan'daki Güzel Halinizi Devam Ettirin!

Muhterem kardeşlerim!.. İşte böyle bir mübarek, kıymetli ayı geçirdik. Tabii, insan ne yapacağını şaşıyor. Ben şahsen şaşırdım kaldım: Ramazan'ın gittiğine ağlasam mı, bayramın geldiğine sevinsem mi; ne yapacağımı şaşırdım. Amma, Allah-u Teâlâ Hazretleri bayram tayin etmiş. Ramazan gidiyor ama, Allah nice Ramazanlara sıhhatle, afiyetle eriştiresin... Bu Ramazanın içinde kazandığımız güzel sıfatları, bundan sonraki günlerde korumak en mühim iş oluyor.

Şimdi, Ramazan'da nasıldık?.. Bir kere sahura kalkıyorduk, uykumuzu bölebiliyorduk. Bu uykuyu bölmeye alışalım!.. O sahur vaktinde yine kalkalım, iki rekât namaz kılalım, ondan sonra yatalım!.. Sahur vakti, —yâni seher vakti, Arapça ifadesiyle— duaların kabul olduğu zamandır. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin semâ-i dünyaya nüzul eyleyip de, kullarına kendisinin dâvet ettiği, hitab ettiği bir zamandır ki:

“—Ey kullarım! İçinizde benden bir şey isteyen varsa istesin, istediğini vereceğim!” dediği zamandır. “Dua eden yok mu, duasına icabet edeceğim!” dediği zamandır. “Mağfîret isteyen yok mu, mağfîret edeceğim!” dediği zamandır.

O zamana, işte bir ay kalktınız kalktınız, alıştınız. Hadi bakalım

bu bir aylık alışkanlığınızı görelim, bundan sonra da seher vaktinde elektrikleriniz yanık olacak! Göreceğiz ki, “Tamam, hacı efendi kalkmış, seher vaktinde Teheccüd namazını kılıyor... Duasını, istiğfarını yapıyor.” diye... Bu alışkanlığı koruyalım; bir...

İkincisi: Oruç tuttuk. Peygamber SAS Efendimiz’in tavsiyeleri vardı oruçta; demin de bir nebze okudum: Gıybet etmeyeceğiz, dedikodu etmeyeceğiz, gözümüzle harama bakmayacağız, yalan yere yemin etmeyeceğiz... vs. Hattâ birisi gelse bize, çatsa; omuz vurur, çatar, kavga arar, bağırır... Siz arabada olursunuz, sizin kullandığınız arabaya bağırır... Hani Allah’ın edebli edepsiz çeşit çeşit kulları var, koca şehir... Dünyada her çeşit insan var... Oruçlu ne diyecek kendisine birisi çattığı zaman?.. “Ben oruçluyum!.. Ben oruçluyum!..” diyecek, yâni uymayacak ona...

“—Vay sen misin bana çatan?.. Benim senden aşağı kalır bir yanı yok; sen bana çatarsan, ben de senin hakkından gelirim!” diyebilir ama, Peygamber Efendimiz öyle demeyi doğru bulmamış. Diyor ki:

“—Birisi gelip ona küfrederse, ağır söz söylerse, çatarsa bile ‘Tevbe yâ Rabbi... Ben sana uymam, ben oruçluyum, ben oruçluyum!..’ diyecek.”

Bu zor bir şeydir. “Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne ibadet halinde olduğum için sana uymayacağım, senin sözüne karşılık vermeyeceğim, seninle kavga etmeyeceğim!” diyor, tutuyor kendisini... İşte bu tutma halini devam ettireceğiz yine... Ramazan’da edindik ya bu alışkanlığı...

Efendim, Ramazan’da sigarayı bıraktık ya, Ramazan’dan sonra da içmeyeceğiz. Ramazan’da birisi bizi kızdırdığı zaman, “*Fesübhânullah... Tebârekellâhu ahsenü’l-hâlikîn... Lâ ilâhe illallah... Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh...*” dedik de hani uymadık ya, sabrettik, kendimizi tuttuk ya; bu güzel hali Ramazan’dan sonra korumak en mühim işimiz şimdi bizim... Şu günden itibaren en mühim işimiz!..

Ramazan gitti, ibadet bitti değil... “Ramazan’da ibadet ettik;

Ramazan gitti, şimdi tamam... Dosdoğru yazlığa, dosdoğru plaja, dosdoğru zevke, sefâya, eğlenceye... Ramazan'da yapamadığımız yasak bütün işler birikti, aman onları yapmağa koşalım!" diye düşünürse insan, bilsin ki —Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifiyle sabittir— onun Ramazanını Allah kabul etmemiştir. Çünkü, Ramazan ibadetlerinin kabulünün alâmeti, insanın Ramazan'dan sonra güzel halinin devam etmesidir. Buna dikkat edin!.. Ramazan'daki halimizi devam ettirmek en mühim iş oluyor.

Önümüz tatildir. Şimdi Ramazan'dan sonra herkes arabasına atlayacak, veyahut otobüsten biletini alacak, kalkacak köyüne gidecek veyahut akrabasını, büyüklerini ziyarete gidecek; mektep de tatil olduğu için bir ay, iki ay kalacak. Tamam, bu güzel tatilde fırsattan istifade, bu Ramazan'da öğrendiğimiz şeylerle ve Ramazan'da aldığımız aşk ile, muhabbet ile; Ramazan'da dinimize bağlılığımız arttı, içimiz şenlendi ya, çoluk çocuğumuza bunu öğreteceğiz.

Şöyle çocukların, torunların arasında bulunuyorum, bakıyorum; çocuklarımızın çok terbiyeye ihtiyacı var, çok eksikleri var... Oturuyoruz yanında çocuklarımızın... Ben dahil, siz dahil öyle yapmayacağız; çocuklarımızı etrafımıza toplayacağız. Birazcık bir zaman bulduk mu:

“—Çocuklar gelin, birkaç hadis okuyalım!.. Şu hadisleri birbirimize bir anlatalım!.. Sen ne anladın bakalım benim söylediğimden, bana bir tekrar et!.. Hanım sen söyle bakalım!..” diyelim.

“—Mutfakta işim var!..”

Birazcık böyle bir şey oldu mu, öyle diyorlar. Yâni:

لِكُلِّ شَيْءٍ مَّانِعٌ وَلِلْعِلْمِ مَوَانِعُ

(*Li-küllî şey'in mâniun ve li'l-ilmi mevâniun*) “Her şeyin mânisi var ama, ilim öğrenmeğe kalktığın zaman gökten mâniler dolu gibi yağıyor.” Çeşitli mâniler...

“—Hanım otur şuraya, biraz ibadet, dua, tesbih, bilmem ne... Dinimizin bilgisini size öğreteyim, nakledeyim!” diyorsun;

“—Ütü yapılacak, mutfakta iş var...”

“—Sen onların bırak hepsini!.. Şimdi şu saat bizim dinî bilgileri öğrenme saatimiz...” diyelim.

Böyle bir program yapalım, prensip sahibi insan olalım, intizamlı insan olalım!.. Biz çocuklarımızı iyi yetiştirdiğimiz zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri defter-i âmâlimizi kapattırmayacak.

Ölüp gideceğiz ya hepimiz... Geçen sene aramızda olanların bir kısmı yok... Önümüzdeki sene Ramazan’a biz ya yetişeceğiz, ya yetişmeyeceğiz. Allah iman ile göçmeyi nasib eylesin... Arkamızdan defterimizi onlar çalıştıracak. O çocuklarımız olmasa, bizim halimiz ne olur?..

Onlar bizim arkamızdan dua edecekler, hayır yapacaklar, Kur’an okutacaklar, hatim indirtecekler, sadaka verecekler... Kendileri namaz kılacaklar, Kur’an okuyacaklar, tesbih çekecekler, hacca gidecekler... Allah bizim defterimize sevab yazacak, onları güzel yetiştirirsek...

Aman bu tatilden istifade ederek, şu Ramazan’dan aldığımız hızla... Hani bir insanın arabasını arkasından itiverirlerse, bir müddet gider. Bu Ramazan’da aldığımız hızla, inşaallah o hızı kaybetmeden, kendimiz de gayret ederek, çoluk çocuğumuzla İslâmiyet’i güzelce yaşamağa devam edelim ve öğretmeye gayret edelim!..

Bir şey daha benim zihnime geli geliveriyor: Şimdi ben oruçla ilgili hadis-i şerifleri okuyunca, kendi içimde meydana geldiğine göre, tahmin ediyorum ki, sizin de içinizde meydana geldi:

“—Vah, hay Allah!.. Yine de şu Ramazanı iyi değerlendiremedik... Yine de Rabbimize lâıykıyla ibadet edemedik... Keşke biraz daha gayret etseydim, keşke biraz daha çalışsaydım... Bak ne kadar kıymetliymiş oruçlu olmanın sevabı!..” diyor insan... Bu hadisleri okuduğu zaman böyle diyor. Bu i’tikâfla

ilgili şeyi okuyunca, “Keşke ben de i’tikâfa girseymişim! İki hac ve iki umre sevabı varmış. On gün dişimi sıkardım, o sevabı alırdım.” diyor ya insan...

Ama geçti, şimdi Ramazan bitti, o imkân kalmadı. İşte buradan ömrü kıyas edeceğiz. İşte ömür de böyle geçecek...

“—Acaba ömrümün sonunda halim nice olacak?..”

Herkes pişman olacak ömrüne... Son nefeste iyiler de pişman olacak, kötüler de pişman olacak... İyiler pişman olacak; işte bizim şimdi namaz kılan, i’tikâfa giren, oruç tutan, Kur’an okuyan müslümanların, “Ah keşke biraz daha gayret etseydim!” dediği gibi; “Hay Allah, keşke şu boş şeylerle de uğraşmasaymışım... Keşke dâimâ her anımı Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin rızâsı yolunda sarf etseymişim.” diye ömrümüzün sonunda da duyacağımız duygu budur.

Onun için, zamanımızı iyi değerlendirelim!.. Zamanımızı boş geçirmeyelim!.. Bir anımız boş geçmesin... Ya zikredelim; kalbimizden, içimizden “Allah” diyelim, “Lâ ilâhe illallah” diyelim, “Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh” diyelim, “Sübhânallah” diyelim, “Elhamdü lillâh” diyelim, “Allâhu ekber” diyelim!.. Hadislerde hep onlara işaret oldu, okudum. Ya ilim öğrenelim, öğretilim; ya bir hayrın peşinde koşalım!.. Ya hasta ziyaretine gidelim, ya birisinin yardımına gidelim, hizmetine gidelim!.. Ya bir büyüğümüze hürmet edelim, ya bir küçüğümüze izzet edelim, onu yetiştirmeye gayret edelim!..

Zamanımızı boş geçirmeyelim ki, her geçen zaman için mutlaka bir hasret olacak!.. O hasretin nasıl olduğunu işte şimdiden tattınız. Ramazanın gitmesinden gördüğünüz gibi, ömrümüzün sonunda da o hasret olacak. Bu ömrü mümkün olduğu kadar rızâ-i Bârî yolunda geçirmeğe gayret edelim!..

Büyüklerimiz onun için demişler ki: “Kul zikr-i müdâm halinde olsun!” Dâimâ her anı ibadet olsun diye zikr-i müdâm tavsiye etmişler. Meselâ, meşhur evliyâullahtan *Ma’rifetnâme* sahibi İbrâhim Hakkı Erzurumî Hazretleri var ki, kitabında yazmış,

çizmiş, anlata anlata koca satırları, sayfaları doldurmuş. Gaye nedir?.. Kulu gafletten uyandırmak, zıkr-i müdâm hâline getirmek... Dâimâ Hakk'ı düşünen, Hakk'ı zikreden insan haline gelmek... O zaman, her anı ibadet oluyor. Kalbi insanın alışır da dâimâ Hakk'ı zikredici olursa, o zaman her anı ibadet oluyor.

Sonra büyüklerimiz demişler ki, meselâ bizim Nakşî Tarikatı'nın prensiplerindendir: “*Hûş der dem*” Her anda aklı başında, şuurlu olacak, uyanık olacak, tetikte olacak... Asker gibi nöbette olacak müslüman... Neden?.. Asker uyumağa gelmez. Çünkü, hudutta bekliyor, karşısında düşman var... Onun uykusunu gözetler, gafletini gözetler. Gafletinden istifade edip ona zarar vermeğe gelir.

Bizim arkadaşlardan bir tanesi subay... Gitmiş askerin başına, uyumuş asker geceleyin; alıvermiş silahını elinden, gitmiş. Hiçbir şey dememiş. Asker kalktı, kendisine teslim edilmiş silah yanında yok... Ağlaya, üzüle dört dönmüş. Onu işte öyle cezâlandırmış, ondan sonra bir daha yapmasın diye... Uyumağa gelmez, gaflete gelmez.

Allah cümlemizi gaflet uykusundan uyandırsın... Dâimâ hudutta düşmanın karşısındaki asker gibi tetikte olan, gözü açık olan, silahı elinde olan, uyanık kimse eylesin...

i. Mü'minin Beş Düşmanı

Çünkü etrafımızda çeşit çeşit düşmanlar vardır. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁷⁷

المؤمن بين خمس شدايد : مؤمن يحسده ، و منافق
يغضه ، و كافر يقاتله ، و نفس تنازعه ، و شيطان يضلّه

⁷⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.176, no:6548; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.284, no:809; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.96, no:24411.

(ابن لال عن أبان عن أنس)

RE. 231/11 (*Elmü'minü beyne hamse şedâid*) “Müslümanın etrafında beş tane musîbeti vardır, belâsı vardır. Nedir onlar?..

1. (*Mü'minün yahsudühû*) Bir kere kendi cinsinden müslümanlardır ki, hased eder kendisine, çekişir, uğraşır. Mü'min ama, hased ediyor, kıskanıyor. O zarar verir, uğraşır, kem gözle bakar. Kışkırdığı için ona bir zarar vermeğe çalışır. Ondan bir zarar görür. Allah hasedcinin şerrinden korusun...

Hasedciyi de râzı etmek mümkün değildir, ne yapsan râzı olmaz. Çünkü, eline verdiği bir şeyle iktifâ etmez, senin elindeki çıksın diye ister. Onun için zor...

2. (*Ve münâfikun yübgızuhû*) İkinci düşmanı münafıklardır ki, yüzüne güler, arkasından kızdığı için ona zarar vermeğe çalışır. Arkasından hançerlemeğe çalışır.

“Şunun arka tarafına bir dolaşayım; şunun yüzüne güleyim güleyim de arka tarafına bir geçersen sırtının ortasına hançerimi saplayayım!” diye düşünür münâfık... Yüzüne karşı bir şey yapamaz. Çünkü, anlaşılıyor ki müslüman kuvvetli, münafık zayıf; doğrudan doğruya husûmet yapamıyor. Onun için arkasına dolaşıp gâfil zamanında onu avlamağa çalışır. O da bir düşman...

3. (*Ve kâfirun yukâtiluhû*) Kâfir de onunla savaş eder. İşte Bulgar, işte Yunan, işte Rus, işte şu, işte bu... Her yerde müslümanların başı hakîkten kendisine silah çekmiş düşmanlarla dolu... Allah onlara yardım eylesin... Şu güzel günümüzde onlara da dua edelim!.. Çünkü biz oruç tuttuk. Allah-u Teâlâ Hazretleri “İsteyin, istediğinizi ihsan edeceğim!” buyuruyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizim şu rahatımız gibi, bizim şu bayramımız gibi dünya üzerindeki bütün mü'minleri bayram ettirsin... Hepsini rahata erdirdin... İstilâya uğramış olan müslüman beldeleri düşmanlardan kurtarmayı bizlere nasib etsin... Çarpışan mücahid kardeşlerimizi mansur ve muzaffer

eylesin... Dünyanın neresinde mağdur, mazlum müslüman varsa, onları gadirden, zulümden kurtarsın... Esir kardeşlerimize hürriyetlerini ihsân ve ikrâm eylesin... Müslümanları dünyanın her yerinde aziz bahtiyar eylesin... İki cihanın hayrına erdirdsin...

4. (*Ve nefsün tünâziuhû*) İçimizde bir nefsimiz vardır hepimizin... Bu nefis terbiyeye müsaittir, terbiye kabul eder. Yontulursa bir güzel şekil alır ama, terbiye edilmediği zaman;

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي (يوسف: ٥٣)

(*İnne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi ilâ mâ rahime rabbî*) “Nefis kötülükleri çok çok emreder, Allah'ın korudukları müstesnâ...” (Yusuf, 12/53) buyrulmuştur.

“—İç şu içkiyi, yap şu günahı, vaz geç şu iyilikten!.. Yan gel yat, namaz kılma!.. Zekâtını, sadakanı verme, paran azalır...” gibi, işi gücü müslümana kötü şeyleri emretmektir. O da bir düşmandır.

5. (*Ve şeytânün yudillühû*) Bir de görünmez başka bir düşman vardır dışta... Ama hem dıştadır, hem de içte de insanın damarları içinde kanın dolaştığı gibi dolaşır. O da şeytan... O da insana vesvese verir. Kötü şeyleri telkin edip, hak yoldan çıkartmaya, cehennemlik etmeğe uğraşır.

İşte bunca düşmanın arasında müslümanın sığınağı nedir?.. Sığınağı Rabbidir.

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

(النحل: ٩٩)

(*İnnehû leyse lehû sultânün ale'llezîne âmenû ve alâ rabbihim yetevakkellûn.*) [Gerçek şu ki, iman edip de Rablerine tevekkül edenler üzerinde onun (şeytanın) bir hakimiyeti yoktur.] (Nahl, 16/99) Rabbine tevekkül eden mü'min kula şeytanın zararı olmaz.

Böyle ibadetlerle, oruçlarla Allah-u Teâlâ Hazretleri nefsi terbiye etmeyi de nasib eder müslümana... Bakın, bir Ramazan boyunca çok şeyleri öğrendik, nefsimizi tutmayı öğrendik. Nefis de böyle terbiye olur. Kâfir, münâfık, hasedci vs. hepsine karşı da, “*Hasbuna’llâhi ve ni’mel vekîl*” deriz. Yâni ne kadar düşman olursa olsun, insan Allah’a kul olunca, Allah’a dayanınca, Allah-u Teâlâ Hazretleri ona dünya ve ahiretin hayırlarını ihsan eder.

Allah bizi kendisine hakîkaten, can ü gönülden, çok kuvvetli bir tarzda inanmış olan hakîkî mü’minlerden eylesin... Kalbimizi imân-ı kâmil ile doldursun... Şeksiz yakîn-i sâdık ile doldursun... Peygamber Efendimiz’e muhabbetle, Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne saygı ve muhabbetle doldursun kalbimizi... Yolundan ayırmasın... Kendisine hakkıyla tevekkül eden bahtiyarlardan eylesin ki;

ان الله يحب المتوكلين (آل عمران: ١٥٩)

(*İnna’llâhe yuhibbü’l-mütevekkilîn*) “Allah tevekkül eden kullarını sever.” buyuruyor. (Âl-i İmran: 159)

j. İmanın Tadını Bulduran Üç Şey

Bir de meşhur hadis-i şerifi hatırlatıvereyim size ki, hadis kitabını açtığım zaman, size okuyacağım hadislerin arasında o vardı. Ama zaman dolduğu için, belki öteki hadisleri okumağa vakit bulamam.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁷⁸

⁷⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.35, no:20; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.151, no:60; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.170, no:4902; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.248, no:13617; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.474, no:238; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.II, s.34, no:1149; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.235, no:1623; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.V, s.527, no:11719; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.V, s.440, no:3142; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.308, no:2349; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.31, no:30; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ
أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا ، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَنْ
يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ
يُلْقَى فِي النَّارِ (خ. م. ن. حم. عن أنس)

(*Selâsün men künne fîhi vecede halâvete'l-îmân*) “Üç şey vardır ki, bu üç şey kimin içinde bulunursa, o imanın tadını duyar. Dimağı imanın lezzetiyle dolar, imanın ne kadar hoş bir şey olduğunu bilir. Mü'min-i kâmil olur, kimse onu yolundan çeviremez. Şen şatır, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin yolunda güle oynaya tatlı ibadet eder. Nedir?..

1. (*En yekûna'llâhu ve rasûlühû ehabbü ileyhi mimmâ sivâhümâ*) “Allah ve Rasûlü ona, gayrisi olan her şeyden daha sevimli gelmek...” Yâni, biz önce Allah'ı ve Rasûlüllah'ı seveceğiz, ötekilerin hepsi solda sıfır kalacak. Allah ve Rasûlü en sevgili gelirse insana; bir...

Bu da tabii, onlara değer vermemekle, onları gönlünden silmekle, çıkartıp atmakla olur. Mal sevgisi, mülk sevgisi, evlat sevgisi, mevkî sevgisi, makam sevgisi... İnsanların alkışı, beğenmesi, istemesi... Bunların hepsini gözünden silecek insan; Allah'a ve Rasûlüllah'a bağlanacak.

2. (*Ve en yuhibbe'l-mer'e lâ yuhibbuhû illâ lillâh*) “Müslüman kardeşlerini sevecek ama, sırf Allah için sevecek...” Kaşı gözü, malı mülkü için değil, Allah rızâsı için...

İşte bu sevgiyi de öğrenmemiz lâzım!.. Zâten bayram, sevgi muhabbetin cûşa geldiği bir zaman demektir. İçimizde birbirimize karşı kötü duygular, hisler varsa, onları söküp atalım!.. Bayramın hürmetine gillü gıştan, kibirden, hasedden, ücubdan, kırgınlıktan, kırğınlıktan, kinden kalbimizi pâk eyleyelim!.. Allah rızâsı için

birbirimizi sevelim!.. Bu sevmeyi tahakkuk ettiremedikçe, yine kemâlâta ermesi mümkün değil insanın... Birbirimizi mutlaka öyle seveceğiz.

Yâni camiye geliyoruz, namaz kılıyoruz, omuz omuza veriyoruz saflarda ama, kalblerimiz istediğimiz kadar birbirine ısınmış değil... Bir kardeş muhabbeti içinde, samîmiyeti içinde candan birbirimize sarılmış olsak, çok daha başka türlü olur. Allah o muhabbeti ihsan eylesin...

3. *(Ve en yekrehe en yeûde fi'l-küfri ba'de iz enkazehu'llâhu kemâ yekrehu en yülkâ fi'n-nâr.)* Allah kendisini kurtarmış olduktan sonra, tekrar küfre düşmekten ateşe düşmekten korkar gibi korkması lâzım insanın!..

Bize tatbiki nedir bu hadis-i şerifin?.. Şimdi biz Ramazan'dan önce başka haldeydik. Ramazan'da halimizi düzelttik, bir güzel hale eriştik. Bu hale eriştikten sonra, tekrar eski halimize düşmekten, ateşe atılmaktan korkar gibi korkacağız. “Aman o ateşti o yanlış yol, gaflet yolu, cahillik yolu, dalâlet yolu, sapıklık yolu... İbadetten uzak kalma mahrumiyet yolu... Aman o yola düşmek ateşe düşmek gibi...” diye, ateşte yanmaktan korkar gibi ondan kaçınacağız, sakınacağız. Vebadan kaçır gibi kaçacağız. Bu güzel hali muhafaza etmeğe çalışacağız.

Vakit geldi. Bayram namazının vakti geldiğine göre, evlerde de çoluk çocuk hazırlanır, süslenir, yıkanır, taranır; “Babamız gelsin de, elini öpelim, bayram başlasın!” diye... Onların sevincini daha geciktirmeyelim!.. Hadisler tatlıdır amma, bayram yapmak da tatlı bir şey... Bayram namazını kılalım!.. Allah ibadetlerinizi kabul etsin...

El-fâtihah!..

.....

(Bayram namazı kılındı. Bayramlaşmadan sonra, ayakta:)

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve salla'llâhu alâ seyyidînâ

*muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-
ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...*

*Allâhümme innâ nes'elüke mine'l-hayri küllihî, âcilihî ve âcilihî,
mâ alimnâ minhâ ve mâ lem na'lem... Ve neüzübike mine's-şerri
küllihî, âcilihî ve âcilihî, mâ alimnâ minhâ ve mâ lem na'lem...*

*Allâhümme'rhamnâ... Allâhümme'rham ümmete muhammedin
rahmeten àmmeh...*

*Allâhümme innâ nes'elüke fevâtiha'l-hayri ve havâtimeh... Ve
cevâmiyahû ve evvelehû ve âhirehû ve zâhirehû ve bâtineh... Ve'd-
derecâtil ûlâ mine'l-cenneh...*

Allah-u Teâlâ Hazretleri rahmetine, mağfiretine, rıdvânına
cümlemizi nâil eylesin... Ramazan'a erdirdiği gibi Kadirlere de
ermişlerden eylesin... Nice Ramazanlara sıhhat ü afiyetle
kavuşmayı nasib eylesin... Zikrinde, şükründe, hüsnü ibadetinde
bize yardım eyleyip tevfikını refik eylesin...

Bayramımızı saîd eylesin... Bu bayrama eriştiirdiği gibi, nice
bayramlara sıhhat ü afiyetle erişmeyi nasîb eylesin...

Mevlâmız Ümmet-i Muhammed'e umûmen rahmet eylesin...

Kâfirlere karşı bizleri mansur ve muzaffer eylesin... Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz, bilmediğimiz her çeşit hayırlarına cümlemizi — Ramazan hürmetine, Kadir hürmetine, mübârek bayram hürmetine— erdirdin... Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz, bilmediğimiz her türlü şerrinden, zararından, tehlikesinden, kötülüğünden bizleri hıfz ü himâyesinde dâim eylesin...

İmân-ı kâmil ile ahirete göçüp, huzur-u izzetine sevdiği râzı olduğu bir kul olarak varmayı, cümlemize nasîb ve müyesser eylesin...

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve habîbihi'l-müctebâ muhammedeni'l-mustafâ...

[Halil Necati Coşan Efendi:]

“—*Tekabbel minnâ bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn, ve bihürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!..*”

20 Haziran 1985 / 1 Şevval 1405
İskenderpaşa Camii - İSTANBUL

